

ကိုတ

အခြားတစ်ဖက်မှ ဆင်ခြင်ရန်အကြောင်းများ

BURMESE
CLASSIC
.COM

မုံ ရွေး ၀၁၀၀၉

ဒီစာတွေရေးတော့ ကျွန်တော်ကိုယ်ကျွန်တော်
 သတိထားမိတာက တချို့စာလေးကျတော့
 ၎င်းတွေတောင်ပံခတ်သလို သူ့အလိုလိုဖြစ်တဲ့
 အလုပ်တွေဖြစ်နေတယ်။ ပျင်းစရာကောင်းနေတဲ့ စာတွေဟာ
 မဖြစ်မနေ ကြိုးပမ်းထားတဲ့ဟာတွေလို့ သိသာနေတယ်။
 သူ့အလိုလိုဖြစ်တဲ့ဟာ၊
 ၎င်းတောင်ပံခတ်သလို စာတွေကတော့ ရွှင်နေမှာပဲ။
 ဒီစာအုပ်မှာ
 ဘယ်အမျိုးအစားက များနေမှာပါလိမ့်။

မာတိကာ

* အမှာ	
၁။ ထုပ်ထားတဲ့ ၎င်း	၀
၂။ ကျွန်မအင်္ကျီကို ကျွန်မကိုယ်တိုင် ချုပ်ဝတ်ပါတယ်ရှင်	၆
၃။ နက်ဖြန်အတွက် ပုံပြင်တစ်ပုဒ်	၁၅
၄။ သိပ္ပံဟာ သေချာတဲ့အရာ မဟုတ်ဘူးတဲ့ဗျာတို့	၂၃
၅။ ၂၀ရာစု အာရှသားကြီး	၄၉
၆။ အဘိဓာန်များကို ဘယ်လိုပြုစုခဲ့ပါသလဲ	၅၇
၇။ ကစားနည်းနှင့် စာသင်တယ်	၆၃
၈။ ခေါင်းဆောင်	၆၈
၉။ အဖွဲ့အစည်းတို့အတွက် စကားအသစ်	၇၆
၁၀။ ချစ်ခြင်းဟာလူရဲ့တစ်သီးပုဂ္ဂလဖြစ်တည်မှုကို နားလည်ခြင်း	၈၉

ကိုတာ

ကိုရင်တာ နှစ်ပါးသွားများ (ဒုတိယပိုင်း)

စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ် - ၄၀၀၀၄၉၀၅၀၁

မုံရွေးစာအုပ်တိုက်

၁၄၀ - ၄၅လမ်း(အထက်)၊ ဗိုလ်တထောင်မြို့နယ်၊
 ရန်ကုန်မြို့၊ ဖုန်း - ၂၉၇၀၇၂

၁၁။ ပညာပရိဝုဏ်	၉၇
၁၂။ ဘုရားကု (သို့) ယုံကြည်ကိုးစားမှုအားဖြင့် ကုသခြင်း	၁၀၇
၁၃။ မနုဿနှင့် ပင်စည်ဆဲလ်သုတေသန	၁၁၆
၁၄။ သတင်း (ဝါ) အင်ဖော်မေးရှင်းကြောင့်ဖြစ်သော သောက	၁၂၉
၁၅။ နားလည်မှုလုပ်ငန်း	၁၃၇
၁၆။ ပရဟိတ စာသင်နည်း	၁၄၂
၁၇။ အိပ်ချ်အိုင်ဗွီ - အေဒ်နှင့် မျှော်လင့်ချက်	၁၅၁
၁၈။ ဝါရှင်တန် အောက်ပါအီကျေးရှင်းကို တွက်တတ်ရဲ့လား	၁၅၇
၁၉။ တွေးခြင်းကို လိုအပ်ပုံ	၁၆၁
၂၀။ ဖန်ဆင်းအတွေး	၁၇၅

အမှာ

မနက်ခင်း

ဒီမနက်
 နှစ်ပေါင်းများစွာ အိပ်လာခဲ့သလိုပဲ
 ကျွန်တော်နိုးလာ
 ကျိုးတစ်ကောင် နေရောင်မှာ ပျံလာပြန်ပြီ
 ဒါချည်း၊ ဒါချည်းပဲလို့တော့ မထင်ပါ။

မနက်ခင်းတွေဟာ မတူကြဘူးနော်။ ဒါချည်း၊ ဒါချည်းပဲလည်း
 မဟုတ်ဘူး။ ဒီနေ့ကကျိုးနဲ့ မနေ့ကကျိုးနဲ့မတူဘူး။ နေရောင်စောင်းစောင်း
 ရွှေရွှေဟာလည်း မနေ့က နေရောင်နဲ့ ဒီနေ့နေရောင်မတူဘူး။ “အခြား
 တစ်ဖက်မှ ဆင်ခြင်ရန်အကြောင်းများ”ရဲ့ အမှာရေးမယ်စိတ်ကူးတော့
 ကဗျာတိုလေးတစ်ပုဒ် သတိရတယ်။ အပ်စပ်သလား၊ မအပ်စပ်ဘူးလား
 မသိပါဘူး။ အပ်စပ်တယ်တော့ထင်ပါရဲ့။

ထိုးထွင်းသိတယ်ဆိုတာ တစ်ခါတလေ ဟိုဘက်သည်ဘက် စဉ်း
 စားပြီးရင် ပေါ်လာတယ်။ ဟိုဘက်ကစဉ်းစား၊ သည်ဘက်ကစဉ်းစား အဲသ

လိုလုပ်တာဟာ ဉာဏ်ကို စေစားတာပါပဲ။ ဉာဏ်ကစားတယ်ပဲ ဆိုပါစို့။ ဒီစာအုပ်ဖတ်တဲ့အခါ ပျော်စရာကောင်းအောင် ကစားတယ်ဆိုတဲ့အသုံးပဲ သုံးကြပါစို့ရဲ့။

ဒီစာအုပ်လေးကို ကစားတဲ့ဟာလေးပဲလို့ ယူတော်မူ။ ကစားရတာ ဟာ ကောင်းတယ်မဟုတ်ပါလား၊ ပျင်းစရာချည်းဖြစ်မနေဖို့က အတော်အကြီးကြီးတာပဲဗျ။ ဒီစာအုပ်မှာပါတာတွေဟာ ပျင်းစရာတွေဖြစ်မနေတန်ပါဘူး ထင်ပါရဲ့။

“အခြားတစ်ဖက်မှ ဆင်ခြင်ရန်အကြောင်းများ”ကတော့ စတိုင်သစ်နှင့် အခြားမဂ္ဂဇင်းတစ်စောင်တွင်ပါပြီး အရေးအသားများ ဖြစ်ပါတယ်။ ဟိုအကြောင်း သည်အကြောင်း အကြောင်းအရာမျိုးစုံ ပါပါတယ်။

နက်ဖြန်အတွက် ပုံပြင်တစ်ပုဒ်က ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးပုံပြင်၊ မြေဩဇာတွေ ပိုးသတ်ဆေးတွေ သုံးကြတာတော့ မှန်ပါရဲ့ ကြည့်လဲလုပ်ကြပါအုံး။ ဟင်းသီးဟင်းရွက်စားမယ်ဆိုရင် ရေစင်စင်ဆေးမှ ဖြစ်တဲ့ ခေတ်ကြီးပါ။

“သိပ္ပံဟာ သေချာတဲ့အရာ မဟုတ်ဘူး”ဆိုတာကတော့ လူရဲ့ အကုန်အစင် မသိနိုင်ခြင်း၊ မသေချာခြင်းတို့ကို ပြောချင်လို့ပါ။ အသိဉာဏ်ဆိုင်ရာမှာ အာဏာပိုင်ကြီး မလုပ်ဖြစ်ဘဲ၊ အထိုက်အလျောက် နှိမ့်ချမှုလေးရှိတာက ကောင်းတယ်လို့ ထင်လို့ပါ။

“မနုဿနဲ့ ပင်စည်ဆဲလ်သုတေသန”ဆိုတာကတော့ ယခုခေတ်အခါမှာ လူ (မနုဿ)ဆိုတာ ဘာလဲလို့ တွေးတောနေကြတာဟာ စိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်းလို့ပါ။ ပင်စည်ဆဲလ် (Stem cell) သုတေသနဟာ အမေရိကန်သမ္မတ ရွေးပွဲမှာတောင် အငြင်းအခုန် စကားစစ်ထိုးတဲ့ အကြောင်းအရာတစ်ခု မဟုတ်လား။

“တွေးခြင်းကိုလိုအပ်ပုံ၊ ဖန်ဆင်းအတွေး” ဆောင်းပါးတွေကတော့ ဟိုဘက်သည်ဘက်က စဉ်းစားဖို့တွေပါ။ ဝေဖန်တွေးခြင်း၊ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာတွေးတတ်ခြင်းတွေဟာဖြင့် အရေးကြီးပါဟု ဆန့်ကျင်နေသည်ဟု မယူကြပါနှင့်။ ဝေဖန်တတ်၊ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာတတ်ဖို့ဆိုတာတွေဟာ အရေးကြီးလိုက်သမှ အဖိုးတန်လိုက်သမှ . . . ၊ သို့သော် ဤဆောင်းပါးများသည်

လည်း ဝေဖန်အတွေးဆီသို့ ဦးတည်ရေးနေခြင်းသာဖြစ်ကြောင်း သတိရပါခင်ဗျား။

“အိပ်ချ်အိုင်ဇွီ - အော်စီနှင့် မျှော်လင့်ချက်” စာတမ်းလေး ရေးခဲ့သည်မှာ နှစ်နှစ်ရှိပါပြီ။ ယခုနှစ်များမှာမူ မျှော်လင့်ချက်များ ရှိပါပြီ။ ကုသသော အေ-အာ-ဗီ ဆေးဝါးများ ဈေးနှုန်းသက်သာလာပါပြီ။ အလွန်လည်း ထိရောက်လာပါပြီ။ (သို့သော် ယင်းသို့သော်ကား အရေးကြီးပါသည်။ ဆေးဝါးတွေရှိနေပြီပဲဟူသော” မှားယွင်းသောလုံခြုံမှု”နှင့် မပေါ်ဆရာ၊ ကြောက်စရာ ရောဂါဆိုးကြီး အလွန်သတိထားစရာကြီးသာ ဖြစ်ပါသည်ခင်ဗျား)

နောက်ဆုံးအနေနဲ့ ပြောပါရစေဗျာ၊ ဉာဏ်ကစားတဲ့ဟာလေး၊ စဉ်းစားစရာလေး တင်ဆက်တာပါပဲ။ ဒီလောက်ပါပဲဗျာ၊ ဤစာလေးများဖတ်ကာ ဉာဏ်ပွင့်တာလေး၊ ဉာဏ်ရွှင်တာလေး ဖြစ်ပါစေဗျာ။

ကိုတာ

ထုပ်ထားတဲ့ငှက်

ထုပ်ထားတဲ့ငှက်

BURMESE CLASSIC .COM

ဂျက်ဖရီပို့က သူ့ကျောင်းသားတွေကို သူ့အတွေ့အကြုံတစ်ခုကို ဥပမာပေးပြီး ဟောပြောပို့ချလေ့ရှိတယ်။ သူ့ကျောင်းသားဘဝတုန်းက သတ္တဝေဒ လက်တွေ့စာမေးပွဲကို အောက်ပါအတိုင်း ဖြေခဲ့ရသတဲ့။

သူ့ကျောင်းက ဟားဗတ်ကောလိပ်၊ လက်တွေ့စာမေးပွဲဖြေရတဲ့ နေရာက အောက်မေ့ဖွယ်ခန်းမ၊ အခန်းက ဘောလုံးကွင်းလောက်အကြီးကြီး၊ အပြင်မှာ နှင်းမုန်တိုင်းကျနေတယ်။ အထဲမှာ အပူပေးကိရိယာ မရှိဘူး။ စာမေးပွဲဖြေသူ တစ်ပါးတည်း။ အဲသလိုအခြေအနေမှာ အခန်းစောင့်တဲ့ သူက ရှေ့တံခါးကို ဖွင့်ထားတော့ အရမ်းအေးတာပေါ့။

“မင်းတို့ရဲ့နောက်ဆုံးစာမေးပွဲ”။

“ဒီစာမေးပွဲပေါ်မှာတင်ထားတဲ့ ငှက်နမူနာကိုကြည့်ပြီး ငှက်ရဲ့ လက္ခဏာတွေကို ဖော်ကြရမယ်။ အဲဒီငှက် ဆောင်းခိုပုံ၊ နေ့စဉ် စားသောက်ပုံ၊ မိတ်လိုက်ပုံ၊ သူတို့ချင်းချင်း ဆယ်သွယ်ပုံ၊ ပူးပေါင်းနေထိုင်ပုံ ဖြစ်နိုင်ရင် အဲဒီငှက်ရဲ့မျိုးစိတ်၊ မျိုးရင်းကို ဖော်ကြဖို့ပဲ။ ငှက်ရဲ့ အချိန်ရတယ်။ နမူနာကို ကြိုက်သလိုကြည့်နိုင်တယ်။ သို့သော် ငှက်ကိုထုပ်ထားတဲ့ ပလပ်စတစ် အိတ်ကိုတော့ မဖြည့်ရဘူး”လို့ အခန်းစောင့်က ညွှန်ကြားတယ်။

ငှက်ကို ပလပ်စတစ်အိတ်နဲ့ ထုပ်ထားတော့ ပလပ်စတစ်အိတ် အောက်ဘက်က ထွက်နေတဲ့ ခြေထောက်နှစ်ချောင်းနဲ့ ငှက်ခြေသည်းတွေ၊ ပြီးတော့ ဘေးဘက်ကထွက်နေတဲ့ ငှက်တောင်မွေးတွေ . . . ဒါပဲမြင်ရတယ်။ အကောင် ဘယ်လောက်ကြီးမယ်၊ ပုံပန်းသဏ္ဍာန် ဘယ်လိုနေမယ်ဆိုတာလောက်တော့ မှန်းလို့ရတယ်။ ဒါလောက်ပဲ။ ကျောင်းသားဟာ ငှက်ရီကြာကြာ ဘာတွေရေးပြီး ဘယ်လိုဖြေရမလဲ။

ဘာလို့ မမြင်ရအောင် အိတ်နဲ့ထုပ်ထားသလဲ။ ဒါ သက်သက်ညစ်တာပဲ။ အဓိပ္ပာယ်မရှိဘူး။ အဲသလိုထင်စရာပဲ။ တစ်နာရီလောက်ကြာတော့ ကျောင်းသားတစ်ယောက်က ပေါက်ကွဲတော့တာပဲ။ စာမေးပွဲစောင့်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဆီကိုသွားပြီး “ဒီစာမေးပွဲကို ကျုပ်ကတော့ မဖြေတော့ဘူး။ အဓိပ္ပာယ်မရှိဘူး။ စော်ကားတာ။ ကျုပ်တို့ ဒီဆီမက်စ်တာမှာ ရာပေါင်းများစွာ ငှက်နမူနာတွေကြည့်ခဲ့ရတယ်။ ဓာတ်ခွဲခန်းမှာ နာရီပေါင်းများစွာ အချိန်ကုန်ခဲ့ရတယ်။ ငွေပေါင်းများစွာလည်း ကျုပ်မိဘတွေ ကုန်ခဲ့ရပြီ” လို့ ပြောတယ်။ စာမေးပွဲစောင့်သူက “ဒါ ခင်ဗျားရဲ့ ဖိုင်နယ်စာမေးပွဲ၊ ဖြေဖို့ပဲရှိတယ်” လို့ ပြန်ပြောတယ်။ သို့သော် ခုန ပေါက်ကွဲတဲ့ကျောင်းသားက ဆက်မဖြေတော့ဘဲ စာမေးပွဲခန်းမကြီးရဲ့အပြင်ဘက်ကို ထွက်သွားတယ်။ ဂျက်ဖရီပို့နဲ့ အခြားကျောင်းသားတွေကတော့ စမ်းတဝါးဝါးနဲ့ပဲ ဆက်ပြီးဖြေတယ်။

-----||-----

ဂျက်ဖရီပို့ဟာ ဟားဗတ်တက္ကသိုလ်က ပါမောက္ခပဲ။ သူက အီး-စီးပွားရေး(အီး-ကော့မာ့စ်)အကြောင်း စာသင်ရင်း အထက်ပါ စာမေးပွဲအတွေ့အကြုံကို ဟောတာပါ။ ဟားဗတ်စီးပွားရေးကျောင်း ပုံနှိပ်တိုက်က ထုတ်တဲ့ Remember who you are ဆိုတဲ့ စာအုပ်လေးထဲမှာ ပါမောက္ခဂျက်ဖရီပို့ရဲ့ ပို့ချချက်အကြောင်းဖတ်ရင်း ကျွန်တော်လည်း ကျွန်တော်ဖြေခဲ့ရတဲ့ စာမေးပွဲအကြောင်း သတိရတယ်။ ကျွန်တော် အရိုးရောဂါဘွဲ့အတွက် စာမေးပွဲပါ။ လွန်ခဲ့တဲ့ အနှစ်နှစ်ဆယ်က . . . ဆရာဦးဘညွန့်တို့ စစ်ခဲ့တာပါ။ ငှက်ရီ စာမေးပွဲမှာ အက်ဆေး ငှက်ပေးတယ်။ မေးခွန်း ငှက်ပေးထဲမှာ “ခွဲစိပ်ဆရာဝန်တစ်ယောက်ရဲ့ လက်ဆေးခြင်း”မေးခွန်း တစ်

ပုဒ်နဲ့ “ခွဲစိပ်ခန်းဒီဇိုင်း”ကို ရှင်းပြပါဆိုတဲ့ မေးခွန်းတစ်ပုဒ်၊ ပေါင်းနှစ်ပုဒ်ပါလာတယ်။ ကျန်တဲ့နှစ်ပုဒ်ကတော့ မေးလေ့ရှိတဲ့ သာမန်မေးခွန်းတွေပါပဲ။ လက်တွေ့စင်အောင် ဆေးတာနဲ့ ခွဲခန်းဒီဇိုင်း နှစ်ပုဒ်ကျတော့ ဒုက္ခရောက်တယ်။ ခွဲစိပ်ဆရာဝန်တစ်ယောက်ဟာ အဲဒါမျိုးတွေကို မသိဘူးတော့ ဘယ်ဟုတ်မလဲ။ သို့သော် ခွဲခန်းဒီဇိုင်းလို့ ဟာမျိုးကျတော့ ခွဲစိပ်ဆရာဝန်ပေါက်စနဟာ သူ့အတိုင်းရှိပြီးသားကိစ္စတစ်ခုအနေနဲ့ စဉ်းစားလေ့မရှိဘဲ ကျော်သွားတာပါ။ ကျွန်တော်အနေနဲ့ နည်းနည်းပါးပါးပဲ ဖြေနိုင်တာပေါ့။

စာမေးပွဲဖြေပြီး နောက်တစ်ရက်မှာ ဖြေခဲ့တဲ့အဖြေလွှာတွေကို ရှေ့မှာချပြီး “ပြန်လည်ဖြတ်တောက် ရှုကြည့်ခြင်း”(ပို့မော်ထမ်း Post-mortem)လုပ်တယ်။ ဆရာဦးဘညွန့်က သူ့အခန်းထဲမှာ ကျွန်တော်တို့ကို ခေါ်တွေ့တာပါ။ သူပြောတာကို ယနေ့ထက်တိုင် ကျွန်တော်မှတ်မိနေပါတယ်။

“အထူးကုဆရာဝန်တစ်ယောက်အနေနဲ့ မင်းတို့မမျှော်မှန်းတာ၊ မင်းတို့ မသိတာတွေကို မင်းတို့တွေ့မှာပဲ။ အဲသလိုအခြေအနေကို မင်းတို့ ဘယ်လိုရင်ဆိုင်မလဲ။ မင်းတို့ ဘယ်လောက်ရင့်ကျက်မလဲ ငါတို့သိချင်တယ်” တဲ့။

အဲဒီတုန်းက ကျွန်တော်တို့ ငှယောက်(အရိုးရောဂါတက်တဲ့ ကျောင်းသားဟာ ငှယောက်ပဲရှိပါတယ်။)ဟာ စာမေးပွဲဖြေပြီးတဲ့ ညနေတွေမှာတော့ ဆရာဝန်အသင်းတိုက်သွားပြီး သောက်ကြတာပဲ။ ဖိစီးတာတွေ၊ ဖိအားတွေကို သွားပြီး လျှော့တယ်ဆိုပါတော့ဗျာ။ စာမေးပွဲ အထူးသဖြင့် နှုတ်ဖြေမှာ အကုန်အစင် ကောင်းကောင်းမွန်မွန် ဖြေလိုနိုင်တယ်ဆိုတာမျိုး ရှိမှမရှိတာဘဲ။ စာမေးပွဲမှာ အောင်မယ်၊ ကျမယ် ဘယ်တော့မှ မခန့်မှန်းနိုင်ခဲ့ဘူး။

“မင်းတို့မသိတာတွေ အများကြီးရှိသေးတယ်။ နိုင်ယူစရာတွေ အများကြီးကျန်သေးတယ်လို့ အဲသလိုအသိမျိုးဝင်သွားအောင် ငါတို့လုပ်လိုက်တာ” တဲ့။

-----||-----

ဘဝဟာ လျက်ဖရီပို့ဖြေခဲ့ရတဲ့ ထုပ်ထားတဲ့ငှက်ပဲ။ လျက်ဖရီပို့ ဖြေရတဲ့ စာမေးပွဲနဲ့ ကျွန်တော်ဖြေခဲ့ရတဲ့စာမေးပွဲဟာ သဘောအားဖြင့် အတူတူပါပဲ။ တစ်ခါတစ်ရံ ဘဝပဲဖြစ်စေ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းပဲဖြစ်စေ သေချာတယ်ဆိုတာမရှိ။ အာမခံဆိုတာ မရှိ။ ဆုံးဖြတ်ချက်တွေချပြီးလုပ်တဲ့အခါ ဆုံးဖြတ်ချက်ကြီးကြီးပဲဖြစ်စေ မပြည့်စုံတဲ့ အချက်အလက်အပေါ်မှာ ချရတာချည်း။ အချက်အလက်တွေက အမှားတွေလည်း ဖြစ်ချင်ဖြစ်နေတာ။ လောကကြီးကလည်း ပွက်ပွက်ညှန်နေပြီး စိတ်ပျံ့လွင့်အောင် ဟိုသည်တွေ့အောင် လုပ်နေသေးတယ်။ ထုပ်ထားတဲ့ငှက်တစ်ကောင်လိုပါပဲ။ တကယ်တော့ အကုန်အစင် ဘယ်တော့မှ မမြင်ရဘူး။ ကိုယ်အရင်က ဆည်းပူးထားသမျှ ဗဟုသုတ၊ အတွေ့အကြုံနဲ့ ဗီဇစိတ်ကိုပဲသုံးပြီး ဖြေရှင်းရတာပဲ။ မမြင်ရအောင် ရှေ့ကကွယ်နေတာတွေက လောကကြီးရဲ့ ဝရန်းသုန်းကားဖြစ်နေမှု၊ အနီးပတ်ဝန်းကျင်က ကျိုးကြောင်းမညီညွတ်ဖြစ်နေမှုတွေ၊ ပြီးတော့ အေးစက်နေပြီး မျက်နှာသာမပေးတဲ့ အခြေအနေ။

ဘဝကို ဆက်လက်ချိတ်ကပ်ဖို့ လိုအပ်တာကတော့ ဆင်ခြင်စဉ်းစားပြီးမှ ရရှိထားတဲ့ ယုံကြည်မှုပဲ။ အခန်းအပြင်ဘက် ထွက်ပြေးသွားတာ သို့မဟုတ် ရှိပြီးအခြေအနေနဲ့ပဲ နေလိုက်တာမျိုးကတော့ လွယ်တယ်။ ခြားနားသွားအောင် တစ်ခုခုလုပ်လိုက်ဖို့ကတော့ ကိုယ့်ဉာဏ်၊ ကိုယ့်အရည်အချင်းကို ယုံကြည်ဖို့၊ ကိုယ်လုပ်တဲ့ဟာ ကောင်းတယ်၊ မှန်တယ်လို့ယုံကြည်မှု လိုအပ်တယ်။ ကိုယ်လုပ်တဲ့ကိစ္စဟာ ကောင်းတယ်၊ မှန်တယ်လို့ ယုံကြည်မှုဟာ မိမိကို ကိုယ့်အတွင်းထဲက လမ်းပြနေမှာပဲ။

ကျွန်မအင်္ကျီကို
ကျွန်မကိုယ်တိုင် ချုပ်ဝတ်ပါတယ်ရှင်

ပုံပြင်လေးတစ်ပုဒ်ရှိတယ်...။

ဆရာ၏ပုံပြင်တဲ့။ ဟားဗတ်စီးပွားရေးတက္ကသိုလ်မှာ ပါမောက္ခတစ်ယောက်က ဟောတဲ့ပုံပြင်ပါ။ ဆရာဆိုတဲ့ မိန်းမတစ်ယောက်အကြောင်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဟောတယ်။

ဆရာဟာ ချမ်းသာတဲ့မိဘ၊ ပညာတတ်မိဘက ပေါက်ဖွားခဲ့တာတော့ မဟုတ်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ ဉာဏ်ကောင်းတယ်၊ လုံ့လဝီရိယရှိတယ်။ ကြံတတ်စည်တတ်တယ်။ အကယ်၍ သူငယ်ငယ်တုန်းက အောင်မြင်တယ်ဆိုရင် ထိုအောင်မြင်မှုဟာ သူ့ကိုယ်ပိုင်အစွမ်းအစနဲ့ ကြိုးစားမှုတွေကြောင့်သာဖြစ်တယ်။

လယ်တောလေးတစ်ခုမှာ မွေးခဲ့တာပေါ့။ ငယ်ငယ်ကတည်းက အရက်တက် ကျောက်စည်ထိုးရင် ထရတယ်။ ကျောင်းမသွားခင် ၃၊ ၄နာရီလောက်တော့ ဝေယျာဝစ္စလုပ်ရတယ်။ ဘယ်သန်ဖြစ်နေတာနဲ့ အဲဒီခေတ်ကလည်း ဘယ်သန်ဆိုရင် တစ်မျိုးမြင်ကြတာနဲ့ ဆရာဟာ ဘယ်ရောညာရော နှစ်ဖက်လုံးသန်အောင် ကျင့်ရတယ်။ ဆရာဟာ ကျောင်းသွားရတာပျော်တယ်။ စာဖတ်တာကိုလည်း အလွန်ဝါသနာပါတယ်။ တစ်

ပတ်ကို ၂အုပ်၊ ၃အုပ်တော့ ဖတ်တာပဲ။ မြီးကောင်ပေါက်အရွယ်လည်း ရောက်ရော သူ့ရွာစာကြည့်တိုက်က စာအုပ်မှန်သမျှ အကုန်ဖတ်ပြီးပြီ။ ကျောင်းမှာ အတန်း ၂တန်း ကျော်တက်သော်လည်း ဂုဏ်အောင်တော့ ဂုဏ်ထူးတွေနဲ့။

ခုနစ်ကဖော်ပြခဲ့တဲ့ ကျောင်းနဲ့အိမ်က အလုပ်တွေလောက်တင် ဆာ ရာရဲ့အစွမ်းက ရပ်သွားတာမဟုတ်ဘူး။ သူ့မှာ တီထွင်တတ်တဲ့ဉာဏ်လည်း ရှိတယ်။ ခရီးရှေးတို့၊ ပန်းထိုးတာတို့၊ စက်ချုပ်တာတို့ကို သူ့ဟာသူတတ် တယ်။ အဝတ်စတွေနဲ့ ဇာထိုးလိုက်၊ ပန်းထိုးလိုက် ရှိပြီးသားဒီဇိုင်းတင်မ ကဘဲ အရောင်အမျိုးမျိုး၊ ဒီဇိုင်းအမျိုးမျိုးနဲ့ လျှောက်လုပ်တာပဲ။

၁၄နှစ်အရွယ်ရောက်တော့ ဆာရာဟာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင် မိန်း မကြီး ဖြစ်တော့တာပဲ။ သူ့အဖေပိုင်တဲ့ နွားမတွေကို စီမံခန့်ခွဲရလို့ပါ။ ကျောင်းတက်ရတာ၊ နွားစာကျွေးရတာအပြင် နွားမတွေက တစ်နေ့တစ် ကြိမ် နို့ရောင်းလို့ရတဲ့ ငွေလေးကြေးလေးအတွက် စာရင်းမှတ်ရသေးတယ်။ နွားမတွေမွေးပြီး နို့ရောင်းတဲ့အလုပ်က အတော်မြတ်တယ်။ ဒါပေမဲ့ သူ့ရှာ တဲ့ငွေကို သူမသုံးရဘူး။ သူ့အထက်က သူ့မောင်သုံးယောက် ကောလိပ် ကျောင်းစရိတ် ပို့ရတယ်။ တကယ်တော့ အခွင့်အရေးများရရင် ပါးလည်း ပါးနပ်၊ ကြီးလည်းကြီးစားတဲ့ဆာရာဟာ အလွန်အောင်မြင်တဲ့ အမျိုးသမီး ဖြစ်မှာ အမှန်ပဲ။ ရှေ့နေ၊ ဆရာဝန်၊ တက္ကသိုလ်က ပါမောက္ခ၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်ဖြစ်နိုင်တဲ့ မိန်းမမျိုး။ ဒါပေမဲ့ ၁၀တန်းလည်းအောင်ရော၊ ဆယ်ကျော်သက်ကလေးပဲ ရှိသေးသော်လည်း ဆာရာဟာ အိမ်ထောင်ကျ သွားတယ်။ သူနဲ့ သူ့ယောက်ျားဟာ ကလေးတွေအများကြီးယူဖို့ သဘော တူကြပြီး ဆာရာအနေနဲ့ကတော့ သူ့ကလေးတွေနဲ့ အိမ်ထောင်ကို ထိန်းသိမ်းသွားဖို့ပဲ ဆုံးဖြတ်လိုက်တာပါပဲ။ သူ့မှာရှိတဲ့ အစွမ်းသတ္တိအား လုံးကို သူ့အိမ်ထောင်အတွက်ပဲ အသုံးချတာပါပဲ။ ကျောင်းကခိုင်းလို့ သူ့က လေးတစ်ယောက်အနေနဲ့ စာစီစာကုံးရေးရမယ်ဆိုရင် သဒ္ဒါ၊ စကားလုံး၊ အကျိုးအကြောင်း၊ စိတ်ကူးစိတ်သန်း တင်ပြမှု စတာတွေမှာ ဆာရာအနေ နဲ့ ဝင်လုပ်ပေးတာပဲ။ ကလေးတွေကို စာသင်ပေး၊ နည်းပေးလမ်း ပြလုပ်ပေးရာမှာလည်း တော်သတဲ့။ အိမ်နီးနားချင်းကလေးတစ်ယောက် ကျောင်းမှာ အဆင်မပြေရင်လည်း သူ့အိမ်ကိုခေါ်ပြီး အရေး၊ အဖတ်၊

အတွက် ကူသင်ပေးသတဲ့။ လူတွေစိတ်အားတက်အောင် ဟောတဲ့နေရာ မှာ ဆာရာဟာ အလွန်လိမ္မာသတဲ့။ သူတို့ကိုယ်သူတို့ ယုံကြည်လာအောင်၊ ယုံကြည်မှုတိုးပွားလာအောင် ပြောတဲ့ဟောတဲ့နေရာမှာ အလွန်တော်သ တဲ့။

သူကိုယ်တိုင်က သူ့ကလေးရှစ်ယောက်နဲ့ မအားမလပ်သော်လည်း၊ သူ့ကိုယ်တိုင်က ရရစားစားသာဖြစ်သော်လည်း တခြားသူတွေကို အကူ အညီပေးစမြဲတဲ့။ မိဘမဲ့ကလေးတစ်ယောက်ကို မွေးစားထားသတဲ့။ နယ်က ညီမဝမ်းကွဲတစ်ယောက် ကောလိပ်ကျောင်းတက်တော့ သူ့အိမ်မှာ နေစေ သတဲ့။

ဒါပေမဲ့ သူ့ အသက် ၄၀ မတိုင်ခင်မှာပဲ ယောက်ျားဟာ နှလုံးရောဂါနဲ့ ဆုံးသွားသတဲ့။ အိမ်မှာ ကလေး ၅ယောက် ကျန်သေးတယ်။ ဆာရာတစ်ယောက်တည်း မိသားစုကို ကျွေးဖို့မွေးဖို့၊ ထိန်းသိမ်းစောင့် ရှောက်ဖို့ကိစ္စတွေ ရင်ဆိုင်ရတော့ သတဲ့။ ၁၀တန်းပဲအောင်တဲ့သူဆိုတော့ အလုပ်ရဖို့ခက်တာပေါ့။ ပြီးတော့ အလုပ်ရ တောင်မှ ကလေးတွေအတွက် အချိန်ပေးရအုံးမယ်။ ကလေးတွေကို ဂရုစိုက်ရအုံး မယ်။ သူ့အတွက် အကောင်းဆုံးဖြစ်တဲ့အလုပ်ကို မရွေးနိုင်တော့ဘဲ ကလေးတွေအတွက် အကောင်းဆုံးဖြစ်မယ့် အလုပ်ကို ရွေးရတော့တာပေါ့။ အင်မတန်ညဏ် ကောင်းပြီး၊ အင်မတန်ထက်မြက်တဲ့ ဆာရာဆိုတဲ့အမျိုးသမီးဟာ မြူနီ စပယ်ရုံးနဲ့ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းမှာ တံမြက်စည်းလည်းတဲ့ အလုပ်သမား အလုပ်ကို ရွေးလိုက်တယ်။

တံမြက်လည်း၊ ကြမ်းတိုက်ပြီး သူ့မိသားစုအတွက် အလုပ်လုပ်သ တဲ့။ ဝင်ငွေအပိုလေးရအောင်တော့ အားလပ်တဲ့စနေနေ့တွေမှာ အိမ်နီး ချင်းကလေးတွေကို ထိန်းပေးတာ၊ ကလေးတွေကိုကြည့်ပေးတာတွေကို လုပ်သတဲ့။ ဆာရာရဲ့ဝင်ငွေ ဟာ တော်တော်တော့နည်းတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူ့ကလေးတွေနဲ့နေဖို့အချိန်တော့ ရတယ်။ နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း သူ့ကလေး တွေ ကျောင်းမသွားခင်၊ ကျောင်းကပြန်လာရင် ဆာရာ အိမ်မှာအမြဲရှိ တယ်။

ပါမောက္ခက ဆက်ဟောတယ်။
“ကျုပ်ဟာ အဲဒီကလေး ၅ယောက်ထဲက တစ်ယောက်ပါ။”

စနစ်ကြာတိုင်အောင် အရွယ်ရောက်ကတည်းက ၁၀တန်း အောင်သည်အထိ ကျုပ်အမေနဲ့ ကျုပ်ညီအစ်ကိုမောင်နှမတွေ နဲ့အတူ အလုပ်လုပ်ခဲ့ရပါတယ်။ အဲဒီကာလတွေတုန်းက ကျုပ် အမေရဲ့ခံနိုင်ရည်ရှိမှုအတွက်၊ ကျုပ်အမေရဲ့ သတ္တိရှိမှုတွေအတွက် အထူးသဖြင့် ကျုပ်အဖေသေသွားတဲ့အခါ ကျုပ်အမေ ပူဆွေးရတဲ့ အချိန်မှာ အမေအတွက် ကျွန်တော်ဂုဏ်ယူပါတယ်လို့ ပြောခဲ့မိ ရင်ကောင်းမှာလို့ ကျုပ် စဉ်းစားမိတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီတုန်းက အမေအတွက် ဂုဏ်ယူပါတယ်လို့ ကျုပ်မပြောခဲ့ပါ။ အမေအလုပ် က သိမ်သိမ်ငယ်ငယ်မို့ ကျုပ်ရှက်နေခဲ့တယ်။ စိတ်ကသိကအောက် လည်း ဖြစ်နေတယ်။ မြူနီစပယ်ရုံးကို အမေကိုကူဖို့ လိုက်သွားတဲ့ အခါတိုင်း အိမ်နီးနားချင်းတွေ ဖြတ်သွားဖြတ်လာလုပ်ရင်း အမှိုက် လှည်းနေတဲ့၊ ကြမ်းတိုက်နေတဲ့ ကျုပ်တို့ကိုမြင်တဲ့အခါ ကျုပ်ရှက် နေမိတယ်။ ကျုပ်တို့မိသားစုကို အသက်ဆက်စေတဲ့ အလုပ်ကို၊ ကျုပ်အမေကို ကူညီလုပ်ပေးသော်ငြား ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင်ခံစားမှုနဲ့ မဟုတ်ခဲ့ပါ။ အမေကတော့ ကျွန်တော် စူစူအောင်အောင်လုပ်နေ ရင်၊ ညည်းတွားနေရင် ခပ်ရိုးရိုးပဲ ပြန်ပြောလေ့ရှိပါတယ်။ တို့ ဒီအလုပ်ကို လုပ်ကိုလုပ်ရမှာပဲ။ ဒါ တို့အလုပ်၊ တို့ ဒီလိုပဲ အသက် မွေးတာပဲတဲ့။

၁၀တန်းအောင်ပြီး နှစ်တွေတော်တော်ကြာမှ တကယ်ရှက် စရာကောင်းတာက ကျုပ်အတွေးအခေါ်တွေ၊ ကျုပ်အပြုအမူတွေ သာဖြစ်ကြောင်း သိလာပါတယ်။ ကိုယ်လုပ်ရမှာ ကိုယ်လုပ်တာကို ကျုပ်က မကျေမနပ်ဖြစ်နေခဲ့သကဲ့သို့။ အမေကတော့ မကျေမ နပ်မဖြစ်ခဲ့ဘူး။ တံမြက်လှည်းသမား အမေအတွက် တစ်ချိန်က ကျုပ်ရှက်ခဲ့သော်လည်း အခုတော့ အမေကို သိနားလည်ခဲ့ပြီ။ အမေဟာ အလွန်အလုပ်ကြီးစားတဲ့မိန်းမ။ ကျုပ်အတွက် ဧရာမ စွန့်လွှတ်ခဲ့တဲ့ မိန်းမဖြစ်တာကိုး။

ပါမောက္ခက ဆက်ဟောတယ်။ ဆရာပုံပြင်က ဘာသင် ခန်းစာများ ယူစရာရှိသလဲ။ တကယ်တော့ လူတစ်ယောက်ဟာ

သူ့ဘဝကလေးဖြစ်ထွန်းဖို့ လူများစွာရဲ့အထောက်အပံ့ ခံကြရတယ်။ တချို့လူတွေဟာ သူတို့ရဲ့အိပ်မက်တွေ၊ မာနတွေ၊ ဖြစ်ချင်တာတွေ စတေးပြီး ကူညီခဲ့ကြတယ်။ အမှိုက်တွေ လှည်းချင်မှ လှည်းခဲ့ရမယ်။ ပြတင်းပေါက်ကဖုန်တွေ သုတ်ချင်မှသုတ်ခဲ့ရမယ်။ သူတို့ ကြိုးစား ပမ်းစား အလုပ်လုပ်ခဲ့ရတယ်။ သူတို့ တကယ်အနစ်နာခံခဲ့ကြတယ်။ အဲသည်သူတွေကို မထေမဲ့မြင် မပြုမိစေချင်လို့ ပါမောက္ခဟာ ဆရာရဲ့ပုံပြင်ကို ဟောတာဖြစ်မယ်။

ကျွန်တော့်မှာလည်း ပုံပြင်တစ်ပုဒ်ရှိတယ်။

အထက်အညာက ရွာတစ်ရွာမှာ မအုံးမေဆိုတဲ့ မူလတန်း ဆရာမလေးတစ်ယောက်ရှိတယ်။ ၁၆နှစ်အရွယ်ကတည်းက ဆရာ မလေး လုပ်ခဲ့ရတယ်။ ရတဲ့လစာနဲ့ ညီမလေးတစ်ယောက်နဲ့ မောင်ကြီးတစ်ယောက်ရဲ့ကျောင်းစရိတ် ထောက်ပံ့ရတယ်။ ညီမလေး က ကျောင်းဆရာမဖြစ်လာတယ်။ မောင်ကြီးကတော့ အရာရှိလေး ဖြစ်လာတယ်။ မအုံးမေကတော့ အပျိုကြီးဖြစ်သွားတာပါပဲ။ ညီမနဲ့ မောင် အိမ်ထောင်ကျသွားတော့လည်း မအုံးမေက ညီမနဲ့ မောင်ကို ထောက်ပံ့တုန်းပဲ။ ဒီတစ်ခါတော့ ညီမနဲ့မောင်ရဲ့သားသမီးတွေ သူတူ တွေ၊ တူမတွေကို စာသင်ပေး၊ စောင့်ရှောက်ပေးတာမျိုးပေါ့။ မအုံး မေဟာ အသက်ရှစ်ဆယ်ကျော် ဒေါ်အုံးမေဖြစ်လာပြီ။ ကံအကြောင်း ကောင်းလို့ မနာမကျန်း မဖြစ်ဖူးဘူး။ ခုထိလည်း တူ၊ တူမတွေမှာ လိုအပ်တာလေးများရှိရင် ရောက်အောင်သွားပြီး ကူညီတာပဲ။ သူက တော့ တူ၊ တူမတွေရဲ့အကူအညီကို မလိုအပ်လှပါ။

ကျွန်တော်ဟာ ဒေါ်အုံးမေရဲ့တူ၊ တူမတွေထဲက တူတစ် ယောက်ပါ။

ဆရာလိုပဲ ကျွန်တော့်အင်္ဂါကြီးလည်း အင်မတန်ထက် မြက်သူ၊ ဉာဏ်ကောင်းသူပဲ။ တောင်သူလုပ်တတ်တယ်။ ဇာထိုး ပန်းထိုး တတ်တယ်။ တော်ရုံတန်ရုံ လက်သမားလောက်တော့ သစ် အကြောင်းဝါးအကြောင်း နားလည်တယ်။ ရက်ကန်းခတ်တတ်တယ်။

ဂျပန်ခေတ်မှာ ရက်ကန်းခတ်ပြီး ညီမနဲ့မောင်ရဲ့ ကျောင်းစရိတ်ကြောင့် ပေါင်နံ့ခဲရတဲ့ မြေလေးယာလေးကို ပြန်ရွေးခဲ့သတဲ့။

ဆရာအတွက် သူ့သားဟာ ရှက်သလိုလိုဖြစ်ခဲ့သတဲ့။ ကျွန်တော်တို့ တူ၊ တူမတွေကတော့ ဒေါ်ဒေါ်ကြီးအတွက် မရှက်ခဲ့ပါ။ ရှက်ဖို့ လိုမှ မလိုပဲ။ ဒေါ်ဒေါ်ကြီးကလည်း မူလတန်းဆရာမကြီးပဲ။ ကျွန်တော်တို့က ဒါလောက်တော့ မညံ့ပါဘူး။

ပွဲလေးလမ်းလေးရှိလို့ ဒေါ်ဒေါ်ကြီးက သူဝတ်ချင်ရာဝတ်လာရင် ကျွန်တော်တို့က ရယ်ပြီးနေကြတာပဲ။ ဒေါ်ဒေါ်ကြီးက သူလုပ်ချင်တာလုပ်တာကလို့ ပြောလိုက်ကြတာပါပဲ။ ဒေါ်ဒေါ်ကြီးက သူ့ကိုကန်တော့ကြတဲ့ အင်္ကျီစာ လုံ့လချင်စေတဲ့ သူ့ဟာသူချုပ်ဝတ်တယ်။ ခုခေတ်ပုံ မဟုတ်တော့ တစ်ခါတစ်ရံ ဟန်ကျပန်ကျ မရှိဘူး။ ကျွန်တော်တို့သားသမီးတွေ (သူ့မြေးတွေ)ရဲ့ ရှင်ပြုအလှူမှာ တေးထပ်တွေ၊ ရတုပိုဒ်စုံတွေ သူ့ဟာသူစပ်ပြီး ဆိုချင်လည်းဆိုတယ်။ အဲသလိုအခါမှာလည်း တို့ဒေါ်ဒေါ်ကြီးကတော့ သိပ်တတ်တာပဲလို့ ဩဘာပေးလိုက်ကြတာပါပဲ။

ဒေါ်ဒေါ်ကြီးနဲ့ပတ်သက်လို့ ကျွန်တော်တို့မှာ ဆရာရဲ့သားဩရသ ပါမောက္ခလို့ နောင်တရစရာတော့မရှိဘူးဆိုပေမယ့် ကျွန်တော့်စိတ်ထဲမှာ တန့်န့်ဖြစ်ခဲ့တဲ့ ကိစ္စလေးတစ်ခုတော့ရှိတယ်။ တမြန်နှစ်ကပေါ့။

ကျွန်တော့်ညီအငယ်ဆုံးက စေ့စပ်ကြောင်းလမ်းပွဲလုပ်တယ်။ ကျွန်တော့်ညီကို မန္တလေးသူလေးတစ်ယောက်နဲ့ ကြောင်းလမ်းတာကြောင့် ကျွန်တော်တို့ ညီအစ်ကို မောင်နှမတစ်သိုက် သွားရတာပေါ့။ ကျွန်တော့်အမေက လေဖြတ်ပြီး အိပ်ရာကမထနိုင်ဘဲ သတိလည်းမကောင်းတော့ဘူး။ ကျွန်တော့်အဖေကတော့ ဆုံးပါးသွားတာကြာပြီ။ ကျွန်တော်က 'ဒေါ်ဒေါ်ကြီးနဲ့ ငါတို့ညီအစ်ကိုတွေ သွားလိုက်ကြရင်ပြီးတာပဲကွာ'လို့ စီစဉ်တယ်။ သို့သော် ကျွန်တော့်ညီတစ်ယောက်က ဆွေမျိုးထဲက အရာရှိကြီးတစ်ယောက်ကိုဖိတ်တယ်။ ကျွန်တော်တို့ဘက်က မင်္ဂလာစကားပြောဖို့ပဲ။ ဟိုဘက်ကလည်း အဲသလိုပဲ အရာရှိကြီးကြီးတစ်ယောက်က လက်ခံ စကားပြောမတဲ့။ ကြောင်းလမ်းပွဲကိုသွားကြတော့ ဒေါ်ဒေါ်ကြီးက ပဝါစုံချနဲ့ ပဝါက သူ့ဟာသူထိုးတဲ့ပဝါ။ အင်္ကျီကလည်း သူ့ဟာသူချုပ်ထားတဲ့ အင်္ကျီနဲ့ပဲ။ ဒေါ်ဒေါ်ကြီးက သူ့မှာရှိတဲ့ ရွှေတိုရွှေစလေးတွေကို လက်ကိုင်ပဝါလေးနဲ့

ထုပ်ပြီး ကိုင်ထားတယ်။ တူအငယ်ဆုံးလေးကို သူ့မှာရှိတဲ့ သူ့စကားတလေးတွေ ပေးမလို့ပဲ။ ရွှေပွဲ လာပရိသတ်ကတော့ ဟိုဘက်က ၁၀ယောက်၊ ကျွန်တော်တို့ဘက်က ၅ယောက်ရှိတယ်။ ပရိသတ်ဟာ ဂုဏ်သရေရှိ အရာရှိကြီးနှစ်ယောက်ကိုပဲ အရေးတယူပြုကြတာပဲ။ သူတို့ကိုပဲ နှုတ်ဆက်ကြ။ သူတို့ကပဲ ပြောကြဟောကြတယ်။ ကျွန်တော့်ဒေါ်ဒေါ်ကြီးကို ဘယ်ဂရုစိုက်မှာတုန်း။ သူ့ဟာသူ ငုတ်တုတ်ပဲထိုင်နေရတာပေါ့။ ကျွန်တော်တို့အဖို့ ကျတော့ ဒေါ်ဒေါ်ကြီးက ပိုအရေးကြီးတာနဲ့ ကျွန်တော်က ကျွန်တော့်ဒေါ်ဒေါ်ကို တခြားသူတွေ ဂရုစိုက်စေချင်တယ်။ ဒါနဲ့ 'သူက ဒေါ်အုံးမေပါ။ ကျွန်တော်တို့ အဒေါ်ကြီးပါ။ သူ့ကျေးဇူးစောင့်ရှောက်လို့ ကျွန်တော်တို့ လူဖြစ်လာကြတာပါ'လို့ စကားတစ်ခွန်း ဝင်ပြောတယ်။ မိန်းကလေးဘက်က ပရိသတ်ဟာ အနည်းအကျဉ်း လှည့်တော့ လှည့်ကြည့်ကြတယ်။ သို့သော် ကျွန်တော်ကဂရုစိုက် စေချင်သလောက် သူနဲ့ထိုက်သလောက်တော့ မဟုတ်ဘူး။ ယဉ်ကျေးရုံ၊ မရိုင်းရဲလောက်ပဲလို့ ကျွန်တော့်စိတ်ထဲမှာ ခံစားရတယ်။

ဒေါ်ဒေါ်ကြီးက အေးအေးဆေးဆေးပါပဲ။ သို့သော် စကားတစ်ခွန်းတော့ ပြောတယ်။ တိုတိုလေးပါ။ ဒေါ်ဒေါ်ကြီးရဲ့စကားကို ကျွန်တော်မှတ်မိနေတယ်။ "ကျွန်မကတော့ မူလတန်းဆရာမလေးပါ။ သူတို့က ကျွန်မရဲ့ တူ၊ တူမတွေပါ။ ကျွန်မဟာ ကျွန်မတတ်နိုင်သလောက် သူတို့ကိုစောင့်ရှောက်ခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်မကတော့ ကျွန်မဝတ်တဲ့အင်္ကျီကို ကိုယ့်ဟာကိုယ် ချုပ်ဝတ်ပါတယ်ရှင်"တဲ့။ စကားပြောပြီးတော့ ဒေါ်ဒေါ်ကြီးဟာ လက်ကိုင်ပဝါနဲ့ထုပ်ထားတဲ့ အထုပ်လေးကို သူ့တူ၊ ကျွန်တော့်ညီအငယ်ဆုံးလက်ထဲကို ထည့်လိုက်တယ်။

ဒေါ်ဒေါ်ကြီးက 'ကျွန်မကတော့ ကျွန်မဝတ်တဲ့အင်္ကျီကို ကိုယ့်ဟာကိုယ် ချုပ်ဝတ်ပါတယ်ရှင်'ဆိုတဲ့စကားကို ဘာကြောင့် ထည့်ပြောသလဲ မသိဘူး။ (သူ့အနေနဲ့ အပေါ်ယံ ရွှေမုန့်ကြဲတဲ့လူတွေကို ငွေယူလို့တော့ ဟုတ်မယ်ထင်ဘူး။ လူတွေဆိုတာ ဒီလောက်ပါပဲလို့ သူသိပြီးသားပဲ။ သို့သော် သူ့ဟာ ကိုယ့်အားကိုယ် ကိုးသူပါ။ သူများကို မှီခိုတဲ့သူ မဟုတ်ပါဘူးလို့ 'ရိပ်'လိုက်ချင်သေးလို့သာ အဲဒီစကား ပြောပုံရတယ်။)

နက်ဖြန်အတွက်ပုံပြင်တစ်ပုဒ်

(ရှေ့ရှယ်ကာဆန်ဟာ သဘာဝဘက်တော်သားတစ်ယောက် ဖြစ်ပါတယ်။ ပိုးသတ်ဆေးတွေ ပေါင်းသတ်ဆေးတွေ အကြောင်း လေ့လာပြီးရေးတဲ့ Silent Spring “တိတ်ဆိတ်နေတဲ့ စပရင်းရာသီ” သူ့စာအုပ်က နာမည်ကြီးပါတယ်။ အလကား အထိတ်တလန့် လျှောက်ပြောနေတာပဲလို့ ပထမတော့ ယူဆကြတယ်။ ယခုတော့လည်း ကာဆန်ကို ဂေဟစနစ် ထိန်းသိမ်းရေး လှုပ်ရှားမှုကြီးမှာ ရှေးဦးနိမိတ်ဖတ်တဲ့ ပုရောဟိတ်အဖြစ် မြင်ကြတယ်။ အောက်ဖော်ပြပါ “နက်ဖြန်အတွက်ပုံပြင်”ဟာ Silent Spring က ကောက်နုတ်ချက်ဖြစ်ပါတယ်။ ပိုးသတ်ဆေးတွေ မဆင်မခြင် အရမ်းကာရောသုံးကြရင် ဖြစ်လာမယ့် အကျိုးဆက်ကို ဟောခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ သူ့အက်ဆေးထဲမှာပါတဲ့ လယ်ကွင်းတွေ စမ်းချောင်းတွေပေါ်ကျတဲ့ အဖြူရောင်အမှုန့်တွေက ပိုးသတ်ဆေးတွေပေါ့။)

----- || -----

တစ်ခါတုန်းက အမေရိကန်ပြည်အလယ်ပိုင်းမှာ မြို့တစ်မြို့ရှိသတဲ့။ သက်ရှိသတ္တဝါတွေဟာ သူတို့ပတ်ဝန်းကျင်နဲ့ သပွာယဖြစ်ကာ နေထိုင်ကြသတဲ့။ လယ်တောတွေ၊ သီးနှံခင်းတွေ၊ ဥယျာဉ်တွေရှိတဲ့ တောင်ကုန်းတွေ မြို့ပတ်ပတ်လည်မှာ တည်ရှိတာပေါ့။ စပရင်းရာသီဆိုရင် လယ်ခင်းစိမ်းစိမ်းတွေအပေါ် တိမ်ဖြူအုပ်အုပ်တွေမော့နေပြီး ဆောင်းစပ်မှာတော့ ဝက်သစ်ချတွေ၊ မေပဲလ်တွေ၊ ဘာချုံပင်တွေဟာ ထင်းရှူးတော နောက်ခံမှာ တောက်လိုက် မိုန်လိုက် ထွေးထွေးနီလိုက် ဝင်းဝင်းလက်လိုက် အရောင်စုံရှိတာပေါ့။ အဲဒီအခါမှာ တောင်ကုန်းတွေဆီက မြေခွေးတွေအူပြီး သမင်တွေက လယ်ကွင်းတွေထဲမှာ ငြိမ်ငြိမ်သက်သက် သွားလာနေကြတယ်။ ရွက်ကြွေချိန်ဆိုရင် အဲဒီမြင်ကွင်းကို မနက်ခင်း မြူနှင်းတွေကြား တစ်ဝက်တစ်ပျက် မြင်ရတာပေါ့။

လမ်းတစ်လျှောက်မှာ မညှိုးပန်းနွယ်တွေ၊ ဝိဘာနမ်နဲ့ အော်လဒါပန်းတွေ ဒရင်ကောက်တွေ တောပန်းရိုင်းတွေဟာ နှစ်လုံးပေါက် ခရီးသည်ရဲ့မျက်လုံးတွေကို မြူးရွှင်စေတာပေါ့။ ဆောင်းတွင်းကြီးမှာတောင် လမ်းဘေးဘီဟာ အလှအပခင်းတဲ့နေရာပဲ။ ဘယ်ရီသီးတွေနဲ့ ဆီးနှင်းခဲတွေပေါ်ခြောက်သယောင်းနေတဲ့ ပေါင်းပင်တွေထိပ်က အဆံတွေကိုလာစားတဲ့ မရေမတွက်နိုင်တဲ့ ငှက်တွေလာကြတာကိုး။ ကျေးလက်ဒေသဟာ တကယ်ပဲ ငှက်တွေ စုံမှစုံ၊ ပေါလည်းပေါလှတယ်လို့ ကျော်ကြားခဲ့တာပဲ။ စပရင်းရာသီနဲ့ ရွက်ကြွေချိန် ဆောင်းခိုငှက်အုပ်တွေများလာကြရင် ရပ်ဝေးကတောင် လာကြည့်ကြတယ်။ တချို့လူတွေကတော့ စမ်းချောင်းမှာ ငါးများဖို့လာတယ်။ ချောင်းရေက တောင်ပေါ်က စီးလာတာ အေးပြီးကြည်နေတာ ထရောက်ငါးတွေရှိတဲ့ အရိပ်ကောင်းတဲ့ အိုင်လေးတွေလည်း ထွန်းနေတာပေါ့။ လွန်လေပြီးသော နှစ်ပေါင်းများစွာကတည်းကပေါ့။ ဓားမဦးချဖို့ လူတွေစရောက်ပြီး အိမ်တွေဆောက်ကတည်းက ရေတွင်းတွေတူး၊ ကျီတွေဆောက်ကတည်းကပဲ။

အဲသလိုအချိန်မှာ ထူးထူးဆန်းဆန်း ပျက်စီးရာပျက်စီးကြောင်း

အဲဒီဒေသမှာ ဖြစ်လာပါရော၊ အရာခပ်သိမ်း ပြောင်းလဲတော့တာပါပဲ။ မကောင်းဆိုးဝါး ကျိန်စာတစ်စုံတစ်ရာဟာ အဲဒီလူ့အသိုက်အဝန်းပေါ်ရောက်တာပါ။ ကြက်အုပ်တွေကို ရှင်းပြဖို့ခက်တဲ့ ရောဂါတွေကပ်တယ်၊ ကျွဲနွားတွေ သိုးတွေလည်း မကျန်းမမာဖြစ်ပြီး သေကြတယ်။ နေရာတကာမှာ သေမင်းအရိပ် ထိုးနေတာပေါ့။ လယ်သမားတွေက သူတို့မိသားစုထဲက ရောဂါဝေဒနာတွေအကြောင်းပဲ ပြောနေကြတယ်။ မြို့က ဆရာဝန်တွေကတော့ သူတို့လူနာတွေမှာ ကပ်ရောက်နေတဲ့ ရောဂါအသစ်အဆန်းတွေကြောင့် စဉ်းစားရခက်နေကြတယ်။ ရှင်းမပြနိုင်တဲ့ ကောက်ကာငင်ကာ သေကြတာတွေက လူကြီး တွေသာမက ကလေးတွေမှာပါ ဖြစ်နေကြတာ၊ ကလေးတွေများ ကစားရင်းတန်းလန်း မမာမကျန်းဖြစ်ပြီး နာရီပိုင်းအတွင်း သေကြတာ။

ထူးထူးဆန်းဆန်း ငြိမ်ကျသွားတာပဲ။ ပမာအားဖြင့် ငှက်တွေကို ကြည့်ပေါ့။ သူတို့ဘယ်ရောက်သွားကြသလဲ၊ ငှက်တွေအကြောင်း လူတော်တော်များများ ပြောနေကြတယ်။ စိတ်အနှောင့်အယှက်လည်း ဖြစ်ကြ၊ ပဟေဠိလိုလည်း ဖြစ်နေကြသလိုပဲ။ ခြံနောက်ဘက်က စောင်းတဲတွေ အစာကျွေးတဲ့ နေရာတွေမှာများ တစပြင်လိုပဲ။ ဟိုနေရာ သည်နေရာမှာ တွေ့ရတဲ့ ငှက်တစ်ကောင်တလေလည်း အသက်ငင်နေတာပဲ . . . တုန်ယင်နေပြီး ပျံလည်းမပျံနိုင်တော့ဘူး။ အသံပင်မကြားရတဲ့ တစ်ခုသော စပရင်းရာသီပဲ။ မနက်ခင်းတွေ . . . အရင်က သပိတ်လွယ်ငှက်တွေ၊ မြေလူးငှက်တွေ၊ ချိုး၊ ဗွတ်ကုလား၊ နံ့ပြည်စုတ်နဲ့ တခြားငှက်သံပေါင်းများစွာရဲ့ မိုးသောက်အရုဏ်အသံနဲ့ ညှိုးညှဲနေတဲ့ မနက်တွေဟာ အသံဆိတ်သွားတယ်။ လယ်ကွင်း သစ်တော ရေစပ်တွေပေါ် တိတ်ဆိတ်ခြင်းသာ မင်းမဲ့တော့တယ်။

မွေးမြူရေးခြံတွေထဲမှာ ကြက်မတွေဝပ်တော့ ဝပ်ကြတာပဲ။ ကြက်ကလေးတွေ မပေါက်ဘူး။ လယ်သမားတွေက ဝက်မွေးမြူရေး မလုပ်နိုင်တော့တာကို ငြီးငြူနေကြတယ်။ တမြူမွေးရင်မွေးတဲ့ကောင်ရေနည်း

သွားတာကိုး၊ ပြီးတော့ ရက်ပိုင်းအတွင်းမှာ သေကုန်ကြတယ်။ ပန်းသီးပင် တွေလည်း အပွင့်တွေတော့ ပွင့်ကြရဲ့၊ အပွင့်တွေပေါ် ပျားတဝီဝီ မပျံ တော့ဘူး၊ ဝတ်မှုကူးတာ မရှိတော့ဘူးပေါ့၊ ဒါဆိုရင် ပန်းသီးလည်း သီးမှာ မဟုတ်ဘူး။

တစ်ချိန်က သာယာလှတဲ့ လမ်းဘေးဝဲယာဟာ ခုတော့ညိုမည်းနေ ပြီး မီးလောင်ထားသလို ညှိုးနွမ်းနေတဲ့ စိုက်ခင်းတွေပဲ တန်းစီနေတော့တာ၊ ဒီအခင်းတွေလည်း တိတ်ဆိတ်နေတော့တာပဲ၊ သက်ရှိတွေ စွန့်ခွာသွား ပြီကိုး၊ စမ်းချောင်းတွေတောင် ယခု သက်မရှိတော့ဘူး၊ ငါးများသူတွေ လည်း အလည်အပတ် မလာကြတော့ဘူးလေ၊ ငါးတွေ သေကုန်ပြီကိုး။

အိမ်တံစက်မြိတ်အောက်က မြောင်းတွေထဲ အိမ်ခေါင်မိုး အုတ် ကြွပ်တွေကြားမှာ အဖြူရောင်အမှုန်တွေကို အကွက်လိုက် တွေ့နေရသေး တယ်၊ အရင် ရက်သတ္တပတ်တွေတုန်းက အိမ်ခေါင်မိုးတွေပေါ်၊ မြက်ခင်း တွေပေါ်၊ လယ်ကွင်းတွေ၊ စမ်းချောင်းတွေပေါ်ကို နှင်းခဲတွေကျသလို ကျခဲ့ တာ။

စုန်းပြုစားလို့လည်း မဟုတ်ပါဘူး၊ ရန်သူတွေ လာတိုက်လို့လည်း မဟုတ်ပါဘူး၊ ဒီရိုက်ပုတ်ခံရတဲ့ ကမ္ဘာကြီးထဲမှာ အသက်တွေ အသစ်မမွေး အောင် တိတ်သွားစေတာ စုန်းတွေ ရန်သူတွေ မဟုတ်ပါဘူး။ လူတွေပါပဲ၊ ဒါတွေကို လူတွေကိုယ်တိုင် ပြုလုပ်တာ။

အဲဒီမြို့ရွာမျိုး တကယ်တမ်းဆိုရင်တော့ မတည်ရှိသေးဘူး၊ ဒါပေ တဲ့ အမေရိကမှာပဲဖြစ်စေ၊ ကမ္ဘာရဲ့တခြား တခြားတစ်နေရာမှာမှာဖြစ်စေ အဲသလိုမျိုး အဖြစ်အပျက် တစ်ထောင်တစ်သောင်း လွယ်လင့်တကူ ဖြစ် နိုင်တယ်။ ကျွန်မဖော်ပြခဲ့တဲ့ ကံဆိုးမိုးမှောင်ကျတာမျိုး အကုန်လုံး ဖြစ်နေ တဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းတော့ မရှိသေးပါဘူး၊ ဒါပေတဲ့ အဲသလို ဘေးကြီးသင့် တာတွေထဲက တစ်ခုတလေကတော့ တစ်နေရာရာမှာ တကယ်ဖြစ်နေ တာပါ။ အကယ်တန္တူ လူ့အဖွဲ့အစည်းဟာ အဲသလိုဘေးကြီးတွေထဲက တော်တော်များများ သင့်နေပါပြီ။ ကျွန်မတို့ သတိမပြုမိဘဲ တစ္ဆေမှင်စာ

တွေ မကောင်းဆိုးဝါးတွေ တွားသွားဝင်ရောက်လာပြီ၊ ဒီအပူခန်း ဇာတ် လမ်းနိမိတ်ကြီးဟာ ကျွန်မတို့အားလုံး တွေ့သိရတော့မယ့် ခက်တရော်လှ တဲ့ အစစ်အမှန်ကြီး အလွယ်တကူ ဖြစ်လာ နေပါပြီ။

----- || -----

ပတ်ဝန်းကျင်

(ကျွန်တော်တို့တတွေဟာ ပတ်ဝန်းကျင်နဲ့ ကင်းလို့မ ရဘူး၊ ကျွန်တော်တို့နဲ့ပတ်ဝန်းကျင်ဟာ ဆက်နေတာ။ တကယ် တော့ ကျွန်တော်တို့ကို ပတ်ဝန်းကျင်က ဝန်းရံထားတာ။ ကျွန် တော်တို့ပတ်ဝန်းကျင်ပျက်စီးလို့

မဖြစ်ဘူး။)

အဘိဓာန် တစ်အုပ်မှ “ပတ်ဝန်းကျင်” ဖွင့်ဆိုချက်ကို အောက်ပါအတိုင်းရှုပါ။

- (၁) ကုန်းမြေ၊ ပင်လယ်၊ လေ၊ ရာသီဥတု၊ အပင်များ၊ တိရစ္ဆာန်များ၊ လူသူ၊ တိရစ္ဆာန်၊ အပင်များ နေထိုင်သော အခြေအနေများ၊ အဝန်းအဝိုင်းများကို ယင်းတို့အား ဖြင့်သာလျှင် ပြုလုပ် ထားကုန်၍ ရုပ်ပတ်ဝန်းကျင် Physical environment ဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏။

(၂) သတ္တဝါတစ်စုံတစ်ခု သို့မဟုတ် ကမ္ဘာမြေကြီး တစ်ခုလုံး ကို သက်ရောက် ပြုပြင်သော အလုံးစုံသော အခြေအ နေများ။

(မှတ်ရန်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ ပတ်ဝန်းကျင်ဟူသည် ကျွန်ုပ်တို့အား ပတ်ပတ်လည် ဝန်းရံထားသော ကျွန်ုပ်တို့အားလည်း လွှမ်းမိုး

ဒီရိုက်ပုတ်ခံရတဲ့ ကမ္ဘာကြီးထဲမှာ အသက်တွေ အသစ်မမွေးအောင် တိတ်သွားစေတာ စုန်းတွေ ရန်သူတွေ မဟုတ်ပါဘူး။ လူတွေပါပဲ၊ ဒါတွေကို လူတွေကိုယ်တိုင် ပြုလုပ်တာ။

ခြယ်လှယ်သောအရာအားလုံးပင် ဖြစ်သည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ဟူသည်ကား (က)သဘာဝမှပစ္စည်းများ ဥပမာ သစ်ပင်၊ ငါး၊ မိုးရေ (သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် Natural environment)။ (ခ) လူလုပ်ပစ္စည်းများ ဥပမာ တီဇွဲ၊ ကား (လူလုပ်ပတ်ဝန်းကျင် Man-made environment) (ဂ)လူ့အသိုင်းအဝိုင်း၏ ယုံကြည်မှု များ၊ ဗဟုသုတ အမြော်အမြင်များ (ယဉ်ကျေးမှု ပတ်ဝန်းကျင် Cultural environment)။ (ဃ) တိုင်းပြည်များ၊ လူ့အစုအဝေးများ၏ ဆက်နွယ်ပတ်သက်မှုများ (လူမှုပတ်ဝန်းကျင် Social environment)။ (င) မိမိနိုင်ငံနှင့် ကမ္ဘာ၏ စစ်နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး အခြေအနေ (နိုင်ငံရေးပတ်ဝန်းကျင် Political environment)။ (စ) မိမိ၏ ဓနဥစ္စာရှိခြင်း၊ မရှိခြင်း အခြေအနေ (စီးပွားရေးပတ်ဝန်းကျင် Economic environment)များ ဖြစ်ကြသည်။

ဤပတ်ဝန်းကျင်များ အားလုံးသည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဆက်နွယ်နေကြသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ အသက်ရှင်ရန် လိုအပ်သောပစ္စည်းများ၊ ရေ၊ လေနှင့် အစားအစာအတွက်၊ အပင်များ တိရစ္ဆာန်များကို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်က ထောက်ပံ့သည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်သည် လူလုပ်ပတ်ဝန်းကျင်ကို ဖန်တီးရန်အတွက် ကျွန်ုပ်တို့အသုံးပြုသော အရာဝတ္ထုများ (သစ်၊ လောင်စာဆီ၊ ကျောက်များ၊ သတ္တုများ) နှင့် စီးပွားရေးပတ်ဝန်းကျင်အတွက် အရာဝတ္ထုများကိုလည်း ထောက်ပံ့သည်။ လူမှုပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ယဉ်ကျေးမှုပတ်ဝန်းကျင်များကား လူတို့မည်ကဲ့သို့ အတူတကွ နေထိုင်ကြပုံနှင့် လူနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် မည်ကဲ့သို့ ဆက်နွယ်နေပုံကို ကျွန်ုပ်တို့အား နားလည်စေသည်။

အခြားတိရစ္ဆာန်အမြောက်အမြားသည်လည်း အစုအဝေးများ၊ အသိုက်အဝန်းများနှင့် နေကြသော်ငြား လူ့အသိုက်အဝန်းသာလျှင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ပြောင်းလဲစေရန်နှင့် လူမှုပတ်ဝန်းကျင်၌ ကြီးမားသော အပြောင်းအလဲ ပြုလုပ်ရန် (မိမိတို့ အတူတကွနေပုံနည်းလမ်း သို့တည်းမဟုတ် အခြားလူအစုတို့နှင့် နေပုံနည်းလမ်း သို့တည်းမဟုတ် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို မြင်ပုံ နားလည်ပုံ နည်းလမ်းတို့၌ အပြောင်းအလဲ

ပြုလုပ်ရန်) ယင်းတို့ကို ဆုံးဖြတ်နိုင်စွမ်း ရှိသည်။
 ယခုအခါ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကား အလွန်လျင်မြန်စွာ ပြောင်းလဲလျက် ရှိသည်။ ထိုသို့ ပြောင်းလဲနေခြင်းမှာ လူလုပ်ပတ်ဝန်းကျင်ကား အခြားအရာတကာတို့ထက် ပို၍ အရေးကြီးသည်ဟု ထင်မြင်ယူသော တွေးခေါ်မှုကြောင့် ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာပေါ်၌ မှီတင်းနေထိုင်ကြကုန်သော သက်ရှိ မှန်သမျှသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို တည်မှီနေခြင်းဖြစ်ရာ၊ ထိုကဲ့သို့ သော တွေးခေါ်မှုကား အလွန်အန္တရာယ်ကြီးသည်။ “လူနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆက်ဆံရေး” နှင့် စပ်လျဉ်းသော ပို၍သင့်တော် ကောင်းမွန်သော တွေးခေါ်ဆင်ခြင်မှုတွေ့ရှိနိုင်ရန်အတွက် လူတို့သည် မိမိဗဟုသုတနှင့် အတွေ့အကြုံများမှသော်လည်းကောင်း၊ ကမ္ဘာပေါ်၌ မှီတင်းနေထိုင်ကြသော လူ့အသိုက်အဝန်းတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် လူမှုပတ်ဝန်းကျင်များမှသော်လည်းကောင်း သင်ယူနိုင်လေသည်။ လူ့အသိုက်အဝန်း အသီးသီးကား ပူးပေါင်းနေထိုင်မှု၌လည်းကောင်း လူလုပ်ပတ်ဝန်းကျင် စီမံတည်ဆောက်ရာ၌ လည်းကောင်းသဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဆက်ဆံရာ၌ ကိုယ့်နည်းကိုယ့်ဟန်များ ရှိကြလေသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ကား ကမ္ဘာမြေ၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို နားလည်ရန်နှင့် မထိခိုက် မပျက်စီးစေရန် ကြိုးစားရမည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ဖျက်ဆီးသည်ဆိုအံ့၊ အရာခပ်သိမ်းအား ဖျက်ဆီးခြင်းဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

သိပ္ပံပညာသေချာတဲ့အရာ မဟုတ်ဘူးတဲ့ဗျာတို့

(ဧပြီ ၁၉၆၃ မှာ ရစ်ချက်ပီဖိုင်းမန်းကို ဝါရှင်တန်တက္ကသိုလ်၊ ဂျွန်ဒန်၏ စာတောပွဲဟောပြောဖို့ ဖိတ်တဲ့အခါ အထက်ပါခေါင်းစဉ်ကိုဟောပါတယ်။ ညသုံးည ဟောတဲ့ပွဲရဲ့ ပထမဆုံးညမှာ ထိုခေါင်းစဉ်နဲ့ ဟောခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ရွှေအရသာ ထိုစာများကို မြည့်စမ်းကြည့်ဖို့ တင်ဆက်ပါတယ်)

လူတို့ရဲ့စိတ်ကူးတွေအပေါ် သိပ္ပံပညာရဲ့ သက်ရောက်မှုကို ကျွန်တော့် အနေနဲ့ ဟောပါမယ်။ ဒီအကြောင်းအရာဟာ မစ္စတာဂျွန်ဒန်၏ ဆွေးနွေးစေချင်တဲ့ အကြောင်းအရာဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ သိပ္ပံရဲ့သဘာဝကို ပြောပါမယ်။ အထူးသဖြင့်တော့ သိပ္ပံမှာ သံသယနဲ့ မသေချာခြင်းရှိနေတဲ့အကြောင်းကို ဆွေးနွေးပါမယ်။

ဒုတိယဟောပြောမှုမှာတော့ နိုင်ငံရေး ပြဿနာတွေ၊ ဘာသာရေးနဲ့ စပ်လျဉ်းတဲ့ မေးခွန်းတွေမှာ သိပ္ပံဘက်က ရှုမြင်ပုံတွေအကြောင်း ဆွေးနွေးပါမယ်။

တတိယဟောပြောမှုမှာတော့ လူ့အဖွဲ့အစည်းက ကျွန်တော့်ကို ဘယ်

လိုမြင်သလဲတဲ့။ အဲ... သိပ္ပံပညာရှင်တစ်ယောက်ကို ဘယ်လိုမြင်သလဲ ဆိုတာကို ဆွေးနွေးမှာဖြစ်ပါတယ်။ အနာဂတ်ကာလ သိပ္ပံပညာရဲ့တွေ့ရှိချက်တွေက ဘာလူမှုပြဿနာတွေ ဖြစ်စေနိုင်တာကိုလည်း တင်ပြပါမယ်။

ဘာသာရေး၊ နိုင်ငံရေးကို ကျုပ်ဘာသိသလဲ။ ဒီရူပဗေဒဌာန ဆရာတွေရော တခြားအရပ်က ရူပဗေဒဆရာတွေရော ကျုပ်ကိုဟားကြပြီး၊ ခင်ဗျားဘာပြောမလဲဆိုတာ ကျုပ်တို့လာနားထောင်ရတော့မှာပဲ။ ဒါမျိုးတွေ ခင်ဗျားစိတ်ဝင်စားတယ်လို့ ကျုပ်တို့ မသိခဲ့ပေါင်ဗျာလို့ ပြောကြပါတယ်။ ဒါမျိုးတွေကို ကျုပ်စိတ်ဝင်စားကောင်း စိတ်ဝင်စားမယ်။ ဟောလောကအောင်တော့ မရဲဘူးလို့ သူတို့က ထင်ကြပါတယ်။

“ဘာသာရပ်နယ်ပယ်တစ်ခုမှ အယူအဆတွေက တခြားဘာသာရပ်တစ်ခုအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှု”ကို ပြောကြရင်၊ ထိုလူတစ်ယောက် လူပေါက်ကြီးဖြစ်ဖို့ အကြောင်းတော့ရှိတယ်။ ခုနယ်ခါ အထူးပြုလေ့လာရတဲ့ ခေတ်ကြီးမှာ ဘာသာရပ်နှစ်ခုအကြောင်း နက်နက်နဲနဲသိဖို့ဆိုတာ လူပေါက်ကြီးမဖြစ်ဘဲ နက်နက်သိတဲ့လူ အတော်နည်းပါတယ်။

ကျုပ်တင်ပြချင်တဲ့ အတွေးအခေါ် အယူအဆတွေဟာ အတွေးအခေါ်ဟောင်းတွေချည်းပါ။ ၁၇ ရာစု ဒဿနဆရာတွေ ပြောပြီးသားတွေကလွဲလို့ တစ်ခုမှ အသစ်မပါပါ။ ဒါဖြင့် ဘာကြောင့် ထပ်ပြောနေရတာတဲ့။ နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း မျိုး ဆက်သစ်တွေ မွေးနေလို့ ပြောနေရတာပါ။ လူ့သမိုင်းမှာ ကြီးကျယ်လှတဲ့ အယူအဆ အတွေးအခေါ်တွေ ပေါ်ပေါက်ခဲ့တယ်။ ထိုအတွေးအခေါ်များကို မျိုးဆက်တစ်ခုက နောက်မျိုးဆက်တစ်ခုထံ ရှင်းလင်းစွာ၊ ရည်ရွယ်ချက်ရှိစွာ လက်ဆင့်မကမ်းရင် ထိုအတွေးအခေါ်များ တည်တံ့မှာ မဟုတ်လို့ပါ။

ရှေးက အတွေးအခေါ် အတော်များများဟာ တွေ့နေကျ မြင်နေကျ ဗဟုသုတတွေဖြစ်ကုန်တော့ အဲဒါတွေကို ရှင်းလင်းစရာ ပြောစရာ မလိုကြသလို ဖြစ်တတ်တယ်။ သို့သော် သိပ္ပံဖြစ်ထွန်းလာခြင်းနဲ့ စပ်လျဉ်းတဲ့

အတွေးအခေါ်တွေကတော့ ကျွန်တော့်ပတ်ဝန်းကျင် ကျွန်တော်မြင်သလောက်မှာ လူတိုင်းရှုမြင်နိုင်တဲ့ အရာမဟုတ်ကြပါ။ လူ့အတော်များများ သိပြီးသားပါ ဆိုရင်လည်း မှန်တော့မှန်ပါတယ်။ ခုလို တက္ကသိုလ်တစ်ခုမှာ လူ့အများစုအနေနဲ့ သိပ္ပံအကြောင်း သိပြီးသားနေရာမှာတော့ ကျုပ်ပရိသတ်များပြီး ပြောနေတာဖြစ်နိုင်ပါတယ်။

“ပညာရပ်နယ်ပယ်တစ်ခုက အတွေးအခေါ်များရဲ့ အခြားနယ်ပယ်အပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှု” ကို ပြောတဲ့နေရာမှာ ကျုပ်အနေနဲ့ ကျုပ်သိတဲ့ဘက်က စပါ့မယ်။ ကျုပ်က သိပ္ပံကိုတော့ သိပါတယ်။ သိပ္ပံအယူအဆ၊ သိပ္ပံနည်း သိပ္ပံသဘောထား၊ သိပ္ပံပညာတိုးတက်ခြင်းနဲ့ ရေသောက်မြစ်များ၊ သိပ္ပံပညာရဲ့စည်းကမ်းများ... ဒါတွေကို ကျုပ်သိပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီဟောပြောမှုမှာ ပထမဆုံး အနေနဲ့ သိပ္ပံအကြောင်း ပြောပါ့မယ်။ နောက်ညများမှာမှ ကျွန်တော့်အယူအဆ ကိုးရိုးကားယားများကို တင်ပြပါမယ်။ ထုံးစံအတိုင်း ပရိသတ်လည်း တဖြည်းဖြည်းနည်းသွားတဲ့အခါမှာပေါ့ဗျာ။ ပရိသတ်နည်းသွားမယ်လို့ ကျုပ်ယူဆပါတယ်။

သိပ္ပံဆိုတာ ဘာလဲ။ သိပ္ပံဆိုတဲ့ စကားလုံးဟာ အောက်ပါ သုံးခုအနက် တစ်ခုခု သို့မဟုတ် သုံးခုစလုံး ပေါင်းရုန်းထားတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ရှိပါတယ်။ (ကျုပ်အနေနဲ့ အလွန်အကျဉ်းချုံးဖို့ မလိုအပ်ဘူးလို့ ထင်ပါတယ်။ အရာရာမှာ အကျဉ်းချုံးလွန်းတာဟာ မကောင်းပါ။) သိပ္ပံဟာ ဘာလဲဆိုရင် ၁။ အရာဝတ္ထုတွေအကြောင်းကို ဖော်ထုတ်တဲ့ အထူးနိဿရည်းတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။

၂။ အရာဝတ္ထုတွေအကြောင်းကို ဖော်ထုတ်ရာမှ ထွက်ပေါ်လာသော ဗဟုသုတ အစုအဝေးကြီး ဖြစ်ပါတယ်။

၃။ “တစ်ခုခုကို ဖော်ထုတ်ရာမှ အရာဝတ္ထု အသစ်များ လုပ်နိုင်လာပုံနဲ့ ထိုအရာဝတ္ထုအသစ်များရဲ့ ပြုမူပုံအကြောင်းများ” လို့လည်း ယူနိုင်ပါတယ်။ ဒါကိုတော့ နည်းပညာ (တက်ခနီလိုဂျီ) လို့ ခေါ်ပါတယ်။

ကျုပ်အနေနဲ့ ဖော်ပြပါ အချက်သုံးချက်ထဲက နောက်ဆုံးအချက်က

စပြီး ဆွေးနွေးချင်ပါတယ်။ တက်ခန့်လိုချင်(ဝါ) တီထွင်လိုက်တဲ့ အရာဝတ္ထုအသစ်များ၊ သိပ္ပံရဲ့အထင်ရှားဆုံး အင်္ဂါရပ်ဖြစ်တဲ့ အသုံးချခြင်း (application) ဖြစ်ပါတယ်။ သိပ္ပံရဲ့ အကျိုးကျေးဇူးကြောင့် အကြင်သူဟာ အရာဝတ္ထုတွေကို ပြုလုပ်နိုင်တဲ့ “တန်ခိုး” ရရှိလာတယ်။ ဒီ “တန်ခိုး”ရဲ့ အကျိုးကျေးဇူးကို ပြောပြဖို့တောင် မလိုပါဘူး။ စက်မှုတော်လှန်ရေးကြီးရဲ့ အကျိုးကျေးဇူးဟာ သိပ္ပံတိုးတက်မှုမရှိရင် ဖြစ်

မလာနိုင်ဘူး။ လူဦးရေတစ်ခုလုံး အတွက် အာဟာရ လုံလုံလောက်လောက် ထုတ်လုပ်ဖို့ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ရောဂါဘယတွေ ထိန်းသိမ်းထားဖို့ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ သိပ္ပံပညာသာ မတိုးတက်ရင်ကုန်ထုတ်လုပ်မှုအတွက် ကျွန်ုပ်တို့ အလုပ်မလုပ်ဘဲ လူတွေ အားအားယားယား မနေနိုင်ဘူး။

အဲ... သိပ္ပံပညာရဲ့ “တန်

ခိုး” ကို ဘယ်လို အသုံးချမလဲဆိုတဲ့ အညွှန်းကတော့ အကောင်းသုံးမလား၊ အဆိုးသုံးမလား ပါမလာဘူး။ ဒီ တန်ခိုးရဲ့ရလဒ်ဟာ အကောင်းလည်း ဖြစ်နိုင်တယ်၊ အဆိုးလည်း ဖြစ်နိုင်တယ်။ စက်ရုပ်တွေသုံးပြီး အလုပ်လုပ်တယ်ဆိုပါတော့... အလုပ်သမား ပြဿနာတွေ ရှိလာတယ်။

လေကြောင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတိုးတက်လို့ ပျော်ပါရဲ့၊ လေကြောင်းစစ်ပွဲတွေကို ကြောက်ရတယ်။ အာကာသထဲဝင်နိုင်လို့ ပျော်ပါရဲ့၊ အာကာသထဲဝင်ရောက်လို့ ဖြစ်တဲ့

ပြဿနာတွေ ရှိတယ်။ နျူကလီးယားစွမ်းအင်ပြဿနာကတော့ လူတိုင်း သိတဲ့ ပြဿနာပေါ့။

သိပ္ပံဟာ အဖိုးတန်ရဲ့လား။ တစ်စုံတစ်ရာလုပ်နိုင်တဲ့ တန်ခိုးဟာ အဖိုးတန်တယ်လို့ ကျုပ်တော့ဖြင့်ယူဆတယ်။ အကောင်းဖြစ်မလား၊ အဆိုးဖြစ်မလားဆိုတာကတော့ ဘယ်ပုံအသုံးချသလဲအပေါ်မှာ မူတည်တယ်။ တန်ခိုးကိုယ်နှိုက်ကတော့ အဖိုးထိုက်တယ်။

တစ်ခါတုန်းက ဟာဂိုင်းအီရောက်တော့ ကျုပ်ကို ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုန်းကြီးကျောင်းတစ်ကျောင်း လိုက်ပို့တယ်။ ဘုန်းကြီးကျောင်းမှာ လူတစ်ယောက်က ကျုပ်ကို “ခင်ဗျား ဘယ်တော့မှ မမေ့မယ့် စကားတစ်ခွန်း ပြောရဦးမယ်၊ လူတိုင်းလူတိုင်းကို နတ်ပြည်တံခါးတွေဖွင့်ဖို့ သော့ပေးထားတယ်။ အဲဒီသော့နဲ့ ငရဲတံခါးလည်း ဖွင့်လို့ရတယ်” လို့ ပြောတယ်။

သိပ္ပံဟာလည်း အဲဒီသော့လိုပဲ။ နတ်ပြည်တံခါးဖွင့်လို့ရတယ်၊ ငရဲတံခါးလည်း ဖွင့်လို့ရတယ်။ ဘယ်တံခါးဖွင့်ပါလို့ အညွှန်းက ကျုပ်တို့မှာ မရှိဘူး။ ဒီသော့ကို လွှင့်ပစ်ရမလား၊ ဒါဆိုရင်တော့ နတ်ပြည်တံခါးကို ဖွင့်ဖို့လမ်း ရှိတော့မှာမဟုတ်ဘူး။ သော့ကိုသုံးဖို့ အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းကိုရှာတဲ့ ပြဿနာနဲ့ ကျုပ်တို့နပမ်းလုံးရမှာပဲ။ ဒီမေးခွန်းဟာ အလွန်လေးနက်တဲ့ မေးခွန်းဖြစ်ပါတယ်။ သို့သော် နတ်ပြည်တံခါးဖွင့်တဲ့သော့ရဲ့ တန်ဖိုးကိုတော့ ကျုပ်တို့ ငြင်းပယ်လို့မရဘူး။

လူ့အဖွဲ့အစည်းနဲ့ သိပ္ပံပညာရဲ့ပြဿနာတွေဟာ အဲဒီနေရာမှာ တည်ရှိနေပါတယ်။ သိပ္ပံပညာရှင်တစ်ယောက်ကို သူ့ကြောင့် လူ့အဖွဲ့အစည်း အပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုအတွက် ပိုပြီး တာဝန်ယူသင့်တယ်လို့ ပြောရင် ဒါဟာ သိပ္ပံပညာရဲ့ အသုံးချမှုတွေအကြောင်း ပြောနေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ခင်ဗျားလုပ်နေတာဟာ နျူကလီးယားစွမ်းအင် တိုးတက်မှုအတွက်ဆိုရင် ခင်ဗျားအနေနဲ့ ဒီစွမ်းအင်ကို အန္တရာယ်ပေးဖို့ အသုံးချနိုင်တယ်လို့ စဉ်းစားထားရမှာပါ။ ဒီကိစ္စဟာ အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်သော်လည်း ကျုပ်အနေနဲ့ ဒါကို ဆက်မပြောတော့ပါ။ ဒါမျိုးတွေဟာ သိပ္ပံပညာ ပြဿနာတွေလို့

ပြောရင် ဒါဟာ ချဲ့ကားပြောတာလို့ ကျုပ်အနေနဲ့ ယူဆပါတယ်။ ဒါတွေဟာ လူ့ပြဿနာတွေ (Humanitarian problems) သာ ဖြစ်ပါတယ်။ တန်ခိုးကို ဘယ်လိုခိုင်းမလဲဆိုတဲ့ အချက်က တော့ ရှင်းလင်းပါတယ်။ တန်ခိုးကို ဘယ်လိုချုပ်မလဲ ဆိုတာက တော့ သိပ္ပံပညာ မဟုတ်ပါ။ သိပ္ပံပညာရှင်များ သိပ်သိတဲ့ကိစ္စလည်း မဟုတ်ပါ။

သိပ္ပံပညာရဲ့ အင်္ဂါရပ်နောက်တစ်ခုကတော့ အသစ်များကို ဖော်ထုတ်တွေ့ရှိခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ အသစ်များကို တွေ့ရှိခြင်းဟာ စနစ်တကျ တွေးတောခြင်း၊ ပင်ပန်းကြီးစွာ အလုပ်လုပ်ခြင်းက ပြန်ပေးတဲ့ အသီးအပွင့် ရွှေပီတိဖြစ်ပါတယ်။

ဒါမျိုးတွေ ဘာကြောင့် ကျုပ် မပြောချင်သလဲဆိုတာကို ဥပမာလေး တစ်ခုပေးပါ့မယ်။ တစ်ခါက ၁၉၄၉ ဒါမှမဟုတ် ၁၉၅၀ ခုနှစ်မှာ ရူပဗေဒသင်ပေးဖို့ ဘရာဇီးကိုကျုပ် သွားခဲ့ရပါတယ်။ “ပွိုင့်ဖိုး” ပရိုဂရမ်ဆိုတဲ့ ပရိုဂရမ်တစ်ခုရှိတယ်။ မဖွံ့ဖြိုးသေးတဲ့ နိုင်ငံတွေကို ကူညီဖို့ လုပ်တဲ့ ပရိုဂရမ်ပါ။ မဖွံ့ဖြိုးသေးတဲ့ နိုင်ငံတွေ လိုအပ်တာက နည်းပညာအတတ်တဲ့။ ဘရာဇီးက ရီယို

မြို့မှာ ကျုပ်နေရပါတယ်။ ရီယိုမြို့ တောင်ကုန်းလေးတွေ ပေါ်မှာ သစ်တိုသစ်စတွေနဲ့ ဆောက်ထားတဲ့ အိမ်လေးတွေရှိတယ်။ နေတဲ့လူတွေက အလွန်ဆင်းရဲတယ်။ ရေမရှိဘူး။ အညစ်အကြေးစွန့်တဲ့ စနစ်မရှိဘူး။ ရေရဖို့ တောင်ခြေကရေကို ဓာတ်ဆီပုံးလွှတ်တွေ ခေါင်းရွက်ပြီး သယ်ရတယ်။ အဲဒီတောင်ကုန်းတွေနားက နောက်တောင်ကုန်းတွေမှာတော့ လှပတဲ့ တိုက်အိမ်တွေ ရှိတယ်။ ကိုပါကဘားနား ပင်လယ်ကမ်းခြေစပ်နားမှာပေါ့။ ကျုပ်က ပရိုဂရမ်က သူငယ်ချင်းတွေကို ပြောတယ်။ ဒီပြဿနာကတော့ နည်းပညာပြဿနာ မဟုတ်ပါဘူး။ တောင်ကုန်းပေါ်

ရေပိုက်တပ်တာ သူတို့ မသိဘူးဟုတ်စ။ အနားက တိုက်အိမ် တွေမှာတော့ ရေပိုက်တွေလည်း ရှိတယ်။ ရေတင်စက်တွေလည်း ရှိတယ်။ နည်းပညာ မရှိတဲ့ပြဿနာမဟုတ်ဘူးဆိုတာ သေချာပါတယ်။ ဒီပြဿနာဟာ စီးပွားရေးထောက်ပံ့မှုအဆင့်ရာ ပြဿနာပါ။ စီးပွားရေးအထောက်အကူဟာ အလုပ်တကယ်ဖြစ်သလား၊ မဖြစ်သလား ကျုပ်တော့မသိပါ။ ရေပိုက်တပ်တာ တောင်ပေါ်ကို ရေစက်နဲ့ရေတင်တာ ဘယ်လောက် ကုန်ကျသလဲဆိုတဲ့ မေးခွန်းမျိုးကတော့ ကျုပ်ဆွေးနွေးဖို့ မတန်တဲ့ဟာပါ။

သိပ္ပံပညာရဲ့ အင်္ဂါရပ်နောက်တစ်ခုကတော့ အသစ်များကို ဖော်ထုတ်တွေ့ရှိခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ အသစ်များကို တွေ့ရှိခြင်းဟာ စနစ်တကျတွေးတောခြင်း၊ ပင်ပန်းကြီးစွာ အလုပ်လုပ်ခြင်းက ပြန်ပေးတဲ့ အသီးအပွင့် ရွှေပီတိဖြစ်ပါတယ်။ သိပ္ပံပညာရှင်တွေဟာ အသုံးချမှုအတွက် လုပ်တာမဟုတ်ပါ။ ရွာဖွဲ့တွေ့ရှိမှုကြောင့် ခံစားရတဲ့ စိတ်တက်ကြွခြင်း ပီတိကြောင့်သာ ဖြစ်ပါတယ်။ ခင်ဗျားတို့အများစုကတော့ ဒါကိုသိမှာ မဟုတ်ပါ။ မသိတဲ့လူကိုတော့ သိပ္ပံပညာရပ်တိုးတက်ခြင်းရဲ့ မေ့စစ်အကြောင်းတရား ဖြစ်တဲ့ ဒီစိတ်တက်ကြွခြင်းပီတိအကြောင်းကို ရှင်းလင်းပြဖို့ မဖြစ်နိုင်လောက်ပါ။ ဒီပီတိအကြောင်းကို နားမလည်ရင်လည်း ခင်ဗျားဟာ အရေးအကြီးဆုံးပွိုင့်ကို လွှတ်တာပါ။ အသစ်တွေတွေ့ရှိခြင်းကြောင့် ရအပ်တဲ့ ပီတိအကြောင်း နားမလည်ရင် ခင်ဗျားအနေနဲ့ သိပ္ပံကိုနားမလည်နိုင်ဘူး။ သိပ္ပံနဲ့ အခြားအရာတွေရဲ့ အဆက်အစပ်ကို နားမလည်နိုင်ဘူး။ ကျုပ်တို့ ယခုခေတ်ကြီးရဲ့ ကြီးကျယ်လှတဲ့ စွန့်စားခန်းကို မခံစားနိုင်ဘူးဆိုပါတော့ ဗျာ။

အရာဝတ္ထုတွေအကြောင်း ဖော်ထုတ်တွေ့ရှိတာဟာ ပျင်းစရာကောင်းသလား၊ ပျင်းစရာ မဟုတ်ပါ။ ဒီအကြောင်းဟာ ပြောဖို့တော့ခက်တယ်။ သို့သော် အနည်းအကျဉ်း ကျုပ်ပြောနိုင်တယ်။ တစ်နေရာရာက တစ်ခုခုအကြောင်း စပြောကြမယ်။

ဥပမာအားဖြင့် ရှေးရှေးကလူတွေ ယုံကြည်တာဟာ “ကမ္ဘာကြီးဟာ ဆင်ကြီးတစ်ကောင်ရဲ့ ကျောကုန်းပေါ်မှာရှိတယ်။ ဆင်ကြီးကတော့ လိပ်

ကြီးတစ်ကောင်အပေါ်မှာ ရပ်နေတယ်။ ကမ္ဘာ့လိပ်ကြီးကတော့ အဆုံး မရှိ အနက်မထင်တဲ့ မဟာသမုဒ္ဒရာကြီးထဲမှာ ကူးခတ်နေတယ်” တဲ့။ မဟာသမုဒ္ဒရာကတော့ ဘယ်ထဲမှာတုံး၊ သူတို့က အဲဒီအဖြေကိုတော့ မသိဘူးတဲ့။

ရှေးလူတို့ရဲ့ ခုနယုံကြည်မှုဟာ စိတ်ကူးရဲ့ ရလဒ်ဖြစ်တယ်။ ထိုအယူအဆဟာ ကဗျာဆန်ပါရဲ့၊ လှလည်း လှပါရဲ့။ ဒီယနေ့တော့ ကမ္ဘာကြီးကို ကျုပ်တို့ ဘယ်လိုတွေ့သလဲ၊ ကြည့်. . . ပျင်းရိစရာ အယူအဆ ဟုတ်ရဲ့လား။ ကမ္ဘာကြီးဟာ လည်နေတဲ့ဘောလုံး. . . လူတွေကတော့ ဘောလုံးရဲ့ ဘေးဘီတွေမှာ ကပ်နေကြတယ်။ တချို့ဟာ ဇောက်ထိုး မိုးမျှော်၊ ပြီးတော့ ဧရာမ မီးဖိုကြီးတစ်ခုကို ကျုပ်တို့ ကမ္ဘာကြီးက လှည့်ပတ်နေသေးတယ်။ အဲ. . . နေကို ကျုပ်တို့ ပတ်နေတယ် မဟုတ်လား၊ ဒါဟာ ပိုပြီး ရိုမန်းတစ် မဖြစ်ဘူးလား၊ ပိုပြီး စိတ်လှုပ်ရှားစရာ မဟုတ်ဘူးလား။ ကျုပ်တို့ကို ဘာက “တည်” စေသတုံး၊ ခြပ်ဆွဲအားတဲ့။ ကမ္ဘာမြေကြီးရဲ့ လက္ခဏာ ဂုဏ်အင်္ဂါတစ်ခု၊ ဒီဆွဲအားကြောင့် ကမ္ဘာမြေကြီးဟာ လုံးဝန်းနေတာ။ ဒါအပြင် နေနဲ့ကမ္ဘာကို အတူတကွ ဆွဲထားတာ ကမ္ဘာက အဝေးကို အမြဲတစေ ထွက်ပြေးဖို့ ကြိုးစားနေသော်ငြား နေကိုပဲ ပတ်လျက် တည်ရှိစေသောအရာ. . . ။ ထိုခြပ်ဆွဲအားဟာ ကြယ်တွေအပေါ်လည်း သက်ရောက်ကာ ကြယ်တွေအချင်းချင်းလည်း သက်ရောက်နေကာ ဂယ်လက်ဇီကြီးထဲမှာ အရပ်တကာ မိုင်ပေါင်းများစွာများစွာ တည်ရှိစေတာ. . . ။

စကြဝဠာဆိုတာကို လူတွေ လူတွေ ဖော်ပြပြီးခဲ့ပါပြီ။ သို့သော် ဆက်လက်တည်ရှိဆဲ စကြဝဠာရဲ့ အစွန်းဆိုတာကို မသိ၊ အဆုံးမရှိ အနက်ရှိသော အောက်ခံကြမ်းပြင်ကို မသိနိုင်တဲ့ မဟာသမုဒ္ဒရာ လိုပါပဲ။ ဂန္တီရဆန် အံ့ဩဖွယ် ရှေးက စကြဝဠာအကြောင်း ဖော်ပြတဲ့ကဗျာလို့ပဲ မပြည့်မစုံ။

လူစိတ်ကူးထက် သဘာဝဓမ္မရဲ့ စိတ်ကူးက ပိုဆန်းတာပေါ့။ သဘာဝ

ဟာ ဒီလောက် အံ့စရာ ဖြစ်ကြောင်း စောင့်မကြည့်တတ်သူ မည်သူမည်ဝါမှ သိမှာမဟုတ်။

ကမ္ဘာနှင့် အချိန်ကာလအကြောင်းကော . . . ။ ဘယ်နေရာမှာ ဘယ်ကဗျာဆရာများ ရှည်ရှည်လျားလျား ဖြေးဖြေးနေ့နေ့ အီဇော်လူးရှင်း ကာလကြီးကို နှိုင်းရှည်ကာ ဖွဲ့နွဲ့ခဲ့ ဖူးသလဲ။ အဲ. . . ကျုပ် ခပ်သော့သော့ ပြောတာ မြန်သွားပြီထင်တယ်။ ကနဦးမှာ ကမ္ဘာကြီးရှိတယ်ဗျာ၊ သက်ရှိတစ်ကောင်တစ်မြီး တစ်ခုတလေမှ မရှိဘူး။ နှစ်ဘီလျံပေါင်းများစွာ ဒီဘောလုံးကြီးလည်နေလိုက်တာ၊ နေဝင်တယ်၊ နေထွက်တယ်။ လှိုင်းလုံးများ၊ ပင်လယ်၊ အသံ ဗလံများ။ သို့သော် ထိုအရာကို ရှုစားမယ့် သက်ရှိဆိုတာ မရှိ။ ခင်ဗျားမြင်ရဲ့လား၊ ယူနိုင်ရဲ့လား၊ စိတ်ကူးထဲမှာ တိုက်ကြည့်နိုင်ရဲ့လား။ သက်ရှိ တစ်ကောင်တစ်မြီးမှမရှိတဲ့ လောကတစ်ခုမှာ ဘာအဓိပ္ပာယ်ရှိမလဲ။ ကျုပ်တို့အနေနဲ့ လောကရဲ့အဓိပ္ပာယ်ကို အသက်ရှိခြင်း ရှုထောင့်ကပဲ ကြည့်တာမဟုတ်လား၊ အသက်မရှိတာရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို ကျုပ်တို့နားလည်လိုလား။ သို့သော် ကမ္ဘာကြီးရဲ့ကာလအများစုမှာ အသက်ဆိုတာ မရှိခဲ့ဘူးဗျ။ ယခု စကြဝဠာကြီးရဲ့ နေရာအများစုမှာလည်း သက်ရှိ မရှိဖို့ များတယ်ခင်ဗျ။

အဲ. . . အသက်ဓာတ်ဆိုတာကော ဘာလဲ၊ “အသက်”ရဲ့ အထဲက စက်၊ အသက်အစိတ်အပိုင်း တွေရဲ့ ဓာတုဗေဒက လှပသဗျ။ “အသက်” ဟူသမျှဟာလည်း အခြားသက်ရှိ “အသက်” တွေနဲ့ အပြန်အလှန်ဆက်စပ်နေသဗျ။ ဥပမာ အပင်တွေရဲ့ အောက်ဆီဂျင်ဖြစ်စဉ်က အရေး ကြီးတဲ့ ဓာတုပစ္စည်း ကလိုရိုဖီးလ် ဆိုပါတော့ဗျာ။ ကလိုရိုဖီးလ်မှာ စတုရန်းသဏ္ဍာန် ရှိတယ်။ လှတဲ့ ကွင်းကလေး. . . ဘဲနံဇင်းကွင်းလို့ခေါ်တယ်။ အပင်မဟုတ်တဲ့ အကောင်တွေ၊ ကျုပ်တို့လို သတ္တဝါတွေမှာတော့ အောက်ဆီဂျင်ပါဝင်တဲ့စနစ်တွေ သွေးထဲမှာရှိတယ်။ ဟီမိုဂလိုဘင်လို့ ခေါ်တယ်။ ဒါလည်း စိတ်ဝင်စားစရာ စတုရန်းပုံကွင်းဗျ။ အလယ်မှာတော့ မဂ္ဂနီဆီယမ်မရှိဘဲ အိုင်ယွန်း (iron) ရှိ တယ်။ ဒါကြောင့် မစိမ်းဘဲနီတယ်၊ ကွင်းပုံ

သဘာဝဆိုတာကတော့ သိပ္ပံပညာရှင်ကစားတဲ့ အမှုန့်၊ သူပင်ပန်းတကြီး ကြီးပမ်းအားထုတ်တွေရှိတဲ့အရာ။

သဏ္ဍာန်ချင်းကတော့ အတူတူပဲ။ ဘက်တီးရီးယားတွေရဲ့ပရိုတိန်းနဲ့ လူပရိုတိန်းတွေလည်း အတူတူပဲ။ ဘက်တီးရီးယားတွေရဲ့ ပရိုတိန်းထုတ်လုပ်တဲ့စနစ်ကို လူရဲ့ သွေးနီဥထဲက ပစ္စည်းတွေနဲ့ သွေးနီဥ ပရိုတိန်းထုတ်

လုပ်ပေးဖို့ အမိန့်ပေးစေခိုင်းနိုင်တယ်လို့ တွေ့ရှိထားပြီ။ အသက်ဆိုတာ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု အလွန်နီးစပ်တဲ့ဟာတွေ။ သက်ရှိတွေရဲ့ ဓာတုဗေဒဟာ အနက်အရှိုင်းမှာ အားလုံးနဲ့သက်ဆိုင်တာ။ ရင်သပ်ရှုမောစရာ လှတဲ့ဟာ။ ကျုပ်တို့လူတွေကသာ ဘဝင်တွေများမြင့်ကာ တိရစ္ဆာန်နဲ့လူရဲ့ အမျိုးတော်မှုကို အသိအမှတ်မပြုချင်တာ။

အက်တမ်တွေကို ကြည့်ဦးမလား။ ဘောလုံးတစ်လုံးအပေါ် ဘောလုံးတစ်လုံးထပ်၊ မိုင်ပေါင်း မိုင်ပေါင်းများစွာ။ ခရစ္စတယ်မှာတော့ ထပ်ချည်းတလဲလဲ ဒီပုံသဏ္ဍာန်ထပ်ကာ လှလှပပ။ ငြိမ်နေသော တည်နေသောအရာများလို့ ထင်ရတာ။ ရက်ပေါင်းများစွာ အဖုံးဖုံးထားတဲ့ ရေခွက်တစ်ခွက်ထဲက ရေတွေဆိုပါစို့။ တကယ်တော့ အချိန်နဲ့အမျှ လှုပ်ရှားနေတာ။ အက်တမ်တွေဟာ မျက်နှာပြင်က ထွက်နေတာ၊ အထဲမှာခုန်နေတာ၊ ပြန်ကျနေတာ၊ ကျုပ်တို့ မဲသစက္ခုမှာ ငြိမ်နေတယ်ထင်ရသော်ငြား ခပ်ရိုင်းရိုင်းထကြွ အက ကနေတာ။

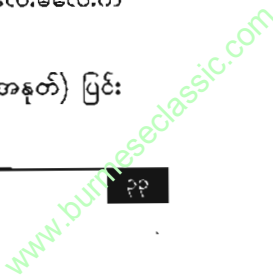
ကမ္ဘာတစ်ခုလုံး အက်တမ်တွေနဲ့ချည်း လုပ်ထားတယ်လို့ တွေ့ရသဗျ။ ကြယ်တာရာတွေကိုလည်း ကျုပ်တို့ကို လုပ်ထားတဲ့ ဒီအက်တမ်တွေနဲ့ပဲ လုပ်ထားတော့ မေးခွန်းတစ်ခု မေးစရာ ဖြစ်လာတာက ကျုပ်တို့ကို လုပ်ထားတဲ့ “အထည်သား” ဟာ ဘယ်ကလာသတုံး။ “အသက်”ဘယ်ကလာသတုံး၊ ကမ္ဘာကြီး

ကော ဘယ်ကလာသတုံး၊ အသက်ဓာတ်နဲ့ ကမ္ဘာကြီးရဲ့ ထို“အထည်သား”ဟာ ဘယ်ကလာသတုံး။ “အထည်သား”ဟာ ပေါက်ကွဲနေတဲ့ အချို့သောကြယ်တာရာက အံ့ထုတ်လိုက်တာလို့ ထင်ရသဗျ။ ကြယ်တာရာတွေကတော့ ခုလည်းပေါက်ကွဲနေတုန်း။ အင်း... ဒီကြယ်မှုန်အပိုင်း အစဟာ နှစ်ပေါင်းလေးဘီလျံနဲ့ ဘီလျံတစ်ဝက်စောင့်နေပြီးသကာလ၊ ပြုပြင်ကာ၊ ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်ကာ ယခုတော့လည်း ထူးဆန်းသော သတ္တဝါတစ်ကောင် ကိရိယာ တန်ဆာပလာတွေနဲ့ ရပ်ပြီး ပရိသတ်ဖြစ်တဲ့ ထူးဆန်းသောသတ္တဝါများကို စကားပြောနေလိုက်တာ . . . ဘယ်ကလောက် အံ့စရာ လောကကြီးလဲဗျာ။

အဲ... လူသတ္တဝါတို့ရဲ့ ဇီဝကမ္မဗေဒအကြောင်း စဉ်းစားကြည့်ကြဦးစို့ရဲ့။ ဒီနေရာမှာလည်း ဒီဌမေ့သဘာဝကြီးထက် ပိုပြီးစိတ်လှုပ်ရှားစရာကောင်းတဲ့ အရာဆိုလို့ ဘာမှတွေ့မယ်မဟုတ်ပါ။ သဘာဝဆိုတာကတော့ သိပ္ပံပညာရှင်ကစားတဲ့ အမှုန့်၊ သူ ပင်ပန်းတကြီး ကြီးပမ်းအားထုတ် တွေ့ရှိတဲ့အရာ. . .

ဇီဝကမ္မဗေဒမှာ သွေးညစ်ထုတ်နေတာကို စဉ်းစားကြည့်ကြပါ။ ကြိုးခုန်နေတဲ့ ကလေးမလေး တစ်ယောက်ရဲ့ လှုပ်ရှားမှုမှာ သူ့ရဲ့ခန္ဓာကိုယ်ထဲ ဘာဖြစ်နေသလဲ။ နှလုံးမှ သွေးညစ်ထုတ်၊ နှာခွံကြောများက ဆက်သွယ်၊ ဘယ်ကလောက် မြန်ဆန်စွာ ကြွက်သားထဲကနှာခွံကြောများက ဦးနှောက်ကို ပြောနေသလဲ။ နှာခွံကြောက ဦးနှောက်ကို. . . “ယခု ကျုပ်တို့ခြေထောက် မြေကိုထိပြီ၊ ဖနောင့်မနာအောင် တင်းအားကို တိုးလိုက်” ကလေးမက အပေါ်အောက် ခုန်တာကိုလည်း ကြွက်သား နောက်တစ်မျိုးက နှာခွံကြော နောက်တစ်မျိုးနဲ့ ပြုလုပ်တယ်။ နှာခွံကြောတွေက ပြောပြန်တယ် “ဝမ်း၊ တူး၊ သရိုး ဟိလာရီရေ. . . ဝမ်း၊ တူး. . .” ခုန်လည်းခုန်နေရင်း သူ့ကို စောင့် ကြည့်နေတဲ့ ဇီဝကမ္မဗေဒပါမောက္ခကို ကလေးမလေးက ပြုံးပြသေးတယ်။ အားလုံး တစ်ပြိုင်တည်းလုပ်နိုင်တယ်။

လျှပ်စစ်အကြောင်းကော. . . အဖိုနဲ့ အမ (အပေါင်း၊ အနုတ်) ပြင်း

ထန်သော ဆွဲငင်တဲ့အားများ။ သို့သော် သာမန်အရာဝတ္ထုတွေမှာ ထိုအား နှစ်ခုဟာ တိတိကျကျမျှသွားတဲ့ဟာ။ အရာဝတ္ထုအားလုံးဟာ အရာဝတ္ထု အားလုံးကို ဆွဲငင်နေတာ။ ကာလရှည်လျားစွာ လျှပ်စစ်ဓာတ်ကို မည်သူ မည်ဝါမှ ဂရုမပြုမိပါ။ ရံဖန်ရံခါ ပယင်းကို အဝတ်စနဲ့ပွတ်တော့ စာရွက်ကို ဆွဲငင်နိုင်တာကိုတော့ သတိပြုမိသပေါ့။ အဲ... ယခုမှပဲ အရာဝတ္ထု များကို ကစားရင်းနဲ့ အရာဝတ္ထုတွေအထဲက လျှပ်စစ်ဓာတ်အကြောင်း တွေ့လာတာပါ။ ပသိုဖြစ်စေ လူတွေဟာ သိပ္ပံပညာကို ယခုထိ ကျကျနန အရသာမခံတတ်ကြသေးပါ။

ဥပမာတစ်ခု ပေးရရင် ကျုပ်ဟာ ဖါရာဒေးရဲ့ ဖယောင်းတိုင်တစ် ချောင်း၏ ဓာတ်သမိုင်း (Chemical History of a Candle) ကို ဖတ်ကြည့် တယ်။ ကလေးတို့အတွက် ခရစ္စမတ်ဟောပြောမှု ခြောက်စောင်တွဲ စာ အုပ်ပါ။ ဖါရာဒေးပြောချင်တဲ့ ပွိုင့်ကတော့ ဘာအရာကိုပဲ ကြည့်ရှုသည် ဖြစ်စေ၊ အသေအချာ စေ့စေ့စပ်စပ် ကြည့်သည်ဆိုပါလျှင် စကြဝဠာ ကြီးတစ်ခုလုံးကို ကြည့်သလိုပါပဲဟူ၍ ဖြစ်ပါတယ်။ သူဟာ ဖယောင်း တိုင်ရဲ့ ဂုဏ်သတ္တိဟူသမျှကို ကြည့်ပါတယ်။ ဖယောင်းတိုင် လောင်ကျွမ်း ခြင်း၊ ဖယောင်းတိုင်၏ ဓာတုဗေဒ စသည်ဖြင့်။ သို့ပေမယ့် စာအုပ် ရဲ့နိဒါန်း၊ ဖါရာဒေးရဲ့ ဘဝအကြောင်း ဖော်ပြရာမှာ “ဖါရာဒေးအနေနဲ့ ဓာတု ပစ္စည်းတွေရဲ့ အီလက်ထရိုလိုင်ဆစ် (Electrolysis) ပြုလုပ်ရန် လိုအပ် သော လျှပ်စစ်အားမှာ ကွဲကွာသွားသော အက်တမ်အရေအတွက်အား သူ၏ဗေလင်စီဖြင့် စား၍ရသော စားလဒ်နှင့် အချိုးကျကြောင်း တွေ့ရှိ လေသည်။ ဖါရာဒေးတွေ့ရှိသော အချက်များကို Chrome Plating နှင့် အလူမီနီယမ်၏ anodic coloring အပြင် စက်မှုဆိုင်ရာအမျိုးအစား တစ် ဒါဇင်မျှသော ကိစ္စများတွင် အသုံးပြုလေသည်” ဟု ရေးထားပါတယ်။ ကျုပ်ကတော့ ထိုရေးသားဖော်ပြချက်ကို မနှစ်သက်ပါ။ သူ့ရဲ့ ရှာဖွေတွေ့ ရှိမှုကို ဖါရာဒေးကိုယ်တိုင် ပြောတာက အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါတယ်။

“ဒြပ်တို့ရဲ့အက်တမ်များမှာ တစ်နည်းမဟုတ် တစ်နည်း လျှပ်စစ်အား

တွေ ရှိနေတယ်။ သို့မဟုတ် ဆက်နွယ်နေတယ်။ ထိုလျှပ်စစ်အားကြောင့် ပဲ ဒြပ်ဟာ သူ့ရဲ့သီးခြားဂုဏ်သတ္တိကို ရရှိတာဖြစ်တယ်။ ဓာတ်သတ္တိ (Chemical affinity) ဟာလည်း ထိုလျှပ်စစ်အားကြောင့်ပဲ”

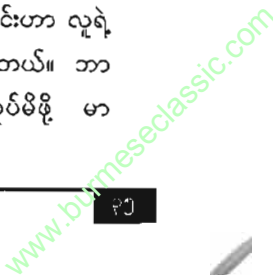
ဖါရာဒေးအနေနဲ့ လျှပ်စစ်ဓာတ်ဆိုတာ အက်တမ်များ ဖွဲ့စည်းမှုကို ပြုလုပ်တဲ့အရာ၊ သံ နဲ့အောက်ဆီဂျင်ပေါင်းပြီး သံအောက်ဆီဒ်ဖြစ်တဲ့အခါ တချို့ကလျှပ်စစ်အဖို့ တချို့က လျှပ်စစ်အမ၊ အချင်းချင်းတိကျတဲ့အချိုး နဲ့ ဆွဲငင်ခြင်းကို ပြုလုပ်တဲ့အရာ၊ ထိုအရာကိုတွေ့ရှိခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။

လျှပ်စစ်ဓာတ်ဟာ အက်တမ်များထဲမှာ ယူနစ်များအနေနဲ့ တည်ရှိ တယ်လို့လည်း ဖါရာဒေးအနေနဲ့ တွေ့ရှိခဲ့ပါသေးတယ်။ တွေ့ရှိချက်နှစ်ခုစ လုံးဟာ အလွန်အရေးကြီးတဲ့ တွေ့ရှိချက်များ၊ အလွန်စိတ်လှုပ်ရှားစရာ ကောင်းလှတဲ့ တွေ့ရှိချက်များ၊ သိပ္ပံသမိုင်းမှာတော့ အရေးကြီးလှတဲ့ အချိန်၊ နယ်ပယ်နှစ်ရပ် ပေါင်းဆုံစုစည်းမိတဲ့ ရှားရှားပါးပါး ကာလဖြစ်ပါတယ်။ ခြားနားကွဲပြားတယ်ထင်နေရတဲ့ အရာနှစ်ခုဟာ တစ်ခုတည်းသာဖြစ်ပြီး ထိုအရာရဲ့ အသွင်နှစ်ခုသာ ဖြစ်တယ်လို့ ရုတ်တရက်ဆိုသလို ဖော်ထုတ် တွေ့ရှိခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ လျှပ်စစ်ဓာတ်ကိုကြည့်၊ ဓာတုဗေဒကိုကြည့်၊ တစ်ခုတည်းသောအရာရဲ့ အသွင်နှစ်ခုသာ ဖြစ်တယ်။ ဓာတုဗေဒပြောင်း လဲခြင်း၊ လျှပ်စစ်အားများ အတူတူသာဖြစ်ပါတယ်။

“အဲသလို အဓိပ္ပာယ်ရတဲ့ တွေ့ရှိချက်များအား ဖါရာဒေး၏ တွေ့ရှိ ချက်များကို Chrome Plating မှာ အသုံးပြုလေသည်” လို့ပဲ ရေးခြင်းဟာခွင့် လွှတ်စရာ မကောင်းပါဘူးခင်ဗျာ။

သတင်းစာများမှာ ယနေ့ဖော်ပြနေတဲ့ “ဤတွေ့ရှိချက်အား ကင်ဆာကု ရာ၌ အသုံးပြုနိုင်သည်” ဟူတဲ့ ဖော်ပြချက်မျိုးဟာလည်း ဖော်ထုတ်တွေ့ ရှိချက်ရဲ့ တန်ဖိုးကိုပြောပြတာမျိုး မဟုတ်ပါ။

သဘာဝတရားရဲ့ အလုပ်လုပ်ပုံကို နားလည်ဖို့ ကြိုးစားခြင်းဟာ လူ့ရဲ့ အကျိုးအကြောင်းဆင်ခြင်တဲ့သတ္တိကို အလွန်မတန်စမ်းသပ်ပါတယ်။ ဘာ ဖြစ်မလဲလို့ ဟောကိန်းထုတ်ရာမှာ အမှားတစ်ခုတလေမလုပ်မိဖို့ မာ

ယာများလှတဲ့ သိမ်မွေ့လှတဲ့ လောကုန်ကြီးတန်းပေါ် လျှောက်ရပါတယ်။ ကွမ်တမ်မက္ကင်းနစ်နဲ့ ရီလေတီဗီတို့ကို ဥပမာယူကြပါ။

* * *

သိပ္ပံရဲ့ဂုဏ်အင်္ဂါတစ်ခုဟာ အရာဝတ္ထုများကို ဖော်ထုတ်တွေ့ရှိခြင်း လို့ ပြောခဲ့ပါတယ်။ အရာဝတ္ထုများကို ဖော်ထုတ်တွေ့ရှိဖို့ ပြုလုပ်ရတဲ့ သိပ္ပံနည်းကို observation လို့ ခေါ်ပါတယ်။ တွေ့ရှိတဲ့အရာဟာ ထိုဟာ ဖြစ်သည် သို့မဟုတ် ထိုဟာတော့မဟုတ် စသည်ဖြင့် observation က ဆုံးဖြတ်ပါတယ်။ စမ်းသပ်မှု (Test) တစ်ခု ပြုလုပ်ပြီး စောင့်ကြည့်ကာ သက်သေပြ (Prove) ရတာပါ။ ထိုအခါ ခြွင်းချက် (Exception) တွေရှိ တဲ့အခါရှိပါတယ်။ “ခြွင်းချက်သည် အဆိုတစ်ခုကို စမ်းသပ်စစ်ဆေး သည်။ ခြွင်းချက်သည် အဆိုမှားကြောင်း သက်သေပြလေသည်” (The exception tests the rule. The exception proves that the rule is wrong.) သိပ္ပံပညာရဲ့နိဿရည်းဟာ ဒါပါပဲ။ “အဆို/နိယာမတစ်ခု၌ ခြွင်းချက် ရှိကာ၊ ထိုခြွင်းချက်ကို ‘Observation’ အားဖြင့် သက်သေပြနိုင်သည်ဆိုစို့၊ အထက်ပါအဆို နိယာမကား မှားလေသည်။”

ခြွင်းချက်များဟာ စိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်းပါတယ်။ ရှေးရှေးက တချို့ အဆိုများမှားတယ်ဟု ခြွင်းချက်များက ပြောပြလို့ဖြစ်ပါတယ်။ မှန်သော အဆိုကား ဘယ်ဟာပါလိမ့်လို့ ရှာဖွေဖို့ တိုက်တွန်းလို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ခြွင်း ချက်များနဲ့ ယင်းတို့ကိုဖြစ်ပေါ်စေတဲ့ အခြေအနေများကို လေ့လာရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ သိပ္ပံပညာရှင်ဟာ ခြွင်းချက်များနဲ့ ယင်းတို့ရဲ့လက္ခဏာများ ကို ဖော်ထုတ်ဖို့ ကြိုးစားတာပါပဲ။ အဆိုများ ဥပဒေသများမှားကြောင်း ဖော်ထုတ်တဲ့အလုပ်ကို သိပ္ပံပညာရှင်ဟာ မရှောင်ဖယ်ပါ။ အဲဒီကိစ္စဟာ စိတ်လှုပ်ရှားဖွယ် ကောင်းလှပြီး တိုးတက်မှုဆိုတာ အဲဒီကလာတာပါ။ သိပ္ပံပညာရှင်ဟာမှားယွင်းကြောင်း မြန်နိုင်သမျှမြန်မြန် သက်သေပြဖို့

အားထုတ်တာပါပဲ။

observation နဲ့ စမ်းသပ်စစ်ဆေးလို့မရရင် သိပ္ပံနည်းမကျဘူး။ သို့ သော် observation နဲ့ စမ်းသပ်စစ်ဆေးလို့ မရတဲ့အရာဟာ မှားယွင်းတဲ့ဟာ၊ အလကားဟာပဲလို့ မဆိုလိုပါ။ သိပ္ပံနည်းကတော့ကောင်းမွန်တယ်၊ ကျန် တာတွေဟာ မကောင်းဘူးလို့ ငြင်းခန်နေတာ မဟုတ်ပါ။ သိပ္ပံပညာရှင် များကတော့ observation အားဖြင့် အရာ ဝတ္ထုများကို ခွဲခြမ်းစစ်ဆေးကာ သိပ္ပံဟူသော ပညာရပ်တစ်ခုပေါ်ပေါက်စေတယ်လို့ ပြောတာပဲဖြစ်ပါ တယ်။ သို့သော် သိပ္ပံနည်းနဲ့စစ်ဆေးလို့မရတဲ့အရာတွေ ကျန်နေပါတယ်။ ထိုကျန်နေသောအရာတွေဟာ အရေးမကြီးတာတွေမဟုတ်တဲ့အပြင် အ ခြားသောနည်းအားဖြင့် အလွန်အရေးကြီးတာတွေ ဖြစ်နေပါတယ်။ “ဒါ ကို ငါလုပ်လိုက်လျှင်ဘာဖြစ်မလဲ” ဒါမျိုးကို သိပ္ပံနည်းနဲ့ တွက်ထုတ် လို့ရပါတယ်။ “ဒါကို လုပ်သင့်သလား၊ မလုပ်သင့်ဘူးလား”ကျတော့ သိပ္ပံ နည်းနဲ့မရပါ။

observation ပြုလုပ်ရာမှာ လိုက်နာရမယ့် စည်းမျဉ်းတွေရှိပါတယ်။ ထိုကိစ္စဟာ အလွန်သတိထားရပါတယ်။ observation ကို စစ်ရတယ်။ တစ်ဖန် ပြန်စစ်ဆေးရတယ်။ အခြေအနေ (conditions) တွေကို နားလည် တောင်လုပ်ရတယ်။ ခင်ဗျားလုပ်တာကို အယူမမှား (misinterpretation) အောင် လုပ်ရတယ်။ စေ့စပ်သေချာရတယ် (Thoroughness)။ သို့ သော် စေ့စေ့စပ်စပ်လုပ်ရုံမျှကတော့ သိပ္ပံနည်းလို့ ခေါ်လို့မရဘူး။ ဂျာမနီမှာ ဂျူးတွေကို သိပ္ပံနည်းကျကျမျိုးဖြုတ်တယ်လို့ လူတွေကပြောလေ့ရှိတယ်။ ဒီကိစ္စမှာ ဘာသိပ္ပံနည်းမှ မပါဘူး။ တစ်ခုခုကို စစ်ဆေးစောင့်ကြည့်ခြင်း (observation) ဆိုတာ ဘယ်မှာပါလို့တုံး။ စေ့စေ့စပ်စပ်တော့ သတ်တယ်။ သိပ္ပံနည်းကျ မျိုးဖြုတ်ခြင်းဆိုမယ့်အစား စေ့စေ့စပ်စပ်သတ်ခြင်းလို့ပဲ ပြော ဖို့ကောင်းပါတယ်။

observation မှာ သုံးတဲ့ နည်းနာတွေ (Techniques) အကြောင်းပြောရ ဦးမယ်။ ရလဒ်ကို အဓိပ္ပာယ်ကောက်ခြင်း ဆိုပါတော့ (interpretation of

a result) ဟာသလေးတစ်ခုရှိတယ်။ လူတစ်ယောက်ဟာ သူ့စဉ်းစားရခက်နေတဲ့ ကိစ္စတစ်ခုကို သူ့သူငယ်ချင်းကို မေးသတဲ့။ “သူ့မှာရှိတဲ့ မြင်းဖြူတွေဟာ မြင်းနက်တွေထက် အစာပိုစားတယ်။ အဲဒါ ဘာဖြစ်လို့လဲ” သူ့အနေနဲ့ မြင်းဖြူတွေ အစာပိုစားတာကို နားမလည်နိုင်ဘူး။ သူငယ်ချင်းက “မင်းမှာ မြင်းနက်ထက် မြင်းဖြူ တွေ ပိုများလို့နေမှာပေါ့” လို့ ပြောရသတဲ့။

အူကြောင်ကြောင်နိုင်လှချည့်လို့ ခင်ဗျားတို့ ထင်ချင်ထင်နေမယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီလိုအမှားမျိုးတွေ အများကြီးပဲ။ သိပ္ပံနည်းကျ အကျိုးနဲ့အကြောင်းစဉ်းစားဖို့ရာ နည်းလမ်းတွေ လိုအပ်တယ်။ ကျုပ်တို့ဟာ ဒီနည်းလမ်းကို သင်ပေးသင့်တယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ယခုခေတ်ကြီးမှာ ခုနကလို အမှားမျိုးတွေ မရှိသင့်လို့ပဲ။

သိပ္ပံနည်းရဲ့ အင်္ဂါရပ် နောက်တစ်ခုကတော့ ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျခြင်း (objectivity) ဖြစ်တယ်။ ရလဒ်တွေကို အဓိပ္ပာယ်ကောက်ရာမှာ ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျဖို့ လိုပါတယ်။ စစ်ဆေးတဲ့ ခင်ဗျားကိုယ်တိုင်က ဒီရလဒ်ကို ဟိုရလဒ်ထက် ပိုသဘောကျနေတတ်လို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ခင်ဗျားအနေနဲ့ လက်တွေ့စမ်းသပ်မှု (Experiments) ကို ကြိမ်ဖန်များစွာ ပြုလုပ်တယ်။ မတူတဲ့ အခြေအနေတွေကြောင့် (irregularities) ဥပမာ ဖုန်မှုန့်လေး တစ်မှုန့် ကပ်နေလို့ ရလဒ်တွေက ကွဲပြားနေတယ်။ ခင်ဗျားဟာက အခြေအနေအားလုံးကို ထိန်းချုပ်နိုင်တဲ့ ပြုလုပ်မှု (controlled study) မဟုတ်ဘူး။ သို့သော် ရလဒ်တစ်ခုကို ကြိုက်နေတာနဲ့ “ကြည့်၊ ဒါမျိုးက ဒီအတိုင်းဖြစ်တာပဲ” လို့ အဓိပ္ပာယ်ကောက်လိုက်တယ်။ နောက်တစ်ခါ စမ်းသပ်မှု ထပ်လုပ်တော့ နောက်တစ်မျိုးထွက်ရော... ပထမအကြိမ်လုပ်တုန်းက ဖုန်မှုန့် တစ်မှုန့် ပါနေကောင်း ပါနေမယ်။ အဲဒီဖုန်မှုန့်ကို ခင်ဗျားက လျစ်လျူရှုခဲ့တယ်။ ဒါမျိုး မရပါ။

သိပ္ပံမှာ အရေးကြီးတာ နောက်တစ်ခုက အဆိုတစ်ခုဟာ specific ပြတ်ပြတ်သားသား ဂယနဏ ဖြစ်ရတယ်။ ဂယနဏ ဖြစ်လေ ထိုအဆို

ဟာ စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းလေပဲ။ ထိုအဆိုကို စစ်ဆေးဖို့ ကောင်းလေပဲ။ အကယ်၍ “ဂြိုဟ်များသည် နေကိုပတ်ကြသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဂြိုဟ်တို့၏ခြင်ထုညှိ လှုပ်ရှားတတ်သော သဘောရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်” ဆိုတဲ့ သီအိုရီတစ်ခုကို လူတစ်ယောက်က တင်ပြတယ်ဆိုပါစို့။ ထိုသီအိုရီဟာ သီအိုရီကောင်းတစ်ခု ဟုတ်ပါ့မလား။ မဟုတ်ဘူးခင်ဗျ။ “ဂြိုဟ်များသည် နေကို ပတ်ကြသည်။ နေနှင့်ဂြိုဟ် အကွာအဝေး၏ နှစ်ထပ်ကိန်းနှင့် ပြောင်းပြန်အချိုးကျသော အားတစ်ခု၏ သက်ရောက်မှုကြောင့် ဖြစ်သည်” ဆိုတဲ့ သီအိုရီမျိုးက ပိုကောင်းတယ်။ ဒုတိယသီအိုရီက ပိုပြီး ဂယနဏ ရှိတာကိုး။ ပိုပြီး ဂယနဏ ရှိတော့ ပိုပြီး အားကောင်းတဲ့ သီအိုရီ ဖြစ်သွားတာပေါ့။ ပိုပြီး စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းတဲ့ သီအိုရီ တန်ဖိုး ပိုရှိတဲ့ သီအိုရီပေါ့။ အဲ... .

တစ်ခုရှိတာက အလွန်ဂယနဏရှိတဲ့ သီအိုရီမှာ ခြွင်းချက် (Exception) တွေ တွေ့ရှိဖို့ ပိုလွယ်တယ်။

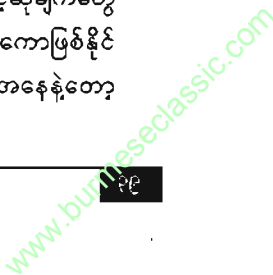
စကားလုံးများ

နောက်တစ်ခုက စ

ကားလုံးများ (words) အ

ကြောင်း ဖြစ်ပါတယ်။ စကားလုံးတွေကြောင့် အဓိပ္ပာယ်မရှိတာတွေ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ စကားလုံးတွေကြောင့် တချို့အဆိုတွေမှာ တိကျတဲ့ကောက်ချက် (sharp conclusion) မဆွဲနိုင်တာတွေ ရှိပါတယ်။ ဖီလိုဆော်ဖာတွေကတော့ စကားလုံး တွေကို အလွန်မတန် တိကျစွာအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရမယ်လို့ ပြောတတ်ပါတယ်။ အလွန်မတန် တိတိကျကျ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်တွေဟာ တကယ်တမ်း တန်ဖိုးရှိရဲ့လား။ တစ်ခါတစ်ရံမှာ ဖြစ်ကောဖြစ်နိုင်လို့လား... များသောအားဖြင့် မဖြစ်နိုင်ဘူးလို့ ကျွန်တော့်အနေနဲ့တော့

ဖီလိုဆော်ဖာတွေကတော့ စကားလုံးတွေကို အလွန်မတန် တိကျစွာအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရမယ်လို့ ပြောတတ်ပါတယ်။ အလွန်မတန် တိတိကျကျ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်တွေဟာ တကယ်တမ်း တန်ဖိုးရှိရဲ့လား။ တစ်ခါတစ်ရံမှာ ဖြစ်ကောဖြစ်နိုင်လို့လား

စဉ်းစားမိ တယ်။ သို့သော် ဒီကိစ္စကိုတော့ ဒီမှာ ကျွန်တော်ဆက်မဆွေးနွေး
တော့ပါ။

စိတ်ကူးစိတ်သန်း (Idea)

အဲ... အရေးအကြီးဆုံးအချက်တစ်ခုကို ပြောရဦးမယ်။ obser-
vation ဟာ စိတ်ကူးစိတ်သန်း (Idea) တစ်ခု မှန်မမှန်ကို ဆုံးဖြတ်တဲ့ အ
ရာလို့ ပြောခဲ့ပါတယ်။ သို့သော် စိတ်ကူးစိတ်သန်းကို ဘယ်ကရသလဲ။
သိပ္ပံပညာတိုးတက်ဖို့ လူတွေဟာ စိတ်ကူးစိတ်သန်းတွေ ရှိနေရမှာမို့ပါ။

အလယ်ခေတ်တွေမှာတော့ လူတွေဟာ observation တွေကို လုပ်
တယ်။ observation တွေကတစ်ခု နိယာမ (Laws) တွေ ထုတ်တယ်။
သို့သော် စိတ်ကူးထုတ်ခြင်း၊ စိတ်ကူးယဉ်ခြင်း (Imaginations) ဆိုတာလည်း
ရှိဦးမယ်ထင်တယ်။ စိတ်ကူး (Ideas) ရဖို့အတွက် စိတ်ကူးယဉ်ခြင်း ဆိုတာ
ရှိမယ်။ သို့သော် သိပ္ပံဟာ စိတ်ကူး ဘယ်ကလာသလဲဆိုတာကို စိတ်မ
ဝင်စားပါ။

စိတ်ကူးတစ်ခုဟာ ကောင်းတဲ့စိတ်ကူး ဟုတ် မဟုတ် အဆုံးအဖြတ်ပေး
တဲ့ အာဏာပိုင်ဆိုတာလည်း သိပ္ပံလောကမှာ မရှိပါ။ အာဏာပိုင် တစ်စုံ
တစ်ယောက်ထံ သွားစရာမလိုပါ။ ဩဇာရှိသူ တစ်စုံတစ်ယောက်ထံ သွား
ပြီး သူ့အကြံပေးချက်ကိုတော့ နားထောင်နိုင်ပါတယ်။ ကျုပ်တို့ အနေ
နဲ့ ကိုယ့်ဟာကိုယ်လည်း ထိုစိတ်ကူးစိတ်သန်း မှန် မမှန်ကို စမ်းသပ်စစ်
ဆေးနိုင်ပါတယ်။ မမှန်ဘူးဆိုရင် ထိုဩဇာရှိသူဟာ သူ့ဩဇာ တစ်စုံတစ်
ရာ ယုတ်လျော့သွားတာပေါ့။

ငြင်းခုံခြင်း

တခြားလူတွေလိုပဲ ကနဦးမှာတော့ သိပ္ပံပညာရှင်တွေဟာလည်း
ငြင်းကြခုန်ကြတာပါ။ သို့သော် ယခုခေတ်မှာတော့ သိပ္ပံပညာရှင်တွေ
ဟာ အငြင်းအခုံ သိပ်မလုပ်ကြတော့ပါ။ အရင်တုန်းက တိုက်ကြည့်စရာ

တွေ့ရှိထားချက်များ observations သိပ်မရှိလို့ပါ။ ယခုအခါမှာတော့
တိုက်ကြည့်စရာတွေ တွေ့ရှိထားချက်တွေ အများကြီးရှိနေ၍ ထိုအရာတွေနှင့်
ကိုက်ညီသလား၊ မညီသလား တိုက်ကြည့်ရုံပဲ ရှိသောအခါ ငြင်းစရာ ဘာ
လို့သေးလဲ။ ကျွန်တော် ဤအခြင်းအရာကို တင်ပြခြင်းအကြောင်းမှာလူ
တို့၏ ဆက်ဆံရေးတွင် အမှန်အမှားကို ဆုံးဖြတ်နိုင်သော လွတ်လပ်သည့်
နည်းလမ်းတစ်ခုရှိနေလျှင် လူတွေမှာ ငြင်းခုံခြင်း မဖြစ်ပွားတော့ဟု စိတ်
ဝင်စားစရာကောင်းသောကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။

သန္နာတိကင်းခြင်း

သိပ္ပံဟာ စိတ်ကူးစိတ်သန်းကိုသာကြည့်၍ ထိုစိတ်ကူး၏ နောက်
က လူကိုသော်လည်းကောင်း၊ ထိုလူတစ်ယောက်၏ စေတနာကိုသော်
လည်းကောင်း ကြည့်လေ့မရှိပါ။ အကြင်သူတစ်ယောက်မှာ စိတ်ကူး (Idea)
တစ်ခုရှိသည် ဆိုပါစို့။ ထိုစိတ်ကူးဟာလည်း စမ်းသပ်ဖို့တန်သော စိတ်ကူး၊
စမ်းသပ်၍ ဖြစ်နိုင်သောစိတ်ကူး၊ ယခင်က မရှိသေးသောစိတ်ကူး၊ တွေ့ရှိ
ထားချက်များနှင့် ကိုက်ညီသောစိတ်ကူးဟုဆိုလျှင် စိတ်လှုပ်ရှားစရာ အလွန်
ကောင်း၊ တန်ဖိုးအလွန်ရှိသော စိတ်ကူးဖြစ်နေပါပြီ။ ထိုစိတ်ကူး မည်
သည်ကလာသည်ကို ကြည့်နေစရာ မလိုပါ။ ထိုလူတစ်ယောက် ဘယ်
လောက်ကြာကြာ လေ့လာနေခဲ့ပြီးပြီ၊ အဘယ်ကြောင့် ထိုလူ ထိုစိတ်ကူးကို
တင်ပြသလဲ စောကြောစရာ ဘာဖြစ်လို့ လိုမလဲ။

သိပ္ပံသမား စိတ်ကူးထုတ်ခြင်းဟာ အနုပညာသမား စိတ်ကူးထုတ်ခြင်း
နှင့်တော့ မတူပါ။ သိပ္ပံသမား စိတ်ကူးထုတ်သောအရာမှာ အရင်ကတစ်
ကြိမ်တစ်ခါမှ မမြင်ဖူးသောအရာကို ထုတ်ရမည်။ ထိုအရာသည် တွေ့ရှိ
ထားချက်များနှင့်လည်း အသေးစိတ်ကိုက်ညီရမည်။ ထိုအရာသည် ဂယနဏ
တိတိကျကျလည်း ဖြစ်ရမည်။ ဝိုးတိုး ဝါးတား မဟုတ်ရ။ အဲ... ထိုထို
အကြံအစည်ရရန် မခက်ခဲဘူးလားဗျာ။

တိုက်ကြည့်ရန် စစ်ဆေးရန်တွေ့ရှိထားသော နိယာမများ၊ ဥပမာ -

နှစ်ထပ်ကိန်း ပြောင်းပြန်ခြင်ဆွဲအားမှာ အံ့စရာမဟုတ်ဘူးလားဗျာ။ အဘယ့်ကြောင့် နှစ်ထပ်ကိန်းနှင့် ပြောင်းပြန် အချိုးကျသလဲ၊ နားမလည်ပါ။ သို့သော် အလုပ်တော့ဖြစ်ပါတယ်။

သိပ္ပံပညာကားယေဘုယျတရားဖြစ်သည်

သိပ္ပံဟာ သီးသန့်နယ်ပယ်တစ်ခု၌သာ ကန့်သတ်ထားသော အရာမဟုတ်၊ ထိုဟာကား ယေဘုယျ ဖြစ်ပါတယ်။ ဇီဝကမ္မဗေဒမှာရှိသော အက်တမ်၊ နက္ခတ္တဗေဒ၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်နှင့် ဓာတုဗေဒမှာ ရှိသော အက်တမ် . . . ထိုအက်တမ်ကား ယေဘုယျ လွှမ်းခြုံနေတာဖြစ်တယ်။ ဘယ်မှာမဆို တစ်သမတ်တည်း အက်တမ်နှင့် ကင်းသောအရာ အသစ်တစ်ခု သင်မတွေ့နိုင်။

သင်္ချာ

သဘာဝတရားကို ဖော်ပြသော နည်းလမ်းများမှာ သင်္ချာဆန်တယ်။ အနိမ့်ဆုံးအားဖြင့် ရူပဗေဒမှာတော့ သင်္ချာနိယာမများဖြင့် ဖော်ပြနိုင်တယ်။ ဘာကြောင့် သဘာဝဟာ သင်္ချာဆန်ရသလဲ။ ဒီကိစ္စဟာဖြင့် နားလည်ရန် သိမ်မွေ့နက်နဲလှတယ်။

နိယာမအဟောင်းများ မှားနိုင်တယ်

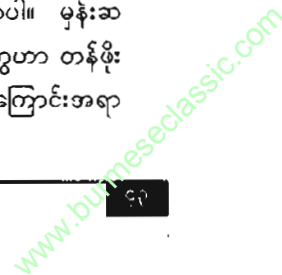
နိယာမအဟောင်းများကား မှားနိုင်တယ်။ observation တစ်ခုဟာ ဂရုတစိုက် စစ်ဆေးထားတာပဲ။ ဘယ်ကဲ့သို့ မှားနိုင်မှာလဲ။ အဘယ့်ကြောင့် ရူပဗေဒဆရာများဟာ အမြဲတစေ နိယာမတွေကို ပြင်နေရပါသလဲ။ ပထမအချက်အားဖြင့် နိယာမများဟာ observations များ မဟုတ်လို့ပါ။ ဒုတိယအချက်အားဖြင့် လက်တွေ့စမ်းသပ်ချက်များမှာ အမြဲတမ်း အမှန်အကန် မဟုတ်လို့ပါ။

နိယာမများဟာ မှန်းဆချက်များ၊ ဆန့်ထား သော အရာများ (guessed

laws, extrapolations) (ရိုပြီးသားအရာများအပေါ်တည်မှီ၍ ဆန့်၍ တွေးထားသည်များ၊ ဆန့်၍တွက်ထားသည့် အချက်များ) သာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဆန်ခါများကို ဖြတ်၍ စစ်ထားသော ကောင်းမွန်ရုံမျှဖြစ်သည့် မှန်းဆချက်များသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ရှေးတုန်းကစစ်သော ဆန်ခါများမှာ အပေါက်ကျ၍ ယခုအခါ ထိုဆန်ခါများ အပေါက်သေးလာသောအခါ နိယာမတချို့ဟာ အစစ်မခံနိုင်တော့ပါ။ နိယာမများမှာ မသိခြင်းထဲသို့ ဆန့်ထားသောအရာများ (extrapolations) သာ ဖြစ်ပါတယ်ခင်ဗျား။

ဥပမာတစ်ခု ပေးပါမယ်။ “အရာဝတ္ထုတစ်ခု၏အရွေ့သည် (motion) ယင်း၏အလေးချိန်ကို မပြောင်းလဲနိုင်ပါဆိုတဲ့ မှန်းဆချက်ကို ကြည့်ရအောင်။ ဂျင်တစ်ခုကို လှည့်တယ်၊ လည်တုန်းမှာ အလေးချိန်ကို ချိန်တယ်၊ ရပ်တဲ့အခါ အလေးထပ်ချိန်တယ်၊ အတူတူပဲ။ observation တစ်ခုရဲ့ ရလဒ်က အဲဒါပဲ။ သို့သော် ခင်ဗျား ချိန်ခွင်က တစ်ဘီလျံရဲ့ ဒသမတွေထိ အသေးစိတ်မချိန်နိုင်ဘူး။ ယခု အသေးစိတ်ချိန်နိုင်လာတော့ လည်တဲ့ဂျင်ဟာ မလည်တဲ့ဂျင်ထက် တစ်ဘီလျံရဲ့ ဒသမအစိတ် နည်းနည်းပိုလေးတယ်လို့ တွေ့လာတယ်။ ဂျင်ရဲ့လည်နှုန်းဟာ တစ်စက္ကန့်မှာ ၁၈၆, ၀၀၀ မိုင်နှုန်းနား ကပ်လာပြီဆိုရင် ဂျင်ရဲ့အလေးချိန် ပိုလေးလာပါတယ်။ ပထမ စမ်းသပ်ချက်တွေတုန်းက ဂျင်ရဲ့လည်နှုန်းဟာ တစ်စက္ကန့်မှာ ၁၈၆, ၀၀၀ မိုင်နှုန်းထက် အများကြီး လျော့နည်းတာကိုး။ ဒါနဲ့ပဲ တစ်ယောက်ယောက်က လည်တဲ့ဂျင်နဲ့ မလည်တဲ့ဂျင် ခြပ်ထုအတူတူပဲ၊ ခြပ်ထုကတော့ မပြောင်းလဲဘူးလို့ မှန်းဆလိုက်တယ်”

အဲဒီ မှန်းဆတဲ့ကောင်ဟာ အရူးပဲ။ သိပ္ပံနည်းမကျတဲ့ မှန်းဆချက်လုပ်တဲ့ကောင်ပဲလို့ ပြောကြမှာလား။ အဲသလိုတော့ မဟုတ်ဘူးဗျာ။ ဒီကိစ္စမှာ သိပ္ပံနည်းမကျတာ မဟုတ်ပါ။ ဒါ. . . မသေချာတာ (Uncertain) သာ ဖြစ်ပါတယ်။ မမှန်းဆရင်သာ သိပ္ပံနည်းမကျတာပါ။ မှန်းဆတာ ဖြန့်ကျက်တာ (ဝါ) ဆန့်ထွက်တာ (Extrapolations)တွေဟာ တန်ဖိုးရှိလို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ပညာအမြော်အမြင် ဆိုတာ မနေ့က အကြောင်းအရာ

တွေ့ချည်းပြောနေရင် အဖိုးမတန်ပါ။ ဒါလုပ်ရင် မနက်ဖြန်မှာ ဘာဖြစ်လိမ့်မယ်လို့ ပြောဖို့လိုအပ်ပါတယ်။ လိုအပ်လို့မဟုတ်တောင် ဖျော်ရွှင်ဖို့အတွက်ပေါ့ဗျာ။ ခင်ဗျားအနေနဲ့ မျှော်ကြည့်ဖို့ ဆန္ဒတော့ ရှိရလိမ့်မယ်။ မည်သည့်သိပ္ပံနိယာမ၊ မည်သည့် သိပ္ပံစည်းမျဉ်း ဖြစ်ပစေ အသေးစိတ်များ ချွန်လုပ်ထားတဲ့ အကျဉ်းချုပ် ဖော်ပြချက် (summary) သာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘယ်ဟာကိုမှ မချွတ်မလွဲ ခရေစေ့တွင်းကျ မဖော်ပြနိုင်ဘူး မဟုတ်လား။

ခုနက အရွှေ့အကြောင်း ဖော်ပြခဲ့တဲ့ ဝန်ဟာ ရိုးရိုးသားသား မေ့ခဲ့တာ။ သူ့အနေနဲ့ “အရွှေ့နှုန်း အလွန်မြင့်မားလျှင် ခြပ်ထုသည် များစွာမပြောင်း” ဟူ၍ ဖော်ပြရမှာဖြစ်ပါတယ်။ သို့သော် ထိုဖော်ပြချက်မျိုးမှာ ဂယနဏ မရှိသော မှန်းဆချက် ဖြစ်နေပြန်ပါတယ်။ သိပ္ပံကစားပွဲဆိုတာ ဂယနဏ ဖော်ပြချက်လည်း ဖြစ်ရမယ်။ ဆန်ခါနဲ့ အစစ်အဆေးလည်း ခံနိုင်ရပါမယ်။ ဒါနဲ့ပဲ ဂယ နဏရှိတဲ့ မှန်းဆချက် ဖြစ်အောင် “ခြပ်ထုကား ဘယ်တော့မှမပြောင်းလဲ” လို့ လုပ်လိုက်ရတာပါ။ ဒီမှန်းဆချက်ဟာ ဖြစ်နိုင်ခြေ အလွန်များတာပေါ့။ နည်းနည်း မှားသွားတာလည်း အန္တရာယ် မရှိပါ။ ဒါဟာ မသေချာတာ တစ်ခုပါပဲ။ မသေချာခြင်းဟာ ကိစ္စမရှိလှပါ။ မသေချာသော်ငြား တစ်ခုခုကို ပြောတာဟာ ဘယ်ဟာကိုမှ မပြောမဆို တာထက် ပိုကောင်းတယ်မဟုတ်လား။

မသေချာခြင်း

သိပ္ပံမှာ ပြောထားတဲ့အရာအားလုံး၊ ဆုံးဖြတ်ထားသည့် အချက်များအားလုံး (Conclusions) ဟာ မသေချာပါ။ ယင်းတို့အားလုံးမှာ ဆုံးဖြတ်ထားသော အချက်များသာဖြစ်ပါတယ်။ ယင်းတို့အားလုံးမှာ ဘာဖြစ်လာမလဲဟု မှန်းဆချက်များသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ခင်ဗျားအနေနဲ့ အကယ်ဘာဖြစ်လာမလဲဟု မသိနိုင်ပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ခင်ဗျားအနေနဲ့ အပြီးအပိုင်ပြည့်စုံသော လက်တွေ့စမ်းသပ်ချက်များ မလုပ်ဆောင်ရသေးသောကြောင့်ပါ။

လည်တဲ့ဂျင်၏ ခြပ်ထုအပေါ် သက်ရောက်သော အာနိသင်မှာ အလွန်သေးငယ်လှသည့်အတွက် ခင်ဗျားအနေနဲ့ မထူးလှပါဘူးဗျာလို့ ပြောနိုင်ပါတယ်။ သို့သော် မှန်သောနိယာမတစ်ခု ရလာရန် အထပ်ထပ်သော အစစ်အဆေး ဆန်ခါများကို ဖြတ်ကျော်နိုင်ရန်မှာ (observations မြောက်မြားစွာကို အောင်မြင်ရန်) ဉာဏ်၊ စိတ်ကူး၊ စိတ်သန်း၊ အတွေးအခေါ် ဒဿန၊ အာကာသနှင့် ကာလကို နားလည်ခြင်းစသည်များကို လုံးဝ ပြင်ပစ်ခြင်းများ လိုအပ်ပါတယ်။ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ ရီလေတီဗီတီသီအိုရီကို ညွှန်းနေတာဖြစ်ပါတယ်။ သေးငယ်လှသော အာနိသင်များကို တွေ့ရှိရန်အတွက် အတွေးအခေါ် စိတ်ကူးများအား အလွန်တော်လှန်ရေးကျစွာ ပြုပြင်ပေးဖို့ လိုအပ်တာကို တွေ့ရပါတယ်။

တကယ်တော့ သိပ္ပံပညာရှင်များဟာ သံသယနဲ့ မသေချာခြင်းများနှင့် ဆက်ဆံနေရတာပါ။ သိပ္ပံပဟုသုတ အမြော်အမြင်အားလုံးဟာ မသေချာပါ။ “သံသယနဲ့ မသေချာခြင်း” အတွေး အကြံဟာ အရေးကြီးပါတယ်။ ထိုအတွေးအကြံဟာ အဖိုးလည်း တန်လှပါတယ်။ အရင်က မဖြေရှင်းရသေးတဲ့ ပြဿနာတစ်ခုတစ်ရာကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် ခင်ဗျားဟာ မသိနိုင်ခြင်း တံခါးရွက်ကို ဖွင့်ထားရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ “ဥသု မှန်ချင်မှ မှန်မှာ” ဟူတဲ့ ဖြစ်နိုင်ခြေကို မှတ်ထားရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ထိုသို့မဟုတ်ဘဲ တစ်ခုခုကို ကြိုတင်ဆုံးဖြတ် သေချာထားလျှင်ကား ခင်ဗျားဟာ ထိုပြဿနာကို မဖြေရှင်းနိုင်တန်ရာ။

သိပ္ပံပညာရှင်တစ်ယောက်ဟာ ပြဿနာရဲ့အဖြေကို သူတော့ဖြင့် မသိပါဟု ပြောရင်၊ ထိုသိပ္ပံပညာရှင်ဟာ မသိတဲ့သူ။ ဒီလိုတော့ဖြင့် ဖြစ်တန်ရာတယ်လို့ ပြောရင်၊ ထိုသိပ္ပံပညာရှင်ဟာ ပြဿနာအတွက် မသေချာတဲ့သူ။ ဒီလိုတော့ဖြင့် ဖြစ်ကိုဖြစ်မှာ သေချာပေါက်ပဲ၊ လောင်းမလားလို့ ပြောရင်၊ ထိုသိပ္ပံပညာရှင်ဟာ သံသယရှိနေသေးသူ။

“မသိခြင်းကို သိရှိခြင်း” နှင့် သံသယထားရှိခြင်းအားဖြင့်သာ တိုးတက်မှုများကို ပြုလုပ်နိုင်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ သံသယရှိလို့သာ စိတ်ကူးအသစ်

များကို တူရူအသစ်များမကြည့်တာ ဖြစ်ပါတယ်။

အကယ်၍သာ ရှုဒေါင့်အသစ်မှ ရှုကြည့်လိုသော ဆန္ဒလည်းမရှိ မကြည့်လည်း မကြည့်တတ်ပါလျှင်၊ အကယ်၍သာ သံသယမထားတတ်မိမိ နှိမ့်ခြင်းကို ဆင်ခြင်ခြင်းလည်း မရှိပါလျှင် . . . ကျွန်တော်တို့ အနေနှင့် စိတ်ကူးစိတ်သန်းအသစ်များ ရစရာအကြောင်းမရှိပါ။ သံသယမရှိပါလျှင် စစ်ဆေးဖို့ ထိုက်တန်သောအရာဟူ၍ ဘာမျှလည်း ရှိတော့မည် မဟုတ်ပါ။ အမှန်ကို သိပြီးပြီဟူ၍ ထင်နေပြီမို့ပါ။

တကယ်တော့ ယနေ့ထိ “သိပ္ပံအသိပညာ”ဟု ခေါ်ဝေါ်နေသည်များ မှာ သေချာမှု ဒီဂရီအမျိုးမျိုးရှိသော ဖော်ပြချက်အစုအဝေး (statements of varying degrees of certainty) သာ ဖြစ်ပါတယ်။ တချို့ဟာ အတော့ကို မသေချာ၊ တချို့ကတော့ တော်တော်သေချာ၊ ဘယ်ဟာမှတော့ ဒီဌမသေချာပါ။ သိပ္ပံပညာရှင်များကတော့ ထိုအချင်းအရာများနှင့် အသားကျနေပါတယ်။

“မသိတော့ မသိ၊ သို့သော် နေတတ်တယ်” ယင်း၌မဆီလျော် မညီညွတ်ခြင်းမရှိပါ။ လူတချို့က “မသိဘဲနဲ့ ဘယ်လိုလုပ် ခင်ဗျားနေနိုင်သလဲ” လို့ ပြောတတ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်ဖြင့် သူတို့ ဘာဆိုလိုသလဲလို့ နားမလည်ပါ။ ကျွန်တော်ဖြင့် မသိဘဲ နဲ့ နေနေတာပါ။ လူတိုင်း ဒီလိုပဲမဟုတ်ဘူးလားဗျာ။

သံသယထားရှိဖို့ လွတ်လွတ်လပ်လပ်ရှိခြင်း (Freedom to doubt) ဟာ သိပ္ပံပညာမှာတော့ အရေးကြီးလှတဲ့ ကိစ္စပါ။ တခြားနယ်ပယ်တွေမှာလည်း ဒီအတိုင်း အရေးကြီးလှတယ်လို့ ကျွန်တော်ကဖြင့် ယုံကြည်ပါတယ်။

လွတ်လွတ်လပ်လပ် သံသယထားရှိခွင့်ဟာ တိုက်ခိုက်၍ ရယူခဲ့ရတာပါ။ မသေချာခွင့်၊ သံသယထားရှိခွင့်အတွက် . . . တိုက်ခဲရတဲ့ ထိုတိုက်ပွဲ၏ အရေးကြီးမှုကို မမေ့လျော့စေချင်ပါ။ ကျွန်တော်အနေနဲ့ မသိခြင်းနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ဒီဒဿနရဲ့ အဖိုးတန်ပုံနှင့် ဒီဒဿနက ဖော်ဆောင်သော အတွေးအခေါ် လွတ်လပ်မှုရဲ့ အသီးအပွင့် ဖြစ်တဲ့ တိုးတက်ခြင်းများကို

သိသည့်အားလျော်စွာ ထိုသို့ တိုက်ပွဲဝင်ဖို့ တာဝန်ရှိတယ်လို့ ခံယူပါတယ်။ ဤလွတ်လပ်ခြင်း၏ အဖိုးတန်ပုံကိုလည်း ကြွေးကြော်လိုပါတယ်။ သံသယဟာ ကြောက်ရမယ့်အရာမဟုတ်၊ လူသားတို့ စွမ်းရည်သစ်ရရှိရန်အတွက် ကြိုဆိုအပ်သည့်အရာဟု သင်ပေးလိုပါတယ်။ ခင်ဗျားဟာ ဒီနေရာမှာ ဒီတစ်ခုကဖြင့် မသေချာလှဘူးလို့ သိနေတယ်ဆိုပါစို့။ အခြေအနေကို တိုးတက်အောင်လုပ်ဖို့ ခင်ဗျားမှာ အခွင့်အလမ်းတစ်ခုရတာ မဟုတ်လား။ ကျွန်တော်ဟာ အနာဂတ်မျိုးဆက်များအတွက် ဤလွတ်လပ်မှုကို တောင်းဆိုလိုပါတယ်။

သိပ္ပံမှာ သံသယရဲ့အဖိုးတန်မှုဟာ ထင်လင်းလှပါတယ်။ အခြားသော နယ်ပယ်များမှာကော . . . ဒီအတိုင်းပဲလား။ နောက်ညများမှာ ဒီအချက်ကို ဆွေးနွေးဖို့ ရည်ရွယ်ထားပါတယ်။

၂၀ရာစုအာရှသားကြီး

ငါတို့မှာကား
 ကမ္ဘာတစ်လွှား၊ မကြည့်အားနိုင်
 ကိုယ်သွားသောလမ်း၊ ကိုယ့်စခန်းနှင့်
 မိမိလေ့၊ မိမိမွေ့လျက်
 နေ့နေ့ညည၊ လျှောက်လှမ်းကြသည်
 ဓမ္မသံဝေ၊ စိတ်ကိုဖြေရင်း
 နွေ့နွေ့မိုးမိုး၊ ဆောင်နှင့်တိုးတိုး
 နေရိုးနေစဉ် နှစ်များစွာ . . . ။

ကဗျာဆရာကြီးတစ်ယောက်ရဲ့ ကဗျာတစ်ပုဒ်ကို ဒီနေ့ ဒီရင်
 ဘာ ၃၁၊ ၁၉၉၉မှာ ဖတ်မိတယ်။ မနက်ဖြန်ဟာ ဇန်နဝါရီ၊ ၂၀၀၀၊
 ၂၁ရာစု အစပေါ့။ ၂၁ရာစုထဲကို ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင်၊ မျှော်တလင့်လင့်နဲ့
 သွားမယ် စိတ်ကူးမိတယ်။

လမ်းလျှောက်တော့ ဆရာမောင်ရိုးနဲ့ တွေ့တယ်။ ၂၀ရာစု လူသား

ဟာ ဘယ်သူဖြစ်မယ်ထင်သလဲတဲ့။ ချစ်ဝင်းမောင်နဲ့ သူ့ဆွေးနွေးသတဲ့။ လီနင်လား၊ အိုင်စတိုင်းလား၊ မန်ဒဲလားလား။ ခင်ဗျား ဘယ်သူ့ကို ကြိုက်သလဲတဲ့။

ကျွန်တော်အနေနဲ့ ဂရုတစိုက် မစဉ်းစားမိပါ။ ဆရာမောင်ရိုးအား ၂၀ရာစု အာရှသားကို အေရှပ်မဂ္ဂဇင်းရွေးတာကိုပဲ ပြောပြပါတယ်။ ကိုယ့်အကြိုက်၊ သူ့အကြိုက်၊ ကိုယ့်ရှုထောင့် သူ့ရှုထောင့်၊ သူ့တန်ဖိုးသဘောထားနဲ့ ကိုယ့်တန်ဖိုး သဘောထား၊ တူချင်မှုတူမှာ ဖြစ်သော်လည်း၊ အေရှပ်မဂ္ဂဇင်းက အယ်ဒီတာတွေရွေးတာက စိတ်ဝင်စားစရာတော့ ကောင်းတယ်။ အဲဒီအာရှသားကြီးဟာ အာရှတိုက်ကို အကြီးကျယ်ဆုံး အကောင်းအမွန်ကို သယ်ဆောင်ခဲ့သောသူတဲ့။

အာရှတိုက်ကြီးဟာ ရာစုနှစ်အစတုန်းက ချိုချိုနဲ့နဲ့ ယိုယိုယွင်းယွင်းပါပဲ။ ရှေးအတိတ်က ဘယ်လောက်ကြီးကျယ်တယ် ပြောပြော။ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွေး ချွတ်မြဲကျနေကျတယ်။ အနောက်ကိုလိုနီလွှမ်းမိုးမှုအောက် ရောက်နေတယ်။ သိပ္ပံပညာ၊ နည်းပညာ၊ ဆေးပညာ၊ ပညာရေး၊ အကုန်လုံး အနောက်တိုင်းဩဇာအောက် ပြားပြားမှောက်နေရတယ်။ အာရှယဉ်ကျေးမှုဆိုတာလည်း အနောက်နိုင်ငံတွေက အဓိပ္ပါယ်ကောက်တဲ့ တိုးတက်မှုဆိုတဲ့ ပေတံနဲ့ ဆန်းစစ်ရင် မအပ်စပ်တဲ့ ယဉ်ကျေးမှုဖြစ်နေတယ်။ ခရစ်နှစ် ၂၀၀၀ရောက်တော့ အာရှဟာ ပြန်ထလာပြီ။ နိုင်ငံတွေ လွတ်လပ်ပြီ။ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်ပြီ၊ လူနေမှုအဆင့်အတန်း ပညာရေး၊ တစ်ဦးချင်းလွတ်လပ်ရေး မြင့်တက်လာပြီ။ အာရှစီးပွားရေးဟာ မကြာခင်ကဖြစ်တဲ့ စီးပွားရေးအကျပ်အတည်းက သူ့ကို လက်သီးနဲ့ထိုးသော်မှ ကမ္ဘာကြီးကို ကားရားခွနိုင်ပြီ။ အာရှယဉ်ကျေးမှုကိုလည်း စိတ်အားတက်တက်ကြွကြွနဲ့ ဂုဏ်ဖြူကြပြီ။

ဒီလိုပြောတာနဲ့ အရာရာမှာ အာရှဟာ စံပြလို့ ပြောတာမျိုးမဟုတ်ပါ။ မွဲတေတာ မပျောက်သေး၊ သို့သော် ခြုံကြည့်ရင်တော့ ဒီအချိန်အခါလောက် မျှော်တလင့်လင့်ဖြစ်ဖို့ ကောင်းတာမရှိ၊ အတိုင်းအတာ ပမာဏ

အနေနဲ့ ကြည့်သည်ဖြစ်စေ၊ အချိန်အဟုန်အနေနဲ့ ကြည့်သည်ဖြစ်စေ၊ အင်မတိ အင်မတန် အကြီးအကျယ်ပြောင်းလဲခဲ့ပြီ။ ဒါတွေကို သမိုင်းဆရာတွေက ပိုကြည့်တတ်ပါလိမ့်မယ်။

၂၀ရာစုမှာ တခြားလူတကာတွေထက် ရှေးရေးကို ကြိုမြင်သူ၊ ပိုကောင်းတဲ့လမ်းကိုတွေ့သူ၊ လျှောက်တဲ့လမ်းမှာ ပိုအသုံးကျတဲ့ ကိရိယာတွေ ထွင်တဲ့သူတွေရှိတယ်။ အေရှပ်အနေနဲ့ ဒီလူတွေထဲက ၂၀ရာစုရဲ့ အာရှသားကြီး တစ်ယောက် ရွေးပါမယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်တစ်ရာအတွင်းမှာ ဒီအရပ်ဒေသရဲ့ ကောင်းကျိုးကို အများဆုံးလုပ်နိုင်သူ။ နယ်ပယ်ငါးခုမှာ သူမတူတဲ့ အောင်မြင်မှုတွေ ရခဲ့တဲ့လူတွေ ရှားပါတယ်။ နယ်ပယ်ငါးခုဟာ (၁)နိုင်ငံရေးနဲ့ အုပ်ချုပ်မှု၊ (၂) စီးပွားရေးနဲ့ ဘောဂဗေဒ၊ (၃) အနုပညာ စာပေနဲ့ ယဉ်ကျေးမှု၊ (၄) သိပ္ပံနဲ့ နည်းပညာ၊ (၅)ကျင့်ဝတ်နဲ့ စိတ်ဝိညာဉ်ဆိုင်ရာ ခေါင်းဆောင်မှု ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနယ်ငါးခုမှာ ဗိုလ်စွဲတဲ့ လူငါးယောက်ထဲက တစ်ယောက်ထပ်ရွေးဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။

နိုင်ငံရေးနဲ့ အုပ်ချုပ်မှု နယ်ပယ်မှာတော့ တိန်ရှောင်ပင် ဗိုလ်စွဲပါတယ်။ မော်ရဲ့ တရားသေဆန်မှုကို ခွာချပြီးတော့ လူသန်းပေါင်းများစွာ ဆင်းရဲတွင်းက လွတ်စေလိုတဲ့။ “စီးပွားရေးအားကြီး” ကို နှောင်ကြီးကလွတ်လိုက်သတဲ့။ ပုဂ္ဂလိက လွတ်လပ်ရေးကိုလည်း တိုးစေသတဲ့။ သဘောတရားကြီးတစ်ခုက မောင်းနှင်ပေးနေတဲ့ လန့်စရာအိမ်နီးချင်းကြီးအဖြစ်ကနေ၊ တည်ငြိမ်မှုကို အလေးပေးတဲ့ အိမ်နီးချင်းကြီးတွေ မွေးဖွားနိုင်ပါသော်လည်း ကြီးကြီးကျယ်ကျယ် ပြောင်းလဲစေတဲ့ နေရာမှာ တိန်ရှောင်ပင်ဟာ ဗိုလ်စွဲပါတယ်။ သူ့ကြောင့်အကျိုးရှိတာ နည်းတဲ့လူတွေမှ မဟုတ်တာလို့ အေရှပ်မဂ္ဂဇင်းက ထောက်ပြပါတယ်။

စီးပွားရေးနှင့် ဘောဂဗေဒ . . . ဒီနယ်ပယ်မှာတော့ မိုရီတာ အာကီယိုက ဗိုလ်စွဲပါတယ်။ ထရန်စစ္စတာ ရေဒီယိုကနေ ဝီစီအာ၊ ပလေးစတေရှင်၊ ဗီဒီယိုဂိမ်းစတဲ့၊ လူကြိုက်များတဲ့ ထုတ်ကုန်တွေရဲ့ ဂေါ်ဖားသားကြီးပါပဲ။ ဆိုနီဆိုရင် တစ်ကမ္ဘာလုံးသိကြတာဟာ၊ သူ့ရဲ့ ဈေးရောင်း

www.burmeseclassic.com

အစွမ်းကြောင့်ပါပဲ။ ဈေးရောင်းတာနဲ့ အမြတ်ရတာတင်မကပါ။ ဒီစွန့် ဦးတီထွင်သူဟာ အလုပ်လုပ်ကိုင်နိုင်တဲ့ ပညာ၊ ပုဂ္ဂလိက လူတစ်ဦးချင်းရဲ့ အစွမ်းကိုသုံးတဲ့အလေ့အကျင့် စတာတွေကို ပြုစုသူတ်သင်ခဲ့တဲ့သူပါပဲ။ သူလုပ်ခဲ့တဲ့ အယူအဆမျိုးတွေကို

များစွာသော အာရှကုမ္ပဏီတွေ ဟာ ခုမှ သဘောပေါက် ကြတာ တဲ့။

စာပေအနုပညာ ယဉ်ကျေးမှု . . . အေရှုဝိဓက ကုရိုဆာဝါကို ရွေး ပါတယ်။ ရာရှိုမုန်ဇာတ်ကားနဲ့ အော်စကာဆုရတဲ့နေရာမှာ အာရှ သားထဲကတော့ ပထမဆုံးပါပဲ။ အရှေ့ရသပဒေကို ကမ္ဘာကို ပြခဲ့ တဲ့သူပေါ့။ စတီဗင်စပီးဘတ်ကနေ ပြီး ကျန်ရိမူထိ ရုပ်ရှင် ဒါရိုက်တာ ကြီးတွေကို ဩဇာရှိတဲ့လူပါပဲ။

သိပ္ပံနှင့်နည်းပညာ . . . ချားလ်

ကာအိုတဲ့။ လေဆာနဲ့ ဖလ်မျှင်တွေကိုသုံးတဲ့ ဆက်သွယ်မှုကွန် ယက်နည်းပညာရဲ့ အခြေခံသီအိုရီကို ထုတ်ဖော်ခဲ့ပါတယ်။ အ လင်းဆိုင်ရာ ကြိုးမျှင်တွေကို ကမ္ဘာကြီးရဲ့ ၈၀ရာနှုန်းသော အ ဝေးအဆက်အသွယ်မှာ သုံးတယ်။ ကမ္ဘာကြီးကို ကွန်ယက် အနာဂတ်ဆီသို့ သူက ရောက်အောင်တွန်းပို့တယ်တဲ့။

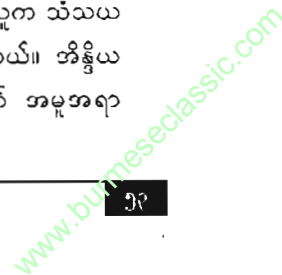
ကျင့်ဝတ်နဲ့ စိတ်ဝိညာဉ်ဆိုင်ရာ ခေါင်းဆောင်မှု . . . ဂန္ဓိကြီးကို ရွေး ချယ်ပါတယ်။ နိုင်ငံရေးနဲ့ တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်မှုမှာ တိန်ရှောင်ပင်ကို နှာတစ်ဖျားနဲ့ ဂန္ဓိကြီးကရုံးပေမယ့်။ ကျင့်ဝတ် ဆိုင်ရာမှာတော့ သူက သာသွားပါတယ်။

ကျင့်ဝတ်နဲ့ စိတ်ဝိညာဉ်ဆိုင်ရာ ခေါင်းဆောင်မှု . . . ဂန္ဓိကြီးကို ရွေး ချယ်ပါတယ်။ နိုင်ငံရေးနဲ့ တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်မှုမှာ တိန်ရှောင်ပင်ကို နှာတစ်ဖျားနဲ့ ဂန္ဓိကြီးကရုံးပေမယ့်။ ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာမှာတော့ သူကသာသွားပါတယ်။

ဒီထိတ်ထိတ်ကြ ကြ ငါးယောက်စလုံးဟာ သူမတူတဲ့ စွမ်းဆောင်မှုတွေ လုပ်ကြတာပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ ၂၀ရာစုရဲ့ အာရှသားကြီး ရွေးတဲ့အခါ၊ အမှန်တ ကယ် ပြိုင်ဆိုင်သင့်တာကတော့ သုံးယောက်ပါပဲ။ တိန်၊ ဂန္ဓိနဲ့ မိုရိတာ ပေါ့ဗျာ။

၂၀ရာစု အာရှသားကို စီးပွားရေးသမားတစ်ယောက်ကို ရွေးရမ လား။ ဝေါ့ခမ်ဇ် (walk man)ကြောင့် အာရှတိုက်ကြီးဟာ မွေ့လျော်ဖွယ် အရပ် ဖြစ်လာပါသလား၊ ဘယ်ဟုတ်မလဲ။ အီလက်ထရောနစ်ပစ္စည်း လေးလုပ်ရုံ ဆိုနီဆိုတဲ့ ကြီးကျယ်တဲ့ကုမ္ပဏီတစ်ခု တည်ဆောက်နိုင်ရုံဟာ၊ လွမ်းလောက်တဲ့ ကိစ္စမဟုတ်ပါ။ သို့သော် မိုရိတာ လုပ်ခဲ့တာက “ဂျပန် ပြည်မှာ လုပ်သည်” (ဂျပန်က တစ်ဆင့်ချဲ့ရင် အာရှတိုက်မှာ လုပ်သည်) ဆိုတာ အပြစ်ဆိုစရာမရှိတဲ့ ပစ္စည်းတွေ၊ ဒီပစ္စည်းတွေထုတ်တဲ့ အာရှ ထုတ်ကုန်စက်ကြီးကို သူကနိုးခဲ့တာ၊ ဒီဒေသကြီးပြောချမ်းသာပြီး လူလတ် တန်းစားထွန်းကားစေခဲ့တာ ဒါနဲ့ပဲ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေး အပြောင်းအလဲ ဖြစ်စေခဲ့တာ တကယ်တော့ အာရှတိုက်သစ် ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့တာ။ မိုရိ တာ အာရှတိုက်ရဲ့ အတိတ်နဲ့နှိုင်းစာရင် အာရှတိုက်ရဲ့ အနာဂတ်နဲ့ ပိုပြီး ပတ် သက်တယ်။ တကယ်လို့ အာရှတိုက်က စွန့်ဦးတီထွင်သူများဟာ သူတို့ တက္ကသိုလ်က စာအုပ်တွေကို ကျော်ကြည့်၊ ဓါတ်ခွဲခန်း၊ ရုံးခန်းတွေကို လွန်ကြည့်ပြီး အိပ်မက်အကြီးကြီးမက်ရင်၊ ဒါဟာ မိုရိတာရဲ့ ခြေရာကို နင်းပြီး လမ်းလျှောက်တာပါပဲ။

အာရှသား ထိတ်ထိတ်ကြတွေကို စဉ်းစားတိုင်း၊ ဂန္ဓိကြီးကို စဉ်းစား မိကြတယ်။ သေပြီးနှစ်ငါးဆယ်ကြာအောင် ကိုယ့်နိုင်ငံရဲ့ နယ်နိမိတ်မျဉ်း ကြောင်းကိုဖြတ်ပြီး ဩဇာရှိတဲ့ အာရှတိုက်သားခေါင်းဆောင်ဟာ သူတစ် ယောက်တည်းပဲ ရှိတယ်။ ဗြိတိသျှတွေ လက်မြောက်ခဲ့ရတဲ့သူ။ သူ့ကိုဝေ ဖန်စရာတစ်ခုတော့ ရှိတယ်။ ခေတ်မီခြင်း (modernity)ကို သူက သံသယ ရှိနေတော့၊ အိန္ဒိယလူမျိုးတွေရဲ့ စိတ်မှာ အဲလိုသံသယရှိတယ်။ အိန္ဒိယ ပြည်ကြီး ဆင်းရဲတွင်းကလွတ်ဖို့ ခက်စေတယ်။ သို့သော် အမူအရာ

သိမ်မွေ့နူးညံ့လှတဲ့ ဒီခေါင်းဆောင်ဟာ အုပ်ချုပ်သူနဲ့ အုပ်ချုပ်ခံရသူတို့ရဲ့ ကြားမှာရှိတဲ့ ညီမျှခြင်းကို ပြောင်းလဲ စေတယ်။ သြဇာမရှိ၊ ငွေမရှိသူတွေရဲ့အသံကို မြည်ဟီး စေတယ်။ သြဇာမရှိ ငွေမရှိတဲ့သူတွေမှာလည်း သတ္တိဗျတ္တိ ပြတဲ့လမ်း တစ်ခုရှိတယ်။

ဂန္ဓိကြီးဟာ ရာစုပထမပိုင်း အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးကို ကိုယ်စားပြုပြီး မိုရိုတာဟာ ရာစုဒုတိယပိုင်း စီးပွားရေး ဝပြောစည်ပင်မှုကို ကိုယ်စားပြုတယ်ဆိုရင်၊ တိန်ကတော့နှစ်ခုလုံးကို လုပ်ခဲ့တဲ့သူပါပဲ။

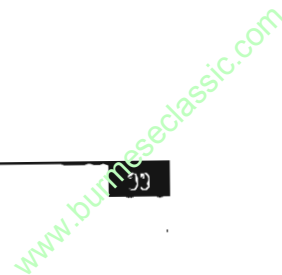
ကိုယ့်တိုင်းပြည်အပေါ်ကို ကိုယ့် သြဇာကြီးတဲ့ နေရာမှာတော့ တိန် ရှောင်ပင်ကို မှီသူရှားလိမ့်မယ်။ တော်လှန်ရေးသမားတစ်ယောက် အနေနဲ့ ပဒေသရာဇ်နဲ့ နယ်ချဲ့လက် အောက်က လွတ်အောင်တိုက်ခဲ့ တယ်။ ပြုပြင်ရေးသမားအနေနဲ့ ဖွတ်ကျောပြာစု မျှော်လင့်ချက်မဲ့တဲ့ တိုင်းပြည်ကြီးကို ကမ္ဘာ့အလယ် ပြန်ပို့ခဲ့တယ်။ သန်းပေါင်း၊ ရာ ပေါင်းများစွာသောဝေနေယျ ပေါက်

ဖော်ကြီးတွေဟာ တိန်ရှောင်ပင်ကြောင့် လူချမ်းသာတွေ လည်း ဖြစ်လာကြတယ်။ အကြောက်တွေလည်း နည်းလာ ကြတယ်။ ရဲရဲရင့်ရင့်လည်း ဖြစ်လာကြတယ်။ ဂန္ဓိကြီးဟာ ရာစုပထမပိုင်း အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးကို ကိုယ်စား ပြုပြီး၊ မိုရိုတာဟာ ရာစုဒုတိယပိုင်း စီးပွားရေး ဝပြောစည် ပင်မှုကို ကိုယ်စားပြုတယ်ဆိုရင်၊ တိန်ကတော့ နှစ်ခုလုံးကို လုပ်ခဲ့တဲ့သူပါပဲ။

သို့သော် . . . တိန်ရဲ့ကလက်က ရွံ့ပေသတဲ့ဗျ။ ၁၉၅၇ ခုနှစ်က လက်ယာသမားတွေကို နှိမ်တဲ့ပွဲတွေမှာ သူရွံ့ပေသတဲ့။

မိုရိုတာ၊ ဂန္ဓိ တိန်. . . ထိတ်ထိတ်ကြဲတွေပါပဲ။ အာရှရဲ့ ကောင်းကျိုး ချမ်းသာမင်္ဂလာကို ဘယ်သူက ပိုပြီးသယ်ဆောင်ပါသလဲ။ စီးပွားရေးက တစ်ဆင့် လူမှုရေးပြောင်းလဲအောင်း၊ မိုရိုတာ လုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။ တိန်ကလည်း ပေါက်ဖော်ကြီးတွေ ဝပြောပြောဖြစ်တဲ့အပြင် ဒေသကြီး တစ်ခုလုံး တည်တည်ငြိမ်ငြိမ်ရှိအောင် လုပ်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ဂန္ဓိကတော့ သူတို့နဲ့မတူဘူး။ စီးပွားတွက် တွက်မယ်ဆိုရင်တော့၊ ဒီခေတ် ဒီအခါက လည်း ဒီလိုပဲ တွက်ကြတော့၊ ဂန္ဓိလုပ်ခဲ့တဲ့ အကျိုးကို မတွက်နိုင်ပေဘူး။ သူလုပ်ခဲ့တာက . . . တကယ်တော့ ဘယ်အရပ်ဒေသ၊ ဘယ်ဆီမှာနေနေ လူဟူသမျှ မွေးရာပါ ဂုဏ်သိက္ခာရှိတယ်။ အဖြူဖြစ်စေ၊ အမဲဖြစ်စေ လူ သိက္ခာရှိတယ်။ မွေးရာပါ လွတ်လပ်တာရှိတယ်။ ကိုလိုနီ စနစ်ပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ လူ့ဂုဏ်သိက္ခာကို လျော့လို့ဖျက်လို့မရဘူး။ လူ့ဂုဏ် သိက္ခာကို မလျော့ပါ။ မဖျက်ဆီးကောင်းဘူး။ လူသားဟာလဲ သူ့ပန်း တိုင်အတွက် သူ့ကိုယ်တိုင်မှာ တာဝန်ရှိတယ်။ တကယ်တော့ ဂန္ဓိကြီး . . . သူသာ လူသားဂုဏ်ရည် ဘာဆိုတာကို ပြခဲ့တယ်။ သူဟာ အာရှ သားကြီးပါပဲတဲ့။

မှတ်ချက် ။ ။ အာရှသားကြီးဆိုတာ asian of the century ကို ပြန်ဆို တာပါ။ မုံရွေးသားကြီး၊ အညာသားကြီး စသည်ဖြင့် အား ရပါးရ ခေါ်သလို ခေါ်လိုက်ချင်လို့ အာရှသားကြီးလို့ ပြန်ဆိုတာပါ။

အဘိဓာန်များကို ဘယ်လိုပြုစုခဲ့ပါသလဲ

(ဟာရကာဝါဟာ ဝေါဟာရတွေရဲ့အဓိပ္ပါယ်ကို ပြုစုသူ 'Semanticist' ကဝိဖြစ်ပါတယ်။ ယခုစာပိုဒ်ဟာ သူရေးတဲ့စာ တစ်ပုဒ်က ထုတ်နှုတ်တင်ပြတာပါ။ ဟာရကာဝါဟာ အဘိဓာန်တွေဟာ သမိုင်း၊ အဘိဓာန်ပြုစုသူဟာ သမိုင်းဆရာလို့ ရေးထားထယ်။ အဲဒီအချက်ဟာ စဉ်းစားဆင်ခြင်စရာ ကောင်းလို့ပါ။)

ကျွန်တော်တို့အနေနှင့် ဘယ်စကားလုံးမဆို "အဓိပ္ပါယ်မှန်" တစ်ခုတော့ ရှိတာချည်းပဲလို့ ယူဆကြတာပါပဲ။ အဲဒီ အဓိပ္ပါယ်မှန် အနက်မှန်ကို ဆရာတွေနဲ့ ဂရုမ္မာဆရာတွေဆီကတဆင့် သင်ယူရတာပဲ လို့လည်း ယူကြတယ်။ (ဒါပေတဲ့ အများအားဖြင့် အနက်မှန် အဓိပ္ပါယ် မှန်ကို သိပ်ပြီးတော့လည်း ဂရုစိုက်လေ့ မရှိတာနဲ့အနည်းအကျဉ်းမှားနေတဲ့ အင်္ဂလိပ်စကားကို ပြောဆိုနေကြတာပါပဲ။) အနက်ကောက်နဲ့ အသုံးအနှုန်းမှာတော့ အဘိဓာန်တွေနဲ့ သဒ္ဒါစာအုပ်တွေကို ထိပ်ဆုံးက အာဏာ

ပိုင်တွေလိုလည်း ယူကြတယ်။ အဘိဓာန်နဲ့ သဒ္ဒါစာအုပ်ပြုစုသူတွေဟာ ဘယ်အာဏာနဲ့များ သူတို့ပြောတာတွေ (အနက်ကောက်တွေ)ကို ပြောနိုင် တာတုန်းလို့ လူအချို့ကပဲ မေးခွန်းထုတ်ကြတယ်။

တစ်ခါတုန်းက အင်္ဂလိပ်အမျိုးသမီးကြီးတစ်ယောက်နဲ့ စကားလုံး တစ်လုံးရဲ့ အသံထွက်အပေါ်မှာ အငြင်းအခွန်ဖြစ်ဖူးတယ်။ အဘိဓာန်နဲ့ တိုက်ကြည့်ရအောင်လို့ ကျွန်တော်ကပြောမိတယ်။ အဲဒီအမျိုးသမီးက “ဘာ အတွက်လဲ၊ ကျွန်မအင်္ဂလိပ်ပဲ၊ မွေးတာရော၊ ကြီးတာရော အင်္ဂလန်မှာပဲ၊ ကျွန်မပြောတာဟာ အင်္ဂလိပ်ပြောတာပဲ” လို့ ပြန်ပြောတယ်။ အဲသလိုကိုယ့် စကားအပေါ်မှာ ကိုယ်ကိုယ်ကိုယ် သေချာနေတာမျိုးဟာ အင်္ဂလိပ်တွေမှာ တထူးတဆန်းတော့ မဟုတ်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ အမေရိကန်မှာတော့ အဘိဓာန်နဲ့ ရန် ဖြစ်ဖို့ကြုံတဲ့လူကို လူကြောင် ဒါမှဟုတ် လူရှူးလို့ယူကြတယ်။

အဘိဓာန်တွေကို ဘယ်လိုပြုစုပြီး အယ်ဒီတာတွေအနေနဲ့ အနက် တွေ ဘယ်လိုပေးသလဲဆိုတာ ကြည့်ကြရအောင်။ အရင်းအမြစ်မူလအထိ သုတေသနလုပ်တဲ့ အဘိဓာန်ဆရာတွေလုပ်ပုံလုပ်နည်းကို ပြောချင်တာ နော်။ ရှိပြီးအဘိဓာန်တွေထဲက ကူးရုံသာကူးချတဲ့ အယ်ဒီတာတွေကို မဆိုလိုဘူး။

အဘိဓာန်တစ်စောင်ကို ပြုစုရင် အဘိဓာန်နဲ့ သက်ဆိုင်တဲ့ခေတ် ကာလက ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာ စာပေအမြောက်အမြား ဖတ်ရှုခြင်းနဲ့ စတင် ရတယ်။ အယ်ဒီတာများဟာ ဖတ်သမျှကို ကင်ပြားပေါ်ကူးရတယ်။ အလွန် စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းတဲ့ စကားလုံးသို့တည်းမဟုတ် ရှားပါးဝေါဟာရ၊ ပြီးတော့ ဆန်းတဲ့ဝေါဟာရတွေ၊ ဝေါဟာရက မဆန်းသော်ငြား တထူးတဆန်း သုံးနှုန်းထားတာတွေ၊ တွေ့နေကျဝေါဟာရများနဲ့ သာမန်အသုံးများ၊ ထိုဝေါ ဟာရများကို သုံးစွဲထားတဲ့ ဝါကျများ။ အဲဒါမျိုးတွေကို ကူးရတယ်။

ဥပမာ . . . . အတ္ထုဆိုတဲ့ ဝေါဟာရ ဆိုပါစို့။
အတ္ထု-၁။ ပါဠိ၏အနက်၊ တစ်စုံတစ်ခုသောပုဒ်၏အဓိပ္ပာယ်
ဖြည့်ညီ ဒါန၊ ကြိုးပမ်းကြဟု၊ အတ္ထုဖြင့်အား။

ဆိုဟန်ကြားလျက်
(ကုပေါင်း)

၂။ အကျိုးစီးပွား
ဓမ္မဒ၊ အတ္ထ၊ ကာမ၊ မောက္ခဟုဆိုအပ်သောလေးခုသော
စတုဝဂ္ဂကို

(ချုပ်ပုံ)

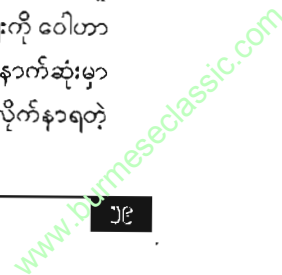
အာယုဆန်းသည် ရတနာပုံနက္ခတ်တို့နှင့်ကြွလျှင် ကျင့်
ဝတ်တရားတည်းဟူသောဓမ္မ၊ အကျိုး စီးပွားတည်းဟူ
သောအတ္ထကို ဟောအပ်၏။

(ကမ္ဘာ)

အထက်ကဖော်ပြခဲ့သလို ဝေါဟာရနှင့်တကွ အကြင်ဝေါဟာရရဲ့ စကားဆက်၊ စကားစပ်တွေကို ကူးရတယ်။ အောက်စဖို့အဘိဓာန်ကြီးပြုစုရင် (ဒီအဘိဓာန်ကြီးမှာ အတွဲပေါင်း ၂၅တွဲရှိတယ်) ကင်ပြားပေါင်း သန်းနဲ့ချီ ပြီးစုကြရတယ်။တည်းပြတ်တာကို နှစ်ဆယ်ချီပြီး တည်းပြတ်ကြရတယ်။ ကင် ပြားတွေစု၊ အက္ခရာဝလီစီ၊ ပြီးတော့ရွေးရတယ်။ ရွေးပြီးတဲ့အခါ ဝေါဟာရ တစ်လုံးအတွက် နှစ်ခုကနေပြီး ရာချီတဲ့ ကောက်နှုတ်ချက်တွေရပြီ။

ဝေါဟာရတစ်ခုကို အနက်ပေးဖို့ အဘိဓာန်ဆရာ အယ်ဒီတာတွေ ဟာ အကြင်ဝေါဟာရဆိုင်ရာကင်ပြားပုံကြီးကို သူ့ရှေ့မှာစီချရတယ်။ ကင် ပြားတစ်ခုစီဟာ အကြင်ဝေါဟာရကိုလက်တွေ့အသုံးပြုခဲ့တဲ့ စာပေမှာ သို့ တည်းမဟုတ် သမိုင်းမှာနာမည်ကြီးတဲ့ စာရေးဆရာတစ်ယောက် ယောက်ရဲ့ ကောက်နှုတ်ချက်တွေကို ကိုယ်စားပြုပါတယ်။

အဘိဓာန်ဆရာဟာ ကင်ပြားတွေကို ဂရုတစိုက်ဖတ်ရတယ်။ အချို့ ကို ပယ်ရတယ်။ ကျန်တာတွေကို ပြန်ဖတ်ရတယ်။ ကင်ပြားပုံကြီးကို ဝေါဟာ ရရဲ့ အနက်ထွက်အမျိုးမျိုးကို မူတည်ပြီး အစုတွေခွဲရတယ်။ နောက်ဆုံးမှာ တော့ အနက်ပေးရတယ်။ အနက်ဆေးရာမှာ မလိုက်နာမဖြစ် လိုက်နာရတဲ့

စည်းကမ်းရှိတယ်။

ကပ်ပြားထဲက ကောက်နှုတ်ချက်တွေက ဖော်ပြနေတဲ့အနက်တွေ ပေါ်မှာ အခြေခံပြီးမှ အနက်ပေးရတဲ့ စည်းကမ်းပဲ။ ဒီဝေါဟာရရဲ့ အနက် ကတော့ ဒီလို ဖြစ်သင့်တယ်လို့ တွေးမိတာကြောင့် အဲသလိုအတွေးမျိုးနဲ့ အနက်မပေးရဘူး။ ကပ်ပြားထဲက အဓိပ္ပါယ်နဲ့လျော်အောင် အနက်ပေး ရင်ပေး။ ဒါမှမဟုတ် လုံးဝမပေးဘဲနေ။

အဲဒါကြောင့် အဘိဓာန်ပြုစုတာဟာ ဝေါဟာရတွေကိုဖြင့် အစစ် အမှန် အနက်တွေ ပေးတာပါပဲရယ်လို့ အာဏာပိုင်ကြီးလို လုပ်ရတဲ့ အလုပ်မဟုတ်ပါ။ ဟိုဝေးတဲ့ရှေးကာလ သို့တည်းမဟုတ် မဝေးလှတဲ့ အတိတ်ကာလမှာ စာရေးဆရာတွေကတော့ဖြင့် ဘယ်ဝေါဟာရကို ဘယ် အဓိပ္ပါယ်နဲ့ သုံးခဲ့ကြောင်း ကိုယ်အစွမ်းရှိသလောက် မှတ်တမ်းတင်တဲ့ အလုပ်မျှပါ။ အဘိဓာန် တစ်ခုပြုစုသူဟာ သမိုင်းဆရာ တစ်ယောက်သာ၊ အမိန့်ပေးသူတစ်ယောက် မဟုတ်ပါ။ ပမာအားဖြင့် ၁၈၉၀ အတွင်း သို့မ ဟုတ် ၁၉၁၉ ခုထိအတွင်းမှာ အဘိဓာန် တစ်ခုရေးတယ်ဆိုကြပါစို့။ “ကြေညာသည်” (Broadcast) ဟူသော ဝေါဟာရမှာ ဖြန့်ကြဲ သည် “to scatter” လို့ပဲ အဓိပ္ပါယ် ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ၁၉၂၁ နောက် ပိုင်းမှာတော့ အဲဒီစကားလုံးရဲ့ အဓိပ္ပါယ်ဟာ “ကြားနာနိုင်သော သတင်းများကို ပြန့်နှံ့ စေသည်။ ဥပမာ- ရေဒီယိုမှ လွှင့်ခြင်းအားဖြင့် . . . ” လို့ ပြောင်းလဲလာ ပါတယ်။ စကားလုံးတွေရဲ့ အဓိပ္ပါယ်တွေဟာ ပြောင်းလဲနေတာမို့ အကယ် ရှိသော အဘိဓာန်ကို အာဏာပိုင်သဖွယ် မှတ်ယူလိုက်ရင် အဘိဓာန် ပြုစုသူကို သူဘယ်လိုမှ ပိုင်ဆိုင်နိုင်မှာ မဟုတ်တဲ့ အနာဂတ်ကို အတပ် ဟောနိုင်တဲ့ အရည်အသွေးမျိုးရှိသူရယ်လို့ အမှတ်ပေးနေသလို ဖြစ်နေမှာ ပေါ့။ စာရေးရာမှာဖြစ်စေ စကားပြောဆိုရာမှာဖြစ်စေ ဝေါဟာရတွေ ရွေး ချယ်တဲ့အခါ အဘိဓာန်ဟာ သမိုင်းမှတ်တမ်းအားဖြင့် ကျွန်တော်တို့ကို လမ်းညွှန်နိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဘိဓာန်အားဖြင့် ကျွန်တော်တို့ကို မချုပ် ထားနိုင်ပါ။ အခြေအနေသစ် အတွေ့အကြုံသစ် တီထွင်မှုအသစ် ခံစားမှု

အသစ်များဟာ စကားလုံးအဟောင်းများကို အသုံးအနှုန်းအသစ် များ၌ သုံးဖို့ ကျွန်တော်တို့ကို ‘တွန်း’ နေတဲ့ အတွက်ပါ။ အဖုံး (hood) အောက်မှာ လွန်ကြည့်ရင် လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ငါးရာတုန်းက ဘုန်းတော်ကြီးတစ်ပါးကိုပဲ တွေ့ မှာပါ။ ယခုခေတ်မှာ မော်တော်ကား အင်ဂျင်တစ်လုံးကို ကျွန်တော်တို့ တွေ့ ရမှာပါ။

ဟာရကာဝါ

(ဝေါဟာရတွေရဲ့ အနက်အဓိပ္ပါယ်ဟာ ပြောင်းလဲနေတယ်။ အသုံးတွေက လည်း ပြောင်းလဲနေတာပဲ။ ဒါဆိုရင် အဘိဓာန်တွေကို ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက် နေရတော့မှာပေါ့။ စကားလုံးတွေ ဒလကြမ်းပေါက်ကွဲနေတဲ့ ယခုခေတ် ကြီးမှာ ပညာရပ်ဝေါဟာရတွေကို အခါအားလျော်စွာ ထပ်လောင်းထည့် ထားတဲ့ အဘိဓာန်တစ်စောင်တစ်လေ ထွက်လာရင်ကောင်းမှာ။ စကားလုံး အသစ်တွေကို ကိုယ်နှစ်သက်သလို ပြန်ဆိုနေကြတယ်။ ပညာရှင်တစ်စု နည်းနည်းညိုလိုက်ကြရင် ကောင်းမှာနော်။ ဖိလတန်သည် တစ်နှစ်တန် သည်မှာ ပညာရှင်များ တိုင်ပင်နှိုးနှောကြပြီး ဖြည့်စွက်ချက်စာအုပ်ကလေး တွေ ကျွန်တော်တို့ပြည်မှာ ထုတ်ပေးနိုင်ရင် အများကြီးအဆင်ပြေမှာပဲ)

ကစားနည်းနှင့် စာသင်တယ်

(ဝါ)

မူကြိုကျောင်းများ၌ ကစားခြင်းကို ထိပ်တင်ကြတယ်

လက်ရေးမလှလည်း ကိစ္စမရှိပါ။ ကစားခုန်စားခြင်းကို အဓိကထားသော သင်ကြားခြင်းဟာ ယုံကြည်မှုရှိတဲ့ ကလေးများကို မွေးထုတ်ပေးမှာပဲ။

စင်ကာပူ မူကြိုကျောင်းခန်းများကတော့ ပိုပြီးဆူညံတော့မှာပါ။ ဆရာများအနေနဲ့ အတန်းရှေ့မတ်တပ်ရပ်ပြီး အမိန့်ပေးနေခြင်း၊ အိမ်စာတွေ ပေးခြင်းကို စွန့်လွှတ်တော့မယ်။

ကလေးတွေကို မေးခွန်းမေးဖို့၊ သူငယ်ချင်းတွေနဲ့ စကားပြောဖို့ အားပေးတော့မယ်။ ထပ်ချည်းတလဲလဲ လေ့ကျင့်ထားတဲ့ လက်ရေးလှဒါမှမဟုတ် သပ်သပ်ရပ်ရပ်ဆွဲထားတဲ့ ပန်းချီပုံတွေမှာ နှစ်နေဖို့မလိုတော့ဘူး။

ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနဟာ ပညာရှင်တွေအကူအညီနဲ့ (ဗြိတိန်ကရော ဌာနေကျွမ်းကျင်သူတွေ အပါအဝင်) ယခုလောလောဆယ် သူငယ်တန်းတွေမှာ ကျင့်သုံးနေတဲ့ သင်ရိုးတွေကိုပြောင်းပြီး ပရိဝရစ်အသစ်ကျင့်သုံးတော့မယ်။

မူကြိုကျောင်းသားများကို ကစားခြင်း၊ လှုပ်ရှားခြင်း၊ ရှာဖွေတွေ့ရှိခြင်း၊ စမ်းသပ်ခြင်း၊ ဒါတွေကတစ်ဆင့်သာ သင်တော့မယ်။

မူကြိုကျောင်း၂၂၁ကျောင်းက ၇၅ရာခိုင်နှုန်းသော ကလေးများကို သင်မှာဖြစ်တယ်။ ကျောင်းဆရာတွေ ပြောတာ ကတော့ ယခုကလေးတွေလို သပ်သပ်ရပ်ရပ်ရေးနိုင်တာ၊ သပ်သပ်ရပ်ရပ် အရောင်ခြယ်နိုင်တာတွေကို နောက်ကလေးတွေအနေနဲ့ လုပ်နိုင်မှလုပ်နိုင်လိမ့်မယ်တဲ့။ သို့သော် ကလေးတွေ အနေနဲ့ မိမိကိုယ်မိမိ ပို၍ယုံကြည်သော၊ သင်ယူဖို့စိတ်အားသန်သော (ဝါ) ပျော်နေသော၊ ဆရာတွေနဲ့ရော သူငယ်ချင်းတွေနဲ့ပါ ဆက်ဆံတတ်သောသူငယ်လေးတွေ ဖြစ်လာလိမ့်မယ်တဲ့။

ယခုအပြောင်းအလဲဟာ နောက်ဆုံးပေါ် သုတေသနတွေရှိမှုအပေါ်မှာ အခြေခံပြီး ပြုလုပ်တာဖြစ်ပါတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ ၂နှစ်က မူကြိုကျောင်း၂၂ ကျောင်းက သူငယ်ပေါင်း ၁၃၃၆ယောက်ကို အစု၂၈ ခွဲပြီး သုတေသနပြုလုပ်ပါတယ်။ တစ်စု ကို နည်းအသစ်နဲ့သင်တယ်။ နောက်တစ်စုကတော့ နည်းအဟောင်းအတိုင်းသင်ပါတယ်။ ၂နှစ်ကြာပြီးနောက်မှာ ကစားနည်း(play approach)နဲ့ သင်တဲ့ကလေးတွေဟာ ပြဿနာဖြေရှင်းရာမှာ ပိုပြီး တော်တာကို တွေ့ရတယ်။ ပြဿနာ ဖြေရှင်းခြင်းဆိုရာမှာ ရွေးချယ်တတ်တာ။ သင့်ရာကို တွဲတတ်တာ (matching and pairing items) သင်ရာမှာတော်တာကို ပြောတာပါ။ ထိုကလေးဟာ လူမှုဆက်ဆံရေး ပိုတော်တယ်။ တိုင်ပင်တတ်တယ်။ ပြောတတ်ဆိုတတ်တယ်။ မေးခွန်းမေးတတ်တယ်။ သိတဲ့ ဗဟုသုတလေးတွေကို ဝေမျှတတ်တယ်။ အင်္ဂလိပ်စကားပြောဖို့လဲ အဆင်သင့်ဖြစ်နေတယ်။ အထူးသဖြင့် အိမ်မှာအင်္ဂလိပ်စကားမပြောတဲ့ ကလေးတွေမှာ အဲဒီရလဒ်ဟာ ပိုပြီး ထင်ရှားတယ်။

ကလေးတွေရဲ့ မိဘတွေကတော့ ထိုကလေးတွေ ကျောင်းကြီးမှာ စာသင်ဖို့ အသင့်ဖြစ်မှ ဖြစ်ပါ့မလားလို့ စိုးရိမ်ပူပန်တာမျိုးတွေ့ရတယ်။ မိဘတစ်ယောက်က “ကျွန်မပထမတော့ တော်တော်စိုးရိမ်မိတယ်။ ကျွန်မအိမ်နီးချင်းကလေးက နည်းဟောင်းနဲ့ သင်တယ်။ အဲဒီကလေးက အိမ်စာ

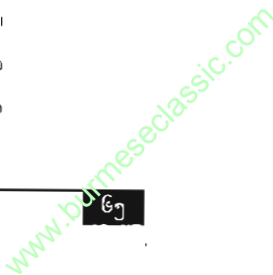
တွေလုပ်တယ်။ စာလုံးပေါင်းတွေ ကျက်တယ်။ ကျွန်မကလေးကတော့ ဘာမှမလုပ်ဘူး မဟုတ်လား ”

“သို့သော် ၂နှစ်ကြာတော့ ကျွန်မကလေးက ဟိုကလေးတွေထက် အရေးကြီးတဲ့နေရာမှာ ပိုတော်တာတွေ့သရဲ့။ ကျွန်မကလေးက ကျောင်းသွားဖို့ တက်ကြွနေတယ်။ ကျောင်းပျော်တယ်ရှင်။ သူကစပ်လဲစုတယ်။ စကားတော့ အတော်များသရဲ့။ ”

စင်ကာပူက ကင်တာဂါးဝင်းတွေမှန်သမျှမှာ နည်းအသစ်နဲ့ သင်တော့မယ်။ ဆရာတွေရဲ့ အရည်အချင်းကတော့ နည်းအသစ်နဲ့ သင်ရာမှာ အရေးကြီးတယ်။ မူကြိုကျောင်းမှာသင်တဲ့ ဆရာမတွေမှာ ဒီပလိုမာလက်မှတ်တွေရှိရင်၊ ကလေးမိဘတွေများကို ရှင်းပြနိုင်ရင် နည်းအသစ်ဟာ ပိုပြီးထိရောက်တာကို တွေ့ရတယ်။

စိနီယာဝန်ကြီး (ပညာရေး၊ ဂျူးသန်းချောင်းဝယ်ရေး၊ စက်မှုလုပ်ငန်း) “သာမန်” (Tharman Shanmugaratnam)ကတော့၊ နည်းအသစ်ဟာ မူကြိုပညာရေးကို မြှင့်တင်ဖို့ ဝန်ကြီးဌာန အစီအစဉ်ကို အကောင်အထည်ဖော်တာလို့ ပြောတယ်။ ၂၀၀၀ ခုနှစ်တုန်းက မူကြိုပညာရေးက ဘာတွေလုပ်ပေးနိုင်ရမယ်၊ ဆရာမတွေရဲ့ အရည်အချင်းဟာ ဘာတွေဖြစ်သင့်တယ်ဆိုတာကို စဉ်းစားခဲ့ပါတယ်။ ၂၀၀၈ခုနှစ်မှာ မူကြိုဆရာမအားလုံးမှာ

ကစားနည်း(play approach)နဲ့ သင်တဲ့ကလေးတွေဟာ ပြဿနာဖြေရှင်းရာမှာ ပိုပြီးတော်တာကို တွေ့ရတယ်။ ပြဿနာဖြေရှင်းခြင်းဆိုရာမှာ ရွေးချယ်တတ်တာ။ သင့်ရာကို တွဲတတ်တာ (matching and pairing items) သင်ရာမှာတော်တာကို ပြောတာပါ။ ထိုကလေးဟာ လူမှုဆက်ဆံရေး ပိုတော်တယ်။

သင်တန်းဆင်းလက်မှတ်ရှိပြီး ဖြစ်ရမယ်။ လေးပုံတစ်ပုံက ဒီပလိုမာလက်
မှတ်ရပြီး ဖြစ်ရမယ်။ ယခုလော လောဆယ်တော့ သုံးပုံတစ်ပုံမှာပဲ သင်
တန်းဆင်းလက်မှတ်ရှိတယ်။ ဆယ်ပုံ တစ်ပုံမှာပဲ ဒီပလိုမာလက်မှတ်ရှိ
တယ်။ ပရိုက်ဗိတ်ကျောင်းတွေကတော့ အခြေအနေ ပိုကောင်းတယ်။
ဆယ်ပုံခုနှစ်ပုံမှာ ဒီပလိုမာလက်မှတ် ရှိကြတယ်” လို့ ပြောတယ်။

အညွှန်း

စထရိတ်တိုင်း၊ ဇန်နဝါရီ ၂၁၊ ၂၀၀၃

ခေါင်းဆောင်

(The leader of the future အနာဂတ်ခေါင်းဆောင်ဟူသော စာအုပ်တွင် ပီတာဒရပ်ကားက အမှာစကားရေးပါသည်။ ဤ ဆောင်းပါးမှာ ထိုအမှာစကားကို သင့်တော်အောင် ဘာသာ ပြန်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။)

ကျုပ်အနေနဲ့ အဖွဲ့ပေါင်းစုံမှာ အလုပ်လုပ်ခဲ့တာ နှစ်ငါးဆယ် ကျော်ပြီ။ တက္ကသိုလ်ကဆရာ၊ စီမံအုပ်ချုပ်သူ၊ ကော်ပိုရေးရှင်းကြီးတွေရဲ့ အတိုင်ပင်ခံ၊ ဘုတ်အဖွဲ့ဝင်၊ ဇော်လံတီယာ။ လူအများကြီးနဲ့လည်း ဆွေးနွေးခဲ့ပြီ။ လူရာ ပေါင်းများစွာပေါ့။ ခေါင်းဆောင်တွေ... သူတို့ ရဲ့နေရာ၊ သူတို့ရဲ့ပန်းတိုင်၊ သူတို့ရဲ့လုပ်ငန်း။ ထုတ်လုပ်တဲ့ ကုမ္ပဏီကြီးကြီး ရော၊ သေးသေးရော၊ ကမ္ဘာ အနှံ့ကျယ်ပြန့်တာရော မြို့ငယ်လေးတစ်မြို့က မသန်မစွမ်းသူ ပြုစုတဲ့ အဖွဲ့ကလေးနဲ့ရော။

အလွန်ထက်မြက်သူတွေနဲ့လည်း အလုပ်လုပ်ခဲ့တယ်။ တချို့က

တချို့မှာ အတွေးအခေါ်သမားများ၊
တချို့ကတော့ ကိုယ်သက်ဝင်ယုံကြည်
ရည်မှန်းရာကို အားနှင့်အင်နှင့်
ဟောနေသူများ၊ ထိုနှစ်ခုစလုံး
အရေးကြီးကာနစ်ခုစလုံးလိုအပ်တယ်။
ဒါပေမဲ့ နောက်လိုက်မရှိရင်ကား
ခေါင်းဆောင်ဟူ၍မရှိ။

တော့ အရပ်တွေ၊ တချို့က
ခေါင်းဆောင်မှုအကြောင်း
အလွန်ပြောတယ်။ တချို့
ကတော့ သူတို့ကိုယ်သူတို့
ခေါင်းဆောင်ရယ်လို့ ထင်ပုံ
မရတော့ ခေါင်းဆောင်မှု
အကြောင်းမပြောဘူး။

အဲဒီအတွေ့အကြုံ

တွေကတဆင့် သိလာတဲ့ အချက်တွေက တော်တော်ရှင်းရှင်း
လင်းလင်းရှိတယ်။ ပထမအချက်က ခေါင်းဆောင် ဇာတာပါ
သူ (ပဋိသန္ဓေတည်ကတည်းက ခေါင်းဆောင်ဖြစ်မယ့်သူ)တွေ
ရှိမယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲသလိုခေါင်းဆောင်တွေအပေါ် အမှီသဟဲပြု
လို့မဖြစ်ဘူး။ ရှားပါးလွန်းလို့ပဲ။ "ခေါင်းဆောင်မှုဆိုတာ သင်ယူ
ရမယ်။ သင်ယူလို့ရတယ်။"

ဒုတိယအချက်အနေနဲ့ ခေါင်းဆောင်မှုကိုယ်ရည်ကိုယ်
သွေး၊ ခေါင်းဆောင်မှုစတိုင်၊ ခေါင်းဆောင်မှုဂုဏ်လက္ခဏာ
(Leadership personality, style, traits) ဆိုတာမျိုးမရှိဘူး။ ရာစု
တစ်ဝက်လောက် ကျုပ်တွေ့ခဲ့တဲ့ ကျုပ်နဲ့ အလုပ်အတူလုပ်ခဲ့တဲ့
အင်မတန်ထိရောက်တဲ့ ခေါင်းဆောင်တွေထဲမှာ တချို့က ရုံး
ခန်းက အပြင်မထွက်ဘူး၊ တချို့ကတော့ အပေါင်းအသင်းအ
လွန်မင်တယ်။ တချို့ကသဘောကောင်း၊ တချို့ကခပ်တင်းတင်း
စည်းကမ်းသမား၊ တချို့က မြန်တယ် စိတ်လိုက်မာန်ပါ။ တချို့
ကျတော့ ကြိမ်ဖန်များစွာ လေ့လာ၊ ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခုချဖို့ မ
ပြီးနိုင်တော့ဘူးလား ထင်ရတယ်။ တချို့က နွေးနွေးထွေးထွေး၊
တချို့ကျတော့ နှစ်ပေါင်းများစွာ အတူတူလုပ်တာတောင် လူ
တွေနဲ့ခပ်ကင်းကင်းနေတာ၊ တချို့က သူ့မိသားစုအကြောင်း

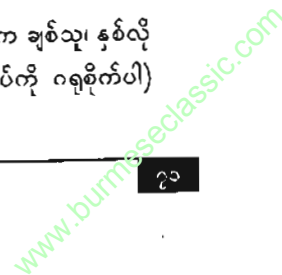
ချက်ချင်း ပြောတယ်။ တချို့ကျတော့ အလုပ်အကြောင်းကလွဲလို့ ဘာမှ
မပြောဘူး။ တချို့ခေါင်းဆောင်တွေက ခပ်ဝင့်ဝင့်နေတယ်။ ဒါပေမဲ့
သူတို့ရဲ့စွမ်းဆောင်မှုကိုတော့ မထိခိုက်ပါဘူး။ (ဥပမာ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မက်
အာသာ)တချို့ကျတော့ မထင်မရှား နေတတ်တယ်။ ဒါလည်းခေါင်း
ဆောင်တစ်ယောက် အနေနဲ့ သူတို့ရဲ့စွမ်း ဆောင်မှုကိုတော့ မထိခိုက်ပါ
ဘူး။ (ဥပမာ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဂျော့မာရှယ်နဲ့ ဟယ်ရီထရူးမင်း) တချို့က
သဲကန္တာရထဲက ရသေ့လို အလွန်ခြိုးခြိုး ခြံခြံနေတာပဲ။ တချို့ကျတော့
ပကာသနသိပ်ကြိုက် ပျော်ပျော်နေပြီး အခွင့်အရေးရရင် အော်ဟစ်ဖြူးတူး
တာပဲ။ တချို့က သူများပြောတာကို ကောင်း ကောင်းနားထောင်တတ်
တယ်။ တချို့ကျတော့လည်း "ကိုယ့်အတွင်းက အသံ"ကိုပဲ နားထောင်
လေ့ရှိတယ်။ အဲ... ကျုပ် တွေ့ရသလောက်ခေါင်း ဆောင်တွေမှာမရှိတဲ့
ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေးအင်္ဂါ (Personality trait) ကတော့ ညှို့အား (cha-
risma) ပဲ။ စိုးစဉ်းကလေး ရှိချင်ရှိမယ်၊ လုံးဝမရှိကြတာကများတယ်။ အဲဒီ
ဝေါဟာရနဲ့ ခေါင်းဆောင်အင်္ဂါနဲ့ကတော့ မကိုက်ဘူး။

အင်မတန် ထိရောက်တဲ့ ခေါင်းဆောင်မှန်သမျှကတော့ အောက်
ဖော်ပြပါ ရိုးရိုးရှင်းရှင်း အချက် ၄ချက်ကို သိကြတယ်။

(၁) "ခေါင်းဆောင်ဟူသည်မှာ နောက်လိုက်များရှိသူတစ်စုံတစ်ဦးသာ ဖြစ်
သည်။"

တချို့မှာ အတွေးအခေါ်သမားများ၊ တချို့ကတော့ ကိုယ်သက်
ဝင်ယုံကြည်ရည်မှန်းရာကို အားနှင့်အင်နှင့် ဟောနေသူများ၊ ထိုနှစ်ခုစလုံး
အရေးကြီးကာ နှစ်ခုစလုံးလိုအပ်တယ်။ ဒါပေမဲ့ နောက်လိုက်မရှိရင်ကား
ခေါင်းဆောင်ဟူ၍မရှိ။

(၂) "ထိထိရောက်ရောက် ခေါင်းဆောင်နိုင်သူမှာ အများက ချစ်သူ၊ နှစ်လို
သူမဟုတ်ကြ။" (ထိထိရောက်ရောက် ဟူသော စကားရပ်ကို ဂရုစိုက်ပါ)

သူ၏နောက်လိုက်များက လုပ်သင့်သောအလုပ်များကို လုပ်နေသူ သာဖြစ်တယ်။ လူကြိုက်များအောင် လုပ်ခြင်းသည် ခေါင်းဆောင်ခြင်းမဟုတ်။ ရလဒ်များကိုသာ ကြည့်ရမယ်။

(၃) ခေါင်းဆောင်မှုဟာ ထင်သာမြင်သာ အလွန်ရှိတယ်။ ဒါကြောင့် စံနမူနာပြုရမယ်။

(၄) ခေါင်းဆောင်မှုဟာ ရာထူးမဟုတ်၊ တံဆိပ်မဟုတ်၊ အထူးအခွင့်အရေးမဟုတ်၊ ငွေမဟုတ်၊ တာဝန်ယူခြင်း သာဖြစ်တယ်။

ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေး၊ စတိုင်၊ အရည်အချင်း၊ စိတ် ဝင်စားမှုတွေ အမျိုးမျိုးကွဲပြားခြားနားပေမယ့် ထိထိရောက်ရောက် ခေါင်းဆောင် တတ်တဲ့သူတွေဟာ အောက်ပါအတိုင်း ပုံစံတူ ပြုမူကျင့်ကြံလေ့ရှိတယ်။

(၁) “ကျုပ်ကဖြင့် ဘာကိုလိုချင်တယ်” လို့ ပြောလေ့မရှိဘူး။
“ဘာတွေများ လိုအပ်နေပါသလဲ” လို့ မေးလေ့ရှိတယ်။

(၂) “ပိုကောင်းအောင် ဘာတွေများလုပ်နိုင်သလဲ၊ ဘာတွေများလုပ်သင့်သလဲ” လို့ မေးလေ့ရှိတယ်။

လိုအပ်တာလည်းဖြစ်ရမယ် ကိုယ့်အားအင်နဲ့လည်း တော်သင့်တဲ့ဟာ၊ ထိထိရောက်ရောက်သွားနိုင်မယ့်လမ်းလည်း ဖြစ်တာကို ရှာတယ်။

(၃) အမြဲတမ်းလိုလို မေးလေ့ရှိတဲ့ မေးခွန်းကတော့ မိမိအဖွဲ့ရဲ့ ရည်မှန်းချက် ကဘာလဲ၊ ပန်းတိုင်ကဘာလဲ၊ စွမ်းဆောင်နိုင်ဖို့ ရလဒ်ထွက်ဖို့ ဘာတွေနဲ့ တည်ဆောက်ရမလဲ။

(၄) ခေါင်းဆောင်ဟာ လူအမျိုးမျိုး စိတ်အထွေထွေကို သည်းညည်းခံနိုင်တယ်။ ကိုယ်နဲ့တူဖွဲ့ဖြစ်မယ် စသည်ဖြင့် ကိုယ့်ပုံတူကိုမကြည့်။ “ဒီလူကိုဖြင့် ချစ်တယ် မုန်းတယ်” စဉ်းစားလေ့မရှိ။

သို့သော် အကြင်သူတစ်ယောက်ရဲ့ “စွမ်းဆောင်မှု၊ စံ၊ တန်ဖိုး သဘောထား”နဲ့ စပ်လျဉ်းလာရင်ကား လုံးဝသည်းညည်းမခံ။

(၅) ထိုခေါင်းဆောင်ကား နောက်လိုက်များ၏ အင်အားကို ကြောက်ရွံ့ရိုး မရှိ၊ ဂုဏ်ပြုချီးမြှောက်ကြစမြို့။ အင်ဒရူးကာနက်ဂျီ၏ နမူနာကိုသာ လိုက်စမြို့။

(အင်ဒရူးကာနက်ဂျီ၏ အုတ်ဂူပေါ်မှ စာတမ်းမှာ အောက်ပါအတိုင်း “ဤနေရာမှာ လူတစ်ယောက်လဲလျောင်းနေသည်။ ထိုသူကား သူ့ ထက်တော်သူများကို သူ့အလုပ်၌ ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ရန် ဆွဲဆောင် စည်းရုံးနိုင်သူတည်း။”)

(၆) ထိုခေါင်းဆောင်တို့ကား မှန်စာမေးပွဲ (Mirror test) နှင့် စစ်ဆေးနေသူများတည်း။

မှန်စာမေးပွဲဟူသည်ကား မနက်တိုင်း ကြည့်မှန်တွင် တွေ့သော သူကား သူ့ကိုယ်တိုင်အမှန်တကယ်ကြည့်ညိုသော ယုံကြည်နိုင်သောသူ ဖြစ်ဖို့တည်း။ ဤနည်းအားဖြင့် ခေါင်းဆောင်သူများအား သွေးဆောင်ဖြားယောင်းတတ်သော... မှန်ရာထက် လူကြိုက်များရာလုပ်ချင်ခြင်း၊ အသေးအဖွဲ့များ အသိမ်အဖျင်းများ၊ ပါးလျှပ်လျှပ်များကို လုပ်ချင်ခြင်း စသည်များကို ရှောင်ကြဉ်စေသည်။

အချုပ်ဆိုရသော် ထိုရောက်သော ခေါင်းဆောင်များ

ကား အဟောသမားမဟုတ်၊ အလုပ်သမားများတည်း။ ထိုထိရောက်ရောက် ခေါင်း

မှန်စာမေးပွဲဟူသည်ကား မနက်တိုင်း ကြည့်မှန်တွင်တွေ့သော သူကား သူ့ကိုယ်တိုင်အမှန်တကယ် ကြည့်ညိုသော ယုံကြည်နိုင်သောသူ ဖြစ်ဖို့တည်း။

ဆောင်တတ်သူဟာ အလုပ်တော်တော်များများကို ကောင်းစွာလွှဲထား
တတ်သတဲ့၊ လွှဲကိုလွှဲရမယ်၊ မလွှဲရင် အသေးအဖွဲ့မှာ နစ်သွားမှာပေါ့။
မလွှဲရမှာ တစ်ခုတော့ရှိတယ်။ ကိုယ် ကျွမ်းကျွမ်းကျင်ကျင် ဆိုဖွယ်ရာမရှိ
လုပ်နိုင်တဲ့ဟာ၊ အများနဲ့မတူ သူမတူဖြစ်စေမယ့် အရာ၊ နမူနာပြုရမယ့်
ဟာ၊ ကိုယ့်ကိုအများအမှတ်ရနေစေမယ့်အရာ၊ အဲဒါကိုတော့ သူလုပ်
တယ်။

အဖွဲ့အစည်းကတော့ အမျိုးမျိုးရှိတယ်။ အများဆိုင်၊ ပုဂ္ဂလိက၊
အမြတ်မယူ (Non profit) စသည်ဖြင့်၊ ဘယ်အဖွဲ့၌မဆို ခေါင်းဆောင်မှုကို
သင်ယူလို့ရတယ်။ ယခုခေတ်မှာ လူမှုအမြတ်မယူအဖွဲ့တွေ ပိုများလာ
တယ်။ နောက်များမှာ ပိုများလာမယ့် ထိုအဖွဲ့တွေမှာ “ခေါင်းဆောင်တတ်
မှု” သင်ကြပေရော။

ပီတာဒရပ်ကား

အဖွဲ့အစည်းတို့အတွက် စကားအသစ်

(ချားလ်စ်ဟန်ဒီမှာ အင်္ဂလန်မှ အတွေးသမားတစ်ဦး ဖြစ်ပါတယ်။ စီမံခန့်ခွဲရေးဂုဏ်ကြီးတစ်ဦးလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ သူက ခေါင်းဆောင်မှုမှာ စကားလုံးအသစ်များသုံးစွဲမှုဖြစ်မတဲ့။)

မကြာသေးခင်က ဂျာမန် မန်နေဂျာကြီးတစ်ယောက်နဲ့တွေ့တော့ သူကပြောတယ်။ “ကျုပ်တို့လုပ်ငန်းတွေကို အင်ဂျင်နီယာတွေ ဦးစီးတာ များတယ်။ သူတို့က အဖွဲ့အစည်းကို စက်တစ်စက်လို မြင်တာ။ ဒီဇိုင်း လုပ်မယ်။ တွက်မယ်။ ထိန်းမယ်။ စီမံခန့်ခွဲတယ်ပေါ့ဗျာ။ ရှေးယခင် တုန်းကတော့ အလုပ်ဖြစ်ပါတယ်။ ပစ္စည်းတွေ၊ ကိရိယာတွေပဲ ထုတ်လုပ် နေ တုန်းကပေါ့။ အနာဂတ်မှာတော့ လုပ်ငန်းအသွင်က မတူနိုင်တော့ဘူးလို့ မြင်မိတယ်။ စက်တစ်စက်ထက် ကွန်ယက်တွေ(networks)နဲ့ ပိုတူတော့ မယ်။ ဦးနှောက်က စက်မဟုတ်တော့ဘူးလို့ ပြောနေပေမယ့် ကျုပ်တို့ နှလုံးက စက်နဲ့ပဲ အထာကျနေသေးတော့ ခက်တော့ခက်တယ်။ ဒါပေတဲ့ တွေးပုံခေါ်ပုံ မပြောင်းလဲနိုင်ရင် ကျုပ်တို့ မှောက်ရက်လဲမှာပဲ။”

သူက ကျမန်လုပ်ငန်းတွေအကြောင်း ပြောနေပေမယ့် တခြားနိုင်ငံတွေမှာလည်း အတူတူပဲ။ အဖွဲ့အစည်းပုံစံတွေဟာ မပြောင်းလဲနိုင်ကြဘူး။

စကားလုံးအသစ်များ

ဒီခေတ်မှာတော့ အဖွဲ့အစည်းတွေအတွက် စကားလုံးအသစ်တွေ သုံးနေကြပြီ။

- adhocracy - ကိစ္စတစ်ခု၊ အခြေအနေတစ်ခုအတွက် ဒီမိုကရေစီ ကျင့်သုံးခြင်း
- federalism - ဖက်ဒရယ်နည်း
- alliance - မဟာမိတ်
- team - အသင်း
- empowerment - အာဏာအပ်နှင်းခြင်း၊ အခွင့်အရေးလွှဲအပ်ခြင်း
- room for initiative - အသစ်စပြုလုပ်ရန် နေရာပေးခြင်း

သော့ချက်စကားလုံးတွေက “စီမံချက် (plan) မဟုတ်ဘူး။ သဘော ရှိရာပြုပိုင်ခွင့် (options)။ “ဆိုဖွယ်မရှိခြောက်ပြစ်ကင်းတာ (perfect) မဟုတ်၊ ဖြစ်နိုင်တာ(possible)။ “နာခံဆောင်ရွက်ခြင်း (ubedence) မဟုတ်ဘူး၊ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်း (involvement)။ အင်ဂျင်နီယာ ဘာသာရပ်က အသုံးအနှုန်းတွေ မဟုတ်ဘူး၊ နိုင်ငံရေးဘာသာရပ်က အသုံးအနှုန်းတွေ။ စီမံခန့်ခွဲမှုကသုံးတဲ့ ဝေါဟာရတွေမဟုတ်ဘူး၊ ခေါင်းဆောင်မှု (Leadership) ကသုံးတဲ့ ဝေါဟာရတွေ။

အဖွဲ့အစည်းတွေဟာ မန်နေဂျာဆိုတဲ့ ဝေါဟာရကို စွန့်ပစ်ကြပြီး အဖွဲ့ခေါင်းဆောင် (Team Leader) ၊ ပရိုဂျက် ပူး ခေါင်းညှိနှိုင်းသူ (Project coordinator) ၊ ခေါင်းဆောင် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်သူ (Lead partner) ၊ ကူညီထောက်ပံ့သူ (facilitator) စတဲ့ ဝေါဟာရတွေနဲ့ အစားထိုးနေကြပြီ။

အဖွဲ့အစည်းတွေကို ပုဂ္ဂလိကတွေရဲ့ အသိုက်အဝန်း (Communities of individuals) လို့ ရှုမြင်ရမှာ ဖြစ်တယ်။ လူသားအရင်းအနှီးများ (human resources) လို့ ရှုမြင်ရမှာ မဟုတ်ဘူး။

ဝင်ပုဂ္ဂိုလ်ခြင်းအယူအဆ

Subsidiarity ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရတစ်လုံးရှိတယ်။ နိုင်ငံရေး၊ ကက်သလစ်ခရစ်ယာန်ဘာသာရေးမှာသုံးတဲ့ ဝေါဟာရဟောင်းတစ်ခုပဲ။ အဲဒီဝေါဟာရရဲ့ အဓိပ္ပာယ်က အထက်အစုဟာ အောက်အစုကလုပ်ရမယ့် အလုပ်၊ ယူရမယ့်တာဝန်ကို ဝင်ပြီး မလုပ်ရ အတင်းမယူရဘူး။ ဥပမာ နိုင်ငံတော်ဟာ မိသားစုရဲ့ နေရာကို အတင်းမယူသင့်ဘူး။ လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းက မိသားစုရဲ့ နေရာဟာ သေးသိမ်ယုတ်လျော့သွားလို့ မဖြစ်တာမို့။ လူတွေရဲ့ တာဝန်ယူမှုကို အတင်းယူခြင်းဟာ မှားယွင်းတယ်။ လူတွေနဲ့ ကျွမ်းကျင်မှုကို နည်းသွားစေမှာမို့။ အဖွဲ့အစည်း ပုံစံဟောင်းတွေမှာတော့ အတင်းယူတာဟာ ဖြစ်လေ့ရှိတယ်။ အမှားအယွင်း မခံနိုင်တာကြောင့်လို့ အကြောင်းပြလေ့ရှိတယ်။

အရာရာကို ထိန်းချုပ်ထားနိုင်ဖို့ လုပ်တဲ့ဒီဇိုင်းမျိုးက ဖန်တီးနိုင်စွမ်းအင်ကိုလည်း ယုတ်လျော့စေမှာပဲ။ အတားအဆီး အကန့်အသတ်တွေကလည်း အလွန်များလို့ပါ။ အမှားမရှိရင် စမ်းသပ်မှုဆိုတာ ပရှိဘူး။

တကယ့်တကယ်တော့လည်း အဖွဲ့အစည်းတွေ တည်ဆောက်ဖို့ ဒီဇိုင်းလုပ်ရင် အမှားအယွင်းတွေမဖြစ်နိုင်အောင် လုပ်ကြတာချည်းပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီဒီဇိုင်းမျိုးက သိပ်ဈေးကြီးတာပဲ။ အရာရာကို ထိန်းချုပ်ထားနိုင်ဖို့ လုပ်တဲ့ဒီဇိုင်းမျိုးက ဖန်တီးနိုင်စွမ်းအင်ကိုလည်း ယုတ်လျော့စေမှာပဲ။ အတားအဆီး အကန့်အသတ်တွေကလည်း အလွန်များလို့ပါ။ အမှားမရှိရင်

စမ်းသပ်မှုဆိုတာ မရှိဘူး။ (No mistakes meant no experiment)။

ဝင်မရှုပ်ခြင်းအယူအဆ (Subsidiarity) မှာတော့ ထိန်းချုပ်ကွပ်ကဲတာဟာ ရှေ့ဆုံးကမလာ နောက်မှလာတယ်။ လူတစ်ဦးချင်း သို့မဟုတ် လူအစုကို အလုပ်လုပ်ဖို့ ယုံကြည်စွာ နှင်းအပ်တယ်။ သူတို့နဲ့တော့ မဖြစ်ပါဘူးလို့ ထင်လင်းသည်အထိ။ ခေါင်းဆောင်ရဲ့တာဝန်က ထိုပုဂ္ဂိုလ်၊ ထိုလူစုဟာ သူတို့ကိုပေးတဲ့တာဝန်ကို လုပ်နိုင်အောင် တတ်ကျွမ်းလာစေဖို့ပဲ။ ပန်းတိုင်တွေကို နားလည်လာစေဖို့နဲ့ ထိုပန်းတိုင် အရောက်ချီရန် နှင်းအပ်လာစေဖို့ပဲ။

လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် ထူထောင်သောဩဇာ

(Earned authority)

“စက်အဖွဲ့အစည်း” တွေမှာ ဩဇာပါဝါဟာ အကြင်လူ တစ်စုံတစ်ယောက်ရဲ့ “နေရာ” ပေါ် မူတည်တယ်။ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းတွေမှာတော့ ပါဝါကို လူထုကပေးတယ်။ ခေါင်းဆောင်တွေကို လူထုကရွေးတယ်။ စက်အဖွဲ့အစည်းမဟုတ်တော့တဲ့ “အဖွဲ့အစည်းသစ်တွေမှာတော့ အမည်တံဆိပ်တွေ နေရာတွေက ပါဝါကို မသွယ်ဆောင်နိုင်ဘူး။ ခေါင်းဆောင်ဟာ သူ့အရည်အချင်းကို သက်သေပြနိုင်မချင်းပေါ့။ ဩဇာပါဝါ မသုံးခင်မှာ ဩဇာရရာရကြောင်း “လုပ်ဆောင်ခြင်းအားဖြင့်” အရင်ထူထောင်ရတယ်။

ခေါင်းဆောင်နိုင်မှုကို သက်သေပြဖို့ ခေါင်းဆောင်များကို အချိန်နဲ့ နေရာပေးရမယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ခေါင်းဆောင်ဆိုတာ ကြီးထွားရှင်သန်လာရတာ။ ခေါင်းဆောင်ဆိုတာ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်စေသတည်း လုပ်လိုက်တာ မဟုတ်လို့ပါ။

ဂျပန်နည်းက အလျားလိုက် နည်းလမ်း (Horizontal fast track) လို့ခေါ်တယ်။ အတော်ဆုံး အကောင်းဆုံး ဂျပန်တွေအတွက် တက်လမ်းရှိတယ်။ အဲဒီတက်လမ်းဟာ အလျားလိုက် အမြန်လမ်းတဲ့။ တော်တဲ့

အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်ကို အဖွဲ့အစည်းထဲမှာ လှည့်ပတ်ပြီး တာဝန်ပေးတယ်။ တာဝန်အမျိုးမျိုး၊ နေရာအမျိုးမျိုး၊ လူအမျိုးမျိုးနဲ့ မြန်မြန်အလုပ်လုပ် စေတယ်။ မိမိကိုယ်မိမိတွေ့ ရှိစေပြီး မိမိအားသာချက်ကို ပြသစေတယ်။

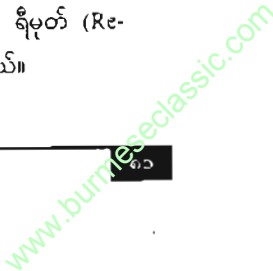
အနာဂတ်အဖွဲ့အစည်းတွေကို ပရိုဂျက်အစုအဝေးတွေအဖြစ် ပြောင်းလဲဖွဲ့စည်းလာကြမယ်ဆိုရင် ထိပ်ဆုံးရောက်မှ မဟုတ်ဘဲ အလယ်အလတ်မှာပဲ ခေါင်းဆောင်တွေအဖြစ် ပေါ်ထွက်လာဖို့ အခွင့်အလမ်းတွေ ပိုရှိလာလိမ့် မယ်။ ပါဝါမဟုတ်ဘဲ ဩဇာအားဖြင့်သာ အဖွဲ့အစည်းတွေကို မောင်းနှင်နိုင်လိမ့်မယ်။

အဝေးမှဦးဆောင်ခြင်း

Virtuality

Virtual ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရကို “ကွန်ပျူတာသုံးတာ၊ အင်တာနက်သုံးတာ၊ ဒစ်ဂျစ်တယ်လုပ်တာ”နဲ့ စပ်လျဉ်းပြီး သုံးစွဲတယ်။ virtual community လို့ဆိုရင် စိတ်ကူးတွေ အယူအဆတွေ ခံစားမှုတွေကို အင်တာနက်အသုံးပြုကာ ဆက်သွယ်လျက် ဝေမျှနေကြသော လူအသိုက်အဝန်းတစ်ခုလို့ ယူကြတယ်။ Virtual office ဆိုရင် နည်းပညာသုံးခြင်းအားဖြင့် ရုံးအလုပ် (အလုပ်)ကို အိမ်မှာ ဝန်ထမ်းတွေက ယူလုပ်တာကိုခေါ်တယ်။ အဖွဲ့အစည်းတွေက virtual organization တွေဖြစ်ကုန်ကြပြီ။ အဓိပ္ပာယ်က ယခုခေတ် အဖွဲ့အစည်းတွေဟာ တစ်နေရာတည်းမှာ အတူတူလုပ်နေကြတဲ့ လူတွေမ ဟုတ်တော့ဘဲ တကွစီဖြစ်နေကြပြီ။ မြင်တွေ့မနေရတော့ဘူး။ ကန်ထရိုက်နဲ့ လုပ်ချင်လုပ်မယ်။ ယာယီသမား (Part-timers)တွေများချင်များနေမယ်။ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုတည်းအပေါ်မှာချည်း သစ္စာခံသူတွေ မဟုတ်ကြတော့ဘူး။

Virtuality ကို “အဝေးမှဦး ဆောင်ခြင်း”ဟု ယူကြ ပါရန်။ တွေ့မြင်မနေရသော၊ အသေးစိတ်အထိ လိုက်၍ မထိန်းကွပ်နိုင်ဘဲ ရီမုတ် (Remote control) အားဖြင့်သာ ဦးဆောင်ခြင်းကို ဆိုလိုပါတယ်။

အဝေးမှ ထိန်းသိမ်းဦးဆောင်နိုင်ရန် အဓိကအကျဆုံး လိုအပ်ချက်မှာ တစ်ဦးကိုတစ်ဦးယုံကြည်မှု ဖြစ်ပါတယ်။ ယုံကြည်မှုကိုလည်း ဩဇာပါဝါနည်းတူ တည်ဆောက်ယူရမှာ၊ အစစ်ဆေးစမ်းသပ်ခံပြီးမှရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

အဝေးမှ ထိန်းသိမ်းဦးဆောင်နိုင်ရန် အဓိကအကျဆုံး လိုအပ်ချက်မှာ တစ်ဦးကိုတစ်ဦးယုံကြည်မှု(Trust) ဖြစ်ပါတယ်။ ယုံကြည်မှုကိုလည်း ဩဇာပါဝါနည်းတူ တည်ဆောက်ယူရမှာ၊ အစစ်ဆေးစမ်းသပ်ခံပြီးမှရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

တယ်။ ထိုသို့ မဟုတ်ပါက မရနိုင်ပါ။

ခေါင်းဆောင်မှုကိုခွဲဝေပြုလုပ်ခြင်း (Distributed Leadership)

ကိုယ်ကလည်း သူတို့ကိုယ့် သူတို့ကလည်း ကိုယ့်ကိုယ့်လူဘယ်လောက်များ ခင်ဗျားရနိုင်မလဲ။ ကောင်းကောင်းလည်းသိနေ အချိန်တော် တော် ကြာကြာလည်း သိတဲ့ ယုံကြည်အပ်သောလူများ ဘယ်လောက်ရှိ နိုင်သလဲ။ တချို့ကတော့ နှစ်ဆယ်၊ တချို့ကတော့ ငါးဆယ်လောက်ပဲရှိမှာပါတဲ့။ တချို့ကတော့ “သမိုင်းတလျှောက်မှာ လူအသိုက် အဝန်း (Community)ဆိုတာ လူတရာ ငါးဆယ်ထက် မပိုကြဘူး”လို့ မှတ်ထားသတဲ့။ ခုနစ်က တင်ပြခဲ့တဲ့ ယုံကြည်မှုလိုအပ်ချက်ကြောင့် အဖွဲ့အစည်းတွေဟာ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ကောင်းကောင်း သိနားလည်တဲ့ အစု ကလေးတွေ ပြန့်ဖွဲ့ကြရတယ်။ အဲဒီ

အဖွဲ့တွေဟာ လိုအပ်သ လောက်သာ သက်တမ်းရှိတဲ့ အမြဲတမ်း မဟုတ်တဲ့ အစုကလေးတွေ (Semipermanent task forces)။

အဲဒီအစုတွေရဲ့ခေါင်းဆောင်မှုကလည်း ရှေးတုန်းကလို “ငါ နောက်ကိုလိုက်” (Follow me) ခေါင်းဆောင်မှု မဟုတ်ဘူး။ “ခွဲတမ်းချထားတဲ့ ခေါင်းဆောင်မှု”လို့ ခေါ်ချင်ခေါ်နိုင်တယ်။ လှေလှော်အသင်း တစ်ခုနဲ့ ဥပမာပေးချင်တယ်။ လှေလှော်အသင်းဆိုတာ “လူရစ်ယောက်က သူတို့နောက်ကျောဘက်ကို သူတို့စွမ်း သလောက် အမြန်လှော်နေကြတယ်။ တစ်ယောက်ကို တစ်ယောက် စကားတစ်ခွန်းတလေတောင် မပြောကြဘူး။ မလှော်တဲ့ လူတစ်ယောက်ရဲ့ ပဲ့ကိုင်ပေးမှုအောက်မှာ”

အဲသလိုလှေလှော်တာဟာ “အသင်း”ရဲ့ နမူနာပဲ။ တစ်ယောက်နဲ့ တစ်ယောက် ဆက်သွယ်စရာတောင်မလိုဘဲ နောက် ဘက်ကို မြန်မြန် လှော်နိုင်တာဟာ တစ်ယောက်ကိုတစ်ယောက် စိတ်ချမှပန်းတိုင်တစ်ခု တည်းကိုအတူတူရည်မှန်းထားမှသန္နိဋ္ဌာန်ချထားမှ လှေလှော်လို့ရတာ မို့ပါ။

လှေလှော်အသင်းရဲ့ခေါင်း ဆောင်က ဘယ်သူလဲ။ ပြိုင်ပွဲမှာတော့ လှေမလှော်တဲ့ ပဲ့ကိုင်ကခေါင်းဆောင်၊ သူ က အလုပ်ခေါင်းဆောင် (Task Leader)ပေါ့။ တက်ညီ လက်ညီဖြစ်နေအောင် လှော်နှုန်း ချိန်မှတ်တာ ကိုတော့ လှေလှော်အဖွဲ့ရဲ့ ကပွတိန်က လုပ်တယ်။ လှေလှော်သမား တွေရွေးချယ်တာ စည်းကမ်းကိုင်တာ စိတ်အားတက်ကြွအောင်လုပ်တာ ကလည်း ကပွတိန်ပဲ။ ပြိုင်ပွဲ ပြင်ပမှာ သူက ခေါင်းဆောင်ပေါ့။ ပြိုင်ပွဲမှာ တော့ သူက အဖွဲ့ သားတစ်ယောက်ပဲ။ နည်းပြဆရာလည်း ရှိသေးတယ်။ လေ့ကျင့်ရေးမှာတော့ နည်းပြက ခေါင်းဆောင်ပေါ့။ခေါင်းဆောင်မှုဟာ တစ်ဦးတစ်ယောက်တည်း အပေါ် မှာ တင်မနေဘူး။ အခန်းကဏ္ဍအလိုက် လှည့်နေတယ်။

အသင်းအဖွဲ့တွေမှာ ခေါင်းဆောင်မှုကို ခွဲဝေလုပ်နေ ကြပါပြီ။ ဒါပေမဲ့ အလယ်အဆင့်မှာသာ အဲဒီအတိုင်းလုပ်တယ်။ ထိပ်အဆင့် မှာတော့ ခေါင်းဆောင်မှုကို လှည့်ပြောင်း လုပ်လို့မရဘူး။ ထိပ်အဆင့်ရဲ့

အဓိကအလုပ်က “တစ်နေရာတည်းမှာမရှိတဲ့ အဖွဲ့ကလေးတွေကို” ကပ်နေအောင် ကော်သုတ်ပေးတဲ့ အလုပ်မို့ပဲ။ အဖွဲ့တွေစီးကပ်စေမယ့် “ကော်” ဆိုတာ “ငါတို့အဖွဲ့ အစည်းဟာဒါပဲ။ ဒီလိုရည်ရွယ်ချက်ရှိတယ်။ ဒီအင်အားတွေရှိတယ်” ဆိုတဲ့ အသိပဲဖြစ်တယ်။ စကားလုံးတွေနဲ့ချည်း လုပ်လို့ ရတာမျိုးတော့ မဟုတ်ဘူး။ တကယ်လည်း လက်တွေ့နဲ့ ညီညွတ်ရ တယ်။ အဖွဲ့အစည်းရဲ့ စွမ်းအင်ဟာ တစ်စုံတစ်ယောက်ထံက ပြန့်လာသက် ရောက်လာတာမျိုးပဲ။ ရှားရှားပါးပါး တစ်ခါတရံမှာတော့ အလွန်သေးငယ် တဲ့ အထက်အစုကလေးထဲက အားလုံးဆီ သက်ရောက်လာတတ်တယ်။

အဲဒီထိပ်တန်းခေါင်းဆောင်တွေက အောက်ပါစကားတွေကို ပြော လေ့ရှိတယ်။ “ကျုပ်မှာ မစ်ရှင်ရှိတယ်” “တစ်ကမ္ဘာ လုံးလှည့်ပတ် သွားပြီး ကျုပ်လူတွေကို ကျုပ်တို့ ဘာတွေလုပ်နေတယ်၊ ကျုပ်တို့ ဘာကြောင့် လုပ်နေတယ်ဆိုတာကို ရှင်းပြတယ်” “ကျုပ်ကတော့ ကျောင်းဆရာ တစ် ယောက်ပါပဲ” “ကျုပ်အလုပ်က ကျုပ်ရဲ့ အရေးကြီးတဲ့ မန်နေဂျာတွေကို သတင်းပေးဖို့ ပညာယူစေဖို့ပဲ။ သူတို့အနေနဲ့ အထက်က ညွှန်ကြားချက်ကို ချည်း ဓောင့် မနေရဘဲ ကိုယ့်အလုပ်ကိုယ်လုပ်နိုင်ဖို့ပေါ့” “ကျုပ်တို့ ဘာ တွေပါလို့ ကျုပ်ပြောတဲ့အတိုင်း ကျုပ်လုပ်ဖို့ပဲ” “ကျုပ်က ပြောတဲ့အတိုင်း မလုပ်ရင် တခြားသူတွေက ဘယ်လုပ်မလဲ”

လိုအပ်တဲ့အင်္ဂါရပ်တွေ

ခေါင်းဆောင်မှုကို လုပ်ဆောင်မှုအားဖြင့် ထူထောင်ဖို့အတွက် လူ တစ်ယောက်မှာ အင်္ဂါရပ်တွေ လိုအပ်တယ်။ အောက်ပါ “သမားရိုးကျ မဟုတ်တဲ့ အဖက်အစပ်” တွေပေါ့။

(က) မိမိကိုယ်မိမိ ယုံကြည်မှု မသိသေးတဲ့ အရပ်ကိုသွားဖို့ ဘယ်သူမှ မသွားဖူးသေးတဲ့ အရပ်ကို ကိုယ့်လူတွေ သွားရအောင် ဆွဲဆောင်ဖို့ ကိုယ့်ကိုယ်ကို ယုံကြည်မှုမရှိရင် မလုပ်နိုင်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ “မိမိကိုယ်ယုံကြည် မှု” ကို “ထားသင့်တဲ့သံသယ” နဲ့ တွဲထားရလိမ့်မယ်။ (တစ်နေရာရာမှာ

များယွင်း နိုင်သေးတယ်ဆိုတာကို လက်ခံနိုင်တဲ့ “နိမ့်ချသော သဘော” ဟာ ထားသင့်တဲ့ သံသယတော့ရှိမှ ဖြစ်မှာမို့ပါ။ တ ခြားလူတွေမှာလည်း စိတ်ကူး စိတ်သန်းတွေရှိနေမှာပဲ။ “နား ထောင်ခြင်း” ဟာ “ဟောပြောခြင်း” လို့ပဲ အရေးကြီးတာ၊ ဒါမှသာ အဝင်ကျနိုင်လို့ပါ။)

(ခ) အလုပ်မှာခံစားမှု ပြင်းပျံ့ခြင်း... ပြင်းထန်တဲ့ ခံစားမှုက စွမ်းအင်တွေ ပြည့်ဖြိုးစေ၊ သမာဓိ တည်စေတာ မဟုတ် လား။ အခြားသူတွေအ တွက် စံနမူနာပြု ဖြစ်စေ ကာ အဖွဲ့အစည်းအ တွက် မောင်းနှင်အား ဖြစ်ပေါ်စေတာ မဟုတ် လား။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီစိတ် အားထက်သန်မှုကိုလည်း အခြားလောကတွေ လည်း ရှိသေးတာပါက လားဆိုတဲ့ သိမှတ်နေမှုနဲ့ တွဲထား ရလိမ့်မယ်။ (တစ်ခုတည်းမှာပဲ အာရုံစိုက်နေတော့ တ ခြားဟာတွေကို မသိနိုင်အောင်ဖြစ်မှာမို့ ကိုယ့်အခွဲကျဉ်းကျဉ်း ထက် ကျော်လွန်ပြီး မစဉ်းစားနိုင်ဖြစ်မှာမို့ပါ။ ကြီးကျယ်တဲ့ ခေါင်းဆောင်တွေမှာ စာဖတ်ဖို့ အချိန်ရအောင် ရှာနိုင်ကြ တယ်။ ကိုယ့်ပတ်ဝန်းကျင်က လူတွေမဟုတ်တဲ့ တခြားသူ တွေနဲ့တွေ့ဖို့ အချိန်ရအောင်ရှာကြတယ်။ ကပ္ပဲသွားဖို့ ရုပ်ရှင်

ခေါင်းဆောင်ဟာ လူချစ်တတ်ရတယ်။ လူတွေဟာ အနှောင့်အယှက်တွေပဲလို့ ယူဆတဲ့ခေါင်းဆောင်ကို နောက်လိုက်နောက်ပါတွေက ဓလးစားချင်လေးစားမယ်။ ကြောက်ရွံ့ချင်ကြောက်ရွံ့မယ်။ စိတ်ပါလက်ပါ လိုက်နာလုပ်ဆောင်မယ်တော့မဟုတ်ဘူး။ ခေါင်းဆောင်ဟာလူတွေကို ချစ်ရတယ်ဆိုသော်ငြား တစ်ယောက်တည်းလည်းနေတတ်ရတယ်။

ကြည့်ဖို့ တခြားလောကတွေထဲ လမ်းလျှောက်သွားဖို့. . .)
(ဂ) လူတွေကိုချစ်ခြင်း . . . ခေါင်းဆောင်ဟာ လူချစ်
တတ်ရတယ်။ လူတွေဟာ အနှောင့်အယှက်တွေပဲလို့
ယူဆတဲ့ခေါင်းဆောင်ကို နောက်လိုက် နောက်ပါတွေက
လေးစားချင် လေးစားမယ်။ ကြောက်ရွံ့ချင် ကြောက်ရွံ့
မယ်။ စိတ်ပါလက်ပါ လိုက်နာလုပ်ဆောင်မယ်တော့
မဟုတ်ဘူး။ ခေါင်းဆောင်ဟာ လူတွေကို ချစ်ရတယ်

ဆိုသော်ငြား တစ်ယောက်
တည်းလည်း နေတတ်ရ
တယ်။ (တကယ်တော့
ခေါင်းဆောင်ဆိုတာ ရှေ့မှာ
ထီးထီးနေရတာ၊ ကိုယ့်
သောကတွေကို အခြားတစ်
ယောက်ယောက်ကို အခါ
ခပ် သိမ်းဖွင့်ဟပြောနိုင်တဲ့
အခြေအနေ မဟုတ်ဘူး။

အခြေအနေဟန်ရင် လူနည်း

နည်းက ကျေးဇူးတင်လိမ့်မယ်။ မဟန်ရင်တော့ လူအများ
စုက အပြစ်ပုံလိမ့်မယ်။ ကြီးကျယ်တဲ့ခေါင်းဆောင်တွေဟာ
အခါအားလျော်စွာ တစ်ယောက်တည်း လျှောက်ကြရ
တယ်။ သူတစ်ပါးအတွက် ကိုယ်စားဆောင်ရွက်ရပြီး ထိုသူ
တစ်ပါးအောင် မြင်တာကိုပဲ ကျေနပ်ကြရတယ်။)

တကယ်တော့ ဖော်ပြပါ ဝိရောဓိအင်္ဂါရပ်များ
နှင့်နေနိုင်ရန်မှာ “ကြီးကျယ်သော ကိုယ်ကျင့်သိက္ခာအင်
အား” လိုအပ်ပါတယ်။ “ကိုယ်လုပ်သမျှ သက်ဝင်ယုံ
ကြည်မှု”လည်း လိုအပ်ပါတယ်။ “ငွေ”တစ်ခုတည်း

ကြီးကျယ်သော အကြောင်းတရားများက
ကြီးကျယ်သော ခေါင်းဆောင်များ
မွေးဖွားစေတာ မှန်ပါတယ်။
ဒါပေမဲ့ ကြီးကျယ်သော
ခေါင်းဆောင်များကြောင့်လည်း
ကြီးကျယ်သော အကြောင်းတရားများ
ဖြစ်လာစေပါတယ်။

နှင့်တော့ ထိုသို့သော ဝိရောဓိများနှင့် နေနိုင်လုပ်နိုင်မည် မ
ဟုတ်ပါ။ “ဩဇာအာဏာကို ချစ်ခြင်း”ဆိုတာတောင် လုံ
လောက်နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ ပါဝါဟူသည် ဝိရောဓိများကို ဖိချေ
ပစ်မည်သာဖြစ်လျက် ဝိရောဓိများကို ချိန်ခွင့်ညှိမည် မဟုတ်
သောကြောင့်ပါ။ ကြီးကျယ်သော အကြောင်းတရားများက ကြီး
ကျယ်သော ခေါင်းဆောင်များ မွေးဖွားစေတာ မှန်ပါတယ်။ ဒါ
ပေမဲ့ ကြီးကျယ်သော ခေါင်းဆောင်များကြောင့်လည်း ကြီး
ကျယ်သော အကြောင်းတရားများ ဖြစ်လာစေပါတယ်။ စီးပွား
ရေးလုပ်ငန်းတွေမှာ ရှယ်ယာရှင်တွေ အမြတ်ရဖို့ဆိုတာ ထက်
ပိုကြီးသော အကြောင်းတရားများ ရှိလာရင် ထိုလုပ်ငန်း တွေမှာ
ပိုကြီးသော ခေါင်းဆောင်များ ရှိလာနိုင်ပါတယ်။ အမြတ်မရှာတဲ့
အဖွဲ့အစည်းတွေမှာ (Nonprofit organizations) ကြီးကျယ်သော
ခေါင်းဆောင်တွေကို တွေ့လာနိုင်ကောင်းပါတယ်။ ထိုနယ်မြေ
ဟာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းတွေအတွက် “ခေါင်း
ဆောင်များလေ့ကျင့်ရာမြေ” ဖြစ်လာပါလိမ့်မယ်။

သင့်ကလေး ဆိုသော်ငြား သင့်ကလေး မဟုတ်တကား။
ချစ်ခြင်းဟာ လူရဲ့တစ်သီးပုဂ္ဂလကဖြစ်တည်မှုကို နားလည်ခြင်း
(စိတ်ရောဂါ ဆရာဝန်တစ်ယောက်၏အမြင်)

(ကိုယ်နဲ့ သူတစ်ပါး ခြားနားတာကိုသိတာမှ ချစ်ခြင်းတဲ့။ ကိုယ်ချစ်
မြတ်နိုးသူရဲ့ တစ်သီးပုဂ္ဂလဖြစ်မှုကို သိပါတဲ့။ ထိုဟာကို လေးစားပါတဲ့။
မလေး စားတတ်ရင်တော့ ချစ်ခြင်းမမည်ဘူးတဲ့။

ကိုယ်ကိုယ်ကိုပဲ အချစ်လွန်တဲ့သူကို “နာဆစ်”(Narcissist)လို့
ခေါ်တယ်။ “နာဆစ်”တွေဟာ ကိုယ်နဲ့သူတစ်ပါး ကွဲပြားခြားနားတာကို
မသိဘူး။ ကိုယ့်ကလေးတွေ၊ ကိုယ့်ဖခီးနဲ့ ကိုယ့်သူငယ်ချင်းတွေဟာ ကိုယ်
မဟုတ်ပါလားလို့ မခွဲခြားနိုင်ကြတော့ ဝူကျကုန်တယ်။)

မြန်နှာဆိုတဲ့ မိန်းကလေးတစ်ယောက် ရှိတယ်။ အသက်၃၀ရှိပါပြီ။
စကားပိုမရီးယား စိတ်(စိတ်ကစဉ်းကလျားရောဂါ)ဝေဒနာရှင်ကလေးပေါ့။
၁၈နှစ် အရွယ်အရွယ်ကတည်းက စိတ်ကုဆေးရုံတွေ တက်ရတယ်။ ကိုယ့်
ကိုယ်ကို သေကြောင်းကြံတာလည်း အခါခါပဲ။ ယခုနောက်ပိုင်းမတော့
တဖြည်းဖြည်း ကောင်းလာပြီ။ ယုံကြည်ထိုက်သူဟာ ဘယ်သူ၊ မယုံကြည်
ထိုက်သူဟာ ဘယ်ဝါ ခွဲခြား သိလာပြီ။ သူ့မှာ စိတ်ကစဉ်းကလျားဝေဒနာ
ရှိနေပါကလားလို့ သူ့ကိုယ်သူ လက်ခံလာပြီ။ ဒီဝေဒနာနဲ့ ဘယ်လိုနေရ

မယ်ဆိုတာ သိပြီ၊ သူ့ကိုယ်သူ လေးစားတတ်လာပြီ၊ မြန်နွာတစ်ယောက် ဆေးရုံကဆင်းလို့ရပြီ၊ အမှီအခိုမပြုဘဲ ဘဝမှာနေလို့ရပြီ၊ အဲသလို အချိန်မှာ စိတ်ရောဂါကုဆရာဝန်ဖြစ်တဲ့ ကျွန်တော်ဟာ နန္ဒာရဲ့အမေကို တွေ့ရတယ်။ အသက်ငါးဆယ်အရွယ် ချမ်းသာတဲ့ အမျိုးသမီးကြီးပါပဲ။ ကျွန်တော်က မြန်နွာအကြောင်း သတင်းကောင်းပေးတယ်။ ကျွန်တော် အကောင်းမြင်ရတဲ့ အကြောင်းအချက်တွေ ရှင်းပြတယ်။ မြန်နွာအမေက တစ်နှုတ်ခွဲချသဗျ။ ပထမတော့ ဝမ်းသာလို့ ကျတဲ့မျက်ရည်ပဲလို့ ထင်သဗျ။ ကျွန်တော်က သတင်းကောင်းပေးသော်ငြား နန္ဒာအမေငိုနေပုံက ဝမ်းနည်းလို့ ငိုနေပုံဗျ။ “ဒေါ်ဒေါ်ရာ ကျွန်တော်က နန္ဒာမျှော်လင့်ချက် အများကြီး ရှိကြောင်း၊ အများကြီးကောင်း ကြောင်းပြောတဲ့ဥစ္စာဗျာ”လို့ ကျွန်တော်က ပြောမိတယ်။ “ကျွန်မဝမ်းနည်းလွန်းလို့ပါ။ သနားစရာကောင်းတဲ့ ကျွန်မသမီးလေး ခံစားရတာကို တွေးမိတိုင်းမငိုဘဲ မနေနိုင်လို့ပါ”လို့ ဒေါ်ဒေါ်က ပြန်ပြောတယ်။ ဒါနဲ့ ကျွန်တော်ဟာ နန္ဒာအနေနဲ့ အရင်က စိတ်ဝေဒနာကြောင့် အများကြီးခံစားခဲ့ရကြောင်း၊ ဒါပေမဲ့ ယခုတော့ နန္ဒာဟာ ဝေဒနာကို သိနားလည်လာခဲ့ပြီဖြစ်တယ်။ ကျော်လွန်လာ နိုင်ခဲ့ပြီ အနာဂတ်မှာ ဝေဒနာထပ်မံခံစားရဖို့ ကျွန်တော် တွက်မိသလောက်တော့ မရှိတော့ပါဘူးခင်ဗျာလို့ အရှည်ကြီး ထပ်မံရှင်းပြတယ်။ ဒေါ်ဒေါ်ကြီးက တော့ ဆက်လက်ပြီး ငိုမြဲပဲဗျ။

ဒေါ်ဒေါ်ရာ . . . ဒေါ်ဒေါ်အနေနဲ့ အရင်ကလည်း သမီးကို ကုပေးတဲ့ ဆရာဝန်တွေနဲ့ တွေ့ခဲ့ရမှာပဲ။ ဒီတစ်ခါလောက်ကောင်းတဲ့ သတင်းကြားရတာ ရှိမယ်မထင်ဘူး။ ဝမ်းနည်းစရာထဲမှာ ဝမ်းသာတာလေးကော ဒေါ်ဒေါ်မခံစားရတော့ဘူးလားဗျာလို့ ကျွန်တော်ကပြောမိတယ်။

မျက်ရည်တွေကျနေရင်း “ကျွန်မကတော့ ကျွန်မသမီးလေး ကံဆိုးလှတာကိုပဲ တွေးမိတာပါပဲ”လို့ ဒေါ်ဒေါ်ကြီးက ပြောမြဲပြောတာပဲ။

“ဒေါ်ဒေါ်ကို အားတက်ပြီး စိတ်သက်သာအောင် ကျွန်တော် ဘယ်လိုများ ပြောရမလဲဗျာ”လို့ ကျွန်တော်ကပြောတော့လည်း နန္ဒာ

ရဲ့ဘဝကတော့ ဆိုးကိုဆိုးပါတယ်ကွယ်လို့ ဒေါ်ဒေါ်ကြီးက ညည်းနေတုန်းပဲ။

ရုတ်တရက်ကျွန်တော်တွေးမိသွားတာ ကျွန်တော် သိလိုက်တာက သူဟာ မြန်နွာအတွက် ငိုတာမှ မဟုတ်တာ၊ သူ့ကိုယ်တိုင်အတွက် ငိုနေတာ။ သူ့ဝေဒနာအတွက်၊ သူ့ကံမကောင်းမှုအတွက် ငိုနေတာ။ သို့ပေမဲ့ နန္ဒာအတွက် ငိုရပါတယ်လို့ ဒါကို ဘာကြောင့်လုပ်ရသလဲ။ ဒီလို ဘာကြောင့်ဖြစ်ရသလဲ။ ဒေါ်ဒေါ်ကြီးဟာ မြန်နွာလား။ သူ့ကိုယ်တိုင်မသိလို့ စိတ်ခံစားမှုမှာ မကွဲပြားလို့၊ မြန်နွာကို အငှားသုံးနေတာ။ သူဒီလိုလုပ်နေတာ သိလျက်နဲ့လုပ်တာပဲ။ မကောင်းတဲ့စေတနာနဲ့ လုပ်တာတော့ မဟုတ်။ စိတ်ခံစားမှုနယ်တစ်ခုမှာ နန္ဒာဟာသူသမီး ဆိုသော်ငြား သူ့ဖြစ်တည်မှုနဲ့သူ၊ တစ်သီးပုဂ္ဂလ၊ သီးသန့်၊ သတ်သတ်၊ သူ့ကိုယ်နှိုက်နဲ့မတူတဲ့အရာ တစ်ခုလို့ ဒေါ်ဒေါ်ကြီးအနေနဲ့ မတွေးနိုင်လို့ပါ။ တကယ်တော့ မြန်နွာဟာ မြန်နွာသာ၊ ဒေါ်ဒေါ်ကြီးစိတ်ထဲမှာတော့ ထိုတစ်သီးတခြားဖြစ် တည်တဲ့ မြန်နွာမရှိ။ ဉာဏ်အမြော်အမြင်မှာတော့ ဒေါ်ဒေါ်ကြီးအနေနဲ့ တခြားတပါးသူတွေဟာ တခြားတစ်ပါးသူတွေပဲ။ သူမဟုတ်လို့ဆင်ခြင်နိုင်ပါတယ်။ သူ့စိတ်အခြေမှာလည်း တခြားတစ်ပါးသူတွေ မတည်ရှိပါ။ သူ့စိတ်အခြေနက်ရှိုင်းရာ လောကတစ်ခုလုံးမှာ သူသာတည်ရှိတာ သူတစ်ယောက်တည်း။

စိတ်ရောဂါကု ဆရာဝန်တစ်ယောက်ရဲ့ အတွေ့အကြုံအရ စိတ်ကစဉ်ကလျားဝေဒနာရှင်တွေရဲ့ အမေတွေဟာ ဒေါ်ဒေါ်ကြီးလို “နာဆစ်” တွေ များတယ်။ အမေက နာဆစ်မို့ ကလေးတွေ စိတ်ကစဉ်ကလျားဝေဒနာရတယ်လို့ တစ်ထစ်ချပြောတာမဟုတ်ပါဘူး။ တကယ်တော့ စိတ်ကစဉ်ကလျား ရောဂါဟာ ရှုပ်ထွေးပွေလီလှတဲ့ မျိုးဗီဇအကြောင်း အရာနဲ့ ပတ်ဝန်းကျင် အကြောင်းအရာ ရောနှောနေတဲ့ ရောဂါတစ်ခုပါ။ သို့သော် မြန်နွာလို မိန်းကလေးမျိုးဟာ သူငယ်စဉ်ဘဝမှာ သူ့အမေအနေနဲ့ လူမမယ် မြန်နွာကလေးရဲ့ခံစားမှုကို အလေးမထားတာတွေ ခဏခဏ

တွေ့ရမှာ ဧကန်ဖြစ်ပါတယ်။ ဥပမာအားဖြင့် မြန်နွာက ပန်းချီ တစ်ကားဆွဲ လာပြီး သူ့ပုံဆွဲဆရာက "တော်"လို့ အမှတ်ပေးသမို့ အိမ်ကို ပျော်ပြီးပြန်လာတယ် ဆိုပါစို့။ ဒေါ်ဒေါ်ကြီးက ချီးမွမ်း ရမယ့်အစား ပန်းချီကဖြင့် အရေးမကြီးပါဘူးအလို့ ပြောချင် ပြောမှာပဲ။ ဒေါ်ဒေါ်ကြီးစိတ်တိုနေတုန်း၊ မြန်နွာလေးလည်း ကျောင်းဘတ်စ်ကားပေါ်မှာ ကျောင်းသူကြီးတစ်ယောက်က အနိုင်ကျင့်ရန်စလို့ ငိုမဲ့မဲ့ ပြန်လာရင် ဖြေသိမ့်ခံရမယ့်အစား

ဆယ်ကျော်သက်တွေဟာ သူတို့မိဘတွေက သူတို့ကို စည်းကမ်းတွေ လုပ်နေရင် ငါတို့ဟာ ထိုလူကြီးတွေရဲ့ ပုံရိပ်ကော်ပီကူးတွေ မဟုတ်ဘူးလို့ တွေးလေ့ရှိကြသတဲ့။

နှစ်ခုပေါင်းပြီး မာန်မဲခံရဖို့ များမှပဲ။

နာဆစ်တွေဟာ ကိုယ် ချင်းစာနာစိတ်ထားဖို့ မ တတ်နိုင်ကြဘူး။ ကိုယ်ချင်း စာနာစိတ်ဆိုတာ တစ်ပါး သူခံစားသလို ခံစားနိုင် တတ်တဲ့ အရည်အသွေးကို ပြောတာပါ။ ကိုယ့်ကိုယ်ကို

ပဲ အာရုံပြုလွန်းလျှင် ကိုယ့်ကလေးရဲ့ ခံစားမှုကို အသိအမှတ် ပြုဖို့ မေ့ကြတာချည်းပဲ။ ကလေးတွေခမျာတော့ စိတ်ပိုင်းဆိုင် ရာ အခက်အခဲတွေ တွေ့ကြတာပေါ့။

မိဘအများစုဟာ နာဆစ်တွေ မဟုတ်ကြပေမယ့် သူတို့ ရဲ့ကလေးတွေဟာ သူတို့မဟုတ်ကြခြင်း အခြားတစ်ပါးသူဖြစ် ခြင်း(ဝါ) တစ်သီးပုဂ္ဂလ သတ်သတ်သာဖြစ်ခြင်းကို တော်တော် များများ သတိမထားမိကြတာများတယ်။ ဖိုးမြတ်ကတော့ သူ့အ ဖေလိုပဲ။ ထွန်းထက်ကတော့ဖြင့် သူ့အမေနဲ့ချွပ်စွပ်ပဲဆိုတာမျိုး ကို ပြောလေ့ရှိကြတယ်။ မျိုးရိုးဗီဇ ကော်ပီကူးထားသလို ပြော လေ့ရှိပေမယ့် ကလေးမည်သူမဆိုရဲ့ မျိုးရိုးဗီဇ အပေါင်းအစပ်

ဟာ သူ့မိဘနဲ့ရော၊ သူ့အဘိုးအဘွားတွေရဲ့ မျိုးရိုးဗီဇနဲ့ရော အလွန်အလွန် ကို ကွဲပြားခြားနားကြစမြဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အားကစားသမား အဖေက စာ အုပ်တွေချည်း ထိုင်ဖတ်နေတဲ့သားကို သူ့လိုလိုက်မလုပ်လို့ အပြစ်တင် တယ်။ ကဗျာချည်းစပ်နေတဲ့ ဆယ့်ခြောက်နှစ်သမီးကို အဖေစစ်ဗိုလ်ကြီး က မဟုတ်သေးဘူး တစ်ခုခုမှားနေပြီလို့ ပြောမိကြတယ်။ အဲဒီသမီးဟာ ကျောင်းမှာလည်း စာတော်တယ်။ ဘာမှလည်း ဖြစ်တာမဟုတ်ဘူး။

သူတို့မိဘတွေက သူတို့ကို စည်းကမ်းတွေ တင်းတင်းကျပ်ကျပ် လုပ်နေရင်၊ ဆယ်ကျော်သက်တွေအနေနဲ့ ငါတို့ဟာ ထိုလူကြီးတွေရဲ့ ပုံ ရိပ်ကော်ပီတွေ မဟုတ်ဘူးလို့ တွေးလေ့ရှိကြတာတဲ့။

မိဘတွေကတော့ ကလေးဟာ "သူတို့ကိုယ်ကို ဆွဲဆန့်ထားတဲ့" လူကလေးလို့ တွက်ထားကြသကိုး။ သူ့အတ္တကို ဆွဲဆန့်ထားတဲ့ ပစ္စည်း တွေလို့ပဲ တွေးလေ့ရှိကြတယ်။ ကားတွေ၊ အိမ်တွေလို့ပဲပေါ့။ မိဘတွေရဲ့ "နာဆစ်ဖြစ်ခြင်း"ဟာ ကလေးတွေကို ပြုစုပျိုးထောင်ရာမှာ မလိုအပ်တဲ့ အတားအဆီး ဖြစ်ပါတယ်။

ခါလီဂျီဘရန်းကတော့ အောက်ပါကဗျာရေးတယ်။ မိဘများ သတိပြုမိအောင် ထင်ပါရဲ့။

သင့်ကလေးဆိုသော်ငြား သင့်ကလေး မဟုတ်တကား

သူတို့ကား လောကကြီးက မျှော်တမ်းအပ်သော

လောကရဲ့ သားသမီးများသာ

သူတို့ကား သင်မှတဆင့် ဖြတ်လျက်လာ

သင့်"ထံမှ"တော့ မဟုတ်ပါ။

သင်နှင့်အတူ ရှိတော့ရှိတာ သင်ပိုင်ဆိုင်တာတော့ မဟုတ်ပါ

သင့်မေတ္တာပေးလျှင်ပေးပါ။ သင့်အတွေးအခေါ်တော့မပါ

သူတို့မှာ သူတို့ကိုယ်ပိုင်ရှိကြလို့ပါ။

သူတို့ ကိုယ်ခန္ဓာတော့ အိမ်မှာထားလေ၊

စိတ်ကိုကား မဆည်းတားအပ်လေ။

သူတို့စိတ်များကား အနာဂတ်အိမ်မှာသာ နေကြသလေ၊
ထိုအိမ်ကား အိမ်မက်ထဲမှာပင် သင်မရောက်နိုင်ချေ။
သူတို့နှင့်တူရန် သင်ကြိုးပမ်းနိုင်သလေ
သင်နဲ့ တူအောင်တော့ သူတို့ကို မလုပ်လေနဲ့ မိတ်ဆွေ
ဘဝဆိုတာ နောက်မပြန်ပေ။ အတိတ်ကာလမှာမနေ
သင့်မှာတော့ လေးကိုင်းသာ

ကလေးများကား ပစ်လွှတ်အပ်သော မြားဥပမာ
ဆုံးစမထင်တဲ့ လမ်းကြောင်းရဲ့ ပစ်မှတ်ကို မြင်သည်မှာ လေး
သည် တော်ကြီးသာ

“သူ”သာ လေးကိုင်းကို အားနဲ့ ကွေးတာ
မြားတို့မြန်မြန် ဝေးဝေးပြေးအောင် ထင်ပါရဲ့ဗျာ
သူရဲ့ လက်ထဲမှာ ကွေးစေညွတ်စေ ပျော်ပျော်ပေါ့ဗျာ
“လေးသည်တော်”ဟာ ပြေးတဲ့မြားကို ချစ်သလို တည်ကြည်တဲ့
လေးကိုင်းကို ချစ်လိုပါ။

(လေးသည်တော်ဟူသည် ပရောဖက်ကို ရည်ညွှန်းတယ်။ ကံ
ကြမ္မာလို့လည်း ယူရမှာပေါ့ ။)

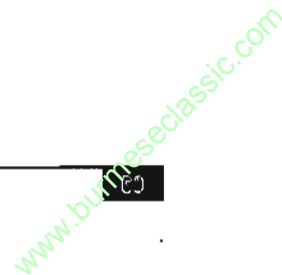
သမီးသား ပွားစည်းရာ၌ သာမဟုတ်၊ ထိမ်းမြားလက်ထပ်ခြင်း၌
လည်း သူနှင့်ကိုယ်ကား၊ “အသီးသီး အသက အသကသာ ဖြစ်သတည်း”
“ချစ်ခြင်းကား သူ့ဝိညာဉ်အား ကြီးပြင်းလာစေခြင်းတည်း” ဟူ၍ မသိလျှင်
ချစ်ခြင်းမမည်။ ထိုအိမ်ထောင်၌လည်း ပြဿနာရှိလိမ့်မည်။ တကယ်တော့
တစ်ကိုယ်တည်းဘဝသို့ လှမ်းတက်နိုင်ဖို့ ကိုယ့်မိတ်ဖက်အား အားပေး
ကူညီခြင်းသာ ချစ်စရာရောက်ခြင်းပင်၊ ခါလီဂျီဘရန်က လင်နဲ့မယား
ကဗျာရေးခဲ့သေးရာ ထိုကဗျာဖတ်လျှင် ထိုပရောဖက်၏ ဉာဏ်အမြော်အ
မြင်ကို ရမှာဖြစ်ရာ အောက်ပါကဗျာအား ဖတ်ပါတော့။

နီးကပ်နေခြင်း၌ပင် အလုပ်အဟာ အကွာအဝေး ရှိပါစေ။
နှစ်ယောက်အကြားမှာ ကောင်းကင်ဘုံမှ လေများ ကပါစေ
တစ်ယောက်ကို တစ်ယောက်ချစ်လေ
သို့တစေ အချစ်နှင့် ချည်နှောင်ထားခြင်းကိုကား မပြုအပ်ပေ။
ချစ်သူဝိညာဉ်ကမ်းပါးနှစ်ခုအကြား လှုပ်ရှားနေသော ပင်လယ်
ရှိပစေ

တစ်ဦး၏ ခွက်အား တစ်ဦးက ဖြည့်ပါ
တစ်ခွက်တည်းမှကား မသောက်လေနှင့်
တစ်ဦးကိုတစ်ဦးအား ပေါင်မုန့်ပေးပါ
ပေါင်မုန့်တစ်လုံးတည်းကိုကား မစားလေနှင့်

အတူတကွ သီချင်းဆိုလေ ကခုန် ပျော်ရွှင်လေ
သို့တစေ တစ်ယောက်တည်း နေဖို့လည်း အခွင့်ရှိပါစေ။
ဝိတတစ်ခုတည်းအတွက် တုန်ခါသော
စောင်းကြိုးများပင် တစ်ချောင်းချင်းဖြစ်ကြသလေ။
နှလုံးကို ပေးပါ သို့သော် တစ်ဦးကို တစ်ဦးကားမသိမ်းပိုက်နှင့်
“ဘဝဟူသော လက်မောင်း”အတွင်း၌သာ သင်တို့၏နှလုံးများကို
သိမ်းထားနိုင်သမို့ပါ။

အတူတကွ မတ်မတ်ရပ်ပါ။ အလွန်တော့မနီးစေနှင့်
ပထိုး၏ ထောက်တိုင်များပင် မနီးမဝေးမှာထားရတာ
ဝက်သစ်ချပင်များ စိုက်ပျိုးပင်များ တစ်ပင်အရိပ်အောက်မှာ
တစ်ပင်မပေါက်ကြသလိုပါ။

ဘုန်းတော်ကြီး ကာဒီနယ်ဂျွန်နယူးမင်း

ပညာပရိဝုဏ်

တက္ကသိုလ်ဟူသည် သမန်အရှည်ဆုံး နေရာတစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။ အမျိုးသားနိုင်ငံ (nation state) ထက်တောင် အစောကြီးပေါ်ခဲ့သတဲ့။ ၁၁ ရာစုကတည်းက ဘိုလော့ညာမှာ ပထမဆုံးသော တက္ကသိုလ်တွေ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သတဲ့။ ပါရီနဲ့ အောက်စဖို့ကတော့ ၁၂ရာစုမှာတဲ့။ ထိုနေရာများကို အတုခိုးကာ အရပ်ရပ်နေပြည်တော်မှာ တက္ကသိုလ်တွေ ပေါ်ပေါက်ခဲ့တော့တယ်တဲ့။ အလယ်ခေတ်ကတော့ စာသင်သားတွေဟာ ဘုန်းကြီး၊ ရဟန်းတွေပါပဲတဲ့။ သင်ရိုးညွှန်းတမ်းကလည်းပဲ သဒ္ဒါ၊ ဇောဂျစ်၊ အပြောအဟော၊ ဂျီဩမေတြီ၊ ဂဏန်းသင်္ချာ၊ နက္ခတ္တဗေဒနဲ့ ဂီတပဲတဲ့။ ခေတ်ယူတက္ကသိုလ်ဆိုတာ ထိုရှေးပဝေသဏီ နှစ်တစ်ထောင်က တက္ကသိုလ်တွေရဲ့ အဆက်အနွယ်ပဲတဲ့။ ဘယ်လိုစဉ်းစား၊ စဉ်းစား တက္ကသိုလ်များ ထိုကဲ့သို့ ရာစုပေါင်းများစွာ အစဉ်ဆက်မပြတ်ဘဲ တည်တံ့နိုင်တာဟာ နည်းတဲ့အောင်မြင်မှုလား၊ စာအုပ်တစ်အုပ်ကဖြစ်စေ၊ အက်ဆေးတစ်ပုဒ်က ဖြစ်စေ၊ ပညာရေးအကယ်ဒမီတွေကဖြင့် အကျပ်အတည်းတွေ တွေ့နေပြီလို့ ပြောရင် တက္ကသိုလ်တွေ တည်တံ့ခဲ့တာဟာ သမန်ရှည်လှပြီ ဆိုတာကိုတော့ ပြန်စဉ်းစားကြဖို့ ကောင်းပါတယ်။

တကယ်တော့ ဘယ်အရာမှ ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း မရှိဘဲ ကိုးရာစုထိ ကြာရှည်ခံမှာ မဟုတ်ပါ။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းကတော့ လုပ်ရတာချည်းပါ။ ဥပမာ- လွန်ခဲ့တဲ့ ၁ရာစုကျော်က (ဒပ်ဘလင်မြို့၊ ကက်သလစ် တက္ကသိုလ်ကို တည်ထောင်ခဲ့သူ) ကာဒီနယ်ဂျွန်နယူမင်းရဲ့ စံပြု တက္ကသိုလ်ဆိုတာမျိုးဟာ ယခုခေတ် တက္ကသိုလ်များနဲ့ အနည်းငယ်သာ တူပါတော့သတဲ့။ (နယူမင်းရဲ့အဆိုမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါတယ်။

“တက္ကသိုလ်ဟူသည်ကား အလုံး

၂၀ ရာစုမှာ သိပ္ပံဘာသာရပ်တွေက အသုံးတည့်လွန်းတော့ နယူးမင်းရဲ့အဆိုဖြစ်တဲ့ တက္ကသိုလ်တွေဟာ ပညာအမြော်အမြင် (Intellect) ကို ပျိုးထောင်ရုံနဲ့တော့ မဖြစ်ဘူးလို့ တွေးကြသတဲ့။

စုံသော အသိပညာနှင့် သိပ္ပံပညာများ၊ အချက်အလက်များသာမက မူသဘောများ၊ စူးစမ်းခြင်း သာမက ဖော်ထုတ်တွေ့ရှိခြင်းများ၊ လက်တွေ့စမ်းသပ်ခြင်းသာမက မှန်းဆခြင်းများ စသည်တို့ကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်စွမ်းရှိရမည်ဖြစ်ကာ၊ ပညာကို ပညာအတွက်ပင် လိုက်စားကြရန်နှင့် အပ်ထားသောနေရာတည်း”။

ယခုခေတ်တက္ကသိုလ်များကတော့ ထိုအဆိုနှင့် ဝေးကွာလှသတဲ့။ ယခုခေတ် တက္ကသိုလ်များကတော့ “အသုံးကျသော ပညာဗဟုသုတ ထုတ်လုပ်သူများ “သာ ဖြစ်သတဲ့။ (producers of useful knowledge)။ ထိုသို့ ပြောင်းလဲရာ ပြောင်းလဲကြောင်း။ အကြောင်းတရား ၂ချက် ရှိသတဲ့။ ပထမအချက်ကတော့ သဘာဝသိပ္ပံဘာသာရပ်များ၏ အောင်မြင်မှုများကြောင့်တဲ့။ ၂၀ ရာစုမှာ သိပ္ပံဘာသာရပ်တွေက အသုံးတည့်လွန်းတော့ နယူး

မင်းရဲ့အဆိုဖြစ်တဲ့ တက္ကသိုလ်တွေဟာ ပညာအမြော်အမြင် (Intellect) ကို ပျိုးထောင်ရုံနဲ့တော့ မဖြစ်ဘူးလို့ တွေးကြသတဲ့။

ရူပဗေဒသမားဟာ သီအိုရီရူပဗေဒသာမက ဆီလီကွန်ချစ်ကိုတော့ တီထွင်ဖို့ကောင်းတယ်လို့ မြင်လာလို့တဲ့။ အရင်ကခေတ်စားသော လစ်ဘရယ်ပညာရေးဖြစ်တဲ့ အနုပညာနဲ့လူမှုရေးဘာသာရပ်တွေ နန်းကျသွားသတဲ့။

အပြောင်းအလဲဖြစ်စေသော ဒုတိယအကြောင်းအရာကတော့ လူထုပညာရေးကို တောင်းဆိုလာကြသောအချက်တဲ့။ အရင်ကတော့ တက္ကသိုလ်ဆိုတာ အထက်တန်းစား (အီလစ်) တွေ ကျက်စားရာ ဖြစ်ပေမယ့် ခုအဲသလို မဟုတ်တော့ဘူးတဲ့။ ဥပမာအားဖြင့် ၁၇ရာစုတုန်းက ဟားဗတ်တက္ကသိုလ်မှာ ကျောင်းသား၆၀၀သာ ရှိသတဲ့။ ၁၉၇၀ကျတော့ အမေရိကန်လူဦးရေက ၁၂ဆရှိတဲ့အခါဟားဗတ်ကျောင်း သားဦးရေ ၄၁၇ဆတိုးသတဲ့။ အထက်တန်းပညာ လက်မှတ်ဟာလည်း အလုပ်ရရာ ရကြောင်း လက်မှတ်ဖြစ်သွားသတဲ့။ တက္ကသိုလ်တွေလည်း များလာတော့ ထိပ်တန်းတက္ကသိုလ်တွေက လက်မှတ်ကသာ အဖိုးတန်သတဲ့။

သိပ္ပံပညာနဲ့ လူထုပညာရေးစတဲ့ အကြောင်းအရာ ၂ခုဟာ ကောင်းတဲ့အကျိုးတွေ ဖြစ်စေသလို၊ မကောင်းတာ တချို့တလေလည်း ရှိတာ ဇကန်ပေါ့။

တစ်ခုကတော့ အရေအတွက်နဲ့ အရည်အချင်းကြား လွန်ဆွဲတာတဲ့။ (More will mean worse) ပိုများလေ၊ ပိုဆိုးလေပဲလို့ ပြောတာတွေ ရှိတော့တာပေါ့။ နောက်တစ်ခုကတော့ ဉာဏ်ကိစ္စတွေဟာ ကိုယ်စိုးကိုယ်ပိုင်လုပ်ခွင့် (Intellectual autonomy) လျော့ပါးလာတာ ဖြစ်ပါတယ်။ သိပ္ပံစမ်းသပ်မှုတွေကို အစိုးရအထောက်အပံ့၊ ကော်ပိုရေးရှင်း အထောက်အပံ့နှင့် လုပ်ရတဲ့အခါ တက္ကသိုလ်ရဲ့ လက္ခဏာဖြစ်တဲ့ အထက်ပါ ကိုယ်ပိုင်လုပ်ခွင့် လျော့နည်းလာပါသတဲ့။

ပညာသေတံရံ ပညာအင်ဂျင်

လူပညာအဖွဲ့၊ ပညာစီးပွား (knowledge society knowledge economy)ဝေါဟာရများမှာ အသစ်အဆန်းမဟုတ်တော့ပါ။ ပီတာဒရပ်ကား၊ ဒယ်နီရယ်ဘဲလ်စသူများလွန်ခဲ့သော ၁၅နှစ်ခန့်ကတည်းက သုံးနှုန်းခဲ့ကြပါတယ်။ ထိုခေါင်းစဉ်အောက်မှာ တက္ကသိုလ်များဟာ ဉာဏ်ဗဟုသုတကို ဖန်ဆင်းသူ၊ လူငယ်များအား လေ့ကျင့်ပေးသူ၊ ယဉ်ကျေးမှုကို ပျိုးထောင်သူ စသည့်တာဝန်များအပြင် စီးပွားရေးတိုးတက်မှုကို ပြုလုပ်သူ ဟူသောတာဝန်ကိုလည်း ယူရတော့တာပါ။ တက္ကသိုလ်များဟာ ပညာစီးပွားရေးရဲ့ အလယ်ဗဟို၌ရှိသော ပညာစက်ရုံ (knowledge factory) ဖြစ်ပါတယ်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံရဲ့ သုတေသနဓါတ်ခွဲခန်းကြီး ဖြစ်ရုံမက ထိုနိုင်ငံရဲ့ လူ့အရင်းအမြစ်ဖွံ့ဖြိုးအောင် ပြုလုပ်တဲ့စက်ကြီးလဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ထိုနည်းအားဖြင့် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးမှာ ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်ကြပါတယ်။

ပေါ်လစီဆွဲသူတွေဟာ စတင်ဖွဲ့တက္ကသိုလ်ရဲ့ ထည့်ဝင်မှုကြောင့် ဆီလီကွန်တောင်ကြားရယ်လို့ ဖြစ်လာတာကို သတိထားမိကြသတဲ့။ ပြင်သစ်ပညာရေး ဝန်ကြီးတစ်ဦးက သူ့တိုင်းပြည်အနေနဲ့ အမ်အိုင်တီ (MIT) တဲလ်တက် (caltech) လို့ တက္ကသိုလ်များဖြစ်အောင် မလုပ်နိုင်ဘူးလို့ ညည်းသတဲ့။ မလေးရှားက မဟာသီယာရဲ့ မာလတီဗီတီများယာကော်ရစ်ဒါဆိုတဲ့ ဘီလျံဂဏန်းမဲ့ စီမံချက်မှာ မာလတီဗီဒီယာ တက္ကသိုလ်တစ်ခု တည်ထောင်ဖို့ကိစ္စဟာ အဓိကကိစ္စတစ်ခုတဲ့။ သူတိုင်းပြည်မှာ ဆီလီကွန်တောင်ကြားလုပ်ချင်လို့ဖြစ်ပါတယ်။

... တကယ်တော့ အထက်ဖော်ပြပါ စိတ်ကူးစိတ်သန်းများကို တက္ကသိုလ်တွေအပေါ်မှာ တင်ကြသောအခါ၊ တက္ကသိုလ်များဟာ “နယူးမင်းရဲ့ “တက္ကသိုလ်ဟူသည် ပညာဗဟုတနှင့် မူသဘောထားကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရာအရပ်တည်း”ဟူသော အဆိုမှ ဝေးကွာလာလျက်၊ “နိုင်ငံ၏အသစ်တီထွင်သော အဖွဲ့အစည်း (National innovation system) ဟူသော အဆိုသို့သာ နီးကပ်လာကြပါသတဲ့။ အကျင့်သီလဆိုင်ရာ၊ ယဉ်ကျေး

မှုဆိုင်ရာ“အား” တစ်ခု အဖြစ်ထက် နည်းပညာကဲသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအသစ်များ ပျိုးထောင်ရာခွင်လို့သာ (incubator) မြင်လာသတဲ့။

တက္ကသိုလ်များမှာ ရှေးကဆက်ခံခဲ့သော တာဝန်များကိုပင် လူထု အထက်တန်းပညာရေး (mass higher education) လိုအပ်ချက်နှင့် သပ္ပာယ်ဖြစ်အောင် ကြိုးစားပြောင်းလဲနေကြဆဲတွင်၊ အသစ်ထပ်မံပေးအပ်သော “ပညာစီးပွား၏ အင်ဂျင်ခန်းမ” တာဝန်ကိုလည်း ယူကြရလေတော့ရာ၊ ထိုများပြားလှသော တာဝန်များကို ထမ်းဆောင်နိုင်ပါမည်လော။ ထိုတာဝန်များကို ထမ်းဆောင်လျက်နှင့်ပင် တက္ကသိုလ်များသည် သူ၏ဝိညာဉ်ကို စောင့်ရှောက်ပါမည်လော . . . . .

----- || -----

အထက်ပါ တင်ပြချက်မှာ ၁၉၉၇ အောက်တိုဘာ ၄ရက်ထုတ် အီကော်နောမစ်စာစောင်မှ knowledge

factory ဟူသော ဆောင်းပါးနိဒါန်းကို ပြန်လည်တင်ပြခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ တက္ကသိုလ်များ၏ ဝိညာဉ်ဟူသည်မှာ ဘုန်းဟော်ကြီး နယူးမင်း၏အဆိုပင် ဖြစ်တန်ရာပါတယ်။

ကျွန်တော်ပြောလိုသည်မှာပညာပရိဝုဏ်တွေ၌ တာဝန်တွေများလှပါတယ်။ ကျေပွန်ဖို့တော့ ကြိုးစားနေကြတယ်။ တည်ဆောက်ထားအပ်သော အဆောက်အအုံများ ဖြစ်သည့် အလျောက် ပြန်လည်တည်ဆောက်ဖို့ ကြိုးစားကြရပါတယ်။ စကားမစပ် ပြင်သစ်ပညာရေးဝန်ကြီး အားကျသော

မလေးရှားက မဟာသီယာရဲ့
မာလတီဗီဒီယာ ကော်ရစ်ဒါဆိုတဲ့
ဘီလျံဂဏန်းမဲ့ စီမံချက်မှာ
မာလတီဗီဒီယာတက္ကသိုလ်တစ်ခု
တည်ထောင်ဖို့ကိစ္စဟာ
အဓိကကိစ္စတစ်ခုတဲ့။
သူတိုင်းပြည်မှာ ဆီလီကွန်တောင်ကြား
လုပ်ချင်လို့ဖြစ်ပါတယ်။

အမ်အိုင်တီ အကြောင်းကြားဖူးသမျှ ပြောလိုပါတယ်။ ပြင်သစ်လို၊ ဂျပန်လို နိုင်ငံတွေဟာ စတင်ဖို့လို၊ အမ်အိုင်တီလို ပရိုဂရက်တွေကို အားကျသတဲ့။ အမ်အိုင်တီကျောင်းထွက်တွေက (illette Campbell soup လို့ ကုမ္ပဏီတွေ ကို စွန့်ဦးတည်ထောင်ခဲ့ကြသတဲ့။ အမ်အိုင်တီကျောင်းထွက်တွေ တည် ထောင်တဲ့ ကုမ္ပဏီ ၄၀၀၀ကို နိုင်ငံတစ်ခုလို ပြောင်းလဲကြည့်မယ်ဆိုရင် အဲဒီနိုင်ငံဟာ ကမ္ဘာ့၂၄ခု မြောက် ချမ်းသာတဲ့နိုင်ငံဖြစ်မတဲ့။ ဝင်ငွေစုစု ပေါင်းဟာ ၂၃၀ဘီလျံရှိပြီး လူတစ်သန်းကို အလုပ်ပေးနိုင်သတဲ့။

ပညာဆိုတာ ဘာလဲ

ပညာဆိုတာဘာလဲ ဖွင့်ဆိုချက်ကတော့၊ တစ်ယောက်နဲ့တစ် ယောက် မတူကြဘူးပေါ့။ ပီတာဒရပ်ကား ကိုးကားဖူးတဲ့ အာသာဘုရင်၏ နန်းတော်ရောက် ကင်တပ်ကီ ယန်းကီးအကြောင်းကို ပြောပြပါရစေ။ ထို ယန်းကီးဟာ ရှိတ်စပီးယားကို မသိပါဘူး။ “လက်တင်” မတတ်ပါဘူး။ သို့သော် နာရီပြင်တတ်တယ်။ ဟိုခေတ်က နာရီပြင်ခြင်း၊ ပန်းဘဲလုပ်ခြင်း ကို တက်ခနီထဲမှာ ထည့်ပါတယ်။ ပညာမဟုတ်ဘူးပေါ့။ ယခုခေတ်မှာ တော့ တက်ခနီတွေဟာလည်း ပညာလို့လက်ခံကြပါတယ်။ တက်ခနီတတ် တဲ့ ယန်းကီး တွေကို “လက်တင်” မတတ်လို့ အထင်မသေးကြတော့ပါ။

အရင်းရှင်လွန် လူ့အဖွဲ့အစည်းဟူသောအခန်းကို ဖတ်ရစဉ်က ကျွန်တော်မှတ်စု ထုတ်ထားသည်များကို အောက်၌တင်ပြလိုက်ပါတယ်။

----- || -----

ပညာသည် တန်ဖိုးတည်း

ပညာသည် လူနှင့်သာ စပ်သောအရာဖြစ်သည်။ စာအုပ်တစ်အုပ်၊ အပျော့ထည် ပရိုဂရမ်တစ်ခုနှင့် စာကြည့်တိုက်ထဲတွင်ရှိသောအရာသည် ပညာမဟုတ်။ ယင်းတို့တွင်ရှိသည်မှာ သတင်းအချက်အလက်သာ ဖြစ်

သည်။ ပညာကတော့ လူတွင်သာတည်သည်။ လူကသာ သယ် ဆောင်သည်။ လူကသာဖန်ဆင်းသည်။ လူ့ကြောင့်တိုးပွား၍ လူ့ကြောင့်မြင့်တက်သည်။ လူက အသုံးချသည်။ လူကကောင်း စွာ အသုံးပြုသည်။ လူက အလွဲလွဲအမှားမှားလည်း အသုံးပြု သည်။ ထိုသို့ လူနှင့်သာစပ်သောအရာ ဖြစ်သောကြောင့် ပညာ အဖွဲ့အစည်းသို့ ကူးပြောင်းသည်ဆိုလျှင် လူကိုမှီ၍သာ ပြောင်း နိုင်သည်။ ပညာအဖွဲ့အစည်း၏ ဗဟိုချက်မသည်။ လူဖြစ် သည်။ ထို “လူ”သည် ပညာတတ်လူ ဖြစ်သတည်း။

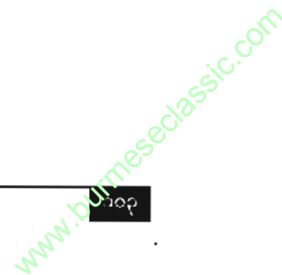
ပညာအဖွဲ့အစည်း မ

ရောက်မီ၊ ယခင် လူ့အဖွဲ့အ စည်းများ၌ ပညာတတ်သည်အ ဆင်တန်ဆာသာ ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်ခဲ့မည်။ ၂၁ရာစု တွင်တော့ အဆင်တန်ဆာမျှ မဟုတ်။ ထို ထက်မက ထို့ထက်သာလွန် သော နေရာကိုယူမည်။ ဆာဘွဲ့ ရ သူရဲကောင်းသည် ကံကျွေးချ မြေရှင်စနစ်ကို ရုပ်လုံးဖော်သည် ဆိုလျှင် ပညာတတ်သည်အရင်း ရှင်လွန်ခေတ်ကို ရုပ်လုံးဖော်

ဆာဘွဲ့ရ သူရဲကောင်းသည် ကံကျွေးချ မြေရှင်စနစ်ကို ရုပ်လုံးဖော်သည်ဆိုလျှင် ပညာတတ်သည် အရင်းရှင်လွန်ခေတ်ကို ရုပ်လုံးဖော်လိမ့်မည်။ အရင်းရှင်လွန်ခေတ်ကို ပညာခေတ်ဟုပြောကြသည်။

လိမ့်မည်။ အရင်းရှင်လွန်ခေတ်ကို ပညာခေတ်ဟု ပြောကြ သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုခေတ်၌ ပညာသည်သာ“အ ရင်းအမြစ်” ဖြစ်လာသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

----- || -----

ပညာတတ် (Educated person)ဆိုတာဘာလဲ

(၁) လူ့အမွေအနှစ်ဖြစ်သော အလှတရားဉာဏ် အဆင်အခြင်၊ အစဉ်အလာ ထုံးစံလေ့နဲ့စပ်သူဟု လူ့အဓိကပြုဝါဒ (Humanists)တို့က ပြောသည်။ Mortimar Adler အင်္ဂလိပ် ပညာသည်စာအုပ်ကောင်းကြီး တစ်ရာတွင်တည်သည်ဟု လွန်ခဲ့သော နှစ်ငါးဆယ်က ပြောခဲ့သည်။ အောက်စဖို့ဒ်၊ ကိန်ဘရစ် စသည်တို့တွင်သင်သော ဘုရားစုက လစ်ဘရယ်ပညာရေးသည် လူ့အဓိကပြုဝါဒီတို့အကြိုက် ပညာရေးဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့က ပညာသည် အားလုံးကို လွှမ်းခြုံသည်ဟုလည်း ယူဆသည်။

(၂) ယင်းလစ်ဘရယ်ပညာရေးကို မကြိုက်သော အစဉ်အလာဆန့်ကျင်ရေးသမားများလည်း ရှိသည်။ အားလုံးကို လွှမ်းခြုံသော ပညာတတ် (Universal educated person)ဟူ၍ မရှိနိုင်ဟု သူတို့ကဆိုသည်။ ပညာတတ်သည် လူတစ်မျိုး စလေ့ထုံးစံတစ်ခု၊ အနွယ်တစ်နွယ်၊ အသီးသီးတစ်ခုတွင် တစ်သီးတခြားသော (an Isolationist-educated person)ဖြစ်နိုင်သည်ဟူ၍ ယူဆကြသည်။ အစဉ်အလာနှင့် စာအုပ်ထဲက အဆင်အခြင် အလှအပမျှသည် ဘာလုပ်ရမည်နည်းဟုလည်း မေးခွန်းထုတ်သည်။ ယင်းတို့သည် အနာဂတ်ကိုထားဦး ပစ္စုပ္ပန်၏ ပကတိအခြေအနေနှင့်ပင် မကိုက်ညီတတ်။ လစ်ဘရယ်ပညာရေးသည် အတိတ်ကို အာရုံစိုက်လွန်း၍ လူ့အမွေအနှစ်ဟူသည်မှာလည်း အနောက်တိုင်း (Judo christian)ခရစ်ယာန် အယူဝါဒက အဓိကဖြစ်နေသည်ဟု တင်ပြသည်။ ထိုအစဉ်အလာ ဆန့်ကျင်ရေး အယူအဆ၌ အနောက်ဆန့်ကျင်ရေး (anti-western) အယူအဆလည်း ရှိပါသည်။

(၃) အထက်ပါအယူအဆနှစ်ခုလုံး ဘယ်ဟာမျှ မမှန် သို့မဟုတ် မပြည့်စုံ။ အောက်ပါအယူအဆကို တင်ပြလာပြန်သည်။

(က) ပညာတတ်သည် အားလုံးနှင့်သက်ဆိုင်၊ အားလုံးကို လွှမ်းခြုံသင့်သည်။

(ခ) ပညာတတ်သည် အနောက်တိုင်း အတွေးအခေါ် အယူအ

ဆ၊ အလှအပ၊ အဆင်အခြင်သာ မဟုတ်ဘဲ အရှေ့တိုင်း အတွေးအခေါ် အယူအဆ၊ အလှအပ၊ အဆင်အခြင်ကိုလည်း သိနိုင်လက်ခံရမည်။ ခရစ်ယာန် အယူဝါဒသာမက အစ္စလာမ်၊ ကွန်ဖျူးရှင်၊ ဗုဒ္ဓဝါဒကို လည်း အကဲဖြတ်နိုင်သင့်သည်။

(ဂ) ပညာတတ်သည် စာကြီးပေကြီးထဲက သမိုင်းအမွေအနှစ် အဆင်အခြင်၊ အမြော်အမြင်ကို ရယူဖို့ ကောင်းလှသည်။ သို့သော် စာကြီးပေကြီးတင် နစ်မြုပ်ကာ စာဆန်နေ၍မဖြစ်။ ခွဲခြမ်းဝေဖန်တတ်ခြင်းသာမက “လက်ခံတတ်ခြင်း”(Trained perception) လည်း ရှိအပ်၏။

(ဃ) ပညာတတ်သည် အနောက်ဆန့်ကျင်သူ ဖြစ်နိုင်ကောင်းသည်။ အနောက်ကို မကြိုက်၍ရသည်။ သို့သော် အနောက်တိုင်းကို ပစ်ပယ်သူ မဖြစ်ကောင်း။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်စေ၊ အနာဂတ်ဖြစ်စေ . . . . လူ့အဖွဲ့အစည်းသည် အနောက်တိုင်း သိပ္ပံပညာ၊ အနောက်တိုင်းနည်းပညာနှင့် လက်နက်ကိရိယာ၊ အနောက်တိုင်း ထုတ်လုပ်ရေးစနစ်နှင့် စီးပွားရေးပညာ အနောက်တိုင်းငွေကြေးနှင့် ဘဏ်လုပ်ငန်း အစရှိသော အခြေခံပေါ်တွင် တည်ရပ်နေ၍ ဖြစ်သည်။

(င) ပညာတတ်သည် စကားလုံးနှင့် အတွေးအခေါ်တွင် အာရုံစိုက်သကဲ့သို့ လူနှင့်အလုပ်တွင်လည်း အာရုံစိုက်သင့်သည်။

(စ) လစ်ဘရယ်ပညာရပ်များသာမက၊ ဆရာဝန်၊ အင်ဂျင်နီယာစသော တက်ခနီ (Technies)ခေါ်သည့် အတတ်များသည်လည်းပညာဟူသည်တွင် အကျုံးဝင်ကြောင်း ဘဝင်ကျရမည်။ (ဥဉ္စ ရာစုတွင်ကား ကျွမ်းကျင်မှု အတတ်များကို ပညာဟူ၍ စာရင်းမသွင်းကြချေ။)

ဘုရားကု (သို့) ယုံကြည်ကိုးစားမှုအားဖြင့်ကုသခြင်း

ဘုရားကု ကုတယ်ဆိုတာ ကြားဖူးကြမှာပါပဲ။ မြန်မာများအဖို့ လူ့ နာတစ်ယောက်ကို ခေတ်သစ်ဆေးသိပ္ပံကဖြင့် လက်လျော့ပြီး ဆရာဝန်တွေ ဘာမှမတတ်နိုင်တော့တဲ့အခါရောက်သော်မှ ဘုရားကုတော့ ကုဖို့လုပ်နိုင်ပါသေးတယ်။ သိပ္ပံဆရာဝန်တွေကတော့ဖြင့် ဘုရားကုကို အားကိုးတကြီးရှိလှတယ်။ ယုံကြည်လှတယ် မဟုတ်ပါဘူး။ သို့သော် ယခုအနောက်တိုင်းက သိပ္ပံဆရာဝန်တွေသော်မှ ယုံကြည်လာကြပြီတဲ့။ ဆေးသိပ္ပံဆိုင်ရာ အထောက်အထားတွေ တွေ့လာကြလို့တဲ့။

ဝါရှင်တန်က ဂျော့တောင်း တက္ကသိုလ်ဆေးရုံပေါ်မှာ တွမ်လောင်းဆိုတဲ့ လူ့နာတစ်ယောက်ဘေးမှာ ဆေးကျောင်းသားတွေ ဝိုင်းနေကြတယ်။ အဲဒီလူ့နာရဲ့နှလုံး၊ အစာအိမ်နဲ့ သရက်ရွက်ကို ဓားနဲ့ထိုးခံရသတဲ့။ ခွဲစိတ်မှု (၇)ကြိမ် လုပ်ရသတဲ့။ တစ်နှစ်ကြာတဲ့အထိ အနာမကျက်တာကြောင့် နောက်ထပ်ခွဲရသေးသတဲ့။ ဆေးကျောင်းသားတွေအနေနဲ့ စိတ်ဝင်စားတာကတော့ နှလုံးကိုဓားထိုးခံရပြီး အသက်ရှင်နိုင်တဲ့ လူ့နာနည်းနည်းပဲရှိတာကြောင့်ပါ။ ဖိုးလေးဆိုတဲ့ ဆေးကျောင်းသားက တွမ်ကို "ခင်ဗျားဒီလို

ခံနိုင်ရည်ရှိအောင် ဘယ်ဆီကများ အင်အားရပါသလဲ”လို့ မေးသတဲ့။

ဒီလိုမေးခွန်းကို မေးတတ်တဲ့အတွက် ဖိုးလေးဟာဖြင့် သာမန်ဆေး
ကျောင်းသား မည်ကမထွ တစ်ယောက်မဟုတ်ဘူး။ လူသားတစ်ယောက်
လည်းဖြစ်တယ်လို့ တွမ်က မြင်သွားတာပေါ့။

“ထိပ်တန်းပြုစုကုသမှုထက်လွန်သော တစ်စုံတစ်ရာ ရှိသကဲ့၊ အဲ
ဒါ ဘုရားသခင်ကဲ့”လို့ တွမ်က ဖြေလိုက်သတဲ့။

အပ်ကျရင်တောင် ကြားနိုင်အောင် ငြိမ်သက်သွားသတဲ့။ နောက်
ဆေးကျောင်းသားတွေဟာ တွမ်ကို မေးခွန်းတွေထုတ်ကြတော့သတဲ့။ ဘာ
သာတရားနဲ့ ဆေးကုသခြင်းဟာ အဆက်အစပ်တော့ရှိတယ်။ အဆက်
အစပ်ကို အကွက်လည်အောင် ဖြေရှင်းမပြတ်တဲသေးတာပဲရှိတယ်။ ဆရာ
ဝန်တွေအနေနဲ့ ဒီကိစ္စမျိုးကို မကြာခဏတွေ့ရတယ်။

လူတွေမှာ ဝိညာဉ်နာမ်ရုပ်ရှိ တာကိုး။ လူ့ဘဝကို အဓိပ္ပါယ်တစ်စုံ
တစ်ရာရှိစေတာက ဒီဝိညာဉ်နာမ်ရုပ်ကြောင့်ပဲမဟုတ်လား။

ရုပ်ခန္ဓာနဲ့ နာမ်ခန္ဓာ အဆက်အစပ်ကိုသိတာ နှစ်သမနီရှည်လှ
ပြီ။ သို့သော် ဆေးကုသခြင်းဟာ သိပ္ပံပညာဖြစ်လာတဲ့အခါ အနောက်
တိုင်းဆေးဆရာတွေဟာ နာမ်ဝိညာဉ်ကိစ္စတွေ ဘုရားကုတွေကနေ တ
ဖြည်းဖြည်းဝေးလာခဲ့ကြတယ်။ ယခုတော့ ယုံကြည်မှုနဲ့ ကျန်းမာခြင်း ဆက်
သွယ်မှုကို သိပ္ပံအထောက်အထားတွေ တွေ့လာခဲ့ကြသမို့ ဆေးသိပ္ပံ
ဂျာနယ်များမှာ ထိုအကြောင်းအရာကို ဖော်ပြလာကြပြီ။ ဆရာဝန်များ
လည်း ယုံကြည်မှုနှင့်ကုသခြင်း (ဝါ) ဘုရားကုကွန်ဖရင့်တွေ တက်လာ
ကြပြီ။

ဘုရားတရားယုံကြည်မှုနဲ့ ကျန်းမာရေးအကြား အဆက်အသွယ်
များကို အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရသတဲ့။

- ဘုရားတရားဖက်ရင်-
- (၁) အသက်ရှည်မယ်။
- အမေရိကမှာ လူနှစ်သောင်းကျော်ကို လေ့လာချက်တစ်ခုလုပ်

တော့ ဘုန်းကြီးကျောင်း တစ်ပတ်တစ်ခါသွားတဲ့ သူက မသွားတဲ့သူထက် ၇နှစ် ပိုအသက်ရှည်တာတွေ့တယ်။

- (၂) စိတ်ချမ်းချမ်းသာသာရှိတယ်။
- သုတေသနတစ်ခုက တရားဖက်တဲ့ လူတွေဟာ ပိုစိတ်အေးချမ်းတယ်လို့ တွေ့တယ်။
- (၃) ရောဂါအပျောက် မြန်တယ်။
- (၄) နှလုံးရောဂါအဖြစ် နည်းတယ်။
- အိန္ဒိယပြည်မှာ ၁၉၉၇ခုနှစ်ကလုပ် သော သုတေသနတွေ့ရှိချက် ဖြစ်ပါတယ်။
- (၅) သွေးမတိုးဘူး။
- ဘုန်းကြီးကျောင်း မှန်မှန်သွား ဘုရား တရားကြည်ညိုသူတွေဟာ သွေးတိုးသက်သာသတဲ့။
- (၆) စိတ်ရောဂါမဖြစ်။
- ၁၉၉၉ခုနှစ်က လေ့လာတွေ့ရှိချက်မှာ စိတ်ကျရောဂါ၊ စိတ်သောကဝေဒနာတွေ အဖြစ်နည်းတယ်လို့တွေ့တယ်။
- (၇) စိတ်ဖိစီးမှုနည်းတယ်။
- ဘုရားရှိခိုး၊ တရားထိုင်၊ ပရိတ်ရွတ်ရင်ဖြစ်စေ တိုင်ချီယောဂကျင့်စဉ် လုပ်သည်ဖြစ်စေ၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဖိစီးမှုဒဏ်ခံနိုင်တယ်လို့ တွေ့တယ်။

ဘုရားကျနောက်မှ သိပ္ပံအခြေခံ

ဘုရားသွားကျောင်းတက်လုပ်သောသူများမှာ အရက်သေစာ အသောက်နည်း၊ အပျော်အပါးမလိုက်စား စသည်ဖြင့် ဘုရားတရားယုံကြည်သူများ ပိုအသက်ရှည်စရာအကြောင်းများကို တွေ့ရတယ်။ အထီးကျန်မဖြစ်ဘဲ အရေးရှိက ကူညီမယ့်သူများလဲ ရနိုင်တယ်။ သို့သော် ယင်းတို့မှအပ နာမ်ဝိညာဉ်ဆိုင်ရာ ယုံကြည်မှုကိစ္စနှင့် အာရောဂျ် ဆက်သွယ်ပုံ

ကို ရှင်းလင်းပြသရန် မတတ်နိုင်ကြသေးပါ။ (ဆရာဝန်များဟာ အချို့ဆေးဝါးတွေ ခန္ဓာကိုယ်မှာ အလုပ်လုပ်ပုံကို အကုန်အစင် မသိသော်ငြား ကုတော့ကုနေကြတာပါပဲ။)

ဆရာဝန်များအနေနှင့် ယုံကြည်မှုနှင့် ကုခြင်း (ဝါ) ဘုရားကုကို ထုံးတမ်းစဉ်လာ ကုသမှု၏ တွဲဖက်အကူအဖြစ်သာ သဘောထား ရှိကြပါတယ်။ လူနာကိုယ်နှိုက်က ထိုကိစ္စကို ယုံကြည်မှုလည်းကုသဖို့ သတိထားကြပါတယ်။

ဆရာဝန်တစ်ယောက်၏ အတွေ့အကြုံ

ဂျိုးဆိုတဲ့ ဆရာဝန်တစ်ယောက်မှာ ပန်ကရိယကင်ဆာ ဖြစ်တယ်။ ၅၀ရာနှုန်းပဲ အသက် ရှင်ခွင့်ရှင်လမ်းရှိတဲ့ ကင်ဆာအမျိုးအစားပဲ။ ဂျိုးကတော့ သိပ္ပံသမားပါပဲ။ သို့သော် သူ့ဇနီးက ဘုရားကျောင်းကလူတွေကို သူ့အတွက် ဆုတောင်းစာ ရွတ်ပေးဖို့လုပ်တော့ သူမမြင်းပါ။ သူ့ကို မခွဲစိတ်မိတစ်ရက် ဘုရားကျောင်းသွား သူ့အပေါ်မှာ လက်တွေ့တင်ပြီး ဆုတောင်းသီချင်းတွေဆိုကြတယ်။

ဓာတ်ရောင်ခြည်နဲ့လည်းကုတယ်။ ဆေးဝါးနဲ့လည်း ကုတယ်။ ခွဲစိတ်မှုကတော့ ၁၀နာရီ တောင်ကြာတယ်။ သို့သော် ကင်ဆာဖုကို သွေးကြောတွေနဲ့ဖုံးနေတော့ ကင်ဆာဖုလုံးကို အကုန်အစင်ခွဲထုတ်နိုင်ခဲ့ပါ။

သို့သော် ၅နှစ်ကြာထိ ဂျိုးမှာအားအင်တွေရှိနေသေးတယ်။ ကင်ဆာကလည်းငြိမ်နေတယ်။ “ဆုတောင်းကြလို့ ဒီလောက်ထိကောင်းတာလို့ ကျွန်တော်အနေနဲ့ မပြောဝံ့ပါ။ ဓာတ်ရောင်ခြည်လဲကင်၊ ဆာဂျရီလဲ လုပ်တာကိုး။ သို့သော် ကျွန်တော်ဟာ ပိုပြီးအကောင်းမြင်လာတယ်။ ဆေးကုသခြင်းဟူသည်မှာ အလုံးစုံတစ်ခုလုံး (Wholeness) ကိုသွားတဲ့ ကိစ္စတစ်ခုပါ။ ကိုယ်တယ် ရောက်နေသလဲ၊ ကိုယ်ဟာ အခြား သူများနဲ့ ဆက်စပ်နေခြင်း၊ ချစ်ခင်နေခြင်းကို သိစေရမယ့်ကိစ္စပါ။ ကိုယ်ကာယအားဖြင့် ပြုလဲချိန်မှာ ဝိညာဉ် နာမ်ရုပ်အားဖြင့် ကြီးမားလာကာ ကျွန်တော်နိုးလာခဲ့ပါပြီဗျာ”

လို့ ဂျိုးကပြောတယ်။

ဆေးညွှန်း၌ ဆုတောင်းစာကိုထည့်ခြင်း

မက်သယူးဆိုတဲ့ အလုပ်သင်ဆရာဝန် တစ်ယောက်ရှိတယ်။ လူနာတွေဟာ ရောဂါအမည်တပ်ခြင်း၊ ဆေးဝါးကုသခြင်းထက် ပိုတဲ့ တစ်ခုခုကို သူ့ဆီကလိုချင်တယ်လို့ သူခံစားရတယ်။ သူတို့နဲ့အတူတူ ဆုတောင်းပေးဟာမျိုးပေါ့။

မက်သယူးဟာ တောဆရာဝန်တစ်ယောက်ရဲ့သား ဘုန်းကြီးတစ်ပါးရဲ့ မြေးတော်သူပါ။ သူဟာ နားကြပ်ကိုဆောင်၊ ဓာတ်မှန်ကို ကြည့်၊ စိတ်ငြိမ်ဆေးတိုက်သူပါ။ သို့ထက် သူဟာ ဆရာဝန် လူနာ ဆက်ဆံရေးမှာ နာမ်ပိညာဉ်ခိုင် မင်းရှင်းထည့်ဖို့ ကြိုးစားပါတယ်။ လူနာစကားနားထောင် လူနာကိုဂရုစိုက်၊ လူနာရဲ့ ယုံကြည်မှုကို သိအောင်လုပ်ပါတယ်။ သူ့လူနာတစ်ယောက်က ဆရာဝန်မက်သယူးမှာ နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်းဖြစ်တည်တဲ့ အားတစ်ခု ရှိနေသလိုပဲလို့ ပြောတယ်။ မက်သယူးအနေနဲ့ ဆေးညွှန်းမှာ သမ္မာကျမ်းစာက အကိုးအကားစာပိုဒ်တွေ ရေးပေးတတ်တယ်။ ဒီကိစ္စတွေက ပစ္စလက်ပဲ။ ကျွန်တော်တို့ နေတတ်အောင်၊ မကျန်းမာခြင်းတည်းဟူသော ဝန်ထုပ်ကို လျော့အောင်လုပ်ပေးတယ်လို့ မက်သယူးရဲ့လူနာတွေက ပြောဆိုကြတယ်။

ဆရာဝန်များကိုယ်တိုင် ပိညာဉ်နာမ်ရပ်၌ စိတ်ဝင်စားလာခြင်း

“ဆေးသမားဆိုတာ အလုပ်အကျွေးပြုဖို့ ဖြစ်တယ်။ လူနာအကျိုးကို ကိုယ့်အကျိုးထက် သယ်ပိုးဖို့ပဲ။ ဒီကိစ္စဟာ စိတ်ပါလက်ပါရှိရမယ့် အရာပဲ။ (စိတ်ဆိုတာပါရမယ်) ဒါပေသိ ဆေးကုသခြင်းကို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအဖြစ် ပြောင်းလိုက်တော့ ခုနကရည်ရွယ်နဲ့ အဓိပ္ပါယ်ရှိခြင်းကို ပျောက်ဆုံးမလိုဖြစ်နေတယ်” ဂျော့ဝါရှင်တန် တက္ကသိုလ်က ဆေးပညာပါမောက္ခတစ်ဦးက ပြောပါတယ်။

ဆေးကျောင်းသားတွေရဲ့ ရည်ရွယ်မျှော်မှန်းချက်တွေက ဘာတွေလဲ။

လေ့တွေနဲ့လဲ ကိုက်ညီ

စိတ်ပိညာဉ်ဆိုင်ရာနဲ့လဲ ကိုက်ညီ

အသက်နိဂုံး အဆုံးသတ်ကိစ္စတွေနဲ့လဲကိုက်ညီ

ဖို့လိုအပ်တယ်လို့ အရေးပေးလာကြပြီတဲ့။ ၁၉၉၂ မှာ စိတ်ပိညာဉ်အကြောင်းအရာတွေကို ဆေးကျောင်းအနည်းငယ်မှာပဲ သင်ကြားသော်လည်း၊ ယခုတော့ ဆေးကျောင်း ၁၂၅ ကျောင်းထဲမှာ ကျောင်း၅၀က သင်ရိုးညွှန်းတမ်းမှာ သင်နေပြီတဲ့။

ပထမနှစ်ကျောင်းသားတွေကို ဂျော့တောင်းဆေး

ကျောင်းမှာ “ကျန်းမာရေး

ပြုစုစောင့်ရှောက်မှုတွင် ဘာ

သာရေးဆိုင်ရာ လေ့စရိုက်

များ” သင်ခန်းစာကို ပို့ချ

တယ်။ စိတ်ပိညာဉ်နဲ့ အာ

ရောဂျ် ဆက်သွယ်မှုကို လည်း

ပို့ချတယ်။ ကမ္ဘာ့အဓိက

ဘာသာကြီးတွေကို လည်း

ဆေးကုသရေး ရှုထောင့်က

သင်ကြားတယ်။

ဘာသာရေးယုံကြည်မှုများ

ဟာ မနာစေဖို့အတွက် လူနာရဲ့ဇီဝိန်ချွေတာ၊ သွေးသွင်းတာ၊

ဆေးဝါးများ အသုံးချတာအထိ ကျယ်ပြန့်တာကို တွေ့ရသတဲ့။

လူနာကုသရာမှာ ရောဂါသမိုင်းကို မေးရတယ်။ စိတ်ပိညာဉ်

သမိုင်းကိုလည်း ထည့်ပေါင်းရမယ်။ ဆေးကျောင်းသားများ ဆေး

ကျောင်းတက်တဲ့အကြောင်းဟာ လူတွေကို ဂရုစိုက်ချင်လို့

လူနာကုသရာမှာ
ရောဂါသမိုင်းကိုမေးရတယ်။
စိတ်ပိညာဉ်သမိုင်းကိုလည်း
ထည့်ပေါင်းရမယ်။
ဆေးကျောင်းသားများ
ဆေးကျောင်းတက်တဲ့အကြောင်းဟာ
လူတွေကို ဂရုစိုက်ချင်လို့
မဟုတ်လား။

မဟုတ်လား၊ နည်းပညာဟာကြီးကျယ်တာအမှန်ပဲ၊ သို့သော် လူလူချင်း
လည်း ဆက်သွယ်ဖို့လိုတယ်။ သို့မှသာ လူတွေကို ဂရုစိုက်နိုင်မယ်၊ လူတွေ
ကို ဂရုစိုက်ခြင်းကို ကိုယ်သာမက စိတ်ပါ (စိတ်ရောကိုယ်ပါ) လုပ်အပ်
တယ်မဟုတ်လား။

အလုံးစုံကုသခြင်း

“ရောဂါဘယမှာ ရုပ်အခြေခံရှိတယ်။ သို့သော် ထိုရုပ်အဆင့် အ
ထက်မှာ စိတ်လှုပ်ရှားမှုအဆင့်၊ ဉာဏ်သိအဆင့်၊ ဝိညာဉ်နာမ်သိ အဆင့်
စသည်ဖြင့် အဆင့်ဆင့်ရှိတယ်။”ဟု ဟိုးဝပ်တက္ကသိုလ်မှ ဒေါက်တာဂျိုး
ကပြောတယ်။ ဆေးကုသခြင်းဟာ ရောဂါကုသခြင်းသက်သက်မှ လူကိုကု
သခြင်းသို့ ရွေ့လာပြီတဲ့။ ၂၀ရာစုမှာ လူသက်တမ်းရှည်အောင် သိပ္ပံပညာ
အားဖြင့် ကြံဆောင်နိုင်ခဲ့ပြီ။ သို့သော် သိပ္ပံတစ်ခုတည်း အားကိုးတာက
တော့ ကြက်ဥအားလုံးကို ခြင်းတောင်းတစ်တောင်းထဲ ထည့်သလိုဖြစ်နေ
တယ်။ သိပ္ပံတစ်ခုတည်းဟာ အားလုံးစုံသော ပန်းချီကားချုပ်ကြီးတော့
မဟုတ်ပါ။

ရူပကာယတစ်ခုတည်း ကြည့်နေရင်တော့ လူနာရဲ့ကိုးစားယုံ
ကြည်မှု ရကောင်းမှရမယ်။ သင့်အသည်းနှလုံးကို ဖွင့်ပြီး လူနာစမ်းသပ်
ခန်းထဲဝင်ရင်တော့ ထိုကိုးစားမှုကိုရပါတယ်။ တကယ်တော့ ကုသမှုမှာ
ယုံကြည်မှုကိုးစားမှု ထည့်ဖို့ပါပဲ။

မနုဿနှင့် ပင်စည်ဆဲလ်သုတေသန

“မနုဿစစ်၊ ဖြစ်တုံနွယ်ရိုး၊ ငါတို့မျိုးလျှင်”
“နတ်နှင့်ယကွ၊ မနုဿတို့၊ တာရသုံးပါး ”

အနောက်နိုင်ငံတို့၌ လူဆိုတာ ဘာလဲဟူသော မေးခွန်းများ မေးနေကြပါတယ်။ ဘာဝါဒ၊ ညာဝါဒကို သူတို့စိတ်မဝင်စားကြတော့။ သူတို့က ဝါဒထက် လူ့ရဲ့ဒိုင်မင်းရှင်းများ၊ လူဆိုတာ ဘာတွေနဲ့ တည်ဆောက်ထားသလဲဆိုတာကို ပိုပြီး စိတ်ဝင်စားတယ်။

-တကယ့်အစစ် လူ့အဖြစ်ဆိုတာ ဘာလဲ။

-အသက်ဇီဝကို ချွေဖို့ ဘယ်သူ့မှာ အခွင့်ရှိသလဲ။ သားအိမ်ထဲမှာ ဖြစ်စေ၊ ဆေးရုံတစ်ခုက ကုတင်တစ်လုံးပေါ်မှာဖြစ်စေ၊ အမေလား၊ ဘုန်းကြီးတစ်ပါးလား၊ ဆရာဝန်တစ်ယောက်လား၊ နိုင်ငံတော်လား၊ ဘုရားကျောင်းတော်လား။

-ဗီဇပြောင်းလဲအောင်ပြုလုပ်ခြင်းကို ဘယ်လိုသဘောထားရမလဲ၊

-ထိုမျိုးဗီဇပြောင်းလဲခြင်းက ရရှိအပ်သော အကျိုးကျေးဇူးများကို

ခံစားအပ်သူဟာ မည်သူလဲ။ မည်သူဟာ မခံစားသင့်သူလဲ။

-မျိုးဗီဇပြောင်းလဲခြင်း၏ နယ်နိမိတ်ကို မည်သူက သတ်မှတ်မှာလဲ။ မည်သူက ကန့်သတ်မှာလဲ။ သိပ္ပံပညာရှင်တစ်ယောက်လား။ ဘာသာရေးဆရာ တစ်ယောက်လား။

အနောက်နိုင်ငံတွေ စိတ်ဝင်စားတာက ဇီဝသိပ္ပံ (Life - Sciences) များ ထွန်းကားလာလို့ပါပဲ။ စင်ကာပူလို အာဆီယံနိုင်ငံလေးကလဲ သူကလဲ ဇီဝသိပ္ပံနယ်ပယ်မှာ ဝင်တိုးမလို့ ကြံရွယ်တာကြောင့် အထက်ပါလူဆိုတာ ဘာလဲ။ လူ့အဖြစ် (Human being)ဟာ ဘာလဲဆိုတာမျိုးကို စဉ်းစားရသတဲ့။ အိန္ဒိယက ကုမ္ပဏီတစ်ခုကလဲ သူတေသနလုပ်နေပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ကော စဉ်းစားသင့်သလား။ စဉ်းစားဖို့ မတန်သေးဘူးလား။ တကယ်တော့ ဒီဆောင်း ပါးကို ပညာရှာမှီးသော လူငယ်များအတွက် ရည်ရွယ်ပါတယ်။ ထို ပညာရှာမှီး လိုကုန်သော လူငယ်များအနေနှင့်ကား အခြားအခြားသော နိုင်ငံရပ်ခြား သူတစ်ပါးနည်းတူ ဗဟုသုတ ရှိဖို့ပါပဲ။

ဤဆောင်းပါးကို မဖတ်မီ အောက်ပါစကားလုံး မြန်မာပြန်များကို ရှုစေလိုပါတယ်။

- sperm = သုတ်ကောင်
- spore = မျိုးအောင်စေ့
- stem = ပင်စည်
- stem cells = ပင်စည်ဆဲလ်
- pro -life = အသက်အဓိက
- pro - choice = ရွေးချယ်မှု အဓိက
- embryo = သန္ဓေသားလောင်း
- foetus = သန္ဓေသား
- zygote = သန္ဓေဥ
- cluster = အပြွတ်အတွဲ
- human = လူ့သဘော၊ လူ့ဇာတိ၊ လူ့ဂုဏ်ရည်ရှိသော

- person = ပုဂ္ဂိုလ်၊ အထင်ကရဖြစ်သူ၊ အရေးပါသူ
- personlity = ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေး

ဤဆောင်းပါးဟာ ပင်စည်ဆဲလ်သုတေသနနဲ့ သက်ဆိုင်ပါတယ်။ ပေါက်ဖော်ကြီးတို့ တရုတ်ပြည်ကြီးမှ ပင်စည်ဆဲလ် (stem cell) သုတေသန အကြီးအကျယ်လုပ်နေပါပြီ။ အိန္ဒိယမှာလဲ လုပ်ပါတယ်။ ပင်စည်ဆဲလ်ဆိုတာ ပင်စည်ကတစ်ဆင့် အကိုင်းအခက်အရွက်ဖြာထွက်သလို ပင်စည်ဆဲလ်ကတစ်ဆင့် လူ့အင်္ဂါရပ်များ ပွားများနိုင်လို့ ပင်စည်ဆဲလ်ဟု ခေါ်ဝေါ်သမုတ်ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ပင်စည်ဆဲလ်တွေဟာ သန္ဓေသားလောင်း ဆဲလ်တွေဖြစ်ပါတယ်။ ပင်စည်ဆဲလ်တွေကနေပြီး ကြွက်သားဆဲလ်၊ နှလုံးဆဲလ်၊ ပန်ကရိယဆဲလ်၊ အာရုံကြော နှစ်ကြောမကြီးဆဲလ်တွေ ဖြစ်လာတယ်။ ပင်စည်ဆဲလ်က ဆဲလ်မျိုးပေါင်း ၂၀၄ မျိုးထိ ပွားပြီး လူ့ခန္ဓာဖြစ်လာတယ်။ ဒါကြောင့် ပင်စည်ဆဲလ်ကို သုတေသနပြုပြီး အောင်မြင်ရင် လူတစ်ချို့မှာ ပျက်စီးယိုယွင်းသွားတဲ့ အင်္ဂါတွေကို အစားထိုးဖို့ လုပ်နိုင်တယ်။

ဥပမာ - ကျောရိုးမ နှစ်ကြောကြီး ပြတ်သွားပြီး၊ လေဖြတ်သွားတဲ့ စူပါမင်း ခရစ္စတိုဖာရိပ်တို့လို လူမျိုးတွေကို ကုကောင်းကုနိုင်မယ်။ ပါကင်ဆန် (Parkinsonism) ရောဂါရပြီး ခြေတုန်လက်တုန် ခေါင်းတုန်ဖြစ်တဲ့ လူတွေကို ကုကောင်းကုနိုင်မယ်။ ဒါကြောင့် ပင်စည်ဆဲလ် သုတေသနကို လုပ်သင့်တယ် လို့ ယူဆတဲ့ဘက်ရှိတယ်။

သို့သော် ဒါမျိုးကို ဆန့်ကျင်တဲ့ ဘက်တစ်ဘက်လဲ ရှိနေတယ်။ ဆန့်ကျင်သူတို့ မေးတဲ့မေးခွန်းက သန္ဓေသားလောင်း (Embryo)ဟာ ဘာလဲ။ သန္ဓေသားလောင်းဟာလဲ လူပါပဲဆိုရင် ထိုသန္ဓေသားလောင်းက ပင်စည်ဆဲလ် တွေယူပြီး (ဝါ) သန္ဓေသားလောင်းကို သတ်ပြီး၊ သူ့ရဲ့ ပင်စည်ဆဲလ်တွေကို သုံးသင့်သလား။ အောက်ပါ ဂရိပုံပြင်တစ်ပုဒ် ဖတ်ကြည့်ကြပါ။

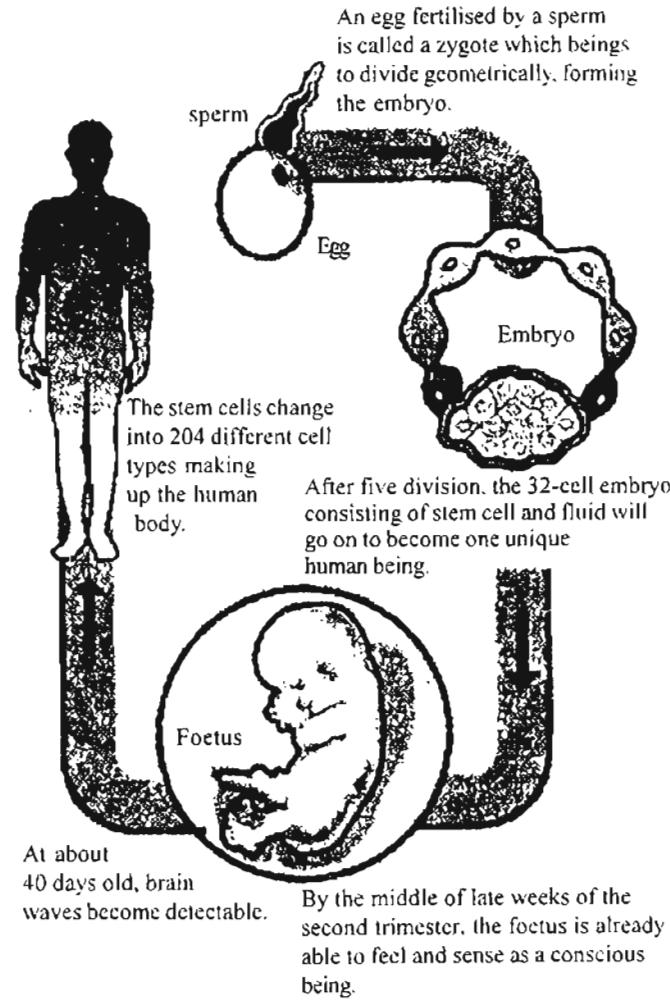
ဂရိပုံပြင် “ထရိုင်မြို့က ဟယ်လင်” ပုံဝတ္ထုတစ်ပုဒ် ရှိတယ်။ ဌာပနာ မုန့်တစ်ခုအကြောင်း အပူခန်း အလွမ်း ခန်း ပုံဝတ္ထုဖြစ်ပါတယ်။

ဟယ်လင်မှာ အက်ထရူးယပ်ဆိုတဲ့ ယောက္ခမ လောင်း ရှိသတဲ့။ အက်ထရူးယပ်က သူ့အစ်ကိုလဲဖြစ်၊ ရန်သူတော်လဲဖြစ်တဲ့ ဆိုင်ယက်တစ်ကို ဌာပနာမုန့်တစ်ခု ပေးသတဲ့။ မုန့်က အရသာရှိလွန်းလို့ ဆိုင်ယက်တစ် ဟာ အငမ်းမရ စားသတဲ့။ မုန့်က ဆိုင်ယက်တစ် ရဲ့ သားတွေကိုသတ်ပြီး လူ့အသားတွေနဲ့ လုပ်ထားတာကိုး။ အက်ထရူးယပ်က အဲဒီ အကြောင်း ဖွင့်ပြောတဲ့အခါ ဆိုင်ယက်တစ် မှာ လူသားတွေ စားမိပါပကောလို့ အန် တော့တာပေါ့။ အန်လွန်းမက အန်ထုတ် တော့ အသက်ပါပျောက်သွားသတဲ့။

သန္ဓေသားလောင်းမှာ လူ့ဂုဏ်ရည်ရှိတယ်။ ထိုအရာသည် လူ့လွှဲလျက် အခြားတိရစ္ဆာန်တစ်ပုံတစ်ရာ ဖြစ်စရာမရှိပါ။

ဒီဂရိပုံပြင်ကို ကြည့်ကြပါတဲ့။ လူ့သန္ဓေသား လောင်း တစ်ရှူးတွေနဲ့ ဖန်တီးစီရင်ထားတဲ့ ဟာတွေဟာ ကောင်းချင်ကောင်းမယ်။ အရသာရှိချင် ရှိမယ်။ လုပ် ထိုက်သလားတဲ့။ အဲဒီဘက်ကနေသူတွေကတော့ ဘာသာ ရေး ကွန်ဆာပေးတစ်တွေ ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့ကို လူ့ အသက်အဓိကသမား (Pro- Lifers)တွေလို့ ခေါ်တယ်။
တစ်ဘက်မှာတော့ ပင်စည်ဆဲလ် သုတေသန သ မားတွေ ရှိတယ်။ သူတို့က သန္ဓေသား(foetus)ဟာ လူ မဟုတ်ဘူးလို့ ပြန်ငြင်းတယ်။

ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့ ယောက်ျားသုတ်ကောင်နဲ့ မိန်းမမျိုးဥက နေ ပြီး သန္ဓေသားလောင်း၊ သန္ဓေသားဖြစ်ပေါ်ပုံကို ကြည့်ရအောင်။

၁၉၉၈ ခုနှစ်ကတည်းက သန္ဓေသားလောင်း (embryo) ရဲ့ ဆဲလ်တွေကိုယူပြီး သိပ္ပံပညာရှင်တွေဟာ နှစ်ကြောဆဲလ်များ၊ နှလုံးကြွက်သား ဆဲလ်များ၊ ပန်ကရိယဆဲလ်များ၊ သွေးဥဆဲလ်များအဖြစ် ပြောင်းလဲအောင် လုပ်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ထိုသို့ ပြောင်းလဲလာသော ဆဲလ်များကို အသုံးပြုကာ ရောဂါရနေသော လူနာများကို ကုသမယ် ကြံရွယ်တာပေါ့။

သို့သော် ပြဿနာက သန္ဓေသားလောင်းရဲ့ ဆဲလ်တွေကို ယူလိုက်တာဟာ သန္ဓေသားလောင်းကို သတ်လိုက်သလို

ဖြစ်ပါတယ်။ထိုအခါ သန္ဓေသားလောင်းဟာ လူလား၊ လူမဟုတ်ဘူးလားဆိုတဲ့ ခုနက ပြဿနာပေါ်လာပါတယ်။

သန္ဓေသား(foetuses)ဟာ လူ့သဘောရှိသော်လည်း ယင်းအရာတို့သည် လူကဲ့သို့ မပြုမူသရွေ့ လူပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်သေးပါ။

၁။ သန္ဓေသားလောင်းဟာ လူလား သူတေသနသမားတွေကတော့ သန္ဓေသားလောင်း(ဝါ) ယင်းတွင် ပါဝင်သော ပင်စည်ဆဲလ်(stem cells)များမှာ သက်ရှိ ဇီဝရုပ်(organism) မဟုတ်။ လူသားတစ်

ယောက်၏ ဇီဝကိစ္စများကို မလုပ်နိုင်ခြင်းကြောင့်ဟု ငြင်းဆိုပါတယ်။ ထိုသန္ဓေသားလောင်းမှာ လူ့အစွမ်းတော့ ကိန်းနေတယ်။ သို့သော် တွေးခြင်း၊ အာရုံကို ခံစားနိုင်ခြင်းမရှိ။ ကာယ ဇီဝသတ္တိများလဲမရှိ။ လူတစ်ယောက်၏ ဂုဏ်သတ္တိများလဲ မရှိတဲ့။

လူ့အသက် အဓိကသမားတွေ (Pro-Lifers) ပြန်လည် ငြင်းဆိုတာက သန္ဓေသားလောင်းဟာ ဆဲလ်အစုအဝေးမည် ကာမတ္တ မဟုတ်ပါ။ ဇီဝဗေဒအားဖြင့် ပြောရလျှင် ထိုအရာတွေဟာ လူဟူသည့်အရာ အသေးဆုံးကလေးများ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ခင်ဗျားတို့ ကျားကျား၊ မမ မည်သူ့ မဆိုရဲ့ အသေး

ဆုံးကလေးဟာ ထိုအရာများသာ ဖြစ်ပါတယ်။

အမေရိကန် အမျိုးသား ဇီဝကျင့်ဝတ် အကြံပေးကော်မရှင်ဆိုတာ ရှိပါတယ်။ ထိုကော်မရှင်အနေနှင့် “သန္ဓေသား လောင်းဟူသည် သက်ရှိ ဇီဝရုပ်တစ်ခုသာဖြစ်၍ လူ့အသက်ဖြစ်စဉ် ပုံပန်းသဏ္ဍာန် တစ်ခုသာ ဖြစ်သည် ” ဟူ၍ ဆုံးဖြတ်ထား ပါတယ်။

ရမ်ဆေး ကြေညာချက်ဆိုတာလဲ ရှိပါတယ်။ ဒဿနနှင့် ကျင့်ဝတ် နှိတ်ဆရာ ကြီးနှစ်ယောက်က သန္ဓေသားလောင်းသူ တေသနအပေါ်မှာ စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ထို ရမ်ဆေးကြေညာချက် အလိုအရ “သန္ဓေသားလောင်းမှာ လူ့ဂုဏ်ရည်ရှိတယ်။ ထိုအရာသည် လူမှ လွဲလျက် အခြားတိရစ္ဆာန် တစ်စုံတစ်ရာ ဖြစ်စရာမရှိပါ။ The embryo is human: it will not articulate itself into some other kind of animal.

၂။ သန္ဓေသားလောင်းဟာ လူဆိုပါတော့

သို့သော် ထိုလူ (human)ဟာ လူ အထင်ကရ (person) ဟုတ်လို့ လား၊ သူတေသနသမားတွေက အလျော့မပေးဘဲ ထပ်မံငြင်းဆိုပြန်ပါတယ်။ သန္ဓေသားလောင်းဟာ လူ့ဂုဏ်ရည် ရှိတယ်။ ဟုတ်ပါပြီ။ သို့သော် ထိုအရာဟာ လူပုဂ္ဂိုလ်အထင်ကရ(person)ဟုတ်လို့လား၊ တနည်းအားဖြင့် လူပုဂ္ဂိုလ် အထင်ကရဖြစ်ခြင်းဆိုတာ ဘာလဲ။

လူ့ဂုဏ်ရည်၊ လူ့သဘော လူ့ဇာတိရှိခြင်းနှင့် အသက်ရှင်ရန် အခွင့်အရေးရှိသူ လူပုဂ္ဂိုလ် အထင်ကရဖြစ်ခြင်းဟာမတူပါ။

သန္ဓေသား(foetuses)ဟာလူ့သဘောရှိသော်လည်း၊ ယင်းအရာတို့သည် လူကဲ့သို့မပြုမူသရွေ့ လူပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်သေးပါ။

သူတေသနသမားအချို့အလိုအရ သန္ဓေသားဟာ ရက်ပေါင်း ၄၀ အသက်ရှိပြီဆိုလျှင် ဦးနှောက်လှိုင်း (brain waves) များ ဖြစ်ပေါ်လာပြီ ဖြစ်သည့်အတွက် လူပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပြီ။

နောက်တစ်ဖွဲ့အဆိုအရ ကိုယ်ဝန်ဆောင် ဒုတိယသုံးလ နောက်

ပိုင်းမှာ သန္ဓေသားဟာ အာရုံကို ရနိုင်၊ ခံစားနိုင်သော အသိရှိပြီဖြစ်၍ လူပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပြီ။

အခြားသုတေသနသမား များကတော့ လူပုဂ္ဂိုလ်အထင်ကရဖြစ်ခြင်း ဟူသည် ဆက်သွယ်နိုင်သော သတ္တိ၊ ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းနိုင်သော သတ္တိကိုပဲ ခေါ်ချင်သတဲ့။

----- || -----

စကားရည်လူပွဲဟာ အဓိကအားဖြင့် အောက်ပါအချက် နှစ်ချက် ပေါ်မှာ ငြင်းခုံနေကြခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

- (၁) လူကိစ္စ လူအပြုအမူများ ပြုမူနိုင်မှ လူပုဂ္ဂိုလ်လား။
- (၂) လူသဘော လူသဘာဝ လူဇာတိရှိရင်လဲ လူပုဂ္ဂိုလ်လား။

- ကျွန်တော်ဟာ အိပ်ပျော်နေသည် ဆိုပါစို့၊ သို့မဟုတ် သတိမေ့နေသည် ဆိုပါစို့၊ ကျွန်တော့် အနေနှင့် စဉ်းစားဆင်ခြင်ခြင်း မပြုလုပ်နိုင်၊ သို့သော် ထိုမေ့နေသော ကျွန်တော်သည် လူပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်မှ ယုတ်လျော့သွားပါသလော။

- မွေးကင်းစ အမွှာကလေးနှစ်ယောက် ရှိသည်ဆိုပါစို့။ ကလေး A မှာ သတိတစ်ချက်ရလိုက်ပြီးနောက် သတိမေ့သွားခဲ့၏။ ကလေး B မှာတော့ မူလကတည်းက သတိမေ့နေခဲ့ပါသည်။ သို့ရာတွင် ဝန်ကြာသောအခါ A ရော Bပါ ပြန်လည်သတိရလာခဲ့ပါသည်။ B ကို လုံးဝသတိမရှိ၍ စွန့်ပစ်လိုက်မည်လော။ A ကိုမူ ခဏသတိတစ်ချက်ရသဖြင့် စောင့်ရှောက်ထားမည်လော။ ဆရာဝန်များသည် Bကို လူပုဂ္ဂိုလ် မဟုတ်ဟူ၍ သတ်မှတ်ကာ ဇီဝိန်ချွေလျှင် အသက်သတ်ခြင်းအမှုကို ကျူး လွန်ရာ မရောက်သလော။ လူပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် ဖြစ်တည်ခြင်းသည် လူအပြုအမူ (human functions) များ မပြုလုပ်နိုင်မီကတည်းက ဖြစ်ပေါ်သော အရာမဟုတ်သလော။ လူအပြုအမူများ မပြုလုပ်နိုင်သော်မှ၊ လူသဘော

လူဗီဇကိန်းနေလျှင် လူပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်သလော။ ဥပမာအားဖြင့် ကလေးတစ်ယောက်သည် ပညာမသင်ရ၍ အင်္ဂလိပ်စကား မပြော နိုင်ပါ။ သို့သော် ထိုကလေးသည် လူသဘာဝရှိသဖြင့် အင်္ဂလိပ်စာ သင်ယူတတ်မြောက်နိုင်ပါသည်။

ယုန်တစ်ကောင်မှာတော့ သူ့သဘာဝအလျောက် မဟောင်နိုင်ပါ။ ခွေးတစ်ကောင်မှာတော့ သူ့သဘာဝအလျောက် မဟောင်ပါလိမ့်မည်။ ခွေးသေးသေး ပါပီလေးအရွယ် မဟောင်နိုင်မီ သေကောင်း သေသွားနိုင်ပါသည်။ သို့သော် ခွေးသည်

ခွေးဗီဇရှိသောကြောင့် ခွေး သာဖြစ်ပါသည်။

လူတစ်ယောက်သည် အလွန်တရာငယ်သော်ငြား သို့တည်းမဟုတ် အလွန်တရာ ခန္ဓာချွတ်ယွင်းသော် ငြား၊ လူဗီဇရှိသဖြင့် လူသာ ဖြစ်ပါသည်။

ကလေးတုန်းက ကျွန်တော်နှင့်

ယခုကျွန်တော်သည် ရုပ်အင်္ဂါအားဖြင့်

ကွာခြားသော်လည်း ကျွန်တော်ကား

ဤကျွန်တော်သာ ဖြစ်သည်။

ဤကျွန်တော်သည် တစ်ချိန်က သန္ဓေသား။

သန္ဓေသားလောင်း၊ သန္ဓေဥဖြစ်ခဲ့သည်။

မမွေးဖွားသေးသော်ငြား လူပုဂ္ဂိုလ်သာ ဖြစ်ပါသည်။

- သန္ဓေသား သုတေသနပြုသူများကမူ ထိုအချက်ကို

(ဝါ) လူ ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ခြင်းကို အောက်ပါအတိုင်း ငြင်းဆိုပါသည်။

လူပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တည်မှု (personal identity)ဟူသည်

အတွေ့အကြုံများဖြင့်သာ ပြီးသော အစဉ်ဖြစ်သည်။ ထိုစိတ်အ

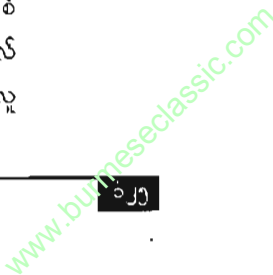
တွေ့အကြုံ (psychological experience) သည် သန္ဓေသားဘဝ

တွင် မရှိပါဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။

သူတို့၏ အလိုအရ လူသားတစ်ယောက်သည် ဖြစ်

တည်မှုသတ်မှတ်ချက် (identity) ရရှိပြီးမှသာလျှင် လူပုဂ္ဂိုလ်

အထင်ကရ ဖြစ်လာခြင်းဟူ၏။ ထိုဖြစ်တည်မှုကို အခြားလူ

ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် အပြန်အလှန်သက်ရောက်ခြင်းဖြင့်သာ ရရှိသည်။ သန္ဓေ သားသည် ထိုကဲ့သို့ ပြုလုပ်နိုင်ခြင်းမရှိ။

(သန္ဓေသား၏ မိဘသည် သားအိမ်အတွင်းမှ သူ၏လှုပ်ရှားမှုများ ကိုသာ တထူးတဆန်းသိလျက် ယင်းမှအပ ဘာမျှမသိ။ သို့သော် ကလေး လေး မွေးဖွားပြီးဆိုလျှင်တော့ ကလေး၏မိဘသည် ကလေးကို မြင်နိုင်၊ ထိနိုင်၊ ကြားနိုင်၊ ကလေး၏ ဖြစ်တည်မှု တရွေ့ရွေ့တိုးတက်လာသည်ကို သိနိုင်ကာ ထိုကလေးငယ်နှင့် အပြန်အလှန် ဆက်သွယ်တုံ့ပြန်သည်။)

- အထက်ပါအမြင်ကို ဆန့်ကျင် ငြင်းဆိုကြပြန်ပါသည်။

ကျွန်တော်သည် ကျွန်တော်သာဖြစ်သည်။ မနေ့က ကျွန်တော် သည် ယနေ့ကျွန်တော်၊ နက်ဖြန် ကျွန်တော်နှင့် အတူတူသာဖြစ်သည်။ ကလေးတုန်းက ကျွန်တော်နှင့် ယခုကျွန်တော်သည် ရုပ်အင်္ဂါအားဖြင့် ကွာခြားသော်လည်း ကျွန်တော်ကား ဤကျွန်တော်သာဖြစ်သည်။ ဤ ကျွန်တော်သည်တစ်ချိန်က သန္ဓေသား၊ သန္ဓေသားလောင်း၊ သန္ဓေဥဖြစ် ခဲ့သည်။

ကျွန်တော်ကား ပြောင်းလဲခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ပြောင်းလဲခဲ့သော ကျွန်တော်ကား ကျွန်တော်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ခု တန်ဖိုးရှိသောပုဂ္ဂိုလ် ကျွန်တော်သည် ကျွန်တော်၏ အတိတ်က လည်း တန်ဖိုးရှိသော လူ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကျွန်တော်ဖြစ်လျက်၊ ထိုကိစ္စသည် မိခင် ဝမ်းကြာတိုက်အတွင်းရှိစဉ်က အချိန်ပါ အကြားဝင်ပါသည်။

စင်စစ်အားဖြင့် မမွေးသေးသော သန္ဓေသားသည် လူ၊ လူပုဂ္ဂိုလ် အထင်ကရအဖြစ်လည်း တန်ဖိုးရှိပါသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ယင်း အရာတည်ရှိသမျှ ကာလပတ်လုံး ထိုအရာသည် လူဂုဏ်ရည်၊ လူ့ဗီဇကို ပိုင်ဆိုင်နေသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ဤကဲ့သို့ဖြစ်လျှင် . . . .

သန္ဓေသား သုတေသနသည် လူ့အသက်သတ်ဖြတ်ခြင်းသာ ဖြစ် သည်။ နာဇီတို့က ဂျူးများ၊ ဂျစ်ပဆီများ၊ စိတ်အားချို့တဲ့သောလူများ အ

ပေါ်၌ ဆေးပညာဆိုင်ရာ စမ်းသပ်မှုများ ပြုလုပ်သကဲ့သို့ အလားတူဖြစ် ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့မလုပ်နိုင်ရန် နျူရင်ဘတ်ကိုဥပဒေ (Nuremberg Code) များရှိပါသည်။ လူသား သုတေသနပြုမှုအားလုံးသည် ထို ကိုဓ ဥပဒေအား လိုက်နာကြရန် ဖြစ်ပါသည်။

လူသားများ၏ ဖြစ်တည်မှုတွင် သန္ဓေသားများသည် မိမိကိုယ်မိမိ အကာအကွယ်ပြုနိုင်စွမ်း အနည်းဆုံး ဖြစ်ပါသည်။

ထိုအကြောင်းကြောင့် သန္ဓေသားဆိုင်ရာ သုတေသနပြုသူများ သည် ထိုသုတေသနများအားဖြင့် ကျန်လူသားများအား အကျိုးစီးပွား ဖြစ်ထွန်းစေနိုင်သည်ဆိုသော်မှ၊ သန္ဓေသားများကို အန္တရာယ်မဖြစ်စေရန်၊ ဖျက်ဆီးမပစ်ရန် အချက်အား ကျင့်ဝတ်သီလဆိုင်ရာ တာဝန်အဖြစ် သိမ်း ပိုက်ယူမှတ်ကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။

သန္ဓေသား သုတေသနပြုမှုကို ထောက်ခံသည့် သူများသည်လည်း ထိုအချက်များကို သတိပြုကြရန် ဖြစ်ပါသည်။

အညွှန်း

Is embryo human ?
If it is human, is it person?
Straits time, August 11, 2001

သတင်း (ဝါ) အင်ဖော်မေးရှင်းကြောင့်ဖြစ်သော သောက

သတင်းဟုဆိုရာ၌ အင်ဖော်မေးရှင်းဟူသော သိုးဆောင်းစကားကို ပြောခြင်းဖြစ်ပါသည်။ (မြန်မာလူမျိုးများ နားလည်စေရန်အလို့ငှာ အင်္ဂလိပ်စကားလုံးလေးများ ညှပ်ပြီးပြောရတယ်ဟူသော စိတ်ပညာဆရာ ဒေါက်တာကျော်စိန်၏စကားကို သတိရပါသည်။ မချိသွားဖြစ်ရာကောင်းလှပါသည်။ သို့သော်ယခုခေတ်ကြီးကို ဖော်ပြရာတွင် အထက်ပါစကားအတိုင်းဖြစ်ကောင်းဖြစ်နေတန်ရာပါသည်။ အကြောင်းမှာ ဝေါဟာရအသစ်များမှာ နည်းပညာဆိုင်ရာ၊ သိပ္ပံဆိုင်ရာဖြစ်နေပါက မြန်မာစကားလုံးများ မရှိသေးသောကြောင့်ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ သို့တည်းမဟုတ် လူတတ်လုပ်ကာ စာရေးသားနေသော ကျွန်တော်တို့ ညံ့ဖျင်း၍လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။)

အောက်စမို့ အဘိဓာန်အလိုအရမှာအထက်ပါအင်ဖော်မေးရှင်းဟူသော စကား၏ဇာစ်မြစ်မှာ လက်တင် Informance ဖြစ်သည်။ သတင်းပေးသောအမှု။ စိတ် သို့မဟုတ် စာရိတ္တကို ပြုပြင်လုပ်ခြင်း၊ လေ့ကျင့်ခြင်း၊ ညွှန်ကြားခြင်း၊ သင်ကြားခြင်း။ ဗဟုသုတကို အဆက်အသွယ်ပြုခြင်းတို့။

“သတင်း၊ သတင်းစကား၊ အသိအမြင်၊ အကြားအမြင်၊ ဗဟုသုတ၊ မှတ်သားလောက်ဖွယ် ”ဟူ၍ ဒေါက်တာဘဟန်အဘိဓာန်မှ အနက်ပေးပါသည်။

----- || -----

(၁) အင်ဖော်မေးရှင်းဟူသည်ကို မှတ်လောက်သားလောက်ဖွယ်ဟူ၍လည်း ပြောထားသည်ကို ဆင်ခြင်အပ်ပါသည်။

(၂) ခမ်းနားသော သတင်းခေတ်ကြီးမှာ စင်စစ်အားဖြင့် သတင်းမဟုတ်သည်များ (non-information)ပေါက်ကွဲနေသော ခေတ်ကြီးသာ ဖြစ်ပါသည်။ ဒေတာ(ဝါ) အချက်အလက်များ ပေါက်ကွဲနေခြင်းသာ ဖြစ်သည်။

(၃) မှတ်သားလောက်ဖွယ်သတင်းသည် လူတို့၏နားလည်မှုကို ဦးတည်ပါသည်။

(၄) ထို့အပြင် ယင်းအရာသည် လူတစ်ဦးချင်းဆီသို့လည်း ဦးတည်ပါသည်။ အကြင်သူတစ်ယောက် မှတ်သားဖွယ်မှာ အခြားသူတစ်ယောက် မှတ်သားဖွယ်နှင့် မတူသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ ခင်ဗျားအတွက် အဓိပ္ပါယ် တစ်စုံတစ်ရာမရှိလျှင် ထိုအရာမှာ ခင်ဗျားအတွက် သတင်း မဟုတ်ပါ။

(၅) ကလော့ဒ်ရှဲနွန် (Claude Shannon)က သတင်းဟူသည်မှာ မသေချာခြင်းကို လျော့နည်းစေသော အရာသာလျှင်တည်းဟု ပြောပါသည်။

(၆) သို့သော်အင်ဖော်မေးရှင်း၏ အနက်ကောက်များမှာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီးကတည်းက “ လျှပ်စစ်စီးကြောင်း သို့မဟုတ် စက်လမ်းကြောင်း တစ်ခုခုအားဖြင့် ပို့ဆောင်နိုင်သော မည်သည့်အရာမဆို အင်ဖော်မေးရှင်းဖြစ်သည်”ဟူ၍ ပြောင်းလဲသွားခဲ့ပါသည်။ ထိုအခါ၌ ဒေတာနှင့် အင်ဖော်မေးရှင်းမှာ မကွဲပြားတော့ပါ။ တကယ်တော့ ထိုအရာနှစ်ခုကို ကွဲကွဲပြားပြားနားလည်ရန် ယခုအခါ ပိုမို၍လိုအပ်ပါသည်။

အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ကမ္ဘာစီးပွားရေးသည် အင်ဖော်မေးရှင်းပေါ်တည်မှီသော စီးပွားရေးဖြစ်နေသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ပညာရေး၊ မီဒီယာ၊ ဝန်ဆောင်မှု၊ စာရေးခြင်း စသော နယ်ပယ်များကို အင်ဖော်မေးရှင်းက မောင်းနှင်နေသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

(၇) သို့သော် ပြဿနာတစ်ခုရှိနေသည်မှာ အင်ဖော်မေးရှင်းကို နားလည်ခြင်းသည်၊ အင်ဖော်မေးရှင်းကိုထုတ်လုပ်ခြင်းထက် နောက်ကျနေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ သတင်းထုတ်လုပ်ခြင်းမှာ အလွန် လျင်မြန်ရာ ကျွန်တော်တို့မှာ နားလည်ခြင်းသို့ မရောက်နိုင်တော့ဘဲ၊အချက်အလက်များကြားထဲ၌ နစ်နေလျက် ထိုအစုအပုံကြီးကို မနိုင်ဝန် ထမ်းသလို ထမ်းနေရပါသည်။

သတင်းထုတ်လုပ်ခြင်းမှာ အလွန်လျင်မြန်ရာ ကျွန်တော်တို့မှာ နားလည်ခြင်းသို့မရောက်နိုင်တော့ဘဲ၊ အချက်အလက်များကြားထဲ၌ နစ်နေလျက် ထိုအစုအပုံကြီးကို မနိုင်ဝန်ထမ်းသလို ထမ်းနေရပါသည်။

များကြားထဲ၌ နစ်နေလျက် ထိုအစုအပုံကြီးကို မနိုင်ဝန် ထမ်းသလို ထမ်းနေရပါသည်။ ကွန်ပျူတာများ၊ ဂျာနယ်များ၊ မဂ္ဂဇင်းများ၊ စာအုပ်များမှအချက်အလက်များကို ဘာလုပ်ရမှာလဲ။ ဘာကြောင့်ထမ်းထားရမှာလဲ။

----- || -----

အဓိပ္ပါယ်

အချက်အလက်များ၏အဓိပ္ပာယ်ကိုနားလည်မှ သတင်းအချက်အလက်များ အသုံးကျပါလိမ့်မည်။သို့သော် အဓိပ္ပါယ်ဟူသည်မှာအချိန်ယူပြီးတွေးရန် လိုပါသည်။ မော်ဒန်လူသား

(အချက်အလက်တွေကြားမှ ပုဂ္ဂိုလ်) မှာ ဘဝမြန်နှုန်းကြောင့် စဉ်းစားရန် အချိန်သိပ်မပေးနိုင်သလို ဖြစ်နေပါသည်။

(၁) ကွန်ပျူတာများ၊ အမာထည်များအပေါ်၌ အာရုံစိုက်လွန်းကာ၊ ထိုအရာများကို အသုံးပြုမည့်လူအပေါ် အာရုံစိုက်မှုနည်းနေကြသည်။

(၂) အင်ဖော်မေးရှင်းကို အကျိုးရှိရှိအသုံးချနိုင်ရန် (ဝါ) တန်ဖိုးရှိသော တစ်စုံတရာဖြစ်လာစေရန် အကြင်သူသည် သူ့ဘာလုပ်နေသလဲ၊ ဘာကြောင့်လုပ်နေသလဲဟူသည်ကို သိအောင်အား ထုတ်ရမည်။

(၃) ပုံပြင်တစ်ပုဒ်ကို ဖတ်ကြည့်ပါရန်၊ ထိုပုံပြင်သည် ယခုအခြေအနေကို သတိပြုမိအောင် ပြောနိုင်လောက်ပါသည်။

လယ်ရီဘတ်စကတ်ဘောကစားတာ တော်သည်။ တစ်ယောက်ကို ကျော်ပြေးသည်။ နောက်တစ်ယောက်ကို အယောင်ပြုသည်။ တစ်ယောက်ကိုမူသူ့နောက်ကျောဘက်မှတဆင့် ကယ်လစင်ထံ ပို့ပေးရာ ကယ်လစင်က ဂိုးပိုက်ထဲသို့ ပစ်ထည့်လိုက်သည်။ ပရီသတ်က ဝေးပေးပေးဟုအော်သည်။ ကွန်ပျူတာလယ်ရီကွ၊ တခြားကောင်တွေထက် သုံးလှမ်းပိုမြန်တယ်။ သုံးဆင့်ပိုမြင့်တယ်ကွတဲ့။ ကွန်ပျူတာ လယ်ရီတဲ့။

အထက်ပါပုံပြင်၌ကွန်ပျူတာကို ဉာဏ်ထက်ခြင်းရဲ့သင်္ကေတအဖြစ် ထပ်တူပြောလိုက်ကြသည်။ လယ်ရီ၏ ဉာဏ်လျင်မြန်ပုံသည်မှာ ကွန်ပျူတာ ဦးနှောက်ရှိလိုတဲ့။

ကွန်ပျူတာကို ကျွန်တော်တို့ အထင်ကြီးလွန်းတာလား။ သို့မဟုတ် လူဦးနှောက်ကို လျှော့တွက်နေတာလား။ တကယ်တော့ အင်ဖော်မေးရှင်းကို အဆင့်ဆင့် ပြုပြင်လုပ်ဆောင်ခြင်း (Information processing) ရှုထောင့်မှကြည့်သည်ရှိသော် လယ်ရီ၏ စွဲမက်စရာ ဘက်စကတ်ဘောကစားပုံမှာ အောက်ပါ အစိတ်အပိုင်းများကို စုပေါင်းလုပ်ဆောင်ရခြင်းဖြစ်သည်။

- ဒေတာအသစ် (သူက ဟိုနေရာရောက် သွားမည်။ ဟိုဘက်ကစားသမားတွေက ဒီနေရာရောက်မည်။)

- ဒေတာအဟောင်း (နှစ်ပေါင်းများစွာ ဘတ်စကတ်ဘော ကစားခဲ့သည့် အတွေ့အကြုံများ)

- ဦးတည်ချက်ချမှတ်ခြင်း (ဂိုးသွင်းရန်)
လယ်ရီဘတ်စကတ်ဘောကစားခြင်းကား မှတ်ဉာဏ်နှင့် ကျွမ်းကျင်မှု ပေါင်းစပ်နိုင်သည့် လူဟူသော ပထမတန်းစား အင်ဖော်မေးရှင်း ပြုပြင်ဖော်ဆောင်သောစက်ကြီး၏ လုပ်ဆောင်မှုဖြစ်သည်။ လူကို အဘယ်ကွန်ပျူတာမှ မမီနိုင်ပါ။

(၄) ယခုကာလကဲ့သို့သော မီဒီယာလွှမ်းမိုးသော ပတ်ဝန်းကျင်၌ နေထိုင်သော သင်္ကေတသားများသည် သတင်းမှား (misinformation)၊ သတင်းဖွဲ့(dis-information)ဝါဒဖြန့်ကြော်ငြာခြင်း (propaganda) စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးကွဲပြားကြောင်း သိရပေလိမ့်မည်။ သတင်းဆိုတာနဲ့ အလင်းပြတာမဟုတ်ဟု သိရပေလိမ့်မည်။ သတင်းပေါ်ချည်း အာရုံစိုက်မနေနဲ့။

နားလည်မှုလုပ်ငန်း

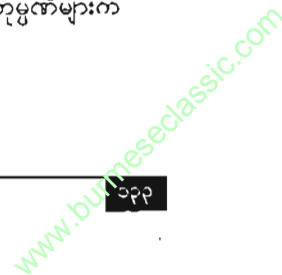
အင်ဖော်မေးရှင်း၌ လုပ်ငန်း(၃)ခု ရှိပါသည်။

(၁)သယ်ပို့လုပ်ငန်း (Transmission Business)

တီဗီ၊ တယ်လီဖုန်း၊ တယ်လီနက်ဂရပ်ဖ်၊ တယ်လက်စ်စသော တယ်နှင့်စသော လုပ်ငန်းများဖြစ်ပါသည်။ အင်တာနက်သည်လည်း ထိုနည်းလည်းကောင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ ဂြိုဟ်တုမှ လာသည်ဖြစ်စေ၊ စာရွက်တစ်ရွက်အနေနှင့် ဖြစ်စေထွက်လာကြသည်မှာ အတူတူဖြစ်ပါသည်။ ယင်းလုပ်ငန်းကို ဖော်ကျွန်း ၅၀၀ ဟူသော ကုမ္ပဏီကြီးများ လုပ်ဆောင်နေကြပါသည်။

(၂) သိုမှီးလုပ်ငန်း (Storage Business)

ကွန်ပျူတာများ၊ ဒေတာအခြေပြု (Database)ကုမ္ပဏီများက ထိုလုပ်ငန်းကို လုပ်ဆောင်ကြပါသည်။

(၃) နားလည်မှုလုပ်ငန်း (Understanding Business)

အထက်ပါအတိုင်း သယ်ပို့သိုမှီးထားသော ဒေတာများ၊ အင်ဖော်မေးရှင်းများကို လူသူလေးပါး နားလည်အောင် (ဝါ) နားလည်ခြင်းကို ဖော်ဆောင်သော လုပ်ငန်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုလုပ်ငန်းကို မည်သူလုပ်သနည်း။

အတိုင်ပင်ခံ ပုဂ္ဂိုလ်တချို့ရှိသည်။ ဉာဏ်ကြီးရှင်အဖွဲ့ရှိသည်။ ကျွန်တော်တို့ တိုင်းပြည်တွင်မူ မိမိကိုယ်တိုင်လုပ်လျှင် လုပ်ရလိမ့်မည်။ နားလည်မှုလုပ်ငန်းလုပ်ရန် သတိပြုကြပါ။

အင်ဖော်မေးရှင်းကြောင့်ဖြစ်သော သောက

ယခုအခါ သတင်းမော့ချိန် (Information floal) မရှိတော့။ သတင်းမော့ချိန်ဟူသည်မှာ သယ်ပို့သူနှင့်လက်ခံသူကြား ကြာသော အချိန်ဖြစ်ပါသည်။

သဘောတရားအသစ်၊ စကားလုံးအသစ်တွေ သင်ရဦးမယ်။ အင်္ဂလိပ်စကားလုံးဟာ ရှိတ်စပီးယားလက်ထက်ကထက် ငါးဆတိုးနေသတဲ့။ ၅ နှစ်ကြာတိုင်း အချက်အလက်နှစ်ဆတိုးမယ်။ “သတင်းအိုင်” ကြီး ဖြစ်နေတယ်။

ဂျာနယ်၊ စာအုပ်၊ ကြော်ငြာစသည်ဖြင့် သတင်းအချက်အလက်များအနေနှင့် အကြင်သူ တစ်စုံတစ်ယောက်ဖတ်ဖို့ ငုံ့နေလေရဲ့။ ကိုယ်နားလည်တာနဲ့ ကိုယ်နားလည်သင့်တယ်လို့ ထင်တာနှစ်ခုကြား၊ ချောက်ကြီးခြားနေလေရဲ့။

ထိုချောက်ကြီးကြောင့် “သောက” ဖြစ်ကြလေတော့သည်။

ပယ်ခြင်းသို့ တမ်းချင်း (Ode to Ignorance)

နားလည်မှုလုပ်ငန်းတွင် ပထမဆုံးလုပ်ရမည့်အချက်မှာ “ဒီတစ်ခုကို ကျွန်တော်တော့ဖြင့် နားမလည်ပါဘူးဗျာ” ဟု ဝန်ခံခြင်းဖြစ်သည်။

မသိဘူးဟုဝန်ခံခြင်းသည် အကြင်သူကို “လွတ်မြောက်” သွားစေလိမ့်မည်။ ကိစ္စတိုင်းကို သိစရာမလိုဘူးဟု မိမိကိုယ်ကို ခွင့်ပြုလိုက်ခြင်းအားဖြင့် အကြင်သူသည် စိတ်ဖြေလက်ဖြေ ဖြစ်သွားမည်။ စိတ်ချောင်ချိသွားလိမ့်မည်။ ထို့သို့ စိတ်ချောင်ချိခြင်းသည် “အချက်အလက်အသစ်များ၊ ပညာအသစ်များ” ကို လက်ခံနိုင်ဖို့ အကောင်းဆုံးအနေအထားဖြစ်လေသည်။ တကယ်ကြားနိုင်ရန်၊ တကယ်မြင်နိုင်ရန်အတွက် စိတ်သည် ဖြေလျော့ကာ မကျပ်တည်းစေရ။

“မသိခြင်းကား ချမ်းသာခြင်းပင်တည်း” ဟူ၍ ပြောခြင်းမဟုတ်။ မသိခြင်းကား ပညာရှာရန်၊ သင်ယူရန်အတွက် ပထမဆုံးခြေလှမ်း ဟူ၍သာ ဆိုလိုသည်။

နားလည်မှုလုပ်ငန်း

သူကအချက်အလက်တွေတော့ရှာတယ်။
သို့သော် ပညာကိုတော့မရှာတတ်ဘူး။

He has the facts, but not the phosphoresence of learning.

အိမ်လိ အိမ်ကင်ဆင်

လူငယ်တွေအနေနဲ့ အချက်အလက်တွေ ပေါက်ကွဲနေတဲ့ လောကကြီးမှာ နားလည်မှုလုပ်ငန်းလုပ်ဖို့လိုပါတယ်။ နားလည်မှုလုပ်ငန်း (ဝါ) နားလည်အောင် ဘယ်လိုကြံဆောင်မလဲ . . . နားလည်ဖို့ အတွက်၊ အောက်ပါအတိုင်း အဆင့်ဆင့်လုပ်ရတယ်။

(၁) အိုင်ဒီယာ

အိုင်ဒီယာက အရင်လာသတဲ့။ စိတ်ကူးတွေ၊ အတွေးတွေဆိုတာဟာ ဓမ္မဓိဋ္ဌာန် (objective) မကျတော့ဘူးဆိုတာ သတိပြုရမတဲ့။ ဥပမာ အားဖြင့် ဟင်းတစ်ခွက်ကို လူငါးယောက် အမြည်းခိုင်းရင် တစ်ယောက်

တစ်မျိုး ပြောမတဲ့။ အရသာရှိ၊ မရှိပြောတဲ့သူ ပြောမယ်။ ဆီပါ၊ မပါပြော သူပြောမယ်။ ဆားမပါတာ သတိထားသူထားမယ်။ အချက်အလက် ဆို တာဟာလဲ ဒီသဘော ရှိသတဲ့။ အချက်အလက်ဟာ ပုဂ္ဂိုလ်ဓိဋ္ဌာန် (sub- jective) ဖြစ်သွားတာပေါ့။

(၂) တိကျခြင်း (Accuracy)

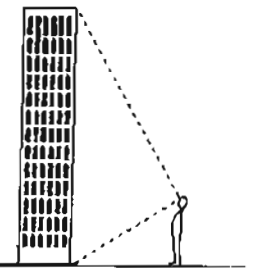
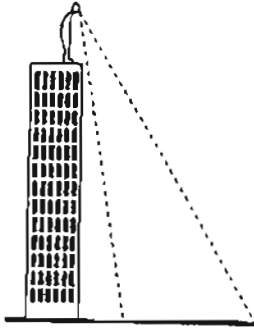
တိကျခြင်းဟာ နားလည်မှုအတွက် အထောက်အပံ့ မဖြစ်ကြောင်း လည်း သတိထားပါတဲ့။ နားလည်မှုလုပ်ငန်းမှာ တိကျမှုထက် နားလည်းမှု ကိုသာ ပိုဂရုစိုက်ပါလို့ ပြောချင်တာပါ။

(၃) ရရှိထားသော အချက်အ လက်များကို စနစ်ဇယား လုပ်ပါ အချက်အလက်များကို သူ့အကန့်နှင့် ပွဲစည်းရင် မရှုပ်ထွေးဘူးပေါ့။

(၄) ရှုထောင့်များ အချက်အလက်များကို ဟိုဘက်ဒီဘက် ဘက်ပေါင်းစုံမှ ကြည့်ပါ တဲ့။ အထူးသဖြင့် ဇောက်ထိုးထားပြီး ကြည့်ပါတဲ့။

(၅) ကွက်လပ်များကို ကြည့်ပါ “ကျွန်တော်ကား အရာဝတ္ထုများအကြားမှ ကွက်လပ်ကို နှစ်သက် ပါသည်။ မိတ်ဆွေများအကြားမှ တိတ်ဆိတ်ခြင်း ကို သဘောကျပါသည်။ ဂီတသံများအကြားမှကာလတိုကလေး ကို စောင့်မျှော်ပါသည်။ ဆွေးနွေး ပွဲများကြားမှရပ်နားချိန်ကို တောင့်တပါသည်။ တိုက်တာကြီးများအကြားမှ သစ်ပင်စိမ်းများ ကို ချစ်ခင်ပါသည်။ စားပွဲပေါ်မှာ တင်ထားသော ပစ္စည်းများထက် ကျန်နေသောနေရာ ကလေးကား ကျွန်တော့်နေရာကလေး ဖြစ်ပါသည်။ ဘာမျှမရှိသော ထို

- The five ways of organizing
- Category (အကန့်)
- Time (အချိန်)
- Location (နေရာ)
- Alphabet (အက္ခရာဝလီ)
- Continuum (အဆက်အစပ်)

နေရာကလေးများကြောင့် အရာဝတ္ထုများကို ပို၍ထင်လင်းလာစေသော ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအရာကား ယင်နှင့်ယန်း (Yin / Yang)ဖြစ်ပါ သည်။

ယခင်အခါများက အရာများကို ရှုထောင့်တစ်ခုတည်းမှမကြည့်ဘဲ အခြားရှုထောင့်များမှ ကြည့်ရန်ပြောဖူးပါသည်။ ယခုအခါမှာတော့ ပို၍ မြင်ရန်အလို့ငှာ ဆန့်ကျင်ဘက်မှ ကြည့်ကြပါဟု ပြောလိုပါသည်။

ပန်းချီဆရာများကမူ ဝတ္ထု / နေရာ (figure / field) လေ့ကျင့်ခန်း များလုပ်ကြသည်ဟု ကြားဖူးပါသည်။ ပို၍မြင်တတ်အောင်ဟု ပြောပါ သည်။

တရုတ်ပုံပြင်တစ်ခုတွင် တရုတ်ကြီးတစ်ယောက် ရေကန် နံဘေး က မြေကွက်တစ်ကွက် ဝယ်သတဲ့။ ဘာလုပ်ဖို့လဲဗျာဟု လူတစ်ယောက် က ခေါ်မေးသတဲ့။ ဒီအတိုင်းထားဖို့ပါဟု တရုတ်ကြီးက ပြန်ဖြေသတဲ့။

၂၀ရာစု မြေခွေး ရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီကြီး၏ ဥက္ကဋ္ဌက သူ့မန်နေဂျာတစ် ယောက်အား အချိန်မီ ပရိဂျက်တစ်ခု မပြီးစီးသောကြောင့် ခေါ်မေးသတဲ့။ ကျုပ် နည်းမှန်လမ်းမှန်အတိုင်း လုပ်နေလို့ ကြာနေတာပါလို့ဖြေသတဲ့။ နည်းမမှန် လမ်းမမှန်လုပ်ကြည့်ဖို့ မစဉ်းစားမိဘူးလားလို့ ဥက္ကဋ္ဌကြီးကမေး သတဲ့။

ကျွန်တော်တို့ဝေဖန်ရေးဆရာကြီးတွေ ပြောလေ့ရှိတဲ့ မူလ၊ ပဋိ၊ သမူဟခေါ်တဲ့ ဒိုင်ယာလက်တစ်နည်းဟုယူသော် ရနိုင်ပါတယ်။ ဟီဂယ် ဖော်မြူလာရှေးရိုးပါ။ အသစ်အဆန်းတော့မဟုတ်ပါ။ သို့သော် ဆန့်ကျင် ဘက်ကို မချေမှုန်း၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အထောက်အပံ့အဖြစ် ယူပါတယ်။

ပရဟိတစာသင်နည်း

Community Service Learning ဆိုတဲ့ စာသင်နည်းတစ်ခုကို စာအုပ်တစ်အုပ်မှဖတ်ရတာကြောင့် "ပရဟိတစာသင်နည်း" လို့ မြန်မာ ပြန်ကြည့်ပါတယ်။ အများအကျိုးဆောင် စာသင်နည်းလို့ဆိုရင် ပိုသင့်လျော်မလား။ ကြိုက်သလို ယူတော်မူ။ အမည်က အရေးကြီးလှတာတော့ မဟုတ်ပါ။ အကြောင်းကိုသာသိရအောင် ပရဟိတစာသင်နည်းအကြောင်း အောက်မှာ မိတ်ဆက်ပေးပါရစေ။

အမေရိကန် မက်ဆာချူးဆက်က K - 8 ကျောင်းလေးတစ်ကျောင်းမှာ။ အဲဒီကျောင်းလေးမှာ အများအကျိုးဆောင်ပရိုဂျက် (Community Service Project) တစ်ခုရှိသတဲ့။ ဆောင်းဦးပေါက်မှာ ငါးတန်းနဲ့ ခြောက်တန်းကလေးတွေက သိုးမွေးဦးထုပ်လေးတွေ လုပ်ပြီး အနွေးထည်လိုနေတဲ့ ရုပ်ကွက်ထဲက ကလေးတွေကိုဝေတဲ့ ပရိုဂျက်ပေါ့။ ပရိုဂျက်က အလွန်အောင်မြင်တာပဲ။ ကျောင်းသားတွေဟာ နည်းနည်းစက်ချုပ်တတ် သွားတယ်။ ပိုအရေးကြီးတာက တခြားကလေးတွေမှာ လိုအပ်နေတာကို

လက်တွေ့ လုပ်ပေးလိုက်ရတာပါ။ စာနယ်ဇင်းကလည်း ကျောင်းသားတွေရဲ့ အလျှောက်ကို ရေးကြတယ်။

ဒါပေမဲ့ ပရိယတ်အပြီး ဆရာတစ်ယောက်နဲ့ ဆွေးနွေး တဲ့အခါမတော့ တစ်ခုခုတော့ ချော်နေသေးသတဲ့။ ကျောင်း သားတချို့က 'မရ' လိုက်ဘူး။ ဦးထုပ်ချုပ်တာကို ဆရာတွေက ခိုင်းလို့သာလုပ်နေတာ သူတို့ကိုယ်တိုင်က လိုအပ်နေတာလေး တစ်ခုကို ကူညီရတာလို့ မခံစားကြဘူး။ ပရိယတ်နောက်ကွယ် က "အကြောင်း" ကို နားမလည်ကြသေးဘူးတဲ့။ နယူးအင်္ဂလန်

ပရဟိတစာသင်နည်းဆိုတာက ပရဟိတ အလုပ်ထဲကို သင်ကြားမှုလေး ပေါင်းထည့်ပေးရုံပါ။ လုပ်နေကျထဲကိုနည်းနည်းလေးပဲ ပေါင်းထည့်ရတာပါ။

ဆောင်းဥတုအတွက် အနွေးထည် မတတ်နိုင်တဲ့ မိသားစုတွေ ရှိပါတာ လားလို့ သိစေမြင်စေချင်တာကို ကျောင်းသားတချို့ မသိလိုက်ဘူး။ ပြီးတော့ ဒီပရိယတ်က သူတို့ ကျောင်းသင်ခန်းစာနဲ့လည်း ဘာမှ မပတ်သက်ဘူး။

တကယ်တော့ ပရဟိတ အလုပ်နဲ့ ပရဟိတ စာသင်နည်းက အဲဒီနေရာမှာ ကွာတာပါ။ ပရဟိတ စာသင်နည်းက ပရဟိတ အလုပ်နဲ့ ကျောင်းသင်ခန်း ပေါင်းစပ်ပေးရမှာပါ။ ကျောင်း သားတွေကို တက်တက်ကြွကြွ သင်ယူနေသူတွေဖြစ်လာစေ လျက် တစ်ပြိုင်နက်မှာ ပြည်သူ့နိတိကိုလည်း သင်ကြားပေး တာကို ပရဟိတစာ သင်နည်းလို့ ခေါ်ပါတယ်။ ဒီနည်းမှာ "အများအကျိုး ဆောင်ခြင်းနဲ့ သင်ယူခြင်း" ရည်ရွယ်ချက် နှစ် မျိုး ရှိပါတယ်။ အဲဒီရည်ရွယ်ချက် ၂ခု ပေါက်မြောက်ရဲ့လား လို့ ကြည့်ရမှာပါ။ ပရဟိတစာသင်နည်းကို သင်ရိုးညွှန်းတမ်း ထဲမှာ ထည့်ထားမှရမှာပါ။ သင်ရိုးညွှန်းတမ်းထဲမှာ မထည့်

လို့မရပါ။

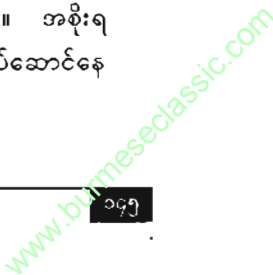
လုပ်နေကျအလုပ်ထဲသို့ အနည်းငယ် ပေါင်းထည့်ခြင်း

ပရဟိတ စာသင်နည်းဆိုတာက ပရဟိတ အလုပ်ထဲကို သင်ကြား မှုလေး ပေါင်းထည့်ပေးရုံပါ။ လုပ်နေကျထဲကို နည်းနည်းလေးပဲ ပေါင်း ထည့်ရတာပါ။ ဥပမာဖော်ပြခဲ့တဲ့ သိုးမွေးဦးထုပ် ပရိယတ် ဆိုပါစို့။ "ရာသီ ဥတုကို လေ့လာခြင်းနဲ့ ယင်း၏လူတို့အပေါ် သက်ရောက် ပြုပြင်မှုများ" ဆိုတဲ့သင်ခန်းစာကို ကျောင်းသင်ရိုးညွှန်းတမ်းပေါ် မှတည်ပြီး ပရိယတ်နဲ့ တွဲပေးလိုက်ရုံနဲ့ ကျောင်းသားတွေကို သဘာဝသိပ္ပံနဲ့ လူမှုရေးသိပ္ပံ သင်ပြီး သား ဖြစ်သွားတာပါ။ ပုလွန်းခြင်း အေးလွန်းခြင်းဟာ လူတွေကို အန္တရာယ် ဖြစ်စေကြောင်း၊ ကလေးတွေနဲ့ လူကြီးတွေကို ထိခိုက်စေကြောင်း စသည် ဖြင့် သင်ပေးနိုင်ပါတယ်။ ကျောင်းသားတွေဟာ ပိုပြီး စိတ်ဝင်စားလာ လေ့ ရှိပါတယ်။

ပရဟိတ စာသင်နည်း လှုပ်ရှားမှု

ဒီလို သင်နည်းဟာ အရင်ကလည်း ရှိပါတယ်။ သို့သော် တစ်နေ ရာစီ ပြန်နေလို့ပါ။ ယခုတော့ ၁၉၉၀ ခုနှစ်ကတည်းက အမေရိကန်မှာ ဖက်ဒရယ်အစိုးရက ကော်မီရှင်တစ်ခု ဖွဲ့ပါတယ်။ အမျိုးသားအကျိုး ဆောင် ကော်ပိုရေးရှင်း (Corporation for National Service) ဖွဲ့ပြီး ပရဟိတ စာသင်နည်းက ပရိယတ်တွေကို အထောက်အပံ့ပေးပါတယ်။

၂၀၀၁မှာ ပြည်နယ် ၆ခု၊ နောက်ထပ်ပြီးတော့ ပြည်နယ် ၇ခုက ကျောင်းတွေမှာ စာမေးပွဲအောင်ဖို့ လိုအပ်ချက်တစ်ခုအနေနဲ့ အကျိုး ဆောင် စာသင်နည်းကို ထည့်ပါတယ်။ ကဲလော့ဖောင်ဒေးရှင်းလို ပုဂ္ဂလိ က အဖွဲ့အစည်းတွေကလည်း ရန်ပုံငွေထည့်ဝင်ကြပါတယ်။ အစိုးရ ကျောင်းတွေရဲ့ ၃၂ ရာနှုန်းက ပရဟိတစာသင်နည်းကို လုပ်ဆောင်နေ ကြတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

ဆရာတွေအတွက် သတင်းကောင်းပဲတဲ့။ ဆရာတွေကိုလည်း လေ့ကျင့်ပေးတယ်။ ကလေးတွေကိုလည်း “ကျောင်းသားကောင်း၊ ပြည်သူ့ပြည်သားကောင်း၊ လူကောင်း”တွေ ဖြစ်ဖို့ ကြိုးစားကြတာပါတဲ့။

ပရဟိတ စာသင်နည်း၏ အကျောင်းများ

သင်တဲ့ဆရာရော သင်ယူတဲ့ ကျောင်းသားရော သဘောကျတဲ့ နည်းပါ။ အစကနဦးတော့ ဆရာတွေ အလုပ်ပိုတယ်၊ သာမန်ကျောင်း သင်ခန်းစာသင်ဖို့ထက် ပိုပြင်ဆင်ရတာကိုး၊ ဒါပေမဲ့ အချိန်ပေးရတာ တန်တယ်၊ အားလုံးအတွက် အမြတ်ထွက်တာမို့ပါ။ ဆရာ၊ ကျောင်း သား၊ ကျောင်း၊ ရပ်ကွက်၊ အားလုံးအမြတ်ရတယ်။ အောက်မှာ ပရဟိတစာသင်နည်းရဲ့ အကျိုး ကျေးဇူးများကို ရှုပါ။

ရှင်သန် တက်ကြွနေအောင် ကလေးတွေကို ပြုလုပ်ပေးတယ်

ဒီနည်းမှာ ကျောင်းသားတွေဟာ အလုပ်လုပ်ရတယ်။ ရပ်ကွက် ကစားကွင်းကို သန့်ရှင်းရေးလုပ်နေတာဖြစ်စေ၊ ဘုန်းတော်ကြီး မိဘမဲ့ ကလေး စာ သင်ကျောင်းမှာ စာသွားပြသည်ဖြစ်စေ ကိုယ် ကိုယ်တိုင် ပါဝင်လုပ်ကိုင်တာကို တောင်းဆိုတဲ့နည်းဖြစ်ပါတယ်။ မလှုပ်မယှက် ခံယူရုံသက်သက် စာသင်သား (Passive Learners) တွေ မဟုတ် တော့ဘဲ၊ ပြင်ပ ကမ္ဘာကြီးရဲ့ ပြဿနာတွေကို တွေ့ကြုံ ဖြေရှင်းတဲ့ အတွေ့အကြုံယူသူတွေ ဖြစ်သွားတာပေါ့။ ကွန်နက် တီကပ်မြစ်ထဲ လွှတ်ဖို့ ဆယ်လမ္မန်ငါးတွေမွေးတဲ့ ပရိလျက်ကို ငါးတန်းကလေးကို အလုပ်ခိုင်းတယ်ဆိုပါစို့။ “လေ့လာရတယ်၊ အယူအဆတစ်ခုကို နား လည်ရတယ်၊ ပြီးတော့ လက်တွေ့လုပ်ရတယ်” စာသင်ခြင်းဟာ အ သက်ဝင်လာတဲ့အခါ ကျောင်းသားတွေအနေနဲ့ ပိုမို စိတ်ဝင်စား လာပြီး ပိုမို လေ့လာပါတယ်။

ပရဟိတ စာသင်နည်းမှာ ကျောင်းသင်ဘာသာရပ်တွေနဲ့ ဆက်

ထား တွဲထားရမယ်။ စည်းနှောင်ထားနိုင်လေလေပိုပြီး သင်ယူလာကြလေ လေ၊ ပိုပြီး နားလည်လာလေလေ ဖြစ်ပါတယ်။

ကလေးတွေကို သစ်ပင်လေးတွေ အစိုက်ခိုင်းတဲ့ ပရိလျက်ဆိုပါစို့။ မျိုးစေ့ အကြောင်း၊ မြေဩဇာအကြောင်း၊ မြေ ရေ နေ အကြောင်း စာအုပ် တွေဖတ်ရမယ်၊ ရေလောင်း၊ ပေါင်းသင်ရမယ်။ သိပ္ပံအကြောင်းနဲ့ ဘောဂ ဗေဒကို မိတ်ဆက် ပေးလို့ရတယ်။ ရေရှည်လုပ်ရတာ စိတ်ရှည်ရတာကို သိလာဖို့များတယ်။

ကျောင်းသားတွေအနေနဲ့ သူတို့ဟာ လူ့အသိုက်အဝန်းရဲ့ အစိတ် အပိုင်း တစ်ခုပဲလို့ သိလာတယ်။ ကျောင်းသားတွေက “လူ့အသိုက်အဝန်း (community) ဆိုတာဘာလဲ” ကို သဘောပေါက်လာတယ်။ ကျောင်းသား တွေရဲ့ လူ့အသိုက်အဝန်းက ဖွံ့ဖြိုးရှိလာတယ်။ တစ်ခုကကျောင်းသင်ခန်း၊ နောက်တစ်ခုက သူတို့အကျိုးဆောင်ပေးတဲ့ရပ်ကွက်။ ဆရာတွေ၊ ကျောင်း သားတွေ အချင်းအချင်း၊ ရပ်ကွက်နေ ပြည်သူတွေနဲ့ အတူတူလုပ်ရင်းက အစုအသင်း စိတ်ဓာတ်ရှိလာတာပေါ့။

ပြည်သူ့ပြည်သားကောင်းတစ် ယောက်ဖြစ်လာတယ်

ဒီမိုကရေစီဆိုတာ လူတွေ တစ်ယောက်ကိုတစ်ယောက် ပြောလို့ ပြောလို့ရတာ တိုင်ပင်လို့ရတာ၊ အပြန်အလှန်ကူညီရတာပေါ့မှာ ဆောက် တည်ထားတာ၊ ကျွန်တော်တို့မှာ ရှိနေပြီးတဲ့အရာ မဟုတ်၊ ကျွန်တော်တို့ ဆောင်ရွက်ဖို့လို အပ်နေတဲ့အရာဖြစ်ပါတယ်။ အကျိုးဆောင်စာသင်နည်း ဟာ ရှင်သန်နေတဲ့ (မလှုပ်မရွားမဟုတ်တဲ့) ပြည်သူ့ပြည်သားတွေဖြစ် အောင် လုပ်ပေးနိုင်တယ်။ ကျောင်းသားလူငယ်တွေဟာလည်း လူငယ် လေးတွေဆိုသော်ငြား ကူညီတတ်တဲ့ လူငယ်လေးတွေ ဖြစ်လာတာပေါ့။

အကျိုးဆောင်ခြင်း အကျင့်သီလကို လူငယ်တွေမှာကိန်းဝပ်စေတယ်

မည်သည့်ပညာရေးရာ ဆောင်ရွက်သူမဆို၊ “ကလေးတွေဟာ

လည်း အကောင်းအမွန်တွေကို လုပ်ချင်တဲ့ဆန္ဒရှိကြတယ်။ အခွင့်အလမ်း ရှိရင် လုပ်ကြမှာပဲ” လို့ သဘောတူညီကြတယ်။ အကျိုးဆောင် စာသင် နည်းတွေဟာ အဲဒီအခွင့်အလမ်းကို ပေးအပ်ပါတယ်။ ကလေးသူငယ်တွေ မှာ လူမှုရေးစိတ်ဓာတ်ထွန်းကားအောင် လုပ်ပေးတာ။ လူမှုကျင့်ဝတ် (Social respons- ibility) ကို ပျိုးထောင်ပေးတာပါ။

အိုင်အိုဝါ၊ စင်စီနတီမြို့မှာ ပထမတန်းကလေးတွေဟာ အယ်လ် ဇိုင်းမားရောဂါယူနစ်ကိုသွားပြီး လည်ကြတယ်။ ကလေးတွေသာမက မိဘ တွေပါ (ပရိုဂျက်ပြီးသော်လည်း) ရောဂါသည်လူအိုကြီးတွေထံ အလည် အပတ်ဆက်လုပ်ကြသတဲ့။

မက်ဆာချူးဆက်၊ ဟင်ဆန်မြို့က လေးတန်းကျောင်းသားတွေဟာ အနားက စိမ့်မြေတောကလေးကို ထိန်းသိမ်းဖို့ လေ့လာကြသတဲ့။ တချို့ ကလေးတွေဟာ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးမှာ စိတ်ဝင်စားတဲ့ ကလေး တွေ ဖြစ်သွားတယ်။

ဟာဒိုင်ယီမှာတော့ ကျွန်းပေါ်က မီးတောင်တွေကို လေ့လာကြ တယ်။ တကယ်တော့ စိမ့်အိုင်ဖြစ်စေ၊ မီးတောင်ဖြစ်စေ အတူတူပါပဲ။ လူငယ်တွေကို စိတ်ဝင်စားစရာတစ်ခုခု နီးဆွတဲ့ အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိမှာပေါ့။

အကျိုးဆောင်စာသင်နည်းကြောင့် ဆရာများစာသင်အားရှိလာပါတယ်

ဆရာတွေလည်းပဲ လူ့လောကတစ်ခုခု အကျိုးရှိရာရှိကြောင်းလုပ် ချင်ကြတာပါပဲ။ ဆရာတွေအနေနဲ့ စိတ်အားသန်၊ ဖန်တီးတီထွင်လာ၊ ခံစား မှု ပြင်းထန်လာကြတယ်။ ကလေးနဲ့ဆရာ ဆက်သွယ်မှုအလွန် အား ကောင်းလာပါတယ်။

မှတ်ချက်။ ။ လူငယ်တွေ၊ကျောင်းသားတွေ စာမှာ စိတ်ဝင်စား အောင် စာကိုချစ်အောင် ဘယ်လိုလုပ်မလဲ။ စာချစ်အောင်လုပ်ရတာ

အလွန်ခက်တာပဲ။ ပရဟိတစာသင်နည်းဟာ စာသင်ခန်းမထဲမှာချည်း စာသင်တာအပြင် နည်းနည်းအပြင်ထွက်တဲ့ဟာပဲ။ စာချစ်အောင်(တစ် ခုခုကို စိတ်ဝင်စားနေအောင် စိတ်ဝင်စားမှုဟာလည်း တာရှည်ခံအောင်) ပရဟိတစာသင်နည်းက လုပ်ပေးနိုင်မလား မသိဘူး။ ပရဟိတစာသင် နည်းပရိုဂျက်တွေ ဘယ်လိုလုပ်မလဲ၊ တည်ဆောက်ပုံ (Structure)၊ အချိန် ကာလ (Length)၊ အကျိုးဆောင်မည့်လုပ်ငန်းများ စိတ်ကူးပုံ(Service Items) စတာတွေကို အလျဉ်းသင့်ရင် ဆက်ရေးပါ့မယ်။

အိပ်ချအိုင်ပွို · အေဒ်စ်နှင့် ပျော်လင်ချက်

သင်္ကြန်အတက်နေ့က ကျွန်တော့်သူငယ်ချင်းတစ်ယောက် အေဒ်စ် ရောဂါနဲ့ အသက်ဆုံးပါတယ်။ သင်္ကြန်မတိုင်မီ (၂) ပတ်က အိမ်လာပါ သေးတယ်။ “တာကြီး ဒီတစ်ခေါက်မူဆယ်ကနေအပြန်မှာ ကျွန်တော် ဆေးကုပါမယ် ”လို့ ကတိပေးသွားတယ်။ ယခုမန္တလေးမှာ ဆုံးသွားပြီ ကြားတော့ မြန်လိုက်တာလို့ အောက်မေ့မိတယ်။

သူက အရာရှိလေးပါ။ သင်တန်းတစ်ခုမတက်ခင် သွေးစစ်တော့ အေဒ်စ်ပိုးတွေ့လို့တဲ့ သင်တန်းမတက်ရတော့ဘူး။ အလုပ်ကလည်း ထွက် လိုက်ရပြီး စိတ်ဓါတ်အတော်ကျတယ်ထင်ပါရဲ့။ အကျိုးအကြောင်းကို ကျွန်တော်တို့ကြားတော့ နောက်အလုပ်တစ်ခု လုပ်နိုင်အောင် တတ်နိုင် သမျှကူရတယ်။ အိမ်လာတဲ့အခါ “စိတ်ဓါတ်မကျပါနဲ့ကွာ၊ ဆေးကုတာပေါ့၊ မင်းလော်မာလို့ ဖြစ်တာမဟုတ်ဘူး။ မင်းတာဝန်ကျတဲ့အရပ်မှာ ငှက်ဖျား ဖြစ်လို့ ဆေးခဏခဏ သွင်းရတဲ့အခါ အပ်တွေမသန့်လို့၊ အဲဒီအပ်ကို ထပ်ခါထပ်ခါသုံးရလို့ ရောဂါကူးတာပဲ ဖြစ်နိုင်တယ်။ ငါတို့သိသမျှ မင်း အနေနဲ့ လော်မာတဲ့လူမဟုတ်ပါဘူး”လို့ ပြောရတယ်။ အဲဒါလွန်ခဲ့တဲ့ တစ်

ခေတ်မီဆေးတွေနဲ့ မကုဖြစ်တာ၊
အိမ်အိုင်ဗွီသွေးစစ်တာတွေ
မလုပ်ဖြစ်တာလည်း ကုရာနတ္ထိ
ဆေးမရှိဘူးဆိုတဲ့ ပြောစကား၊
ဆိုစကားတွေက သူ့စိတ်ထဲမှာ စွဲနေလို့
ဖြစ်ချင်ဖြစ်မှာ။ ကုရာနတ္ထိလို့
သူ့စိတ်ထဲမှာ စွဲထင်မနေဘဲ ငွေအကုန်
အကျများသော်ငြား ကြာကြာနေရအောင်
ကုလိုရသေးတယ်လို့ သူသိရင်

နှစ်ကျော်ကပါ။ သူ့ကို အပြစ်မတင်တဲ့အတွက်၊ လက်ခံတဲ့အတွက် ကျွန်
တော်တို့အိမ်ကိုတော့ သူမကြာခဏ အလည်လာပါတယ်။ အကူအညီ
လည်းတောင်းခံပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ကလည်း သူ့လာတုန်း ထမင်းပွဲ
တွေ့ရင် ဝင်စားပါလို့ခေါ်တယ်။ အိမ်မှာ တစ်ပတ်၊ ဆယ်ရက် တည်း
ပါတယ်။ သို့သော် ထမင်းကိုတော့ သူဟာသူတစ်ယောက်တည်း ယူစား
မယ်ဆိုပြီး ခူးခပ်ပေးရပါတယ်။ ကျွန်တော်က အိမ်မှာရှိတဲ့ အခြားအိမ်
သားတွေကို အော်စုံရောဂါဟာ သွေးနဲ့လိင်စပ် ယှက်ခြင်းကတစ်ဆင့်သာ
ကူးနိုင်လို့၊ ထမင်းအတူစားရုံနဲ့ မကူးစက်နိုင်ကြောင်း ပြောထားလို့၊ သူ့ကို
ကြည်ကြည်ဖြူဖြူ ကြင်ကြင်နာနာ ဆက်ဆံကြပါတယ်။

ဆေးကုတဲ့ကိစ္စ ပြောရဦးမယ်။ သူကဆေးစစ်တဲ့အဖြေ
မှန်ချင်မှ မှန်မှာပါဗျာလို့ပြောလေ့ ရှိတယ်။ တစ်နှစ်ကျော်လောက် သူ့မှာ
ဘာရောဂါလက္ခဏာမှ မရှိလို့ပါ။ ကျွန်တော်က ကျွန်တော့် သူငယ်ချင်း
ကျွမ်းကျင်သူ ဆရာဝန်တွေကို သူ့အတွက် ဘယ်လို လုပ်ရမယ်ဆိုတာ
မေးစမ်းကြည့်ရတယ်။ ဆရာဝန်တွေ ရှင်းပြတာက သူတို့သင်တန်းမှာ
စစ်တာက ဓါတ်ခွဲခန်းကောင်းကောင်းမှာ သေသေခြာခြာစစ်တာတဲ့။ သူတို့
သင်တန်းက အိတ်ချ်အိုင်ဗွီတွေ့တယ်ဆိုရင် သေချာလို့ကွ၊ တတ်နိုင်ရင်
ဆေးကုပါလို့ ရှင်းပြတယ်။

လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်လလောက်က ကျွန်တော့်အိမ် အလည်လာတော့
သူ့အနေနဲ့ အတော်ပိန်ချုံးနေတာကို တွေ့ရတယ်။ တခြားဝမ်းသွားတာ၊
မှတ်ခရု၊ ရေယုန် စသည်ဖြင့်ကိုတော့ မတွေ့ရဘူး။ ဒီတစ်ခါတော့ သူ့ကို
ခေါ်ပြောရတယ်။ “မင်း ဆရာဝန်နဲ့ပြဦးကွ၊ အိတ်ချ်အိုင်ဗွီအနေနဲ့တော့
သွေးကတဆင့်သာ ကူးစက်နိုင်တာ၊ သို့သော် အိတ်ချ်အိုင်ဗွီပိုးကြောင့်
ခုခံအားနည်းလို့ သာရာစီးရောဂါတွေကတော့ ငါတို့ကိုကူးမှာကွ၊ ဥပမာ
မင်းအနေနဲ့ တီဘီတွေဘာတွေ ဖြစ်ချင်ဖြစ်နေမှာ၊ ဒါကိုတော့ မင်းဂရု
စိုက်ကွ၊ မင်းကြောင့် သူများကို မကူးအောင်ပေါ့” လို့ ပြောလိုက်တယ်။
အဲဒီနောက်ဆုံးအခေါက်မှာတော့ ဆေးကုဖို့လည်း ပြောလိုက်ရတယ်။

ကျွန်တော့်သူငယ်ချင်း ဆရာဝန်ကျွမ်းကျင်သူတွေပြောတော့ အိတ်ချ်အိုင်ဗွီ ရောဂါကို သေသေချာချာကုရင် လောလောဆယ်မှာ တစ်နှစ်ကို ဒေါ်လာနှစ်ထောင်လောက် ကုန်သတဲ့၊ သို့သော် တစ်နှစ်ကို ဒေါ်လာသုံးရာလောက်ထိ ဆေးကုသစရိတ်လျော့သွားဖို့ အလားအလာ အများကြီးရှိသတဲ့။ “မင်းမှာ အမွေရထားတဲ့ မြေကွက်လေးတစ်ကွက်ရှိတယ် မဟုတ်လား။ သိန်းငါးဆယ်လောက် ရမယ်မဟုတ်လား။ အဲဒါကိုရောင်းပြီး ကုပါလား။ ငါဆိုရင်တော့ အဲသလိုလုပ်မှာ ။ ဥနှစ်လောက်ကြာတော့ ဆေးကုသစရိတ်တွေ လျော့သွားရင် ဆက်ကုသွားမှာပဲ။ ဒီရောဂါက ပျောက်ကင်းအောင် ကုတာ (Curative) ရှိတယ်။ သက်သာအောင်ကြာရှည်ခံအောင်ကုတာ (Palliative) ရှိတယ်။ ခုဟာက ဒုတိယနည်းနဲ့ ကုရမှာ။ မျှော်လင့်ချက်မရှိဘူးလဲ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒီကြားထဲမှာ အိတ်ချ်အိုင်ဗွီ ကိုနိုင်တဲ့ဆေးဝါးလည်း ပေါ်ချင်ပေါ်လာမှာပေါ့။ မျှော်လင့်ချက်တော့ စွန့်စရာမလိုပါဘူးကွာ။

“နောက်တစ်ချက်က မင်းကလူပျိုပဲ၊ ဇနီးမယား ကူးစက်နိုင်တာမှ မဟုတ်တာ။ ဆိုလိုတာက မင်းကြောင့် တခြားသူတစ်ပါး ရောဂါရောက်မသွားလို့ မင်းစိတ်သန့်ရှင်းနိုင်ပါတယ်။ ကောင်းကောင်းစား၊ ကျန်းမာအောင် ဂရုစိုက်ပြီးနေထိုင် အသက်ရှည်နိုင်တာပေါ့ကွ။ အနောက်နိုင်ငံမှာ အိတ်ချ်အိုင်ဗွီ ဖြစ်လည်း အဲသလို ကြာကြာအသက်ရှည်တဲ့ လူတွေရှိပါတယ် ။”

“မျှော်လင့်ချက်၊ မျှော်လင့်ချက် ”လို့ သူကတိုးတိုး ပြောနေသေးတယ်။ ဒီတစ်ခေါက် မူဆယ်ကုန်ပို့ပြီးရင်တော့ ကုမယ်လို့ ကျွန်တော့်ကို ကတိပေးတယ်။

သင်္ကြန်အတက်နေ့မှာ သူဆုံးပါးသွားပြီလို့ကြားတော့ ကျွန်တော် အကျိုးအကြောင်း စဉ်းစားကြည့်မိတယ်။ သူမြန်မြန် ဆေးမကုဖြစ်လို့ သည်လိုဆုံးပါးရတာလို့ ကျွန်တော်ဖြင့်ထင်တယ်။ ခေတ်မီဆေးတွေနဲ့ မကုဖြစ်တာ၊ အိတ်ချ်အိုင်ဗွီသွေးစစ်တာတွေ မလုပ်ဖြစ်တာလည်း ကုရာနတ္ထိ

ဆေးမရှိဘူးဆိုတဲ့ ပြောစကား၊ ဆိုစကားတွေက သူ့စိတ်ထဲမှာ စွဲနေလို့ ဖြစ်ချင်ဖြစ်မှာ။ ကုရာနတ္ထိလို့ သူ့စိတ်ထဲမှာ စွဲထင်မနေဘဲ ငွေအကုန် အကျများသော်ငြား ကြာကြာနေရအောင် ကုလို့ရသေးတယ်လို့ သူသိရင် ကုဖြစ်မှာပဲလို့ ကျွန်တော် တွေးကြည့်မိတယ်။ ဆေးစစ်တာကိုလည်း လုပ်မှာပဲ။ ငွေအကုန်အကျများတာလည်း တဖြည်းဖြည်းသက်သာလာဖို့ အကြောင်းများတယ်။ ကုသရေးပိုင်းကလည်း အလျင်အမြန် တိုးတက်နေလို့ “ မျှော်လင့်ချက် ” ရေရေရာရာရှိကြောင်း အကယ်၍ သူ့သဝင်ကျရင် ခုထိ သူ့အသက်ရှိနေမယ်ထင်တယ်။

ဝါရှင်တန် အောက်ပါအီကွေးရှင်းကို တွက်တတ်ရဲ့လား

* $(S + h)P = J + P ?$

အင်အားမရှိသော တရားခြင်းကား အမြဲဖြစ်လေသည်။ တရားမရှိသော အင်အားသည်ကား ထင်ရာစိုင်းလေသည်။ အားနှင့် တရားကား အတူယှဉ်တွဲရမည် ဖြစ်ပေမည်။ ထိုနည်းအားဖြင့် တရားကို အားတောင့်စေ၍ တရားကို တရားမျှတစေရမည်။

မြောက်အမေရိက ကောလိပ်ကျောင်းတစ်ကျောင်း၌ ပါမောက္ခတစ်ယောက်ကို တီရှပ်တစ်ထည် ဝတ်ဆင်လျက်တွေ့ဖူးသည်။ တီရှပ်ပေါ်၌ “အမေရိကန်တွေ မြောက်အမေရိကမှ ထွက်ကြလော့” ဟူသော စာတမ်းပါသည်။

ထိုပါမောက္ခကြီး၌ ဝိရောဓိရှိသည်။ သူက ဝါရှင်တန်အစိုးရကို ပြုတ်ကျစေချင်သည်။ သို့သော် သူ့ကိုယ်တိုင်ကတော့ မြောက်အမေရိကမှ မသွားချင်။ ဆန္ဒပြနေကြသော ကိုင်ရိုမှ ကျောင်းသားများ၊ ဆိုးလ်မြို့မှ ကျောင်းသားများလည်း ထိုနည်းလည်းကောင်းပင်။

*S = ပါဝါပျောများ၊ h = ပါဝါအမာများ၊ P = ပါဝါ၊ အင်အား၊ j = တရားခြင်း

“ယန်းကီးတွေ အိမ်ပြန်ကြ၊ သို့သော် အိမ်အပြန်မှာတော့ ခင်ဗျား တို့နဲ့အတူ ကျွန်တော့်ကိုခေါ်”။ ဖိလစ်ပိုင်မှ ဆန္ဒပြသူတချို့က ထိုသို့ ပြောလေ့ရှိ သည်။ တောင်ကိုရီးယားနှင့်အီဂျစ်များမှာ ဖိလစ်ပိုင်များ လောက် မပွင့်လင်းစေကာမူ သူတို့စိတ်ထဲမှာလည်း ထိုဆန္ဒများ ရှိပုံပေါ် သည်။

ကမ္ဘာတစ်လွှား အမေရိကန်ဆန့်ကျင်ရေးများ တိုးပွားများပြား နေသည်နှင့် တပြိုင်နက်တည်းမှာပင် အမေရိကန်ကောင်စစ်ဝန်ရုံးရှေ့ ဝိဇာတန်းစီနေသူများမှာ လျော့မသွား။ ထိုတန်းစီသူများ၏ စိတ်ထဲတွင် အမေရိကန်၏ ပါဝါအပျော့က ဆွဲငင်လျက် အမေရိကန်၏ ပါဝါအမာက တွန်းထုတ် နေပုံရသည်။

ပါဝါအပျော့မှာ ဆွဲငင်သောသိမ်းသွင်းသော ပါဝါဖြစ်သည်။ ဟား ဗတ်တက္ကသိုလ် ကနေဒီသင်တန်းကျောင်းမှ ပါမောက္ခ ဂျိုးဇက်ညီက ပါဝါ အပျော့သည် တိုင်းပြည်တစ်ပြည်၏ ယဉ်ကျေးမှုများ၊ စံများ၊ ပေါ်လစီ များမှ ဖြစ်ပေါ်လာသည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်။ အမေရိကန်ပိုင်ဆိုင်သော လက်နက် တို့တွင် ပါဝါအပျော့မှာ မမြင်ရသော အားကြီးလှသော ပါဝါ ဖြစ်သည်။ ဝမ်းနည်းစရာကောင်းသည်မှာ ဘုရားအစိုးရသည် ထိုပါဝါကို လွှင့်ပစ်နေသည်။

လောလောလတ်လတ်ဖြစ်ပွားသော ကိစ္စနှစ်ရပ်ကို ဥပမာ ပေးရ လျှင် ပထမတစ်ခုမှာ အမေရိကန်ရှိ အာရပ်တို့ကို စစ်ဆေးနေသည်။ ဒုတိယတစ်ခုမှာ ဝါရှင်တန်တိုင်းမိသတင်းစာမှ သတင်းတစ်ခုအရ အမေ ရိကန်ထောက်လှမ်းရေးသည် အကြမ်းဖက်သမားဟု မသင်္ကာသသူများ ထံမှ သတင်းရရန် ညှင်းပန်းနှိပ်စက်သော နည်းလမ်းများသုံးသည်။

မယဉ်ကျေးသောသူများနှင့် ယဉ်ကျေးသောသူများအား ကွဲပြားခြား နားစေသော သတ်မှတ်ချက်များကို ချိုးဖောက်သည်ဆိုပါစို့။ ထိုအမေရိ ကန်သည် အကြမ်းဖက်တိုက်ဖျက်ရေးစစ်ပွဲကို အောင်နိုင်မှာတဲ့လား။ အ မေရိကန်၏ ပါဝါအပျော့ဖြစ်သော ယဉ်ကျေးမှုများ၊ စံများ၊ ပေါ်လစီ

များသည် သူ့ရန်သူများ၏ ပါဝါအပျော့များနှင့် မကွာခြားနိုင်တော့ဘူး လား။

အမေရိကန် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေး ဥပဒေသစ်များအရ နိုင်ငံနှစ် ဆယ်မှ အမေရိကန်ရောက်နေကြသော တိုးရစ်များ၊ ကျောင်းသားများနှင့် စီးပွား ရေးသမားများအားလုံး၊ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဌာနမှာ လက်တွေ့နိုင်ရန် လိုသတည်း။

အကြမ်းဖက်သမားများအနေနှင့် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးမှာ ရေစေ့ကြိုလုပ်မှာပဲလို့ အဘယ့်ကြောင့် တွေးမိပါလိမ့်။ ယခုထိတော့ ရက် လွန်နေထိုင်သူများကိုသာ မိနေသည်။ လူငါးရာခန့်မိရာ အများစုမှာ နေ ခွင့်ဝိဇာလျှောက်ထားရင်း ရက်လွန်သူများသာ ဖြစ်သည်။ လူတို့အား သူတို့ ၏မျိုးရိုးကြောင့် လက်ညှိုးထိုး နေရာ ထိုအမှုအရာသည် လူမျိုးရေးခွဲခြားမှု မဟုတ်သလော။

နာဇီလူမျိုးရေးဝါဒကို အမေရိကန်က တိုက်ခိုက်ခဲ့ပါသည်။ သို့ သော် ယနေ့ကာလ အမေရိကန်သည် အယ်လ်ဂျီးရီးယား၌ အာရပ်တို့၏ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီအတွက် တိုက်နေပါသည်ဟုပြောလျှင် တင့်တယ်ပါမည်လော။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် အမေရိကန်ပြည်တွင်း၌ မူ အာရပ်တို့အား လက်တွေ့နှိပ်နေသည် မဟုတ်လော။

အမှန်နှင့် အမှား၊ ဥပဒေနှင့်အညီ ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် လူမဆန်ခြင်းတို့ ကြား၌ ခြားထားသော ရှိနေရိုးမျဉ်းများ ဝေဝါးကုန်ပြီဟု ဝါရှင်တန်ပို့စ်က ဆိုသည်။ အမေရိကန်ထောက်လှမ်းရေးအရာရှိများသည် အကြမ်းဖက်သ မားဟု သင်္ကာမကင်းသူများကို ရိုက်သည်။ ဆေးကုခွင့်မပေး၊ မအိပ်ရ၊ မလျော်သော အနေအထားတွင် အကြာကြီးနေစေကာ သတင်းရအောင် နှိပ်စက်သည်။

“ခင်ဗျားအနေနှင့် လူတစ်ယောက်၏ လူ့အခွင့်အရေးကို အချိန်တစ်ချိန်၌ မချိုးဖောက်လျှင် ခင်ဗျားဟာ ခင်ဗျားအလုပ်ကို လုပ်နေတာမဟုတ်ဘူး”ဟု အရာရှိတစ်ယောက် ပြောသတည်း။ ထိုသို့ပြောသူဟာ လူသတ်ဖို့တောင်

ဝန်လေးမှာမဟုတ်ဘူး။ လူသတ်တဲ့အဆင့်ထိ ရောက်တော့မှာပဲ။

ဝါရှင်တန်ပိုင်၏ သတင်းအတိုင်းဖြစ်သည်ဆိုလျှင် ထို အမေရိကသည် အမေရိကမဟုတ်။ အကြမ်းဖက်သမားများကို တိုက်ဖျက်သော စစ်ပွဲ အောင်ပွဲ အောင်မြင်နိုင်သော အီကွေးရှင်းမှာ တစ်ခုတည်းသာရှိသည်။ “ပါဝါအပျော့နှင့် ပါဝါအမာ ပေါင်းလဒ်သည် တရားခြင်းနှင့် ပါဝါပေါင်းလဒ်နှင့် ညီမျှသည်။ ”

သမ္မတကြီး ဂျော့ဘုရှ်အနေနှင့် (S + h) P = J + P)ဟူသော အီကွေးရှင်းကို နားလည်သတိရသင့်သည်။

အညွှန်း - စထရိတ်တိုင်းမ်၊ ၁၇ ဇန်နဝါရီ၊ ၂၀၀၃။

တွေးခြင်းကို လိုအပ်ပုံ

တွေးခြင်း (thinking)အကြောင်းရေးခဲ့ဖူးပါသည်။ နားလည်တတ် သိလှ၍မဟုတ်ပါ။ သို့သော် ထိုသို့သောအကြောင်းအရာမျိုးသာ ဖတ်ချင်ကြသည်ဟု ပြောကြ၍ လူငယ်တို့အတွက် ယခုတင်ဆက်လိုက်ပါသည်။ တွေးတောစဉ်းစားမှုမှာ အရေးကြီးသည်ဟု ကျွန်တော်အနေနှင့် ယခင်ကလည်းယူဆပါသည်။ ယခုလည်း ယူဆပါသည်။

အင်ဖော်မေးရှင်းနှင့် တွေးခြင်း

အင်ဖော်မေးရှင်း(အချက်အလက်များ၊ သတင်းများ)သည် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ ကျောင်းပညာသင်ကြားခြင်းဟူသည် အင်ဖော်မေးရှင်းနှင့်သာ စပ်လျဉ်းပါသည်။ ဗဟုသုတရရာရကြောင်းနှင့်သာ စပ်လျဉ်းပါသည်။

တွေးခြင်းသည် အင်ဖော်မေးရှင်းကို အစားမထိုးနိုင်ပါ။ (အင်ဖော်မေးရှင်းကတော့ တွေးခြင်းကို အစားထိုးနိုင်တန်ပါသည်။) အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် အင်ဖော်မေးရှင်းများပြည့်စုံလုံလောက်လျှင် တွေးဖို့မလိုသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

သို့ရာတွင် စဉ်းစားစရာ အချက်တစ်ချက်ရှိပါသည်။ အင်ဖော်မေးရှင်းများသည် အလုံးစုံ ပြည့်စုံလုံလောက်လေ့ မရှိခြင်းဖြစ်ပါသည်။

* ဥပမာအားဖြင့် အနာဂတ်လာလတ္တံ့သော ကိစ္စများနှင့် စပ်လျဉ်းသော အခါ အသို့လျှင် အင်ဖော်မေးရှင်း အပြည့်အစုံရနိုင်မည်နည်း။

* တီထွင်ဖန်ဆင်းခြင်း (Creativity)၊ ဒီဇိုင်းဆွဲခြင်း၊ စွန့်ဦးတီထွင်ခြင်း၊ အသစ်လုပ်ခြင်း စသည်များ၌လည်း၊ အင်ဖော်မေးရှင်းအပြည့်အစုံ မရှိနိုင်ပါ။

* ထိုကိစ္စများ၌ တွေးဖို့မထိုက်တန်ပေဘူးလား။

* “တွေးခြင်း”အားဖြင့်သာ အထက်ပါကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်နိုင်သည် မဟုတ်ပေဘူးလား။

အင်ဖော်မေးရှင်းတစ်ခုတည်းအားဖြင့် မလုံလောက်၊ “တွေးခြင်း”ကိုလည်း လိုအပ်သည်မှာ ထင်လင်းလောက်ပါသည်။

ကျောင်းများ၌လည်း “တွေးခြင်း”ကို လုံလောက်အောင် မသင်ပါ။ တွေးခြင်း၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်ကိုသာသင်သည်ဟု သတိပြုဖို့ လိုအပ်ပါသည်။

ဉာဏ်ရည်နှင့် တွေးခြင်း(Intelligence and Thinking)

၁။ ဉာဏ်ကောင်းလျှင် တွေးတတ်သောသူ ဖြစ်ရောလား။

၂။ ဉာဏ်မကောင်းလျှင် တွေးအခေါ် ကောင်းသောသူ မဖြစ်နိုင်တော့ဘူးလား။

ဉာဏ်ရည်နှင့် တွေးခြင်းနှစ်ခုအဆက်အစပ်ကို ထင်လင်းစေရန် ဒရိုင်ဘာနှင့်ကား ဥပမာကို ပေးရန်လိုပါသည်။ စက်အားကောင်းသော ကားဖြစ်သော်လည်း ဒရိုင်ဘာညံ့လျှင် ခရီးမရောက်၊ စက်အားမကောင်းသော်လည်း ဒရိုင်ဘာကောင်းလျှင် အထိုက်အလျောက် ခရီးရောက်သည်။ စက်အားသည် ကား၏အစွမ်းသတ္တိဖြစ်သကဲ့သို့ ဉာဏ်ရည်သည်

စိတ်၏အစွမ်းသတ္တိဖြစ်ပါသည်။ ကားဒရိုင်ဘာ၏ ကျွမ်းကျင်မှုသည် ကား၏အစွမ်းသတ္တိကို မည်သို့အသုံးချမည်ကို အဆုံးအဖြတ်ပေးသကဲ့သို့၊ တွေးတတ်ခေါ်တတ်ခြင်းသည်လည်း ဉာဏ်စွမ်းကိုမည်သို့အသုံးချမည်ကို အဆုံးအဖြတ် ပြုလေသည်။

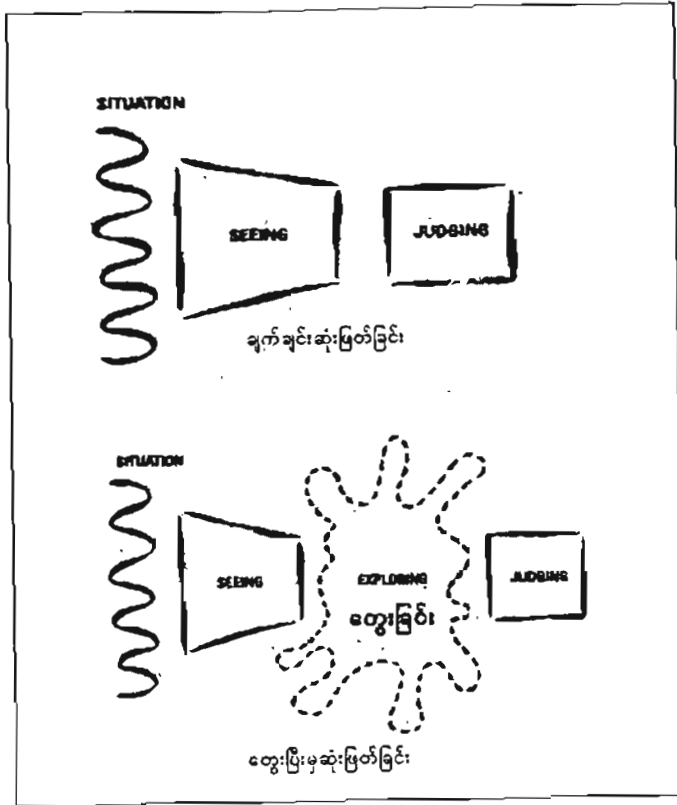
“တွေးခြင်း”ဟူသည် ဉာဏ်ကို အတွေ့အကြုံအပေါ်၌ မည်သို့စေစားမည်ဟူသော ကျွမ်းကျင်မှုသာ ဖြစ်သည်။ (Thinking as operating skill with which intelligence acts upon experience) တစ်ဖက်ပုံကိုရှု ပါ။ ဉာဏ်ကောင်းသူသည် မြင်ရာကို ချက်ချင်း ဆုံးဖြတ်နိုင်စွမ်း ရှိလျှင်ရှိမည်။ သို့သော် ရှာဖွေလေ့လာခြင်း(Exploring)မပါရှိလျှင် သူ့တွေးခေါ်မှုသည် ခပ်ညံ့ညံ့တွေးခေါ်မှုသာ ဖြစ်မည်။

ဉာဏ်ကောင်းသူသည်လည်း တွေးတတ်ခေါ်တတ်အောင် လေ့ကျင့်ဖို့ လိုအပ်ပေသေးသည်။

ကားဒရိုင်ဘာ၏ ကျွမ်းကျင်မှုသည် ကား၏အစွမ်းသတ္တိကို မည်သို့အသုံးချမည်ကို အဆုံးအဖြတ်ပေးသကဲ့သို့၊ တွေးတတ်ခေါ်တတ်ခြင်းသည်လည်း ဉာဏ်စွမ်းကိုမည်သို့အသုံးချမည်ကို အဆုံးအဖြတ်ပြုလေသည်။

ပါးနပ်ခြင်းနှင့် အပြောအမြင် (Cleverness and Wisdom)

စာမေးပွဲမှာ၊ ဉာဏ်စမ်းပဟောဦးများမှာ ပါးနပ်လိမ္မာခြင်းကို ဦးစားပေးကြသည်။ ပါးနပ်လိမ္မာသော လူငယ်တစ်ယောက်သည် ငွေအများကြီး ရှာတော့ရှာနိုင်သည်။ သူမိသားစု အိမ်ထောင်ဘဝမှာတော့ စိတ်ချမ်းမြေ့သော်မှ ချမ်းမြေ့မည်။ ပါးနပ်ခြင်းကား “ဖိုးကပ်စ် ပြတ်သားသော ကင်မရာမှန်ဘီလူး(wide-angle lens)နှင့်တူသည်။

ကျွန်တော်တို့ကား အမြော်အမြင်နှင့် စပ်လျဉ်းလျှင် အာရုံစိုက်မှု နည်းသည်။ ဉာဏ်အမြော်အမြင် အဆင်အခြင်ကား မှတ်ယူသိမ်းပိုက် လက်ခံခြင်း (ဝါ) သညာ (Perception) အပေါ်၌ အတော်များများ တည်သည်။ လောဂျစ် (ကျိုးကြောင်း) ကိုသာမဟုတ်။ သညာကိုလည်း အာရုံစိုက်အပ်ပေသည် မဟုတ်လော။

တွေးဖို့ခက်ပါသလား

ပဟေဠိများ၊ ဉာဏ်စမ်းများ၊ သင်္ချာပုစ္ဆာများအားဖြင့်သာ တွေးခြင်းကို သင်ယူနိုင်ပါသလား။ ထိုကဲ့သို့ ဟုတ်မထင်ပါ။ တွေးနည်း တောနည်းများမှာ မခက်လှပါ။ ဥပမာ ဦးထုပ်ခြောက်လုံးတွေးခြင်း။ သို့သော် မခက်လှသော်ငြား တွေးကျင့်ရုံနေရန် အကျင့်လုပ်ဖို့တော့ လိုပါသည်။

----- || -----

စာတတ်ပေတတ်တို့၏သဘော

စာတတ်ပေတတ်များဟာ ရိုးရှင်းခြင်းကို ကြောက်ရွံ့တတ်ပါတယ်။ မရှုပ်မထွေးဘဲ ရှင်းလို့လင်းလို့နေရင် ဒီအကြောင်းအရင်းကို ဘယ်လိုလုပ်ရေးရမလဲတဲ့။

စာတတ်ပေတတ်တွေက စကားလုံးတွေကိုကစားတဲ့၊ စကားလုံးကစားနည်းများလို ကစားကြသပေ။

ရှုပ်ထွေးမှုတွေကိုမှ ဝေဖန်ကြပါတယ်။ ထိုဝေဖန်သူများအပေါ်မှာလည်း ဝေဖန်ကြတော့ မဆုံးနိုင်ဘူးပေ။ ဝေဖန်မှုဟာ ဖန်ဆင်းမှုထက် အရေးကြီးသလိုဖြစ်လာပြီး၊ ဒီကိစ္စကြီးဟာ စနစ်တကျ သင်ကြားတတ်မြောက်အပ်တဲ့ကိစ္စကြီး (scholarship) ဖြစ်သွားတော့တာပေ။

လက်တွေ့ရလဒ်ကို ကြည့်သူများအဖို့တော့ မိုးတာ၊ ရှင်းတာကိုပဲ ကြိုက်တာပေ။

တုံ့ပြန်တွေးခြင်းနှင့် ကြိုဆောင်တွေးခြင်း

(Reactive and Proactive Thinking)

ကျောင်းမှာ ကျောင်းသားများကို စာသင်တာဟာ တုံ့ပြန်ခိုင်းတာပါ။ ကျောင်းသားတွေဟာ မေးခွန်းတွေ၊ သင်ခန်းစာတွေ၊ ကျောက်သင်ပုန်းပေါ်က အရာတွေကို တုံ့ပြန်ရတယ်။

တကယ်ကျတော့ သိခြင်းနဲ့ လုပ်တတ်ခြင်းဟာ တခြားစီပါပဲ။ လုပ်တတ်ဖို့ဟာ မလွယ်ကူလှပါ။ လုပ်တတ်ခြင်းမှာ တွေးခေါ်မှု အများကြီးလိုအပ်ပါတယ်။

ကျောင်းမှာသင်တာကတော့ ရှိပြီးတဲ့ အရာတွေအပေါ် တုံ့ပြန်ခိုင်းတာပါ။ ဘဝပြဿနာတွေကျတော့၊ တုံ့ပြန်ရုံနဲ့ မရဘူး။ အင်ဖော်မေးရှင်းက အလုံအလောက်မရှိနိုင်ဘူး။ ကိုယ့်ဟာကိုယ် လိုက်လံရှာဖွေရမယ်။ ဒါမျိုးတွေမှာ (Proactive Thinking) ဆိုတာမျိုး လိုအပ်

တယ်။ တုံ့ပြန်ရုံမကဘဲ ကိုယ်ကိုယ်တိုင်ကြံဆောင်ရတဲ့ တွေးခြင်းလို့ ပြောရမယ်ထင်တယ်။ ကြံဆောင်ရတဲ့အခါရှိ ပြီးသား တွေ ဟုတ်ချင်မှဟုတ်မယ်။ မရှိသေးတဲ့အပေါ်မှာလည်း ကျက်စားရတော့မယ်။

လုပ်တတ်ခြင်း (Operacy)

ကျောင်းပညာရေးမှာ သိခြင်း(knowing)ကိုသာ အာရုံစိုက်တယ်။ လုံလုံလောက်လောက် ငတုသုတရှိရင် လုပ်ခြင်း(action)ဟာ ထင်လင်းနေတော့သယောင်၊ လွယ်နေတော့သယောင် ယူဆကြတယ်။

တကယ်ကျတော့ သိခြင်းနဲ့ လုပ်တတ်ခြင်းဟာ တခြားစီပါပဲ။ လုပ်တတ်ဖို့ဟာ မလွယ်ကူလှပါ။ လုပ်တတ်ခြင်းမှာ တွေးခေါ်မှု အများကြီး လိုအပ်ပါတယ်။ သာမန်အသိနဲ့ ဝမ်းထဲက အသိ (common sense & gist feeling)နဲ့ မလုံလောက်တတ်ပါ။

လူတွေနဲ့ ဆက်ဆံရတယ်။ ဆုံးဖြတ်ချက်တွေချရတယ်။ ဗျူဟာတွေ ဆင်ရတယ်။ အစီအစဉ်တွေဆွဲ လုပ်ဆောင်ရတယ်။ ပဋိပက္ခတွေ တွေ့ရမယ်။ ဈေးဆစ်ရတယ်။ အလျော့အတင်း လုပ်ရတယ်။ တန်ဖိုးထားတာတွေကို ညှိရတယ်။ အပေးအယူ လုပ်ရတယ်။ အထက်ပါအရာအားလုံးဟာ တွေးခေါ်ဖို့

လိုတာချည်း ဖြစ်ပါတယ်။

ထိုအရာများ မပြု လုပ်နိုင်သူတို့ဟာ အကယ်ဒမစ် နယ်ပယ်မှာပဲ ကျက်စားပေရော့၊ ကြီးပွားရေးလုပ်ငန်းထဲမှာ အောင်မြင်ဖို့ ခက်ခဲပေရော့။

ဒီဘိုးနိုးက operacy ဆိုတဲ့ စကားလုံးတစ်လုံး တီထွင်ခဲ့တယ်။ လုပ်ခြင်းလို့ အဓိပ္ပါယ်ကောက်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

operacy မှာ အခြားလူများရဲ့ အမြင်များကို ကြံဆရတာ၊ အဓိက သာမညခွဲရတာ၊ ပန်းတိုင် သတ်မှတ်တာ၊ အခြားလမ်း ဂယ်ပေါက်ရှာထားတာ၊ နောက်ဆက်တွဲ ပြဿနာများကို မှန်းရတာ၊ မှန်းဆခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်း၊ ပဋိပက္ခ ဖြေရှင်းခြင်း၊ တီထွင်ပြုလုပ်ခြင်း စသည်ဖြင့်၊ အင်ဖော်မေးရှင်းကို ခွဲခြားစိတ်ဖြာခြင်း (Information analysis)ဆိုတဲ့ ကျောင်းက သင်ကြားလိုက်တဲ့ သာ မန်တွေးနည်းတောနည်းထက် မကတဲ့ကြံဆမှုများ လိုအပ်လို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ထိုအရာများဟာ ကြံဆောင်တွေးနည်း(Proactive Thinking) လို့ အနက်ကောက်ပါရန်။

ဝေဖန်တွေးနည်း (Critical Thinking)

အနောက်တိုင်း တွေးတောနည်းအနေနဲ့ ဝေဖန်နည်းကို အာရုံစိုက်လွန်းလေ့ရှိတတ်လို့ ထင်ပါတယ်။ ဂရိအလေ့အကျင့် လွှမ်းမိုးတာကြောင့် ရယ်။ အလယ်ခေတ်မှာ ဘုရားကျောင်းတွေအနေနဲ့ ဒီဋီတွေလို့ သတ်မှတ်သူတွေကို တိုက်ခိုက်ဖို့၊ အသုံးပြုဖို့ လိုအပ်တာကြောင့်ရယ်။ ထိုအကြောင်း နှစ်ကြောင်းကြောင့် ထင်ပါတယ်။

လူ့အဖွဲ့အစည်း၌ ဝေဖန်တွေးဆိုတာကို အရေးတကြီး တန်ဖိုးထားဖို့မှာ အခြေအနေနှစ်ခုမှာသာ လိုအပ်ပါတယ်။

- (၁) မပြောင်းလဲချင်သမို့ အတွေးအခေါ်၊ အယူအဆအသစ်များ ဝင်လာမှာကို မလိုလားတဲ့အခြေအနေနှင့်၊
- (၂) တီထွင်ဖန်ဆင်းဉာဏ်တွေ ပြည့်လျှမ်းနေလို့ အတွေးအခေါ် အယူအဆ အသစ်များ၊ မို့မောက်အောင်ဖြစ်နေတဲ့ အခြေအနေများ ဖြစ်ပါတယ်။

လူ့အဖွဲ့အစည်းဟာ တကယ်စင်စစ် ထိုအခြေအနေမျိုးမှာ မတည် ရှိပါဘူး။

(၁) လူ့အဖွဲ့အစည်းဟာ အပြောင်းအလဲကို လိုအပ်လေ့ရှိပါတယ်။
(၂) တီထွင်ဖန်ဆင်း ဉာဏ်တွေ၊ အတွေးအခေါ်သစ်တွေနဲ့လည်း ပြည့် လျှမ်းနေလေ့ မရှိပါဘူး။ မသင့်တဲ့ တီထွင် အတွေးအခေါ်တွေကို ဝေဖန် ပိုင်းခြားဖို့ဆိုတာထက် အတွေးအသစ်တွေ ဖန်ဆင်းဖြစ်ပေါ်လာဖို့သာပိုပြီး အရေးကြီးလေ့ရှိတာပါ။

“ဝေဖန်တွေ့” ဟာ တုံ့ပြန်အတွေး ဆိုတာကို သတိရပါ။ “တစ်ခု ခု” အပေါ်မှာ တုံ့ပြန်ရတာပါ။ သို့သော် “ထိုတစ်ခုခု” က ဘယ်မှာလဲ။ “တစ်ခုခု” ဟာ ဆောက်လုပ်တဲ့ အတွေး (con-structive)၊ ဖန်ဆင်းတဲ့အ တွေး (creative)၊ မွေးဖွားတဲ့အတွေး (generative)များမှသာ ဖြစ်လာနိုင် ကြောင်း သတိရရင် ဖြစ်ပါတယ်။

အမှားအယွင်းများကို ရှောင်ရှားရုံနဲ့အလုပ်ဖြစ်သတဲ့လား

တွေးခြင်းတောခြင်းမှာ အမှားကိုရှောင်ရင် အလုပ်ဖြစ်ရောလား။ မမှားအောင် တွေးတတ်တဲ့လူဟာ တော်တဲ့တွေးခေါ် သူလား။ အောက်ပါ ကားဒရိုင်ဘာဥပမာကို စဉ်းစားကြည့်ပါ။

ကားဒရိုင်ဘာတစ်ယောက် မတိုက်မခိုက်အောင်မောင်းနှင်ရင် ကောင်းပါတယ်။ မတိုက်မိ၊ မခိုက်မိအောင် ကားဟာ ဂိုထောင်ထဲက ဘယ် မှမရွေ့ရင် ပြီးတာပဲ။ ကားတစ်နေရာရာကို ရွေ့နေလျက် မတိုက်မိ၊ မခိုက် မိအောင် မောင်းနှင်မှု အမှန်စင်စစ် ကိစ္စပြီးတာပါ။ “ဦးတည်တဲ့ တစ်နေ ရာရာကို ရွေ့နေဖို့”က အခရာပါ။ ဝေဖန်တွေ့ဟာလည်း၊ တည်ဆောက် ခြင်းဖြစ်ပါမှ၊ ဖန်ဆင်းခြင်းဖြစ်ပါမှ အကျိုးရှိမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဝေဖန်တွေ့ဟာ အရေးမကြီးဘူး၊ တန်ဖိုးမရှိဘူးလို့ ပြောလိုခြင်း မဟုတ်ပါ။ မော်တော်ကားမောင်းရင် ဘီးတစ်ဘီးတည်းနှင့်တော့ မလုံ လောက်ဘူးဟုပြောခြင်းဟာ ထိုဘီး၏ အသုံးဝင်ပုံကို ပစ်ပယ်ခြင်း မဟုတ် ပါ။

ဝေဖန်တွေ့ဟာလည်း၊
တည်ဆောက်ခြင်းဖြစ်ပါမှ၊ ဖန်ဆင်းခြင်းဖြစ်ပါမှ
အကျိုးရှိမှာဖြစ်ပါတယ်။

သို့သော်၊ ထိုသို့သော်မှာ အရေးကြီးသည်ဟု ထင်ပါ သည်။ ဝေဖန် ပိုင်းခြားတွေ့နည်းကိုသာ အခရာဟု အရေးထား နေကြပါသည်။ မည်သည့် စာသင်ကျောင်းမဟူ ဝေဖန်တွေ့ နည်းကို သင်ကြားလေ့ရှိပါသည်။

ဝေဖန်တွေ့နည်းကို တတ်များတတ်လျှင် (အမှားအ ယွင်းနည်းသောကြောင့်) ဝင့်တတ်ကြပါသည်။ စာတတ်ပေ တတ်များသည် ထိုသို့အားဖြင့် ဝင့်ကြပါသည်။ ဝေဖန်ရေးဆရာ များသည် ထိုသို့အားဖြင့် ဝင့်လာကြပါသည်။ ဖန်ဆင်းခြင်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်သော် ဝေဖန်ရေးကား မလွယ်ပေဘူးလား။ ဖန်ဆင်း ခြင်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်သော် ဝေဖန်ခြင်းကားလွယ်လှသော အလုပ် ဖြစ်သည်ဟု ဒီဘိုးနိုးစသူတို့ကပြောပါသည်။

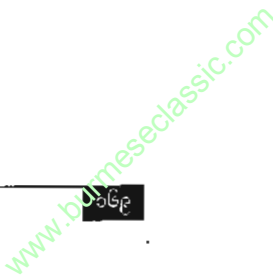
ရန်ဘက်စနစ်များ (Adversarial Systems)

အနောက်နိုင်ငံများမှာ ရန်ဘက်စနစ်များဟာ အခြေခံ အဖွဲ့အစည်းများ ဖြစ်ပါတယ်။

အမေရိကန်မှာ လူဦးရေ ၃၅၀မှာ ရှေ့နေတစ်ယောက် သာ ရှိပါတယ်။

ဂျပန်မှာ လူဦးရေ ၉၀၀၀မှာမှ ရှေ့နေတစ်ယောက် ရှိပါ တယ်။

အနောက်နိုင်ငံတွေမှာ “ရန်ဘက် ဝိုင်ယာလော့ခ်”(Ad-versarial dialogue) (ရန်ဘက်ဟူသည်မှာ မိတ်ဘက်မဟုတ်၊ ပြန်

လှန်ပြောင်းခံမည်သူများဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော အဖွဲ့ဟုဆိုလိုပါတယ်။ ဒိုင်ယာ လော့ခ်ဟူသည်မှာ အတွေးအခေါ်၊ အယူအဆများ၊ အပြန်အလှန်စီးဆင်းခြင်းဟု ယူပါရန်)အားဖြင့် အမှန်ကိုရှာဖွေနိုင်တယ်ဟူသော အလေ့အကျင့်ထုံးစံကြောင့် ထိုသို့ ရှေ့နေများပေါများနေခြင်း ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။

ငြင်းခုံခြင်းနှင့် စကားရည်လှခြင်း (Argument debate) နည်းလမ်းဟာ ကိစ္စတစ်ခုကို လေ့လာရှာဖွေရန် သင့်တော်သော နည်းလမ်း ဖြစ်ပါသလား။ ထိုနည်းအားဖြင့် ဟိုဘက်ဒီဘက်၊ နှစ်ဖက်စလုံးဟာ စိတ်လှုပ်ရှားတက်ကြွလာသည်ကတော့ အမှန်ဖြစ်ပါတယ်။ သို့သော် စိတ်တက်ကြွလာသည်နှင့်အမျှ စူးစမ်းရှာဖွေမှု (Exploration) လျော့ကျတတ်သည်ကိုကား သတိပြုရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

“ကျွန်တော်မှန်တယ်၊ ခင်ဗျားမှားတယ်။”

ထိုသို့သော တွေးလုံးများမှာ နိုင်ငံရေးဥပဒေနှင့် နိစ္စဓူဝကိစ္စများမှာ တွေးလေ့ရှိသော တွေးလုံးများ ဖြစ်ပါတယ်။

တစ်ဖက်စွန်းရောက်မှုများ၊ ပဋိပက္ခများကား ရန်ဘက် (Adversarial Habits) တွေးလုံးအားဖြင့် ပိုလိုသော ဆိုးရွားနိုင်ပါသည်။

စိန်ခေါ်ခြင်းနှင့် ဆန့်ကျင်ခံရခြင်း

(Challenge and Protest)

“စာရေးဆရာဆိုတာနဲ့ နိပ်သတဲ့လား၊ ဘာလို့ မနက်စောစောထရမှာလဲ၊ ဘာလို့ ကျောင်းသွားရမှာလဲ၊ ဘာလို့သိပ္ပံပညာကို စိတ်ဝင်စားရမှာလဲ။”

တွေးတယ်ဆိုတာနဲ့ စိန်ခေါ်တာ၊ ဆန့်ကျင်တာ မဟုတ်ပါ။ လူတော်တော်များများ အဖို့မတော့ တွေးတယ်ဆိုတာနဲ့ ဆန့်ကျင်ဖို့၊ ငြင်းခုံဖို့၊ စိန်ခေါ်ဖို့ ဖြစ်သွားတတ်ပါတယ်။ စိန်ခေါ်အတွေး၊ ဆန့်ကျင်အတွေးတွေပဲ ထွက်လာတတ်လို့၊ အာဏာပိုင်တွေ၊ ကျောင်းအုပ်ကြီးတွေဟာ တွေးလုံးများ တဲ့လူကို မနှစ်သက်ကြဘူး။

စိန်ခေါ်တဲ့အတွေးဟာ ဝေဖန်တွေးနဲ့ ဆက်လျက်ရှိတဲ့ အတွေးမျိုး ပေါ့။ ကိုယ်က ကန့်ကွက်လိုက်ရင် သို့တည်းမဟုတ် စိန်ခေါ်လိုက်ရင်၊ တစ်ဖက်လူဟာ ပြုပြင်မှာပဲ၊ မှန်အောင် လုပ်ဆောင်မှာပဲလို့ တွေးတဲ့ အတွေးမျိုးပေါ့။

အမှားအယွင်းတွေကို ဖယ်ရှားဖို့ လွယ်ကူတဲ့ကိစ္စမျိုးမှာ ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်ခြင်းဟာ ဂုဏ်ထွက်ပေါ်စေတတ်ပါတယ်။ သို့သော် ရှုပ်ရှုပ်ထွေးထွေး ကိစ္စတွေမှာ အမှားတစ်ခုခုကို ဖယ်ရှားဖို့မလွယ်ကူတဲ့ အခါမှာ ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်ရုံမျှနှင့် ကိစ္စမပြီးတော့ပါ။ ထိုအခါတွေမှာ တီထွင်တွေး၊ တည်ဆောက်တွေး (Creative, Comstrative) များပါမှ ကိစ္စပြီးပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့အတ္တတွေကို မှန်မဖြစ်မယ်ဆိုတဲ့အတွေးနဲ့ ချုပ်နှောင်ထားကြပါတယ်။ ထိုအတ္တပြဿနာကြောင့်မှာသွားတာ၊ ယွင်းသွားတာ၊ ရုံးသွားတာကို ဝန်ခံဖို့တွန့်ကြပါတယ်။

စိန်ခေါ်တွေးခြင်းမှာ အကျိုးများတာကတော့၊ ဒီမင်းဟောင်းနွမ်းတဲ့ အတွေးအခေါ်များမှ ဤနည်းအားဖြင့်သာ လွတ်မြောက်နိုင်လို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကတော့ စိန်ခေါ်တွေးရဲ့အပေါင်းရလဒ်ဖြစ်တယ်။ စိန်ခေါ်တွေးရဲ့ အနုတ်ရလဒ် (Negative Challenge)ကတော့၊ တစ်ဖက်လူဟာ သူ့အယူအဆကိုဟုတ်သည်ဖြစ်စေ၊ မဟုတ်သည်ဖြစ်စေကာကွယ်တော့တာပါ။

မှန်နေဖို့ လိုအပ်ခြင်းကြောင့် - သည်ပုစ္ဆာတစ်ပုဒ်မှာ အဖြေမှန်ရပြီးရင်၊ ဆက်မတွက်ဘဲ ရပ်လိုက်ရုံပါပဲ။ ထိုအမှန်ထက် ပိုမှန်ဖို့ မဖြစ်နိုင်တော့လို့ပါ။

ဘဝမှာတော့ ထိုသို့မဟုတ်ပါ။ မှန်တယ်ထင်ရသော အခြေအနေရပြီးသော်မှ ဆက်လက် စိတ်ကူးထုတ်နေကြရတာ

ပါ။ ရရှိပြီး အဖြေထက်ပို၍ ကောင်းသောအဖြေများ (စရိတ်ပိုနည်း၊ ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုပိုလျော့၊ အကျိုးကျေးဇူးပိုများ) ရရှိနိုင်သေးသောကြောင့်ပါ။

ကျွန်တော်တို့အတ္တတွေကို မှန်မှန်ဖြစ်မယ်ဆိုတဲ့ အတွေးနဲ့ချုပ်နှောင်ထားကြပါတယ်။ ထိုအတ္တပြဿနာကြောင့် မှားသွားတာ၊ ယွင်းသွားတာ၊ ရှုံးသွားတာကို ဝန်ခံဖို့ တွန့်ကြပါတယ်။ ငြင်းကြ၊ ခုန်ကြရင် မှန်ကန်ကြောင်း ကာကွယ်ဖို့ပဲ လုပ်ကြပါတော့တယ်။ ခုခံဖို့ပဲ တွေးကြတဲ့အခါ တည်ဆောက်တဲ့ဘက်မှာ (တည်ဆောက်အတွေး) လျော့သွားတာပါပဲ။

အစည်းအဝေးတွေမှာ မိမိအယူအဆ အကြံအစည်ဟာ အတော်ဆုံး မဟုတ်သော်ငြား၊ ထိုအယူအဆဖြစ်ဖို့ လုံးပမ်းကြတာဟာ အတ္တပြဿနာကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။ (ဦးထုပ်ခြောက်လုံးတွေးနည်းဟာ အတ္တပြဿနာကို ကြစည်စိတ်ကူးခြင်းမှပယ်ခွာဖို့ ကြိုးစားတဲ့ တွေးနည်းတစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။)

ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း (Analysis)

ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာတတ်ဖို့ အရေးကြီးလိုက်ပုံက ကျောင်းသင်ပညာရေးဟာ (ကောလိပ်နဲ့ တက္ကသိုလ်များဟာ ဒီကိစ္စကိုပဲ အရေးတကြီး လုပ်ဆောင်တာပါ) ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာစွမ်းရည်ရဖို့ပဲ ဦးတည်နေပါတယ်။

ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာတတ်ခြင်းဟာ အရေးကြီးလှပါတယ်။ ဘယ်ကိစ္စမဆို အစိတ်အပိုင်းလေးတွေဖြစ်အောင် ခွဲစိတ်ဖြတ်တောက်ပြီး၊ တစ်ခုပြီးတစ်ခုကို တွယ်ဖြေရှင်းလို့ရအောင် တတ်နိုင်လို့ပါ။ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်းအားဖြင့်၊ ပြဿနာတစ်ရပ်ရဲ့ "အကြောင်း"ကို သိကာ၊ ထို "အကြောင်း" ကို ဖယ်ရှားနိုင်လို့ပါ။

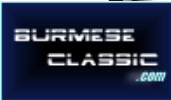
သို့သော် ဝေဖန်အတွေး (Critical thinking)မှာသုံးတဲ့ ဥပမာကို ပြန်လည်အသုံးပြုပြီး ပြောရမယ်ဆိုရင်၊ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာအတွေး (Analysis) ဟာလဲ ကားတစ်စီးရဲ့ ကားတစ်ဘီး မျှပါပဲ။ သူနဲ့တင် မလုံလောက်ပါ။

ကားရွေ့ အောင် ထိုဘီးမျှနှင့်လည်း မတတ်နိုင်လို့ဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်တော့ ဝေဖန်ခြင်း၊ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း ထိုဘီးနှစ်ဘီးအားဖြင့်လည်း ကိစ္စမပြီးနိုင်သေးပါ။

ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်းမှာ အကန့်အသတ်တွေလဲ ရှိနေပါသေးတယ်။ ပြဿနာတချို့မှာ "အကြောင်း(cause)"ကို ရှာဖွေမတွေ့နိုင်လို့ ဖြစ်ပါတယ်။ အချို့ ပြဿနာများမှာတော့ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု ဆက်စပ်တဲ့ချိန်နေတဲ့ "အကြောင်း" များစွာရှိနေတတ်လို့ ဖြစ်ပါတယ်။ အချို့ ပြဿနာရဲ့ "အကြောင်း"ကလဲ ဖယ်ရှားလို့မလွယ်လှတဲ့ "အကြောင်း" ဖြစ်နေတတ်ပါတယ်။ (ဥပမာ လူ့လောဘ၊ လူမာန၊ လူခါးသီးနာကျင်မှု)

မူးယစ်ဆေးဝါးပြဿနာ၊ တတိယကမ္ဘာရဲ့အကြွေးပြဿနာ၊ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပြဿနာများ . . . ထိုထိုပြဿနာများမှာ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာနိုင်ရုံမျှနှင့် မည်သို့ကိစ္စပြီးမလဲ။ သို့သော် ပြဿနာကို တွယ်ဖြေရှင်းရမည့် အရာရှိများ၊ ပညာရှင်များကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်းအတွက်သာ လေ့ကျင့်သင်ကြားစမြဲ ဖြစ်ပါသည်။ အကယ်စင်စစ် ထိုသို့ပြဿနာများ၌ အကြောင်းကို ဖယ်ရှားဖို့ထက် ဖြေရှင်းနည်းတစ်ခုခုကို တည်ဆောက်ရန် (Constructing a solution) ပြုလုပ်ရမည် မဟုတ်လော။

ထိုသို့သော တွေးလုံးများကို (Creative or Constructive thinking) ဖန်ဆင်းအတွေး၊ တည်ဆောက်အတွေးဟု ခေါ်ပါသည်။ ဒီဇိုင်းဆင်ရမည်ဖြစ်သည့်အတွက်၊ ဒီဇိုင်းအတွေးဟုလည်း သမုတ်ကြပါသည်။ ဒီဇိုင်းကား ဝိသုကာများ၊ ဂရပ်ဖစ်များ၊ ဖတ်ရှင်သမားများနှင့်သာ သက်ဆိုင်သည့် အရာမဟုတ်ပါ။ ဒီဇိုင်းကား ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာနိုင်ခြင်းကဲ့သို့ အရေးပါသင့်ပါသည်။

ဖန်ဆင်းအတွေး

(တီထွင်တွေးလို့ ပြောရမလား၊ ဖန်ဆင်းတွေးလို့ ပြောရမလား နှစ်ခုစလုံးအတူတူပါပဲ။ သို့သော်ဖန်ဆင်းတယ်ဆိုရင် ဘွားကနဲပေါ်လာ သလို မရှိသေးတဲ့အရာတွေ လာလေရော၊ ရောက်လေရော စသည်ဖြင့် ပို၍များအဓိပ္ပါယ်ထင်လင်းမလား တွေးမိတာနဲ့ ဖန်ဆင်းအတွေးလို့ ရေး ကြည့်ပါတယ်။)

(၁) စိတ်ဟာ မိမိကိုယ်တိုင် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ထားတဲ့အာရုံကြော ကွန် ယက် (self-organizing normal network)ဖြစ်သတဲ့။ စိတ်ထဲကိုဝင်လာသ မှု အာရုံတွေကို လက်ခံရုံပဲလက်ခံတာ မဟုတ်ဘူးတဲ့။ စိတ်ဟာ လက်ခံရုံပဲ လက်ခံတတ်တဲ့ ပြုသမျှနုသော အင်္ဂါရပ်မဟုတ်ဘူးတဲ့။ ဤ အချက်ဟာ အခြေခံအယူအဆ ဖြစ်ပါတယ်။

(၂) တီထွင်ဖန်ဆင်းခြင်းကို လျစ်လျူရှုထားလေ့ရှိသတဲ့။ အကြောင်း ၂ ချက်ကြောင့် ဖြစ်သတဲ့။ ပထမအချက်ကတော့ တီထွင်ဖန်ဆင်းတတ် တယ်ဆိုတာ မွေးရာပါ ဆုလာဘ်တစ်ခုပဲ။ လူအချို့မှာရှိတယ်။ အချို့မှာ မရှိဘူး။ လူတိုင်းမှာတော့ မရှိဘူး။ ဒီဆုလာဘ်ရအောင် လုပ်ယူလို့မရဘူး

စသည်ဖြင့် ယုံကြည်နေကြလို့တဲ့။

ဒုတိယအချက်ကတော့ယုတ္တိတွေးခြင်း(ဝါ)ကျိုးကြောင်းကျတွေးခြင်းလို့ ပိုကောင်းအောင်လုပ်ရင်၊ တီထွင်ဖန်ဆင်းနိုင်စွမ်းရှိမယ်လို့ ယူဆတာကြောင့်တဲ့။ (ဖန်ဆင်းအတွေးသစ်တစ်ခုဟာ ယုတ္တိကျသော အကျိုးအကြောင်း ညီညွတ်ခြင်းကို နောက်ပြန်ကြည့် (Hindsight)မှ သိတာချည်းပဲ။ ရှေ့ကို ကြိုတင် ကြည့်ရင် (Foresight)တော့ ရူးကြောင်ကြောင်တွေးလို့ ထင်ရသတဲ့။ ယုတ္တိမရှိ အကြောင်းမတန်ချည်းပဲတဲ့။)

(က) တီထွင်ဖန်ဆင်းအတွေးကို လုပ်ယူလို့ မရဘူးဆိုတာကိုတော့ ဒီဘိုးနီးစတဲ့ စိတ်ပညာဆရာများကဖြင့် ပယ်ပါတယ်။ တီထွင်ဖန်ဆင်း အတွေးကို တွေးတတ်အောင်၊ ပိုကောင်းအောင် လုပ်နိုင်တယ်။ လုပ်တဲ့နည်းတွေရှိတယ်ဆိုပြီး ပြောဟောနေကြပါတယ်။

(ခ) တီထွင်အတွေးတွေဟာ ရှေ့တည်တည်ကကြည့်ရင် ရူးကြောင်ကြောင် အတွေးတွေထွက်လာတယ်။ ပိတ်ဆို့နေတာတွေကို လျော့နည်းစေတဲ့ Brainstorming (ဦးနှောက်မှန်တိုင်းဆင်ခြင်လို့ ဘာသာပြန်နေကြပါတယ်)စတဲ့နည်းတွေ အသုံးပြု နေကြပါတယ်။ ဒီနှစ်ခုစလုံးဟာ စိတ်အနေနဲ့ပြုသမျှနဲ့အရာမဟုတ်တဲ့လျှက် မိမိကိုယ်တိုင် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်နိုင်တဲ့အရာဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ ယူဆချက်ပေါ်မှာ အခြေခံတာပါ။

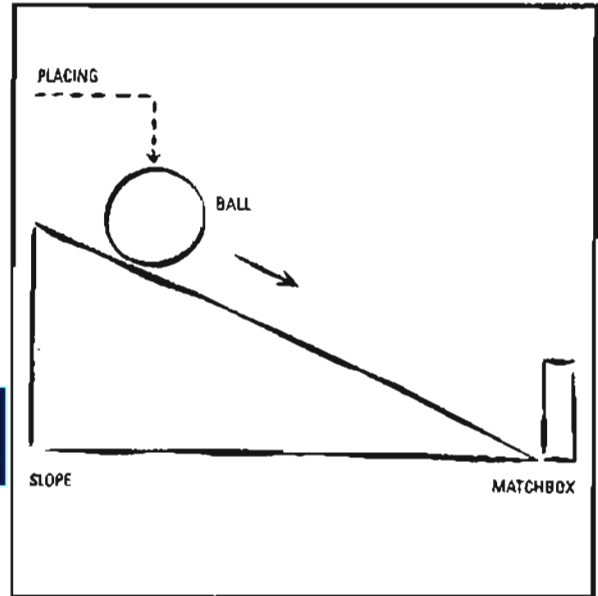
စိတ်အလုပ်လုပ်ပုံကို အောက်ပါပုံစံများနဲ့ ရှင်းပြပါမယ်။

စစ်တုရင် ခုံတစ်ခုံကို ကြည့်ပါ။ စစ်တုရင်အရုပ်တွေဟာ ကစားသမား ပြုသမျှ နုရပါတယ်။ ကစားသမားဟာ စစ်တုရင်ဥပဒေတွေနဲ့အညီ အရုပ်တွေကို ရွှေ့ပါတယ်။ သင်္ချာ၊ ဘာသာဗေဒ၊ လောဂျစ်စတဲ့ ဘာသာရပ်တွေမှာလည်း ထိုနည်းလည်းကောင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ပုံစံနောက်တစ်ခုကတော့ မိုးရွာချတာပါပဲ။ မိုးပေါက်တွေ မြေတလင်းပေါ်မှာ ရေစီးကြောင်းလေးတွေ၊ ချောင်းငယ်၊ မြောင်းငယ်လေးတွေအဖြစ် စီးဆင်းသွားတာပါပဲ။ မိုးနဲ့မြေဟာ နှစ်ဦးအတူတကွ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင် ကြလျက် ချောင်းတွေမြောင်းတွေဖြစ်အောင် လုပ်တာပါ။

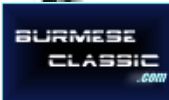
ဟိုနေရာမှာ ချောင်းဖြစ်ကာ၊ ဒီနေရာမှာတော့ မြောင်းဖြစ်ပါတယ်။ ငြိမ်ခဲနေတာချည်း မဟုတ်ဘဲ မြေကြီး ကလည်း ပူပေါင်းလုပ်ဆောင်တာမျိုးကို မိမိကိုယ်တိုင် ပါဝင်တည်ဆောက်ခြင်း (Self-organizing system)လို့ ခေါ်ရမှာပါ။ စိတ်ဟာ ထိုသို့သောသဘော ရှိသတဲ့။

အောက်ပါပုံကိုလည်းကြည့်ပါ။

ဆင်ခြင်လျှော့အောက်ခြေများ မီးခြစ်ပုံးထောင်ထားပြီး ဆင်ခြင်လျှော့ထိပ်မှ ဘောလုံးကို လှိမ့်ချပါတယ်။ ဘောလုံးဟာ သူ့ဟာသူလိမ့်တာပါ။ သို့သော်ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့ ဘောလုံးကို သင့်လျော်သော (မီးခြစ်ပုံးကို ထိတန်ရာသော)နေရာတစ်နေရာမှာ ထားလိုဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလိုမျိုး စဉ်းစားပြောလိုတာကတော့ ဘောလုံးကို ကိုယ်ကြိုက်တဲ့ နေရာမှာထားတဲ့ ဥပမာကဲ့သို့ စိတ်ကိုလည်း တစ်နေရာမှာ ရောက်အောင် ပြုထားလိုက်မှာပါတဲ့။ ထိုနည်းအားဖြင့် စိတ်ကူးဉာဏ်ပိုကောင်းအောင်

တီထွင်ဖန်ဆင်းပေးရအောင် လုပ်နိုင်မှာပေါ့တဲ့။

ယုတ္တိနှင့် သညာ (Logic and Perception)

ယုတ္တိ(လောဂျစ်)ဟာ သန့်ရှင်းသော အပိတ်စနစ်(closed system) များမှာ အရေးကြီးပါတယ်။ ယုတ္တိကျကျတွေးတတ်ရင် အတွေးအခေါ်ကောင်းတယ်။ ယုတ္တိကျကျမတွေးတတ်ရင် အတွေးအခေါ်မကောင်းဘူးပေါ့။ သို့သော် လောဂျစ်ကဲ့သို့ အရေးကြီးတဲ့အရာဟာ သညာ (မှတ်ယူပုံ) ဖြစ်ပါတယ်။ အံ့ဩစရာကောင်းတာက သည်လိုတော့ မေ့ထားကြသတဲ့။ ဘဲဥပြုတ်သလိုပဲတဲ့ ဘဲဥပြုတ်ပါဟုဆိုလျှင် ဘဲဥသာမက မီး၊ ထင်း၊ ရေတို့လည်း လိုပါသေးသလားလို့ မတွေးမိကြသလိုပဲတဲ့။ တကယ်စင်စစ်မှာ သညာ(မှတ်ယူပုံ) ကို မေ့ထားရင် မှားမှာပဲ။ လောဂျစ်နဲ့ ငြင်းခုံခြင်းဟာ ခံစားမှုကို ပြောင်းလဲနိုင်တာမဟုတ်၊ သညာကသာ ခံစားမှုကို ပြောင်းလဲနိုင်တာမို့ပါ။

စိတ်လှုပ်ရှားမှု၊ ခံစားမှုနှင့် အလိုအလျောက်သိခြင်း (Emotions, Feelings and Intuition)

လောဂျစ်တွေ၊ ယုတ္တိဝေဒတွေ ဘယ်လိုဖြစ်ပစေ၊ ခံစားမှုနဲ့ရွေးချယ်ကြ၊ ဆုံးဖြတ်ကြလေ့ရှိကြတာက များပါတယ်။ စိတ်လှုပ်ရှားမှု၊ ခံစားမှုများဟာလည်း တွေးတောခြင်းမှာ ပါဝင်ဆင်နွှဲလေ့ရှိပါတယ်။ ခုနင်ကပြောခဲ့သလို လောဂျစ်(ယုတ္တိ) ကိုသာ အရေးကြီးလှတယ်လို့ ထင်နေကြသော်လည်း၊ လောဂျစ်နဲ့ ငြင်းခုံမှုဟာ စိတ်လှုပ်ရှားမှုများ၊ ခံစားမှုများကို ပြုပြင်နိုင်တာ မဟုတ်ပါ။ သညာ(Perception)ကသာ ပြုပြင်နိုင်တာဖြစ်ပါတယ်။ အတွေးအခေါ် ပြောင်းလဲမှုမှာ သညာ(မှတ်ယူပုံ) ပြောင်းလဲအောင်လုပ်ကြဖို့ မေ့လို့မဖြစ်ပါ။

ညတစ်ည ဟိုအခန်းတစ်ခုမှာ ခင်ဗျားအိပ်ရာကနိုးလားတယ် ဆိုပါစို့။ သန့်စင်ခန်းကို သွားချင်တယ်။ သို့သော် မီးခလုတ်ကို ခင်ဗျား မ

တွေ့ဘူး။ အခန်းနံရံတစ်လျှောက် လျှောက်စမ်းရင်း သန့်စင်ခန်းကို သွားတဲ့ တံခါးပေါက်ကိုတွေ့မှာပဲ သို့တည်းမဟုတ် တံခါးပေါက်နားမှာ မီးခလုတ်ကိုတွေ့မှာဧကန်ပဲလို့ ကျိုးကြောင်းကျကျ တွေးမိတယ်။ ဒီလိုအတွေးမျိုးကို ကျွန်တော် တွေးလေ့ရှိပါတယ်။

သို့သော် အိပ်ရာဘေး ခေါင်း ရင်းမှာစမ်းကြည့်တော့ မီးခလုတ်ကို တွေ့တယ်။ ခုနက လောဂျစ်မျိုး မလိုတော့ဘူးပေါ့။ ဒါကတော့ မှတ်ယူခြင်း (Perception)ပါ။ ပညာယူမှတ်ပုံအ ပေါ်မှာလဲ အတော်လေး အခြေခံပါတယ်။ ပညာ (wisdom)ဟူသည်မှာ အရာတော်တော်များကို လက်ခံနိုင်သော အရည်အချင်းများလည်း ရှိပါတယ်။ ယခုရှိနေသော အရာများသာမက နောက်မှာ ရှိလတ္တံ့သော အရာများကိုပါ သိမ်းပိုက်နိုင်သတဲ့။ ယူမှတ်ခြင်း(သညာ)မှာ အကျယ်အဝန်းလည်းရှိရမယ်၊ အကြောင်းလည်း ရှိရမတဲ့။

(က) အကျယ်အဝန်း
ဤကိစ္စကို ဘယ်လောက်ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ကြည့်မလဲ။ အခြားနည်းလမ်းများကိုကော ရှာဖွေပြီးပြီလား။

(ခ) အပြောင်းအလဲ
ဒီကိစ္စကိုပဲ အခြားရှုထောင့်တစ်နေရာက ကြည့်တတ်တဲ့ အရည်အချင်းဟာ အပြောင်းအလဲကို ဖြစ်စေတာပါပဲ။

ဖိနပ်ရောင်းသူတစ်ယောက်ရဲ့ မှတ်ချက်မှာ . . . ဒီဈေးကွက်က တော့မစွံပေါင်၊ မည်သူမျှ ရှုဖိနပ်မစီးဘူး။

နောက်တစ်ယောက်ရဲ့ မှတ်ချက်ကတော့ ဒီဈေးကွက်က အံ့စရာပဲ။ မည်သူမျှ ရှုဖိနပ် မစီးသေးဘူး။

ကိုတာ

